BRAȘOV 2016 - 2017

A fost odată...

PROIECT EDUCAȚIONAL REGIONAL ȘI INTERJUDEȚEAN

Coordonator: Iancău Raluca

Coordonatori ai colectivului de redacţie:

Prof. Iancău Raluca-Nicoleta, Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Clinciu Alina – Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Tehnoredactor:

Prof. Penghiș Diana-Nicoleta, Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Colectivul de redacţie:

Prof. Iancău Raluca Nicoleta– Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Clinciu Alina – Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Penghiș Diana Nicoleta– Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Tudor Alina – Școala Gimnazială nr. 6 „Iacob Mureșianu“ Brașov

Prof. Marina Adela – Școala Gimnazială nr. 6 „Iacob Mureșianu“ Brașov

Prof. Maciuca Ionela – Școala Gimnazială nr. 14 Brașov

Prof. Dumitrescu Adelina – Grădinița cu Program Normal nr. 1 Mizil, Județul Prahova

Prof. Vasile Daniela – Școala Gimnazială nr. 1 Mizil, Județul Prahova

Prof. Racu Adriana – Școala Gimnazială Nr. 5 Brașov

Autorii poartă întreaga răspundere asupra originalităţii materialelor publicate şi a indicării surselor bibliografice utilizate.

Colaboratori la derularea Proiectului Regional și Interjudețean „A fost odată...“ 2016-2017

Prof. Popa Milena – director Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Crăciun Alexandra – Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Iancău Raluca – Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Clinciu Alina, Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Penghiș Diana–Nicoleta – Colegiul Național „Grigore Moisil“ Brașov

Prof. Tudor Alina – Școala Gimnazială Nr. 6 „Iacob Mureșianu“ Brașov

Prof. Marina Adela – Școala Gimnazială Nr. 6 „Iacob Mureșianu“ Brașov

Prof. Maciuca Ionela – Școala Gimnazială Nr. 14 Brașov

Prof. Dumitrescu Adelina – Grădinița Cu Program Normal Nr. 1 Mizil, Județul Prahova

Prof. Vasile Daniela – Școala Gimnazială Nr. 1 Mizil, Județul Prahova

Prof. Racu Adriana – Școala Gimnazială Nr. 5 Brașov

Conf. Univ. Dr. Rodica Ilie – Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov

Conf. Univ. Dr. Adrian Lacătuș – Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov

Conf. Univ. Dr. Ruxandra Ivăncescu – Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov

Conf. Univ. Dr. Stanca Măda – Facultatea de Litere din cadrul Universității Transilvania Brașov

Prof.Cioceanu Silviana - în calitate de Inspector Școlar pentru Proiecte și Programe Comunitare și Activități Educative Formale și Nonformale

ISSN 2537 - 2718 ISSN-L 2537 - 270X

CUPRINS

***CUVÂNT ÎNAINTE* - DIVERSITATE ÎN UNITATE 8**
Profesor Raluca Iancău, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
***SECȚIUNEA SIMPOZION CADRE DIDACTICE* 10**
NUNTA – ELEMENT CUTUMIAR 10
Profesor Antoci Genoveva și Bibl. / Profesor doc. Popa Iuliana, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamț
TEATRUL POPULAR 12
Profesor Apostol Carmen-Cristina, Şcoala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu“ Dorohoi, jud. Botoşani
ZIUA EUROPEI 14
Profesor Balalia Gabriela și Profesor Nichita Cristiana, Palatul Naţional al Copiilor, Bucureşti
CREDINȚE ŞI SUPERSTIȚII LA POALELE OBCINEI BUCOVINEI 16
Profesor învăţământ primar Bălăcian Mihaela, Şcoala Gimnazială Cacica, jud. Suceava
LÉGENDES DE FRANCE: ENTRE LES MYTHES ET LE FOLKLORE FRANÇAIS
LEGENDE FRANCEZE: ÎNTRE MITURILE ŞI FOLCLORUL FRANCEZ 18
Profesor Clinciu Alina Laura, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
JOCUL ȘI COORDONATELE SALE SOCIO-DIDACTICE 20
Profesor Corodeanu Marinela Alexandrina, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
TRECUTUL - COMOARĂ A VIITORULUI 22
Profesor Deaconescu Mihaela-Maria, Şcoala Gimnazială „Sfântul Grigorie Teologul“ Galaţi
DIN „DOR DE RĂDĂCINI“ 24
Învăţător Dumbravă Viorel, Şcoala Gimnazială Secuieni, jud. Neamţ
A FOST ODATĂ 26
Profesor Dumitraşcu Gabriela, Liceul Tehnologic „Eremia Grigorescu“ Mărăşeşti, jud. Vrancea
FOLCLOR LITERAR ROMÂNESC. VALENŢE ESTETICE şi MORALE ÎN TRADIŢIA COLINDELOR 27
Profesor Grigore Florina, Liceul Teoretic „Marin Coman“ Galaţi
APA – ÎNTRE MIT ŞI REALITATE 29
Profesor Iancău Raluca-Nicoleta, Colegiul Naţional de Informatică „Gigore Moisil“, Braşov
MIJLOACE MODERNE DE PĂSTRARE ŞI VALORIFICARE A OBICEIURILOR TRADIȚIONALE 31
Profesor Lazăr Mihai, Colegiul „Dobrogea“, localitatea Castelu, judeţul Constanţa
FOLCLORUL OBICEIURILOR DIN CICLUL FAMILIAL DIN NORD-ESTUL JUDEŢULUI GALAŢI, LOCALITATEA SUCEVENI 34
Profesor Lemnaru Elena,Liceul Tehnologic „Costache Conachi“ Pechea, jud. Galaţi
BRADUL 39
Profesor Lupşa Eugenia, CJRAE – Alba / Liceul „Corneliu Medrea“ Zlatna, jud. Alba
O ZI DE NEUITAT 40
Profesor Dr. Nichita Cristiana,Palatul Naţional al Copiilor, Bucureşti
CALOIENII – O TRADIŢIE LA MALUL MĂRII 42
Profesor Oprişan Violeta, Şcoala Gimnazială nr. 8, Constanţa
O ȘCOALĂ CU O ISTORIE DE 175 DE ANI 43
Profesor Petrescu Georgeta-Amalia, Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeș
A FOST ODATĂ... O REALITATE 44
Învăţător Rădoi Elena, Şcoala Gimnazială Corbasca, jud. Bacău
A FOST ODATĂ... IEȘIREA LA HORĂ 46
Profesor Rîncă Felicia Mihaela, Şcoala Gimnazială Gura Şuţii, jud. Dâmboviţa
EU L-AM FĂCUT, EU ÎL EDUC! (SCHIŢĂ) 48
Profesor Seceleanu Oana-Alexandra, Colegiul „Dobrogea“ Castelu, jud. Constanţa
ŞEZĂTOAREA – PRILEJ DE BUCURIE 51
Profesor Truţă Valentina, Colegiul „Dobrogea“ Castelu, jud. Constanţa
MESERIA MEA DE ASTĂZI, VISUL MEU DE IERI 53
Profesor Urechiatu Valentina Carmen, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timişoara

SECȚIUNEA CULEGERE DE FOLCLOR – ELEVI CLASELE III-XII **54**
LOCUL I **54**
PRĂGȘORUL **54**
Culegător: Andrica Maria Zoița, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, jud. Alba
BUNICA MEA, BĂTRÂNĂ **56**
Culegător: Băbău Alexandru, Şcoala Gimnazială Corbasca, jud. Bacău
OBICEIURI DE BOBOTEAZĂ **57**
Culegător: Bolba Andrei, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
FEMEIA „CIUMA“ **58**
Culegător: Canta Andreea Andrada, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
ANOTIMP ȘI... TIMP. PĂMÂNT STRĂBUN, CREDINŢE, DATINI, OBICEIURI **59**
Culegător: Cătănea Bianca, Şcoala Gimnazială Bogdăneşti, jud. Bacău
FOCUL LUI SUMEDRU **61**
Culegător: Chiţu Florian, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
CIN' MI-E-N CINSTE CASĂ - COLIND TRADIŢIONAL AL UNUI SAT TRANSILVĂNEAN **62**
Culegător: Ciociu Ioan Alexandru, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
SFÂNTA MAICĂ-A LUI IISUS – COLIND **63**
Culegător: Drăghici Nicolae Flavius, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
TRADIŢII LA FILIPEŞTI. ȚESUTUL LA RĂZBOIUL MANUAL **64**
Culegător: Grigore Maria-Xenia, Şcoala Gimnazială Bogdăneşti, jud. Bacău
LEGENDA CRIŞURILOR **66**
Culegător: Kovacs Andrei, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
FUGA LOLELOR **67**
Culegător: Munteanu Raluca, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
NUNTA LA AROMÂNI **68**
Culegător: Nicolae Mălina, Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu“ Constanţa
LEGENDA ÎNTEMEIERII SATULUI FRUNTIŞENI **71**
Culegător: Sava Gina Gabriela, Şcoala Gimnazială „General Aviator Inginer Gheorghe Negrescu“ Fruntişeni, jud. Vaslui
LEGENDE. LEGENDELE SATELOR COMUNEI DRĂCŞENEI (DRĂCŞANI, DRĂCŞENEI, ODOBEASCA şi MUȚI) **73**
Culegător: Stănculescu Nicuşor, Şcoala Gimnazială, comuna Drăcşenei, jud. Teleorman
NUNTA LA DRĂGUŞ **74**
Culegător: Stoia Alina, Colegiul Tehnic „Doctor Alexandru Bărbat“ Victoria, jud. Braşov
VALINAŞ PURTÂND CUFIȚA **78**
Culegător: Stoian Emanuel, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
LEGENDA CASCADEI PRUNCEA **79**
Culegător: Surleanu Lorena, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
TRADIŢII STRĂBUNE – TOCACII **80**
Culegător: Vasilie Ioana, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
NUNTA DE LA COHALM (RUPEA) **82**
Culegător: Vîrjoghe Răzvan, Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
LOCUL II **84**
SĂRBĂTORI POPULARE **84**
Culegător: Andronic Andreea, Şcoala Gimnazială Cacica, judeţul Suceava
ÎMPUȘCATUL COCOȘULUI **85**
Culegător: Arsene Vlad, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
PĂSTRAREA FOCULUI **86**
Culegător: Bălţat Diana, Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
LEGENDA MĂRŢIŞORULUI **86**
Culegător: Bratu Bianca, Şcoala Gimnazială Nr. 126, Bucureşti

CÂNTEC DIN ZONA MOIECIU DE SUS 87
Ciurea Larisa Daniela, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SUPERSTIȚII ROMÂNEȘTI DE PAȘTE. CREDINȚE ȘI SUPERSTIȚII DE PAȘTE 88
Culegător: Cristea Vlad, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
IERTĂRILE 90
Culegător: Ghinea Irina, Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeș
NUNTĂ ROMÂNEASCĂ CU CĂLĂRAȘI DIN RUPEA, JUDEȚUL BRAȘOV 91
Culegător: Hosszu Zsolt, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
FÊTE DES NORMANDS 93
Collecteur: Kocsis Bogdan, Collège National d'Informatique „Grigore Moisil" Brașov
OBICEIURI DE PRIMĂVARĂ ÎN ZONA VĂLENIULUI 95
Culegător: Macău Alexandra, Liceul Tehnologic „Dr. Ioan Şenchea“ Făgăraş, jud. Brașov
PLUGARUL 97
Culegător: Oana Maria Iulia, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil" Brașov
TRADIȚII DE PAȘTE DIN MARAMUREȘ 98
Culegător: Olteanu Emilia, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil" Brașov
PORUNCEA SFÂNTĂ MĂRIE 101
Culegător: Târziu Andrei, Liceul „Corneliu Medrea“ Zlatna, jud. Alba
AGHIOSUL 102
Culegător: Tiţa Ionela-Bianca, Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeș
ORAŢII ŞI STRIGĂTURI DE NUNTĂ 102
Culegător: Tothazan Ana Maria, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
COLINDA TRADIŢIONALĂ 104
Culegător: Varga Mândraş Augustina, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
TRADIŢIA - O FEREASTRĂ SPRE TRECUT 105
Culegător: Vinersar Ioana, Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
NUNTA ÎN ZONA COHALMULUI (RUPEA) 107
Culegător: Vîrjoghe Rareș, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil" Brașov
LOCUL III 109
FURATUL PORȚILOR 109
Culegător: Acatrinei Ștefan, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
DIN OBICEIURILE ȘI TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI 110
Culegător: Alexandru Iulia, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil" Brașov
OBICEIURI VENITE ÎN ÎNTÂMPINAREA ANULUI NOU 110
Culegător: Călugăru Daria, Şcoala Gimnazială Nr.3 „Pompiliu Dan“, Zărneşti, jud. Brașov
BOBOTEAZA 111
Culegător: Căpîlnar Maria Claudia, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
SUPERSTIŢIILE 112
Culegător: Ciobanu Lavinia, Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
ÎNROŞITUL OUĂLOR 114
Culegător: Drăgan Ana-Maria, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
DOINE 115
Culegător: Drugu Georgiana, Liceul Tehnologic „Dr. Ioan Şenchea“ Făgăraş, jud. Brașov
COLO SUS, MAI SUSU' 116
Culegător: Fieraru Cristian, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
OBICEIURI DE IARNĂ ÎN SATELE DE LA IZVOARELE BEGĂI 117
Culegător: Hotico Ionuţ, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timişoara
ÎN BISERICA DIN SAT… 118
Culegător: Josan Diandra Liana, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
OBICEIURI - ÎNFRĂŢIREA 119
Culegător: Lăutaru Bianca, Şcoala Gimnazială, comuna Drăcşenei, jud. Teleorman

„DE-AR VENI DRĂGUŢA VARĂ…“ 120
Culegător: Lupu Elena-Larisa, Școala Gimnazială Galeșu, jud. Argeș
MARSEARA 120
Culegător: Măntăilă Silviu, Colegiul Economic „Ion Ghica“, Brăila
BISERICA VECHE DIN COMUNA FUNDATA 121
Culegător: Mitiriță Claudiu, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
LEGENDA DOSULUI ŞI A FEŢEI 122
Culegător: Nicola Bianca Andreea, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
SUB CĂLDĂRI 122
Culegător: Nistor Eduard Cristian, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
DIN RAIUL CEL LUMINOS 123
Culegător: Oprea Sandra, Şcoala Gimnazială Nr.3 „Pompiliu Dan“, Zărneşti, jud. Braşov
POEZIA LIRICĂ POPULARĂ DE DRAGOSTE. FOICICĂ-A MURILI 124
Culegător: Popescu Cosmina Gabriela, Şcoala Gimnazială, comuna Drăcşenei, jud. Teleorman
CLĂCILE 125
Culegător: Riga Davide, Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
TURCA 126
Culegător: Şandru Maria Cătălina, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
URIAȘII DIN PIATRA CRAIULUI 127
Culegător: Sdrăilă Valentin, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
ORZIŞORUL 127
Culegător: Şerban Teodor, Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE CRĂCIUN ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA 131
Culegător: Simion Vlad, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
OBICEIURI DE PAŞTE 129
Culegător: Toldea Cristina, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
TRADIȚII DE PAȘTE 130
Culegător: Tomici Andreea Mihaela, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
PE LA NOI DE ANUL NOU… 131
Culegător: Trif Marinela Dorina, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
MENȚIUNE 131
STRIGĂTURI – ADUCERE ZESTRE 131
Culegător: Bordianu Ema, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, judeţul Neamţ
TEMPLUL URSITELOR 132
Culegător: Coca Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil” Brașov
SĂPTĂMÂNA MARE 133
Culegător: Debu Matei, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 134
Culegător: Dîrlea Flavius Dumitru, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
„STEAUA“ ŞI „VIFLAIMUL“ 135
Culegător: Duma Patricia, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
BOCETE LA ÎNMORMÂNTARE 135
Culegător: Faur Ianis, Şcoala Gimnazială „Gheorghe Popovici“ Apateu, jud. Arad
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 136
Culegător: Faur Ianis, Şcoala Gimnazială „Gheorghe Popovici“ Apateu, jud. Arad
POMENIREA MORȚILOR 137
Culegător: Florescu Medeea, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
ORAŢIE DE NUNTĂ 138
Culegător: Ghinea Irina, Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeș
STRIGĂTURI DE NUNTĂ 140
Culegător: Iacşa Tănase Ştefan, Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba

ÎNCONDEIATUL OUĂLOR 140
Culegător: Lazarovici Alexandru, Şcoala Gimnazială Cacica, jud. Suceava
HRAMURILE JUDEȚULUI VASLUI 141
Culegător: Lupu Miruna Alexandra, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
STRIGĂTURI: NUNTĂ – NUNTAŞI 142
Culegător: Mărtincă Roxana, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamţ
DESCÂNTEC DE DEOCHI 142
Culegător: Matei Mădălina, Liceul Tehnologic „Emil Racoviţă“, Roşiori de Vede, jud. Teleorman
STRIGĂTURI NUNTĂ - STOLNIC 143
Culegător: Mîrţ Veridiana, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamţ
PAPARUDELE 143
Culegător: Paragică Ionuţ, Liceul Tehnologic „Emil Racoviţă“, Roşiori de Vede, jud. Teleorman
DĂLIANA 144
Culegător: Pascu Cristian, Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timişoara
STRIGĂTURI – NUNŢI 145
Culegător: Petraş Emil Ioan, Liceul „Corneliu Medrea“ Zlatna, jud. Argeș
DESCÂNTEC DE URSIT 145
Culegător: Popa Ionela, Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu“ Ploieşti
DESCÂNTEC DE DEOCHI 146
Culegător: Popa Ionela, Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu“ Ploieşti
DRAGĂ TURTURICĂ 147
Culegător: Popa Ionela, Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu“ Ploieşti
BANDA LUI JIANU 148
Culegător: Rotariu Georgiana, Şcoala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu“, Dorohoi, jud. Botoşani
SUPERSTIȚIE. NOAPTEA DE AJUN A SFÂNTULUI ANDREI 151
Culegător: Șeitan Anda, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
OBICEIURI ŞI TRADIŢII DIN OLTENIA 151
Culegător: Seitan Cosmin, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
STRIGĂTURI NUNTĂ – LUAT RĂMAS BUN 152
Culegător: Sescu Claudia, Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamţ
STRIGĂTURI LA HORĂ 153
Culegător: Strugariu Violeta, Şcoala Gimnazială Cacica, jud. Suceava
OBICEIURI DESPRE NUNTĂ ÎN ORAȘUL MEU 154
Culegător: Teleanu Călin, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
SCENETA STELARILOR 155
Culegător: Vasii Sebastian, Liceul TehnologicTransporturi Auto, Timişoara
OBICEIUL PLUGARUL – SAT CUCIULATA 1559
Culegător: Velțan Victor, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
LEGENDA CLOPOTULUI DIN ZĂRNEŞTI 160
Culegător: Vlad Vlăduț, Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov

Cuvânt înainte

DIVERSITATE ÎN UNITATE

Profesor Raluca Iancău
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov

Folclorul reprezintă sufletul unui popor, gândirea lui, sentimentele şi trăirile acestuia.

Termenul „**folclor**“ îşi are etimologia în limba engleză şi s-a format prin alăturarea a doi termeni: „folk“ = popor şi „lore“ = ştiinţă, deci folclorul este ştiinţa, creaţia unui popor.

Dicţionarul Explicativ Român defineşte folclorul precum totalitatea creaţiilor artistice, literare, muzicale, plastice, a obiceiurilor şi a tradiţiilor populare ale unei ţări sau ale unei regiuni. Folclorul are valori multiple: **valoare moral-creştină**, anumite genuri populare, cum sunt colindele, cântecele de stea, îşi au izvorul în Sfânta Scriptură; **valoare istorică**, fiind un ecou al trecutului, cu ale cărui date şi întâmplări s-a impregnat; **valoare documentar-lingvistică**, constituind o arhivă a limbii vorbite; **valoare moral-educativă**, prin conţinutul de idei se stimulează virtuţi umane ca: hărnicia, cinstea, vitejia, iubirea aproapelui, modestia etc. şi sunt condamnate vicii precum: lenea, beţia, trufia, laşitatea, ura, minciuna etc., şi **valoare artistică**, prin aceasta fiind sursă de inspiraţie pentru creaţia cultă şi, totodată, model de creaţie pentru aceasta. Valoarea artistică asigură trăinicia creaţiei populare, perenitatea sa.

Lumea copilăriei este mai aproape de intuirea valorilor deoarece la această vârstă copilul trăieşte din plin într-un univers real – imaginativ din care valorile se desprind mai pregnant în esenţa lor. Astfel, valorile de cunoaştere sunt asociate cu adevărul, valorile etice cu binele şi valorile estetice cu frumosul.

Proiectul-educaţional interjudeţean şi regional „**A fost odată...**“, aflat la cea de-a IV-a ediţie, s-a născut din dorinţa de a promova tradiţiile şi folclorul românesc. Folclorul constituie una din principalele metode de educare culturală a elevilor de orice vârstă, printr-o formă plăcută de petrecere a timpului liber. Generaţia tânără intră, astfel, în contact cu bătrânii acordând importanţă cunoştinţelor acestora. Mergând în locurile în care se păstrează încă vii tradiţiile şi obiceiurile sau luând contact cu ele pe cale formală sau nonformală, elevii pot dobândi cunoştinţele culturale pentru dezvoltarea lor personală. Un astfel de proiect apropie generaţiile, oferind satisfacţie tuturor celor implicaţi.

Cunoştinţele culturale sunt esenţiale pentru dezvoltarea personală a copiilor, a adolescenţilor şi a adulţilor tineri şi, din acest motiv, ea trebuie percepută ca fiind o parte importantă a dezvoltării generale a fiecărui tânăr şi trebuie privită ca unul dintre aspectele esenţiale ale educaţiei acestora. Descoperind obiceiuri şi tradiţii, copiilor li se dezvoltă gusturile autentice, imaginile, valorile morale, spirituale, artistice, specifice zonei din care provin şi li se deschide dorinţa spre conservarea şi promovarea acestora.

Proiectul-educaţional s-a finalizat an de an cu publicarea revistei „***A fost odată...***“ al cărei scop este să acopere întreg perimetrul definiţiei incluzând lucrări în centrul cărora se

valorifică trecutul, sub toate formele lui. urmăreşte reînvierea iubirii pentru folclor, educarea şi instruirea elevilor prin promovarea folclorului local şi a tradiţiilor specifice.

Revista respectă structura proiectului „***A fost odată...***“: secţiunea adresată cadrelor didactice în care sunt expuse situaţii reale întâlnite de-a lungul carierei didactice şi secţiunea culegere de folclor (basme, balade, doine, legende, snoave, strigături, colinde, datini, obiceiuri etc.) ce reprezintă tematica concursului adresat elevilor claselor III- XIII ai cărui premianţi îşi găsesc lucrările publicate în paginile acestei reviste. Tot aici este menţionat şi clasamentul final al concursului desfăşurat în cadrul proiectului.

Cititorii sunt invitaţi să păşească în spaţiul revistei pentru a retrăi senzaţia cunoaşterii depline şi a satisfacţiei datorate reînnodării relaţiilor cu trecutul. Pătrunzând în acest spaţiu, cititorii retrăiesc trecutul, căci literatura populară reprezintă oglinda spiritualităţii unui popor, reflectând modul său de a gândi, de a percepe lumea, existenţa în general, specifică unei comunităţi.

Astfel, revista ***A fost odată...*** recreează o lume arhaică ai cărei locuitori sunt elevii şi adulţii pentru care folclorul este un refugiu. Într-o lume aridă, articolele cadrelor didactice şi creaţiile folclorice culese de elevi, publicate în revistă, vor aduce o aversă salvând astfel recolta supusă pieirii.

SECȚIUNEA SIMPOZION CADRE DIDACTICE

NUNTA – ELEMENT CUTUMIAR

Profesor Antoci Genoveva și Bibl. / Profesor doc. Popa Iuliana
Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamț

Satele cu populaţie catolică din Moldova, ilustrează prin identitatea românească toate datinile şi obiceiurile străbune, păstrate în spaţiul cultural românesc. Conservarea şi transmiterea lor din generaţie în generaţie, s-a făcut întotdeauna cu o grijă sporită, tradiţiile şi folclorul bucurându-se şi astăzi de o preţuire unanimă.

Bătrânii satului încearcă, cu un ultim efort, să refacă măcar o parte din ordinea şi echilibrul de odinioară a obiceiurilor tradiţionale. Tinerii de astăzi, trebuie să aprecieze mai mult cultura populară, cu obiceiurile şi tradiţiile ei

Ernest Bernea afirma că „satul românesc este cel mai expresiv şi mai bogat document al istoriei neamului. Civilizaţia satului este străveche, originară, plămădită odată cu neamul şi deplin realizată“[1].

Nunta este un eveniment de cea mai mare însemnătate în viaţa omului, a cărui desfăşurare presupune un complex de obiceiuri. Prin căsătorie tinerii îşi schimbă statutul lor social, trecând de la faza de fată şi flăcău la aceea de oameni căsătoriţi.

Potrivit mentalităţii tradiţionale, puritatea miresei constituia o garanţie pentru trăinicia căsătoriei ce se înfăptuia. Dacă această stare nu se îndeplinea, în mod inevitabil, relaţiile matrimoniale erau compromise încă de la început. Fecioria fetelor aflate în pragul căsătoriei, asigura cele mai bune perspective cuplurilor ce se constituiau, efectul benefic resimţindu-se însă într-un plan mult mai larg al vieţii de familie. Desfăşurarea etică a ceremonialului nupţial era echivalentă cu un act de magie albă, ce putea influenţa prosperitatea gospodăriilor din comunitatea rurală.

Pedepsirea incastităţii la Săbăoani, în perioada interbelică se făcea astfel: „*dacă o fată greşea cu un flăcău era adusă în parohie; aici i se punea la gât un jug asemănător celor de la cai şi era legată de un gard. În faţa mulţimii, preotul o biciuia pe fata aplecată în jug ca o altă fată să nu mai cadă în păcat, luând exemplu de la acest caz*“[2].

La originea unor astfel de reacţii violente din partea familiei mirelui şi adesea a întregului sat, se află concepţia arhaică, specifică tuturor comunităţilor tradiţionale, potrivit căreia lipsa de moralitate ori conduita sexuală necuviincioasă periclitează recoltele, puritatea apelor, sănătatea copiilor etc. Adulterul şi imoralitatea fetelor erau deosebit de sever pedepsite la toate popoarele lumii. În situaţiile în care se constata că mireasa nu şi-a păstrat castitatea, biserica intervenea cu acţiuni punitive mai puţin ofensatoare decât cele amintite, dar cu un efect educaţional sporit. Astfel „*fata greşită e pedepsită să steie, pe timpul slujbei, în genunchi, fie la uşa bisericii, fie în faţa altarului, cu lumânarea aprinsă în mână*“[3].

Ecou al unor etape cutumiare, pedepsirea miresei greşite s-a mai păstrat pe alocuri, în virtutea necesităţii de a se limita cât mai mult cu putinţă asemenea abateri

[1] *Ernest Bernea, Civilizaţia românească. Ipoteze şi precizări, op. cit., p. 25.*
[2] *Cf. Alois Moraru, ş. A., Pildeşti - monografie istorică, p. 111*
[3] *I. N. Ciocan, Monografia creştinilor catolici din judeţul Roman, p. 41*

comportamentale. Efectul nu întârzia să apară, pentru că tinerele fete care asistau, măcar o dată, la spectacolul degradant al punerii pe cap al hamurilor rupte sau al purtatului pe grapa întoarsă cu cuiele în sus, evitau cu orice preţ să repete o astfel de experienţă, supusă dezaprobării întregului sat. Căsătoria este prea importantă pentru împlinirea destinului individual, ca să fie abordată cu uşurinţă şi lipsă de maturitate. Legile tradiţionale acţionează spontan şi adesea necruţător în apărarea familiei, privită ca un sâmbure de viaţă cu multiple resorturi personale şi colective.

Reabilitarea fetei, astfel marginalizată, se face prin acceptarea binevoitoare a comunităţii cât şi prin găsirea unui tânăr dispus să o ia de nevastă, cu menţiunea că tatăl fetei trebuia să plătească în acest caz „*o amendă după cum dispune, dar nu mai puţin de 20 de lei*“[4].

Dacă viaţa umană este văzută de creştini ca o realitate sacră şi intangibilă înseamnă că şi femeia, în cazul nostru mireasa, izvorul şi „templul sacru“ al vieţii, trebuie să fie pură şi nealterată, fecioară curată atât în sufletul, cât şi în corpul ei. Dacă în fiinţa şi mâinile ei de femeie este încredinţată cea mai mare comoară, viaţa umană, înseamnă că pe drept se aşteaptă de la ea un atât de mare respect faţă de puritatea, delicateţea şi gingăşia propriei sale persoane.

Familiile bine închegate, stabile şi realizate, pun mare preţ pe curăţenia spirituală şi fizică a tinerei femei, a viitoarei mirese şi soţii, şi promovează cu responsabilitate această valoare inestimabilă. Iar în cazul în care valoarea purităţii este neglijată ori, mai rău, terfelită comunitatea nu rămâne indiferentă şi insensibilă, ci intervine sancţionând această atitudine prin dezaprobare şi prin exprimări plastice, înrădăcinate în creaţia folclorică. Atitudinea uşuratică de care dă dovadă o domnişoară, care se lasă prea uşor sedusă şi cucerită de un flăcău, înainte de căsătorie, este observată şi stigmatizată de opinia publică, exprimată prin zicala din folclorul românesc: „*Ieri o fluiera băiatul, azi o fluieră tot satul!“*.

Comunitatea eclezială locală, în care s-a înrădăcinat profund respectul pentru valoarea castităţii şi a fecioriei tinerilor ce se îndreaptă spre căsătorie, apreciază şi recompensează, în cele mai multe cazuri, prin semne evidente, atitudinea corectă a tinerelor care intră în căsătorie cu aureola purităţii spirituale şi fizice. Această realitate s-a observat, până aproape de zilele noastre, prin acceptarea de către autoritatea bisericească a îmbrăcării de către mireasa curată a rochiei albe, şi prin refuzul de a primi, în faţa altarului, mireasa greşită îmbrăcată în rochie albă.

***Bibliografie*:**

Bernea, Ernest, ***Civilizaţia românească sătească. Ipoteze şi precizări***, Bucureşti, „*Ţară şi Neam*“, 1944;

Ciocan, I. N., ***Monografia creştinilor catolici din judeţul Roman*,** Roman, 1924;

Marian, S. Florea, ***Nunta la români. Studiu istorico – geografic comparativ***, Ed. Grai şi Suflet - Cultura Naţională, Bucureşti, 1995;

Moraru, Alois, ş.a., ***Pildeşti - monografie istorică***, Ed. Presa Bună, Iaşi, 2002.

[4] *Ibidem*, p. 67

TEATRUL POPULAR

Profesor Apostol Carmen – Cristina
Şcoala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu“ Dorohoi, jud. Botoşani

Creaţia populară sau folclorul este genul de activitate literară colectivă, care circulă de la om la om. Particularităţile de bază ale creaţiei populare orale sunt caracterul anonim, colectiv, tradiţional, variativ, sincretic. Printre celebrii folclorişti din toate timpurile, care au adunat cu migală şi scrupulozitate creaţia noastră populară orală, sunt figurile remarcabile ale lui Mihai Eminescu, Vasile Alecsandri, Alecu Russo. Toţi aceştia au contribuit considerabil la completarea patrimoniului spiritualităţii româneşti.

Teatrul popular e o formă sincretică a folclorului, care include variate dramatizări populare, piese cu monologuri cântate. Este evidentă legătura cu alte genuri folclorice. Materialul dramelor populare se constituie din elemente de basme şi poezie ritualică, motive epice, cântece lirice, dansuri şi melodii. Manifestarea sincretismului teatrului popular se observă în interacţiunea cuvântului şi muzicii, mimicii şi gestului, recuzitei şi butaforicului, în îmbinarea monologului cu dialogul şi corul. Tonalităţile eroice şi umoristice predomină în teatrul popular. Spectacolul are o scenografie extrem de simplă. Reprezentaţia teatrală se află în stihia ei în ogradă sau pe drumul satului, rareori în casa ţărănească.

Teatrul popular propriu-zis reprezintă ultima etapă în evoluţia genului dramatic popular, evoluţie determinată deopotrivă de mecanismele interne ale genului şi de influenţele târzii, exercitate din mediile cultivate. În cadrul acestui tip ponderea o are dialogul şi rostirea lui, dar şi costumele şi măştile. Un rol important în reprezentare îl au improvizaţia şi talentul actorilor, care actualizează, În fiecare an şi la fiecare casă, aceeaşi schemă dramatic. Teatrului popular îi este specific caracterul ocazional, timpul reprezentării fiind bine delimitat: două zile (în ajunul Anului Nou şi în ziua de Anul Nou), o zi (numai în ajunul Anului Nou) sau numai o jumătate de zi şi o noapte (din amiaza ajunului până în dimineaţa primei zile din an). O trăsătură importantă a acestui tip este caracterul preponderent dialogic şi prezenţa conflictului dramatic. Chiar dacă există interludii muzicale, ponderea o are textul rostit şi, uneori, pantomima comică, improvizată, nu aspectul coregrafiei. De altfel, din cauza condiţiilor de reprezentare - în casa/curtea gospodarului, într-un spaţiu relativ restrâns - „mişcarea scenică“ este rudimentară, fiind mai mult sugerată decât realizată şi reducându-se, de cele mai multe ori, la executarea unui pas înaintea celorlalţi actori pentru ca, după enunţarea replicii, vorbitorul să facă loc interlocutorului. În cazul pieselor de teatru propriu-zis, numărul actorilor nu este foarte mare, reprezentaţia având loc, de obicei, Într-un spaţiu închis, spre deosebire de jocurile cu măşti şi de alaiuri, la care participă un număr mare de membri şi care se desfăşoară fie în afara satului, fie în curţile gospodăriilor. Scena şi decorul lipsesc de cele mai multe ori. Între actori şi spectatori nu există distanţa scenică, locul celor din urmă fiind, ca în teatrul antic în jurul actorilor. În funcţie de talentul actorilor, spectatorii sunt mai mult sau mai puţin antrenaţi în reprezentare. Alegerea interpreţilor se face după mai multe criterii: mai întâi toţi actorii sunt băieţi sau bărbaţi), iar rolurile sunt împărţite în funcţie nu doar de calităţile actoriceşti, ci şi de acelea morale (un personaj pozitiv nu poate fi interpretat de un om care nu este respectat de colectivitate.

Spectacolele dramatice cu tematică istorică sunt prezente în piesele „Haiducii“, „Mălăncuţa“, „Novac şi Gruia“, „Codreanu“, „Jianu“, „Bujor“. Piesele sunt pătrunse de credinţa în victoria dreptăţii, în biruinţa binelui asupra răului. În toate textele la formarea subiectului se resimte influenţa izvoarelor literare.

Manifestările cu caracter dramatic româneşti se înscriu în cadrul mai larg european, fără să constituie o excepţie. La originea acestor manifestări se află rituri arhaice, constituind moduri de expresie ale unei viziuni sacralizante, integratoare, asupra lumii înţelese ca întreg armonios. Supuse unui proces treptat de demagizare şi desemantizare, aceste rituri au fost conservate parţial de formele populare ale manifestărilor cu caracter dramatic. în cultura populară românească există astăzi o foarte mare diversitate a acestor forme. Această situaţie ilustrează, pe de o parte, vechimea lor şi, pe de altă parte, viabilitatea conferită de actualizarea lor repetată, creatoare. Cu toată această diversitate, există elemente unificatoare care au făcut posibile clasificările propuse mai sus. Ceea ce conferă unitate acestor manifestări, indiferent de modul cum sunt grupate, este rolul lor complex, magic şi estetic.

Bibliografie:

- Mircea Eliade, ***Aspects du mythe***, Paris, 1963;
- Mihai Pop***, Obiceiuri tradiţionale româneşti, Institutul de Cercetări Etnologice şi Dialectologice***, Bucureşti, Editura Minerva;
- Vasile Adăscăliţei, ***Teatrul popular de Anul Nou.***

ZIUA EUROPEI

Profesor Balalia Gabriela și Profesor Nichita Cristiana,
Palatul Naţional al Copiilor, Bucureşti

Într-un frumos liceu din capitală, în fiecare an, de 9 mai, se sărbătoreşte ziua Europei. Toţi liceenii aşteaptă cu emoţie această sărbătoare. Fiecare clasă participantă primeşte prin tragere la sorţi o ţară din Uniunea Europeană. Timp de o lună de zile elevii au la dispoziţie să se pregătească pentru a reprezenta cu succes ţara respectivă.

A sosit şi frumoasa zi! Toţi elevii şi profesorii s-au adunat în curtea şcolii şi sunt gata de spectacol, unde toţi participanţii sunt şi actori şi spectatori în acelaşi timp.

Elevii din clasa a IX-a A au primit în urma tragerii la sorţi: Olanda. Elevii s-au costumat în culorile Olandei, pe muzică olandeză - în saboţi (Clog dance) au încercat un dans tradiţional. În trecut, saboţii făceau parte din ţinuta de sărbătoare a olandezilor. La sfârşitul dansului au dăruit celor prezenţi lalele multicolore. Olanda este numită şi „Ţara lalelelor“. Cultivarea lalelelor în Ţările de Jos a început în secolul XVI, primii bulbi de lalele fiind aduşi, se pare, din Turcia. Lalelele au devenit repede admirate în Europa, iar bulbii se vindeau la mare preţ.

Elevii din clasa a X-a C au reprezentat Germania. Astfel cu steagul Germaniei frumos ancorat au defilat pe muzica lui Modern Talking şi au prezentat afişe cu personaje reprezentative Germaniei. Este foarte cunoscut faptul că mişcarea în aer liber şi sporturile sunt capitole foarte importante. De la Bundesliga la Campionatul Mondial de Formula 1, în care Michael Schumacher a câştigat 7 titluri mondiale şi până la sporturi extreme, Germania a obţinut de foarte multe ori medalia de aur. Fotbalul adună pe stadioane sau în faţa televizorului numeroşi spectatori, cifrele sunt impresionante, de asemenea şi volumul de afaceri care gravitează în jurul acestui sport. Este un veritabil fenomen ce face parte din personalitatea unui popor. De altfel, nume sonore sunt şi în ciclism, rugby, sanie, bob sau sporturi individuale. Un capitol important al culturii germane sunt artele. Literatura universala s-a îmbogăţit substanţial prin contribuţia operelor lui Lessing, Goethe, Schiller, Kleist, Hoffmann, Brecht şi Schmidt. Dacă vorbim despre filozofie, atunci trebuie să vorbim despre Leibniz, Kant, Schopenhauer sau Hegel. Marx şi Engels au susţinut teoria comunistă, ce a cunoscut un succes internaţional.

Elevii din clasa a XI- a B au reprezentat Spania. Cultura spaniolă este un amestec de tradiţii şi influenţe diverse, de la cele latine şi iberice, la catolicismul romano-catolic sau universul islamic maur, o lume eclectică de minorităţi şi legende, cu o istorie îndelungată şi fascinantă. Spania este interesantă pentru istoria, cultura, poporul, geografia, artele şi personalitatea sa. Pe muzică spaniolă - elevii au încercat să danseze flamenco, au servit spectatorii cu roşii încercând să aducă aminte de Festivalul La Tomatina, un eveniment neobişnuit şi în egală măsură amuzant, în timpul căruia participanţii se luptă într-o manieră inedită, aruncând unii într-alţii cu roşii bine coapte. Festivalul, care are loc anual, în ultima miercuri a lunii august, transformă străzile oraşului într-un câmp de luptă plin de roşii strivite şi luptători acoperiţi din cap până în picioare de suc. La Sevilia turiştii se pot bucura de Feria de Abril, un festival în timpul căruia, în diverse centre populare au loc demonstraţii de dans tradiţional sau târguri populare. Astfel, aici au loc lupte cu tauri, se pot gusta tradiţionalele

paella sau pot fi admiraţi dansatorii de flamenco. În decembrie, Crăciunul cuprinde întreaga Spanie. Perioada de sărbătoare durează până pe 6 ianuarie, dar cea mai importantă zi este 24 Decembrie, Noche Buena, când familiile se reunesc pentru a se bucura de Crăciun. În ziua de Anul Nou, Noche Vieja, petrecerile de toate felurile cuprind întreaga ţară, până la trecerea într-un nou an şi mai departe. Una dintre tradiţii cere ca înainte de Anul Nou fiecare să mănânce 12 boabe de strugure, pentru a avea noroc în anul următor.

Trei elevi au fost costumaţi în magi şi au împărţit mici cadouri celor norocoşi - pe 6 ianuarie în Spania are loc sărbătoarea Celor Trei Regi, în amintirea celor Trei Magi, străzile fiind străbătute de mulţimi de oameni, iar copiii primesc cadouri, dulciuri şi jucării.

Clasa a XII-a F a avut norocul să reprezinte România. Astfel, elevii îmbrăcaţi în costume tradiţionale româneşti pe ritmuri populare au dansat o frumoasă horă şi au servit spectatorii cu pâine şi sare. Potrivit istoricilor, primele mărturii ale acestei forme ritualice de ospitalitate sunt precreştine, iar oferirea pâinii (la început se ofereau boabe de grâu) şi a sării era un semn de bunăvoinţă şi de acceptare faţă de cel care venea în casa sau în ţinutul cuiva. Pâinea (grâul) simboliza bogăţia câmpului, iar sarea era adevăratul aur al antichităţii, fiind, vreme de milenii, cel mai scump produs de comerţ. Fetele s-au făcut remarcate prin frumoasele ii pe care le purtau cu mândrie - piesa de bază a costumului popular – IA – este o cămaşă lungă, de culoare albă, moştenită de la geto-dacii care trăiau odinioară în teritoriul de astăzi al României, Ungariei, Bulgariei, Serbiei, Cehiei, Slovaciei, şi care, deşi este supusă unei continue modificări, şi-a păstrat nealterate caracteristicile esenţiale: unitatea şi continuitatea. Bluza albă, cusută manual cu motive geometrice sau florale, are lungimea impusă de moda vremii şi este un simbol al feminităţii care a rezistat veacuri la rând. IA este o cămaşă de sărbătoare, de bucurie, prezentă la evenimentele majore din existenţa femeii – Paşte, Crăciun, nuntă, botez, înmormântare.

Hora mare a satului este un obicei specific lumii rurale romaneşti. În centrul comunităţii, de cele mai multe ori în faţa bisericii, tineri şi bătrâni se adunau laolaltă să cânte şi să joace, dar şi să îşi etaleze cu mândrie portul popular. Hora este un dans tradiţional românesc care strânge pe toată lumea într-un cerc mare. Dansatorii se ţin de mână şi cercul se învârte, de obicei în sens invers acelor de ceasornic, cum fiecare dansator urmează o succesiune de trei paşi în faţă şi un pas în spate. Dansul este acompaniat de instrumente muzicale precum ţambalul, acordeonul, viola, vioară, saxofon, trompetă sau nai. Lucrările de etnografie vorbesc în termeni elogioşi despre hora din Banat, din Oltenia şi din Moldova, care se deosebesc între ele, dar se şi aseamănă prin ceea ce leagă sufletul românesc. Hora este elementul de legătură între cultul zeiţei-mamă, existent în societăţile matriarhale de la acea vreme şi cultul solar reprezentat prin forme circulare, hora fiind ea însăşi un cerc viu.

Autorul horei nu este cunoscut, dansul fiind transmis din generaţie în generaţie. Uneori sunt menţionate de cronicari. Cultura populară românească, prin forma şi funcţia ei specifică, oferă posibilitatea de a observa geneza şi evoluţia valorilor spirituale, locul şi rolul lor în universul existenţial colectiv. Circularitatea horei ne aminteşte de faptul că cercul, ca formulă cosmică, este un univers închis, că şi în arte există forme circulare sau că masa vibraţiilor sunetului are aceeaşi formă.

Povestea noastră poate continua: astfel, pe ritmuri diverse şi reprezentative pentru fiecare ţară în parte au defilat toate clasele din cel mai frumos liceu. Toţi profesorii au plecat încântaţi şi mulţumiţi că lumea e pe mâini bune şi generaţia care urmează are grijă să nu se uite tradiţiile care ne reprezintă şi ne onorează.

CREDINȚE ŞI SUPERSTIȚII LA POALELE OBCINEI BUCOVINEI

Profesor învăţământ primar Bălăcian Mihaela
Şcoala Gimnazială Cacica, jud. Suceava

Legat întotdeauna prin credinţă de biserică, românul a sperat mereu că Dumnezeu îi va răspunde rugilor sale şi îi va îndeplini dorinţele. A avut mereu încredere că anumite puteri malefice pot fi alungate şi stăpânite cu ajutorul divinităţii. Voi prezenta în continuare câteva credinţe şi superstiţii care se păstrează şi azi în practica locuitorilor din Cacica:

- când cântă cocoşul în prag, e semn că vei avea musafiri;
- dacă auzi cucul primăvara întâi şi ai bani la tine e semn bun, vei avea tot anul;
- dacă auzi mai întâi pupăza, te va vorbi lumea de rău;
- cuţitul pus cu lama în sus pe masă e semn de ceartă;
- când împrăştii piper prin casă, presară sare ca să nu ai scandal;
- dacă atunci când răstorni mămăliga îţi vine un musafir, ţi-e soacra tare;
- dacă vrei să te iubească soacra, să mănânci colţurile de la pâine;
- dacă mănânci din ceaun, îţi plouă la nuntă;
- dacă mănânci din poală îţi mănânci norocul;
- când coşi ceva îmbrăcat pe tine, ţine o aţă în gură, altfel îţi coşi mintea;
- dacă mături pe cineva pe picioare, nu se mai căsătoreşte;
- dacă mături spre uşă îţi alungi norocul din casă;
- dinţii de lapte căzuţi se aruncă peste casă într-o bucată de mămăligă spunând: „Eu îţi dau un dinte ros / Tu să-mi dai unul frumos.“
- dacă îţi vine o broască pe prag, e semn de vrajă;
- dacă unei mirese îi cade cununia de pe cap, se va despărţi;
- dacă la o înmormântare oamenii se înşiră pe drum în urma mortului, nu merg grupaţi, e semn că mai moare cineva;
- dacă ochii mortului rămân deschişi, e semn că mai moare cineva din familie;
- dacă primăvara vezi prima dată o singură barză, vei fi singur tot anul;
- dacă scapi pâine jos când mănânci, mai vine cineva flămând;
- după ce te piepteni să nu arunci părul în foc, deoarece te va durea capul;
- nu se spală rufe în sâmbetele din post. Se spune că morţii se scaldă în leşia rufelor;
- dacă se sparge un pahar sau o farfurie, a trecut un rău; de aceea după ce se scoate mortul din casă se sparge un pahar sau o cană;
- când ţiuie cărbunii în sobă, să-i baţi cu cleştele ca să potoleşti duşmanii;
- când sughiţi, te pomeneşte cineva;
- când vine furtună cu gheaţă, se scot în curte cociorva şi lopata de la cuptor şi se pun în formă de cruce, iar în casă se aprinde lumânarea sfinţită de la Paşti;
- tot la furtună se aprinde tei sfinţit;
- de Sf. Gheorghe se pregătesc din ajun nouă feluri de alimente pentru animale (fân, tărâţe, iarbă, călci sfinţite, coji de cartofi etc.), se pun noaptea la rouă, a doua

zi se stropesc cu agheasmă şi se dau la vaci;

- ca să nu ia laptele „strigoaicele“, se pune argint viu (mercur) în clopotul de gâtul vacilor;
- de Anul Nou, din tot ce faci de mâncare să arunci la păsările ca ele să nu-ţi distrugă recolta peste vară;
- în ajunul Anului Nou se pun 12 coji de ceapă cu sare în ele, reprezentând cele 12 luni ale anului; în funcţie de cât lichid se adună până dimineaţă afli care luni vor fi secetoase sau ploioase;
- în ajunurile sărbătorilor de iarnă nu se dă nimic din casă, nu se merge prin vecini;
- cu colinda, cu uratul, cu semănatul e bine să-ţi vină întâi un băiat, nu o fată;
- la Paşte, cojile albe de la ouăle folosite se pun în grădină între straturi sub formă de cruce, ca să nu scoată cârtiţele muşuroaiele;
- tot împotriva muşuroaielor se pune între staturi o mătură părăsită;
- ca să ai castraveţi, să-i semeni în sâmbăta Duminicii Mari;
- când te dor măselele, te afumi cu burete pucios;
- când te dor urechile, te afumi cu boance de la Ziua Crucii;
- lângă un copil nebotezat se pune o mătură şi un cuţit, ca să nu se apropie necuratul;
- dacă ai îmbrăcat o haină pe dos, calc-o de trei ori în picioare ca să nu umbli rău;
- dacă te-ai pornit undeva, nu te întoarce din drum ca să nu umbli rău;
- copiii mici care plâng se vând pe geam la o altă mamă; când sunt mai mari se răscumpără;
- în zilele de ajun se dă mâncare la găini într-un cerc făcut din lanţ, ca să nu ţi le fure uliul peste an;
- nu ridica mătura în sus ca să nu-ţi ia uliul găinile.

Omul de la ţară a fost dintotdeauna frate cu natura. El folosea diferite semne din natură drept avertizări că se va întâmpla ceva:

- Dacă la o furtună se rup copaci tineri, în anul respectiv vor muri oameni tineri.
- Dacă cârtiţele scot muşuroaie e semn că va ploua.
- Dacă găinile se culcă seara devreme, a doua zi va fi vreme bună.
- Dacă prin aer plutesc funigei, toamna va fi lungă.
- Dacă unele plante înfloresc a doua oară e semn că toamna e lungă.
- Dacă rândunelele zboară razant cu pământul, se apropie furtuna.
- Dacă vrăbiuţele se scaldă în praf, va ploua.
- Dacă vrejii de dovleac se urcă pe porumb, iarna va fi grea.
- Dacă vara sunt multe ciuperci, iarna va fi bogată în zăpadă.
- Dacă se ridică ceaţa de pe pădure, va ploua, iar dacă se lasă, se face vreme bună.
- Dacă splina porcului tăiat la Crăciun e lungă, iarna va fi lungă. În funcţie de lăţimea ei, oamenii află care parte a iernii va fi grea.
- Dacă broaştele vin în curte, e semn că vremea se strică.
- Dacă sarea se umezeşte, va ploua.
- Dacă seara, la asfinţit, cerul este roşu, a doua zi va fi vânt.

LÉGENDES DE FRANCE: ENTRE LES MYTHES ET LE FOLKLORE FRANÇAIS
LEGENDE FRANCEZE: ÎNTRE MITURILE ŞI FOLCLORUL FRANCEZ

Profesor Clinciu Alina Laura
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov

L'Histoire de France déborde de légendes et de mythes qui ont marqué certaines régions. Fantastiques ou effrayantes, ces histoires mystérieuses se sont transmises au fil des générations et sont entrées dans le folklore français. De la sanguinaire bête du Gévaudan au redoutable Barbe Bleue, on part à la découverte de ces légendes véhiculées depuis des siècles.

- **L'abbaye hantée de Mortemer**

Parmi les grands **mythes français** qui ont marqué l'Histoire, on peut citer celui de l'abbaye de Mortemer, réputée hantée par une « Dame Blanche » depuis plusieurs siècles. Mathilde l'Emperesse, fille d'Henri Ier d'Angleterre, aurait été traumatisée à l'idée de partir vivre à l'étranger et serait revenue hanter l'abbaye de să jeunesse après să mort. La rumeur persistante de să présence a attiré de nombreux curieux, qui auraient pris plusieurs photos du spectre dans les années 90.

- **Les menhirs de Carnac**

Terre de légendes par excellence, la Bretagne abrite mille et une histoires ancrées dans le **folklore français**. Les 3000 menhirs de Carnac, non loin de Guidel Plages, en sont la plus belle illustration. Érigées il y a plus de 6000 ans, ces rangées de pierres gigantesques suscitent encore de nos jours de nombreuses interrogations. Rites funéraires, observatoires célestes ou temples sacrés, leur signification, comme la manière dont ils ont été alignés, divisent toujours.

- **Le seigneur Barbe Bleue**

Toujours en Bretagne, l'étrange histoire du seigneur Gilles de Rais, figure emblématique locale qui occupait le château de Tiffauges, près de Saint-Jean-de-Monts, a marqué le XVème siècle. Adepte d'alchimie et d'invocations diaboliques, le riche et mystérieux personnage sera condamné en 1440 pour avoir assassiné plus de 140 enfants. Son histoire, mêlée au conte de Perrault par la suite, participera à la construction de son mythe.

- **Le comte immortel de Saint-Germain**

Le comte de Saint-Germain fait aussi l'objet de l'une des plus célèbres **légendes de France**. Grand voyageur maîtrisant plusieurs langues, personne ne sait d'où l'homme tirait son immense fortune. Chimiste, fabriquant de cosmétiques et de pierres précieuses, les rumeurs sur son activité étaient aussi nombreuses que celles concernant son âge, qu'il affirmait ne pas connaître lui-même. Des témoins attestent l'avoir rencontré à 50 ans d'intervalle, sans que le temps ait eu d'impact sur son physique. La rumeur dit que le comte de Saint-Germain serait d'ailleurs toujours en vie.

- **La Bête du Gévaudan**

Il s'agit probablement de l'histoire la plus célèbre du **folklore français**. Cette créature sanguinaire, à qui l'on attribue plus de cent victimes en Lozère, a semé la panique au sein de la population locale et tenu l'Europe en haleine entre 1764 et 1767. Au moment des

faits, l'imaginaire et la peur prennent le pas sur la réalité, donnant naissance à la Bête du Gévaudan. Loup, monstre sauvage assoiffé de sang, hyène échappée d'une foire ambulante ou tueur en série drapé d'une peau de bête, les hypothèses vont bon train et certaines interrogations restent, encore aujourd'hui, non élucidées.

- **Les cavernes de Dénezé-sous-Doué**

Situées dans le Maine-et-Loire à quelques kilomètres de Saumur, ces cavernes abritent plus de 400 statues sculptées directement dans la pierre, à la fin du XVI'ème ou au début du XVIIème siècle. Veillant autour d'un puits, leur origine, leur sens et leurs artisans restent un mystère insondable. Tailleurs de pierre, artistes contestataires ou guérisseurs, leurs concepteurs n'ont jamais été identifiés.

- **Le château de Carrouges**

Somptueuse demeure au cœur de l'Orne, le château de Carrouges abrite un **mythe français** teinté de magie. Le seigneur des lieux y aurait été surpris par să femme dans les bras d'une fée à la beauté et aux pouvoirs surnaturels. Hors d'elle, la comtesse poignarda la jeune femme, qui maudit alors la famille de Carouges pour assouvir să vengeance. Le lendemain, le comte fut découvert sans vie, tandis qu'un point rouge vint tâcher le front de son épouse. On raconte que la malédiction toucha ses enfants et leur descendance sur sept générations.

Inspirées de faits avérés ou créées de toutes pièces, ces **légendes de France** participent à l'âme et au folklore de ses régions et continuent de passionner les curieux au fil des siècles.

REZUMAT: Istoria Franţei debordează de mituri şi legende care au marcat anumite regiuni. Fantastice sau înspăimântătoare, aceste poveşti misterioase s-au transmis din generaţie în generaţie şi au intrat în folclorul francez; de la sângeroasa bestie din Gevaudan până la redutabilul Barbă Albastră o întreagă galerie de figuri este vehiculată de secole prin intermediul acestor legende.

JOCUL ȘI COORDONATELE SALE SOCIO-DIDACTICE

Profesor Corodeanu Marinela Alexandrina
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba

Jocul face parte din natura umană încă de la naşterea copilului. Mama este cea care îi face copilului jocuri, îl ciupeşte de năsuc, de obrăjori, îl gâdilă, conversează cu el făcând proiecte de viitor.

Lăsat singur, copilul se joacă cu o jucărie, apoi, după ce mai creşte, caută compania altor copii de seama lui sau de vârstă apropiată şi se joacă fie cu jucării, cu o minge, în nisip, fie imitând munca oamenilor mari: în trecut „mergeau“ în pădure după lemne, „averi“, mai recent „conduc maşini pe şantiere“, „acordă îngrijiri medicale pacienţilor“ (altor copii sau păpuşilor), sunt „învăţători“, „pregătesc“ mâncare pentru ceilalţi membrii ai familiei. Astăzi rolul jocurilor sociale şi culturale din trecut a fost luat de jocurile pe calculator, tabletă, telefon sau, şi mai grav, din sălile de jocuri.

Schimbând registrul, jocul face parte astăzi din metodele de predare – învăţare şi este un tip fundamental de activitate umană care modelează caractere. În clasele de FLE, jocul este o activitate de „divertisment“ tocmai de aceea, această activitate este mai atractivă decât o lecţie obişnuită, mai ales la nivelul claselor mici. Jocul are însă, ca toate metodele, avantaje şi dezavantaje.

Avantaje recunoscute ale jocului în pedagogie (după Jean – Marc Care, Bernard Dufeu, D. Chauvel, V. Michel):

- Mimetismul (anticiparea lumii adulţilor);
- Capacitatea să de transmitere culturală;
- Caracterul său de instrument de socializare;
- Are efecte recursive asupra limbii;
- Prezintă o funcţie apropiată de interacţiunea limbajului;
- Rămâne aproape de mobilitatea limbii;
- Permite o iniţializare verbală;
- Produce efecte ludice pornind de la anumite strategii;
- Poate fi asociat cu diferite etape de învăţare: primele ore pentru motivarea şi crearea obiceiurilor de lucru; dezvoltarea fluenţei şi a spontaneităţii;
- Invită la un comportament comunicativ global;
- Permite participantului să se exprime în limba străină şi nu să se limiteze la a reproduce limba din manual;
- Poate da naştere unei atmosfere de spontaneitate creatoare care favorizează refolosirea cunoştinţelor deja dobândite;
- Descentralizează relaţia pedagogică;
- Creează un spaţiu privilegiat în interiorul spaţiului clasei;
- Favorizează dezvoltarea atitudinilor, aptitudinilor şi comportamentelor comunicative;
- Prezintă avantaje **afective** pentru că permite depăşirea egocentrismului, adoptarea unei poziţii de lider, multiplicarea contactelor, gestionarea colaborării, acordului,

opoziţiei, descoperirea regulilor intr-un mod autonom şi stabilirea de raporturi bazate pe respect reciproc;

- Prezintă avantaje **motorii,** pentru că permite evaluarea capacităţilor, motivarea de a autodepăşire, oferă ocazia de a-şi perfecţiona abilităţile pentru jocurile proprii;
- Prezintă avantaje **cognitive** pentru că ajută la elaborarea de structuri mentale (clasificare, ordonare, căutarea relaţiilor); la structurarea timpului şi spaţiului, furnizează elemente logice pentru rezolvarea problemelor; ajută la stăpânirea simbolurilor, la dezvoltarea expresiei şi comunicări, la cunoaşterea spaţiului;
- Facilitează munca unei clase eterogene;
- Contribuie la dezvoltarea de aptitudini apropiate celor din munca în echipă;
- Dezvoltă inteligenţa, observaţia, motivaţia, spiritul critic, capacitatea de analiză şi de sinteză;
- Jocurile improvizate dezvoltă, între altele, aptitudinea de a gestiona imprevizibilul, aptitudinea de a exploata simultan toate resursele, aptitudinea de a se angaja în acte de comunicare fără pregătire lingvistică specifică.

Inconveniente posibile ale jocului:

- Poate fi transformat în *reţete simple* din teama de necunoscut, de schimbare, din lipsă de timp sau de informare;
- Diferenţe între modul obişnuit de predare şi condiţiile de realizare a jocului;
- Teamă pentru pierderea timpului, nesiguranţă datorată unui progres care scapă din normele tradiţionale;
- Atribuirea unei funcţii exclusive de transfer a materialului lingvistic;
- Teama de a fi expus, datorită pierderii anonimatului;
- Motive de ordin personal;
- Greşeli la punerea în scenă a jocului sau în alegerea factorilor declanşatori;
- Dificultăţi în gestionarea zgomotului;
- Suprainvestirea ludică.

Cu alte cuvinte, lucrând cu copii, să nu uităm:

„Copilul râde
Înţelepciunea şi iubirea mea e jocul“

(Lucian Blaga – Trei feţe)

Şi poate nu ar fi rău ca măcar puţin, să redevenim copii.

Bibliografie:

Curta, Adina – ***Du jeu aux activites ludiques***, Ed. AETERNITAS, Alba Iulia, 2006

TRECUTUL - COMOARĂ A VIITORULUI

„More maiorum“ (latină „După obiceiul strămoşilor“)

Profesor Deaconescu Mihaela-Maria
Şcoala Gimnazială „Sfântul Grigorie Teologul“ Galaţi

Datina (obiceiul) este o practică păstrată din timpuri vechi, consacrată prin tradiţie şi caracteristică pentru un popor sau doar pentru o colectivitate mai restrânsă. În lucrarea să „Obiceiuri tradiţionale româneşti“, Mihai Pop spune că *datină* este termenul general pentru tot ce se practică după anumite reguli de demult, pe când cuvântul *obicei* este folosit curent ca termen tehnic în studiile de specialitate.

Prin folclor se înţelege totalitatea producţiilor artistice (literare, muzicale, coregrafice, mimice, dramatice ş.a.) create şi răspândite de popor. Aceste creaţii au caracter anonim, colectiv, oral, tradiţional şi sincretic. Deşi obiceiurile româneşti au o structură în general unitară pe tot teritoriul patriei, fiecare zonă are moduri proprii de exprimare (anumite gesturi şi costume, texte diferite). Multe dintre obiceiurile româneşti îşi au originea în cultura traco-dacă, iar altele sunt moştenite de la strămoşii noştri - romanii. Alte obiceiuri le-am împrumutat de la popoarele vecine, iar altele de la naţionalităţile conlocuitoare sau de la „neamurile“ cu care am intrat în contact în diferite perioade istorice. Biserica a introdus şi ea o serie de obiceiuri şi a contribuit la schimbarea sensului şi formelor obiceiurilor mai vechi.

George Enescu afirma: „Folclorul nostru... nu numai că e sublim, dar te face să înţelegi totul. E mai savant decât toată muzica aşa-zisă savantă şi asta într-un fel cu totul inconştient, e mai melodic decât orice melodie, dar asta fără să vrea, e duios, ironic, vesel, grav.“

În folclorul românesc, datinile de Crăciun şi cele de Anul Nou au o semnificaţie aparte, dar şi obiceiurile de primăvară sunt deosebite. Un obicei de primăvară răspândit la aproape toate popoarele europene este acela de a pune, la 1 Mai sau la Sângeorz (Sfântul Gheorghe) ramuri verzi la porţile curţilor şi la uşilor caselor. La noi, obiceiul poartă numele de „Amindeni“ (în credinţa populară, ramurile verzi apără casa şi gospodăria de forţele răufăcătoare). „Pomul de mai“ care, în prima zi a acestei luni, este aşezat dinaintea caselor, este simbolul simplu al renaşterii naturii, al bucuriei pentru victoria reînnoită a vieţii.

Interesant este că în opera literară „Descrierea Moldovei“ scrisă de Dimitrie Cantemir apare *Căluşul*. La baza practicării obiceiului stă ceata care are o rânduială riguroasă. Ea se compunea la început din şapte sau nouă flăcăi sau bărbaţi tineri. Avea un conducător, numit vătaf şi, aproape peste tot, un personaj mascat, numit *mutul*. Ceata se constituia prin prestarea unui jurământ. Atât jurământul cât şi regulile interne de comportare ale cetei erau secrete. Angajarea în ceata de căluş se făcea, de obicei, pentru mai mulţi ani (3, 5, 7 sau 9). Jurământul se reînnoia în fiecare an mai cu seamă atunci când în ceată era acceptat un nou membru. Costumul căluşarilor este astăzi un costum ţărănesc de sărbătoare. În general, ei poartă pe cap o pălărie cu boruri largi, frumos împodobită cu mărgele multicolore şi panglici. Au mijlocul încins cu bete şi pe piept au tot bete încinse în diagonală. De regulă, poartă la brâu batiste măiestrit brodate. La picioare, sub genunchi şi la glezne au

canafuri, şi, mai nou, un fel de moletiere înflorate lucrate în casă, şi zurgălăi. Opincile căluşarilor au pinteni, adică plăci de metal fixate lateral, pe partea exterioară, care sună în timpul jocului, marcând împreună cu clopoţeii, ritmul. Fiecare căluşar are un băţ. Masca mutului este grotescă, fiind făcută din cârpe şi din piele. Căluşarii au şi un steag - o prăjină lungă în vârful căreia se leagă o năframă şi plante care, în credinţele populare, pot avea efecte vindecătoare sau profilactice (usturoi şi pelin).

Astăzi, „Căluşul“ este răspândit în sudul Olteniei şi Munteniei, în Dolj, Olt, Argeş, Teleorman, Ilfov şi Ialomiţa, dar şi în unele zone din Transilvania şi Moldova.

Creatorul anonim proiectează permanent asupra naturii şi asupra lumii sentimentele sale, adresându-se ca unui interlocutor, confesor, prieten sau duşman. În acest spirit, Lucian Blaga sublinia un mare adevăr: „Eu cred că veşnicia s-a născut la sat. “

Bibliografie:

1. Bîrgu-Georgescu Ligia, ***Dragi îmi sunt izvoarele, luna şi cu soarele - Cântece despre natură***, Editura Minerva, Bucureşti, 1983.

2. Marinescu Silvia, Dinescu Rodica, ***Invitaţie la educaţie***, Editura Carminis, Piteşti, 2003.

DIN „DOR DE RĂDĂCINI“

Învăţător Dumbravă Viorel
Şcoala Gimnazială Secuieni, jud. Neamţ

„Dor de rădăcini“ este tema unui proiect educaţional iniţiat şi derulat în şcoală pornind de la dorinţa de a recupera valori de artă populară şi meşteşugărească din zonă, dar şi din drag pentru arta populară şi tot ce înseamnă identitatea noastră ca popor. Era, totodată, şi o activitate de educare a elevilor mei în sensul respectului faţă de moştenirea lăsată de bunicii şi străbunicii lor, constând în obiecte vechi şi îndeletniciri casnice şi gospodăreşti.

Ideea a pornit de la faptul că în satele din care vin elevii noştri se mai găsesc lucruri care „vorbesc“ despre viaţa şi ocupaţiile din zonă. Aceste obiecte trebuiau căutate prin podurile şi lăzile bunicilor, scoase la lumină şi păstrate într-un loc unde să poată fi cunoscute şi de generaţii viitoare. Împreună cu soţia mea, învăţătoare la aceeaşi şcoală, am îndemnat copii şi adulţi deopotrivă, la acţiunea de căutare. Copiii au primit cu entuziasm şi au trecut la căutat şi colecţionat fel de fel de obiecte. S-au alăturat acţiunii lor nu numai familiile acestora, dar şi săteni care nu mai aveau copii sau nepoţi elevi, dar care au privit cu admiraţie această iniţiativă. Obiecte fel de fel, unele mai vechi decât altele, unele despre care nu credeam că se mai află, s-au adunat, încât am decis înfiinţarea unui muzeu etnografic în şcoală. Apoi, am căutat spaţiu şi am început amenajarea lui. Am apelat, în cadrul unui parteneriat cu Muzeul popular „Nicolae Popa“ - Târpeşti, Neamţ, la sfaturi de specialitate, pentru a pune cât mai bine în valoare piesele de care dispuneam, unele de o vechime considerabilă. Am avut mare satisfacţie când am deschis locul colecţiei noastre pentru toţi copiii, când vedem uimirea şi admiraţia la vederea vreunui obiect.

Astfel, acum avem un loc în care să ne „întâlnim cu trecutul“, să folosim ca documentare şi exemplificare în lecţii obiecte din muzeu, care nu sunt cunoscute de tânăra generaţie, ele nemaifiind folosite de multă vreme (motive de cusături şi ţesături, obiecte folosite la meşteşugul ţesutului, obiecte casnice şi de vestimentaţie). Deseori folosim ca recuzită în serbări, dramatizări sau scenete obiecte din colecţia noastră etnografică. Este un loc de care suntem mândri toţi: elevi, profesori şi părinţi. Dar, mai ales, a fost o ocazie de a învăţa copiii să preţuiască orice obiect întâlnit şi, înainte de a-l arunca, să se gândească la „povestea“ pe care o poate deţine acel obiect, la încărcătura lui emoţională. Personal, păstrăm de la bunicile noastre un costum popular autentic, pe care îl privim ca pe o icoană, o „bertă“ minunată, dar şi alte obiecte. Îndemnaţi de frumuseţea lucrurilor „de mână“ realizate de bunici şi străbunici, am organizat un atelier de creaţie, unde participanţii, printre altele, ţes la gherghef, după priceperea şi inspiraţia fiecăruia şi adunăm totul în „tapiserii“ cu notă modernă.

Tot din „dor de rădăcini“, din dorinţa şi datoria de dascăl, an de an, în special cu ocazia sărbătorilor de iarnă organizăm teatru folcloric pe care îl păstrăm din străbunici. Pe lângă pluguşor şi alte datini, păstrez de la bunicul meu „Banta lui Bujor“, teatru folcloric la care a participat şi el, dar şi eu când eram licean(sunt fiu al satului în care lucrez şi am fost elevul şcolii unde astăzi sunt învăţător), iar acum o transmit generaţie de generaţie. Cu acest teatru folcloric am participat la Festivalul datinilor la Piatra-Neamţ, dar şi la un schimb de

experienţă la Oneşti. Aceste ocazii au impulsionat copiii să participe an de an, pentru a păstra aceste element de folclor din satul nostru, cu atât mai mult, cu cât tendinţa este de părăsire, de uitare a acestor valori spirituale.

Pasionată şi ea de folclor, soţia mea,care îmi este şi colegă de cancelarie, a înfiinţat un grup vocal „Izvoraşul“ şi transmite pasiunea ei pentru cântecul popular şi respectul pentru costumul popular, căutând să se păstreze puţinul care mai există în acest sens, zona noastră fiind o zonă fără bogăţie de tradiţii. Căutăm să insuflăm şi elevilor noştri dragul de melosul popular, de frumuseţea cântecului autentic.

Toate aceste sentimente de respect şi dragoste pentru valorile străbune ne străduim să le transmitem elevilor noştri şi ne simţim cu datoria împlinită şi cu inima plină de bucurie când constatăm preocupare din partea lor şi după ce activităţile noastre sau proiectele educaţionale s-au încheiat.

Imagini din muzeul din şcoala noastră

La şezătoare, ca odinioară

Grupul vocal folcloric „Izvoraşul“

Colaj de ţesături realizate la atelierul de creaţie

A FOST ODATĂ

Profesor Dumitraşcu Gabriela
Liceul Tehnologic „Eremia Grigorescu“ Mărăşeşti, jud. Vrancea

A fost odată... învăţământ de calitate şi copii de calitate, dornici de a învăţa şi de a deveni cineva.

Au fost odată copii cu bun simţ care respectau şi apreciau profesorii ce le veneau în clasă şi erau atenţi la ceea ce li se spunea.

Au fost odată elevi de care sunt mândră de ce fel de adulţi au devenit, oameni de carieră, unii, cu familie şi unii cu copii, în ţară sau străinătate.

Când am intrat în învăţământ erau câte şase clase la liceu şi două la SAM (care s-a desfiinţat între timp). Prima mea generaţie de elevi (2003-2007) a rămas în sufletul meu (cu mici excepţii). Ei sunt astăzi adulţi, mulţi cu familie, câţiva reîntorşi după facultate în oraşul natal, câţiva stabiliţi în Bucureşti şi câţiva plecaţi peste hotare. Eu am rămas foarte ataşată de doi dintre aceşti foşti elevi, o fată şi un băiat. Ambii sunt în Bucureşti, căsătoriţi, fiind invitată la ambele nunţi, fata chiar rugându-mă să o cunun (mare onoare, însă imposibil atunci, deoarece se suprapunea cu o nuntă în familie). Comunic frecvent cu ei, atât telefonic, cât şi, mai des, în mediul virtual, făcându-mi plăcere să depăn amintiri cu ei. Băiatul este asistent universitar la Politehnică, iar fata lucrează în domeniul economic. Astfel de copii „din vremurile mai vechi“ tot să ai!

Anul trecut am participat la prima mea „întâlnire de zece ani“, pentru că în anii anteriori nu am putut onora invitaţiile. Am rămas surprinsă să constat (dar şi ei) că le ştiam numele şi locul în bancă, surprinsă că unii, pe care nu îi consideram mereu atenţi la detalii, au apreciat ceea ce îi învăţasem, dar şi să îşi aducă aminte că purtam acelaşi ruj care îmi vine la fel de bine şi azi şi că sunt la fel de tânără şi spirituală ca acum zece ani.

Au fost odată copii buni care vin şi astăzi în vizită la şcoală pentru a mă vedea şi a schimba câteva impresii, oameni care au terminat de mult timp liceul sau elevi de gimnaziu care au plecat spre alte licee, dar care, măcar la 15 septembrie, de 1 sau 8 martie sau de ziua de naştere fac un gest frumos şi fac ziua mai frumoasă.

Au fost odată copii mai dornici să participe la activităţi extraşcolare (spectacole, cercuri literare, concursuri). Astăzi, doar cei de clasa a V-a, puţini de la a VI-a şi de la liceu cât să-i numeri pe degetele unei mâini mai sunt încântaţi de aşa ceva. De citit... nu mai vorbim. E dureros, ca profesor de limba şi literatura română să aud atâtea agramatisme şi să fac lecţii de ortografie şi punctuaţie la liceu. Rezultatele la examene sunt dureroase şi ele, atât la evaluare naţională, cât şi a liceu.

Trăiesc cu amintirea elevilor buni şi realizaţi ce au terminat liceul până în 2013 şi mă bucur de puţinele excepţii existente şi azi şi cu care am onoarea să lucrez. Sper să avem un viitor cu elevi competitivi şi dornici de a învăţa lucruri noi.

FOLCLOR LITERAR ROMÂNESC. VALENŢE ESTETICE şi MORALE ÎN TRADIŢIA COLINDELOR

Profesor Grigore Florina
Liceul Teoretic „Marin Coman“ Galaţi

În lumea în care vieţuieşte omul modern, efervescentă, dar adesea sterilă, pragmatică şi desacralizată, subzistă totuşi reminiscenţe ale credinţelor şi miturilor străvechi, ale acelor practici care stabileau tangenţe între planul uman şi cel cosmic, al universului, pe care astfel omul de altădată încerca să îl înţeleagă şi să şi-l facă favorabil. Una dintre finalităţile urmărite demersului didactic în predarea-învăţarea disciplinei *Limba şi literatura română* este de a cultiva gustul estetic al elevilor, dar şi de a forma sau/şi de a dezvolta conştiinţa identităţii naţionale, a apartenenţei la neamul românesc. Or, creaţiile literare folclorice relevă o mare bogăţie de semnificaţii etice şi estetice, menite să transpună felul specific prin care poporul român s-a raportat la aspectele existenţiale majore: ciclul anotimpurilor, activităţile agrare sau pastorale, viaţa, moartea, timpul etc.

Dintre obiceiurile calendaristice cele mai răspândite şi mai spectaculoase, cu originea în credinţe şi mituri arhaice, sunt, de bună seamă, ciclurile legate de sărbătoarea naşterii lui Iisus şi schimbarea anului. Crăciunul este polul în jurul căruia gravitează o multitudine de tradiţii specifice, cu gesturi ritualice, urări şi colinde, care prelungesc până în contemporaneitate spiritul vremurilor arhetipale.

În folclorul românesc, colindatul de Crăciun este cel mai important ciclu sărbătoresc popular tradiţional. Practica şcolară trebuie să marcheze prin activităţi specifice acest moment, prin familiarizarea elevilor, mai mici sau mai mari, cu ansamblul de manifestări asociate Crăciunului şi pătrunderii într-un nou an calendaristic.

Cei 14 ani de carieră didactică mi-au întărit convingerea că profesorul de Limba şi literatura română este mediatorul unor procese de învăţare multiple şi complexe, între care şi pătrunderea în universul de semnificaţii al textului folcloric. Dacă în învăţământul preşcolar şi primar, cunoaşterea tradiţiilor româneşti se limitează la experienţele din familie, la memorarea şi recitarea unor fragmente de cântece, colinde ori legende în cadrul serbărilor şcolare, ulterior, la nivel gimnazial, dar, mai ales, liceal, elevii reuşesc să descopere şi să interiorizeze semnificaţiile profunde ale textelor folclorice. Mai mult, valorificând ceea ce literatura de specialitate numeşte „*substratul antropologic“*, aceştia sesizează filonul folcloric în cazul unor texte de referinţă, precum ***Călin (file din poveste) şi Luceafărul***, de Mihai Eminescu, ***Baltagul***, de Mihail Sadoveanu sau ***Meşterul Manole***, de Lucian Blaga, ajungând la concluzia justă că producţiile literaturii populare constituie una dintre cele mai fertile surse de inspiraţie pentru literatura cultă.

Iniţial, cântece păgâne, parte a unui ritual de fertilitate, colindele au devenit un obicei integrat în tradiţia românească, păstrându-şi savoarea şi mesajul optimist prin care vestesc în versuri venirea pe lume a Fiului lui Dumnezeu. Colindele tradiţionale, ascultate şi cântate uneori în paralel cu atât de mediatizatele „*carols“* din tradiţia anglo-americană, anunţă vestea naşterii Mântuitorului, prilej de celebrare şi bucurie. Cu sonorităţi calde,colinde

precum „*O, ce veste minunată!“* şi „*Steaua sus răsare“* reprezintă replica umană la simfonia divină a cetelor îngereşti ce au vestit Naşterea Domnului.

Obiceiul colindatului la români este descris în detaliu de Mircea Eliade în ***Istoria credinţelor şi ideilor religioase****: „Ritualul se desfăşoară de obicei începând din Ajunul Crăciunului (24 Decembrie), până dimineaţa zilei următoare. Grupul de şase până la treizeci de tineri (colindători) aleg un vătaf, care cunoaşte obiceiurile tradiţionale şi vreme de patruzeci sau optsprezece zile ei se adună de patru, cinci ori pe săptămână, într-o casă anumită, ca să primească instrucţia necesară. În seara zilei de 24 Decembrie, îmbrăcaţi în straie noi şi împodobiţi cu flori şi zurgălăi, colindătorii fac urări mai întâi la casa gazdei, apoi trec pe la toate casele din sat. Chiuie pe străzi, cântă din trompete şi bat darabana, pentru ca larma făcută să alunge duhurile rele şi să-i vestească pe gospodari de sosirea lor. Ei cântă prima colindă la fereastră şi după ce au primit învoirea celor ai casei, intră în casă şi îşi continuă repertoriul, dansează cu fetele tinere şi rostesc urările tradiţionale. Colindătorii aduc sănătate şi bogăţie, reprezentate de o rămurică de brad pusă într-un vas plin cu mere şi pere mici. Exceptând familiile cele mai sărace, de la celelalte primesc daruri: colaci, plăcinte, fructe, carne, băutură etc.“*

Colindele româneşti sunt încărcate de frumuseţe şi profunzime, având, totodată, şi un puternic mesaj teologic. Ele constituie aşadar un valoros reper al civilizaţiei şi spiritualităţii naţionale, iar prin activitatea sa, profesorul de Limba şi literatura română, formator de convingeri morale şi estetice, promotor al valorilor autentice, contribuie fundamental atât la cunoaşterea, cât şi la păstrarea şi transmiterea acestor elemente de specificitate românească.

APA – ÎNTRE MIT ŞI REALITATE

Profesor Iancău Raluca-Nicoleta
Colegiul Naţional de Informatică „Gigore Moisil“, Braşov

Sursă de viaţă sau cauză a morţii, ***APA*** constituie un element esenţial pentru omenire. O civilizaţie tehnică şi industrială, prin lipsurile şi poluările cărora le dă naştere, poate accentua nevoia, pofta, dar şi teama de ***APĂ*.**

Apa reprezintă unul dintre elementele naturale indispensabile existenţei lumii vii. Prin diferitele ei forme de manifestare şi prin larga răspândire pe care o are, apa alcătuieşte unul dintre cele mai extinse învelişuri ale Terrei, cunoscut sub numele de hidrosferă.

Pentru cei mai mulţi dintre noi, apa este un corp incolor, inodor si insipid. Ca urmare a caracteristicilor sale, apa este o substanţă extraordinară. Dacă Terra este un organism, apa joacă rolul sângelui.

Există trei teorii vehiculate despre simbolistica apei: **origine a vieţii, mijloc de purificare şi centru de regenerescenţă.**

Apa este materia primă: „*Totul era apă*“ spun textele hinduse, „*întinderile de ape nu aveau ţărmuri*“ spune un text taoist. Origine şi vehicul al oricărei forme de viaţă, *apa* este seva şi, în anumite alegorii tantrice, ea reprezintă însuşi suflul vital. Pe plan corporal, şi pentru că este un dar al cerului, apa este un simbol universal al fecundităţii şi fertilităţii.

Apa este, de asemenea, un mijloc de purificare rituală. Ea a fost dată de Dumnezeu, pământului. În Biblie, *apa* devine simbolul vieţii spirituale şi al Duhului, oferite de Dumnezeu şi adesea refuzate de oameni. Iisus reia acest simbolism când îi vorbeşte femeii din Samaria „*Cel care va bea din apa pe care i-o voi da eu nu va mai înseta în veac, căci apa pe care i-o voi da eu se va face în el izvor de apă curgătoare spre viaţă veşnică*“ (Ioan, 4, versetul 14). Apa, care în Vechiul Testament este mai presus de toate simbol al vieţii, devine simbol al Duhului în Noul Testament (Apocalipsă, 21). Iisus Hristos îi arată samaritencei că este Stăpânul *apei vii* (Ioan 4, 10). El este izvorul „*dacă însetează cineva, să vină la mine şi să bea*“ (Ioan, 7, 37-38). Apa ţâşneşte din pieptul Lui ca din stânca lui Moise, iar când, răstignit, este străpuns cu lancea, din rană îi curg apă şi sânge. *Apa vie* vine de la Tatăl şi ea se transmite prin Hristos sau prin harul Sfântului Duh. Sfântul Atanasie precizează sensul acestei doctrine spunând „*Tatăl fiind izvorul, Fiul este numit fluviu, iar noi ne adăpăm din Duh*“ (Ad Serapionem, 1, 19). Apa dobândeşte deci un sens de eternitate, iar cel care bea din această *apă vie* se împărtăşeşte din nemurire (Ioan, 4, 13-14). *Apa vie*, apa vieţii se prezintă ca un simbol cosmogonic. Ea este o poartă spre veşnicie tocmai pentru că purifică, vindecă şi întinereşte.

După Tertulian, Spiritul divin alege apa dintre celelalte elemente şi o preferă, pentru că, încă de la începuturi, apa se prezintă ca o materie perfectă, fecundă şi simplă, complet transparentă. Ea are prin ea însăşi o virtute purificatoare şi acesta este un motiv în plus ca să fie considerată sacră. Aşa se explică folosirea ei în abluţiunile rituale: prin însuşirile sale, ea şterge toată fărădelegea şi toată necurăţia. Numai apa botezului spală de păcate şi ea nu este conferită decât o dată, pentru că ea îngăduie intrarea într-o stare nouă: cea de om fără păcat.

Element al universului, „*apa*“ a fost şi a rămas întotdeauna izvorul şi leagănul primordial al vieţii pe pământ. Ideea o întâlnim pentru prima dată la Thales (vol. **Antologie filosofică. Filosofia antică**, vol. I, Bucureşti, Ed. Minerva, 1975, Col. BPT).

Pentru filosoful grec, totul se naşte din apă şi se reîntoarce în ea. Ceea ce l-a făcut pe Thales să admită apa ca unic principiu a fost capacitatea acesteia de a primi diferite forme, de a se modifica. Apa este întotdeauna în mişcare, constată filosoful. El dă câteva exemple în acest sens. În stare normală, spune el, apa este fluidă, dar poate să se solidifice, devenind gheaţă; prin evaporare, se transformă în nori care plutesc deasupra pământului, iar vaporii, prin condensare, devin ploaie. Prin retragerea apei mărilor rămâne uscatul. Dar din pământ ţâşnesc izvoare ce înseamnă, concluzionează Thales, că pământul a redevenit apă. Mai mult chiar, apa se întâlneşte pretutindeni: în seminţe, în plante, în alimente, în organisme animale şi umane. Ea are deci un circuit continuu, iar „*acolo unde este mişcare este şi suflet şi viaţă*“.

La polul opus, ocupându-se de sugestia pe care imaginea apei o lasă asupra privitorului, G. Bachelard vede în acest concept o proiecţie a morţii, ce poate furniza o simbolistică specială. Şi la Vasile Voiculescu, apa apare ca o chemare a morţii. Voiculescu raportează întreaga natură la universul apei primordiale, piscurile de piatră apărând ca nişte imense talazuri ale unui fantastic ocean încremenit. Este vorba, susţine Florentin Popescu, „*de o obsesie a scriitorului în legătură cu adevărul fundamental că apa ca element al universului a fost şi a rămas întotdeauna izvorul şi leagănul primordial al vieţii pe pământ*“ (Florentin POPESCU, **Pe urmele lui Vasile Voiculescu**, Bucureşti, Ed. Sport-Turism, 1984).

Deşi apa semnifică în povestirile lui Voiculescu (ex. ***Lostriţa, Pescarul Amin, Lacul rău***) o chemare a morţii, moartea „*nu va fi însă niciodată o fiică a disperării ultime ca în literatura pe care o comentează Bachelard. Pentru că apa din povestirile prozatorului nostru nu este «apa moartă», lacul adânc şi nemişcat sub lucirea lunii al romanticilor sau cel din poezia lui Poe (un «cer răsturnat», cum îl comentează acelaşi Bachelard), lacul apelor limpezi şi neclătinate şi al pietrelor fără viaţă de pe fund, sau în sfârşit lacul văzut ca suprafaţă, ca oglindă, atât de lipsit de viaţă încât cheamă moartea prin nemişcarea lui“* (Sorin Titel, **Proza lui V. Voiculescu**, în „România literară“, an V, 1972, nr. 49, p. 10.).

Astfel, eroii înghiţiţi de ape în povestirile lui Voiculescu (Amin, Aliman, Gheorghieş) nu mor ca urmare a unei disperări, ci mai curând sunt victimele unei fascinaţii, iar moartea lor, deloc violentă, este mai degrabă un abandon voit în braţele mângâietoare ale valurilor.

MIJLOACE MODERNE DE PĂSTRARE ŞI VALORIFICARE A OBICEIURILOR TRADIȚIONALE

Profesor Lazăr Mihai
Colegiul „Dobrogea“, localitatea Castelu, judeţul Constanţa

„În cultură nimic nu trebuie pierdut,
Totul trebuie transmis şi reînnoit“

Constantin Noica

Folclorul cu tradiţiile, obiceiurile şi portul popular reprezintă comori inestimabile care definesc identitatea unui popor, făcându-l unic, statornic şi nemuritor în ciuda scurgerii timpului. Toate elementele de cultură şi tradiţiile populare transmit valori şi creează punţi de legătură între generaţii. Imensul tezaur folcloric cu toate elementele aparţinătoare reprezintă reale documente grăitoare privind istoria şi cultura unui popor, constituind o componentă valoroasă, o moştenire nepreţuită pentru noi ca locuitori ai ţării româneşti. Această moştenire strămoşească trebuie dusă mai departe prin orice mijloace, deoarece, un popor trebuie să trăiască prin ceea ce lasă fiilor săi.

Protejarea patrimoniului cultural rural tradiţional trebuie să cuprindă o componentă fundamentală, cea a obiceiurilor, datinilor, a cântecelor şi jocurilor populare, a portului şi graiului, a folclorului popular. Educaţia în spiritul preţuirii culturii locale, a dragostei şi respectului pentru creaţia înaintaşilor, pentru civilizaţia materială a familiei şi satului trebuie să devină parte constitutivă a procesului de socializare realizat în şcoală şi familie.

Păstrând şi dezvoltând patrimoniul moral-educativ rural ne apărăm propria noastră identitate, dragostea de frumos, bunătatea, ospitalitatea, omenia, toleranţa, valorile morale făurite de-a lungul timpului prin trudă, suferinţe şi răbdare.

Obiceiurile tradiţionale, după cum bine cunoaştem, se împart în două mari categorii: cele care marchează diferite evenimente ce se desfăşoară de-a lungul anului (sărbători religioase, cele legale, de muncă agricolă, de factori de mediu). Acestea vizau viaţa colectivă a satului, având un caracter public şi ciclic.

A doua mare categorie se referă la obiceiurile care atestă diferite momente importante din viaţa omului, desfăşurarea lor fiind legată de momente bine determinate, care nu se repetă de-a lungul vieţii, acestea fiind: obiceiurile care marchează şi vizează cele mai importante momente din viaţa unui om: naşterea, căsătoria şi moartea. Folcloriştii numesc astăzi obiceiurile tradiţionale în legătură cu naşterea, iniţierea, căsătoria şi moartea, obiceiuri sau rituri de trecere. În general, nunta, prin desfăşurarea ei amplă şi caracterul sărbătoresc şi de mare veselie, atrage cea mai mare şi cea mai activă participare a colectivităţii.

Un mijloc şi un rol deosebit de important în păstrarea şi valorificarea obiceiurilor tradiţionale l-ar putea avea chiar şcoala şi toate instituţiile de învăţământ. Aşa cum sublinia unul dintre corifeii Şcolii Ardelene, Samuil Micu, „obiceiurile străbune sunt păstrate de ţărănime“. Şcoala Ardeleană scotea în evidenţă necesitatea studierii folclorului, care ilustrează valorile şi originea însăşi a poporului nostru. Cu ajutorul unor proiecte care vizează reconstituirea, conservarea şi valorificarea vechilor obiceiuri desfăşurate de-a lungul timpului în satul tradiţional, în componenţa căruia pot fi implicaţi şi tinerii ca personaje active, se poate realiza în fapt păstrarea şi valorificarea patrimoniului cultural tradiţional.

Copiii şi tinerii trebuie îndrumaţi să-şi îndrepte atenţia spre fondul străbun de valori artistice şi documentare pentru a-l aprofunda, a-l iubi şi a-l răspândi, mai departe la următoarele generaţii. „Cunoaşterea şi conservarea valorilor identitare, stimularea interesului tinerilor pentru aceste valori, cultivarea aptitudinilor lor artistice sau meşteşugăreşti ar putea contribui mult la dezvoltarea personalităţii umane, la spiritualizarea şi socializarea tinerilor, la găsirea unui sens al vieţii, a unei motivaţii existenţiale, de care adeseori sunt lipsiţi. Într-un cuvânt, putem spune că patrimoniul valorilor identitare românești poate constitui, pentru societatea actuală, o alternativă educaţională, artistică, economică, cu un potenţial deloc neglijabil, o alternativă şi o soluţie a unora dintre dilemele, căutările şi neîmplinirile contemporane.“

O remarcă foarte importantă pe care am făcut-o în timp, este aceea că, transformarea societăţii rurale într-o societate de consum asemănătoare celei urbane şi schimbările demografice fac ca obiceiurile să se piardă sau să nu se mai practice. Multe din obiceiurile tradiţionale româneşti le mai putem întâlni doar în aşa zisele manifestări cultural - tradiţionale, exemplu concret ar fi aceea de „Fii ai satului“ unde obiceiurile sunt foarte denaturate, faţă de cum le găsim descrise în materialele documentare şi în scrierile cercetătorilor, obiceiul devenind doar o manifestare cu caracter de divertisment pentru întreaga comunitate, pierzându-şi în totalitate semnificaţia mitologică. Populaţia rurală actuală trece printr-o emancipare care se află la marginea prăpastiei ce semnifică pierderea identităţii şi a patrimoniului tradiţional românesc. Pentru acest fapt trebuie tras un semnal de alarmă. Trebuie conştientizat pericolul, acela de a ne pierde identitatea construită cu multă trudă de înaintaşii noştri. Personal cred că implementarea în şcoala generală, a materiei folclor este imperios necesară, necesară ar fi chiar din grădiniţă.

Cele mai moderne tehnici şi mijloace de păstrare şi arhivare a elementelor de patrimoniu naţional cultural (tradiţional) sunt:

1. Fotografia - Document etnografic pertinent, în relatarea acţiunilor cu caracter descriptiv a unor obiceiuri, desfăşurate cu foarte mult timp în urmă. Presupune următoarele îngrijiri:

Fotografia se păstrează în biblioteci, în albume foto – care trebuie depozitate orizontal, de preferat în cutii căptuşite cu văl neacid.

Negative pe sticlă - trebuie ţinute fiecare într-o învelitoare de hârtie şi depozitate vertical în cutii căptuşite sau în cutii rezistente cu carton de separare după fiecare 5 plăci. Negative pentru film – acestea pot fi depozitate în cartuşe de hârtie sau poliester, apoi pot fi puse în cutii.

Fotografii tubate - acestea trebuie ţinute orizontal în cutiile lor şi apoi depozitate în depozite şi/sau cutii.

Cutiile care conţin material fotografic trebuie aşezate pe rafturi metalice. Acolo unde este posibil, obiectele de aceeaşi mărime trebuie depozitate împreună, amestecarea obiectelor de diferite mărimi poate cauza abraziunea şi spargerea (crăparea). Cutiile nu trebuie umplute la maximum.

Mijloacele de întreţinere a fotografiei amintite mai sus, sunt relatate în 1998 de către Marie-Thérèse Varlamoff, Director al Programului de Prezervare Conservare (PAC) – IFLA, până în 2006. Iniţial, traducerea a fost publicată în paginile revistei Biblos.

Astăzi, cu ajutorul tehnologiei, fotografia veche poate fi arhivată şi digital cu ajutorul scanării. Iar realizarea fotografiilor, beneficiază de aparatură foarte performantă, digitală şi sofisticată, aparţinătoare tehnologiei de ultimă generaţie.

2. Înregistrarea audio

- Discuri şerloc - acest format de înregistrare audio a fost folosit încă din anul 1890 până aproximativ în anul 1950 când încet, încet discurile de vinil l-a înlocuit.
- Discuri vinil
- Suport magnetic
- Mediul optic – discuri laser
- CD – ROM.

Astăzi putem vorbi de reportofoane digitale, iPod, ş.a. care au o capacitate de stocare mult mai mare a informaţiei, de o calitate superioară tuturor mijloacelor folosite în relatarea sunetului.

3. Înregistrarea video

În zilele noastre putem beneficia de mijloace performante de înregistrare video + audio, mulţumită tehnologiei foarte avansate, putem vorbi de calitate perfectă în relatarea audio şi imagine.

„Strategia de prezervare preferată pentru următoarea perioadă de timp, este mediu digital principal pentru acces. Politica de filmare este preferată în întregime. Oricum, dezvoltarea rapidă a tehnologiei computerelor, apariţia echipamentelor sofisticate, care pot produce microfilm şi imagini digitale de rezoluţie înaltă, simultan şi la un cost foarte scăzut şi presiunea exercitată de utilizatori pentru asigurarea accesului, toate acestea vor duce la preferarea tehnologiei digitale“ pentru conservarea şi arhivarea tuturor elementelor de patrimoniu cultural, tradiţional - respectiv a obiceiurilor reconstituite.

Păstrarea obiceiurilor din folclorul românesc

Consider că realizarea a cât mai multor reconstituiri ale obiceiurilor arhaice, făcute cu ajutorul unei documentaţii meticuloase, din material ştiinţifice de specialitate, realizate de către cercetători renumiţi ai folclorului, încă de pe vremea când obiceiurile erau vii şi se celebrau cu sfinţenie de locuitorii din vetrele satelor. Acest fapt ar putea fi benefic pentru păstrarea şi promovarea elementelor de patrimoniu cultural imaterial dar şi material. Bineînţeles, reconstituirea obiceiurilor, trebuie realizată sub o atentă observaţie, atestată din punct de vedere ştiinţific pentru relatarea, pertinentă a elementelor etnologice, evitându-se astfel introducerea unor alte piese noi ale contemporaneităţii. Astfel, imortalizarea obiceiurilor reconstituite, se poate conserva în arhive, ca documente de atestare a identităţii noastre, pentru posteritate.

Referinţe bibliografice:

1. Albu, G. ***Grijile şi îngrijorările profesorului***, Piteşti, Editura Paralela 45, 2013.
2. ***Issues în Educational Theory and Practice. 2nd edition***, New York, Teachers College Press, 1990.
3. Ionescu, D., Popescu R. ***Activităţi extraşcolare în ruralul românesc. Fundaţia Soros***, Bucureşti, Editura Universitară, 2011. Disponibil la: http://www.oportunitatiegale.ro/pdf_files/Activitati%20extrascolare%20in%20ruralul%20romanesc.pdf
4. Voicu, B., Voicu, M. ***Valori ale românilor: 1993-2006. O perspectivă sociologică***, Iaşi, Institutul European, 2007.

FOLCLORUL OBICEIURILOR DIN CICLUL FAMILIAL DIN NORD-ESTUL JUDEŢULUI GALAŢI, LOCALITATEA SUCEVENI

Profesor Lemnaru Elena
Liceul Tehnologic „Costache Conachi“ Pechea, jud. Galaţi

Poezia ceremonialelor de trecere: obiceiuri legate de momente importante din viaţa omului: naşterea, nunta, moartea(oraţiile de nuntă, cântecul miresei, bocetele)

Obiceiuri de la botez

Naşterea prilejuieşte o seamă de credinţe şi practici, iar acest eveniment a generat un folclor imens şi variat din punct de vedere tematic.

În trecut tinerii care aveau mai târziu un copil sau le murea copii, venea o bătrână şi dădea un bănuţ prin care cumpăra copilul şi acesta era dat acesteia pe geam ca moartea să nu-l găsească.

Ritualul botezului se realiza când copilul împlinea vârsta de două săptămâni când copilul era botezat la biserică, iar a doua zi se scălda copilul de către nănaşă. Se spune că a doua zi după botez se merge să se scoată copilul din mir. Prima apa trebuie să nu fie îndoită cu apă rece ca acel copil să nu se despartă după prima căsătorie. În prima apă tradiţia spune ca trebuie să se pună:

Busuioc - ca să fie atrăgător copilul mai ales dacă este fată;

Grâu - să fie cinstit;

Mărar - să fie plăcut ca mărarul în bucate;

Mentă şi romaniţă - să crească uşor şi să fie sănătos;

Măciulii de mac - ca să doarmă bine;

Seminţe de cânepă - ca să crească repede;

Pene - ca să fie uşor ca pană;

Apă sfinţită - ca să fie copilul curat ca aceasta;

Lapte dulce şi **miere**;

Ouă - ca să fie sănătos şi plin ca oul, care trebuie să rămână întreg, mama copilului urmând să-l pună în apa de baie din a 2-a zi;

Bani - ca în viaţa copilul să aibă parte de avere.

Moaşa, după ce - conform tradiţiei - scoate banii, se duce şi pune apa de la baia copilului la rădăcina unui măr sau păr pentru a creşte copilul frumos şi sănătos ca pomul respectiv. Crăşma după ce o scote din apă o pune pe o carte ca copilului să îi placă cartea şi să fie isteţ. După baie se închină copilului în cele patru părţi apoi se dă mamei să îl alăpteze.

Obiceiuri de nuntă

Nunta reprezintă manifestarea populară cea mai complexă dintre toate obiceiurile noastre tradiţionale depăşind pe alocuri toate celelalte obiceiuri ale anului şi ale ciclului familial. Diversitatea scenariului decurge din diversitatea colectivităţii sau a ţinuturilor.

Scenariul este un amestec de vechi şi nou realizat în mod organic care uneori depăşeşte limitele normalului folosite de nuntaşi în funcţie de nume şi rang. La origine, acesta este un ritual de trecere, a cărei latură văzută e continuarea celei sacre şi anume trecerea de la statutul de fată şi flăcău la statutul de adulţi care constituie o familie.

O altă însemnătate o reprezintă despărţirea de familie şi legarea unei noi familii care vor urma porunca dată de Dumnezeu „mergeţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul“.

Este consacrată, actul căsătoriei consfinţind întemeierea unei familii. Există trei etape: peţitul, logodna şi nunta. Nunta este sărbătoarea care rămâne o amintire vie în viaţa fiecăruia dintre noi. Nunţile se făceau de obicei toamna, când roadele câmpului sunt strânse şi vinul este limpezit. Acest anotimp mai reprezenta şi faptul că familia se va aduna la casa ei precum roadele de pe câmp, cele care se făceau primăvara se spune că nu erau durabile pentru că se împrăştiau ca sămânţa pe arătură.

Peţitul

Acest obicei îl făceau atunci când se cerea fata de le părinţi,astfel: se adunau rudele apropiate ale celui ce urma să se însoare şi mergeau la casa părinţilor fetei unde aceasta îşi arăta zestrea şi se făceau înţelegerile de nuntă. Părinţii fetei pregăteau masă bogată, acesta simbolizând şi bogăţia ce o vor avea cei doi tinerei. Dacă nunta avea loc primăvara rochia miresei o făcea soacra mare, dacă nunta avea loc toamna rochia miresei o făcea soacra mică, spunându-se ca rochia miresei trebuie plătită cu munca din vara respectivă.

Împăcăciunea

La fetele cere plecau de acasă fără să fie cerute oficial de la părinţi, mai bine spus fugeau de pe cel iubit, la câteva zile după faptă cei doi tineri împreună cu părinţii băiatului mergeau la împăcăciune, de data acesta nu se nai cerea zestre ci se cerea să se împace şi să îi lase pe cei doi tineri să îşi întemeieze o familie, tot aici se stabilea când va avea loc nunta.

La colaci

Înainte cu o săptămână de nuntă, în duminica precedentă, se organiza în trecut acest obicei numit „la colaci“. Un delegat din partea naşilor anunţa cu sticla rudele, cunoscuţii, vecinii cu replica „poftiţi la colaci“. Aceasta se făcea dimineaţa, iar după amiaza pe la orele şaisprezece se adunau oamenii socrului mare la el, cei ai nunului la el şi cei ai socrului mic la el, fiecare familie îşi serveşte poftiţii cu cozonac, prăjituri şi vin, după care toţi oamenii împreună cu socru mic şi cu nunul mare merg la socru mare, iar aici începe petrecerea.

Toţi cei ce participă la acest eveniment aduc daruri miresei şi anume:păsări, ouă, obiecte de uz casnic (oale, ulcele) toate acestea se vor folosi la nuntă.[5]

Nunta

În ziua nunţii mirele cu cavalerii de onoare (flăcăi) merg la nunul mare însoţiţi de muzică, de aici merg să gătească mireasa la ea acasă. Gătitul miresei se desfăşoară astfel:

Pe un scaun unde este pusă o pernă se aşează mireasa în faţă nunul şi cu mirele ţin o oglindă în mâini care de nenumărate ori o mai şi întorc, în spatele miresei două copăile ţin o farfurie cu apă cu o mână, iar cu cealaltă mână ţin colţul unei batiste pe care o flutură deasupra farfuriei, spunând că apără „hohotul“. Mireasa este împodobita cu o ghirlandă de flori iar în partea dreaptă i se atârnă beteală.

După gătitul miresei se iese în curte unde se închină mirii apoi se rupe colacul şi se arunca la răsărit, la apus, la miază zi şi la miază noapte apoi se pune o bucăţică în buzunarul mirelui apoi de iese din faţa casei în horă care se merge de trei ori în jurul unui scaun frumos împodobit (cu o cuvertură şi perne).

[5]Carp Maria, 84 ani

După acestea socrii mari se aşează pe un scaunul din mijloc şi mirii le toarnă apă ca să se spele apoi mirii cer iertare părinţilor, iar un om spune iertăciunea.

Iertăciunea [6]

Ascultaţi Dumneavoastră
Cinstiţi Nuni Mari
Cinstiţi Socri Mari
Puţine cuvinte de rugăminte
Se roagă fii dumneavoastră
Se roagă cu plecăciune
Să le daţi iertăciune
Se roagă cu smerenie
Să le daţi blagoslovenie
Că marele şi puternicul Dumnezeu
Luni ziua I a făcut
Cerul şi pământul
Şi Edenul adică Raiul
Iar marţi a făcut
Tot ce e pe pământ şi în ape
Miercuri a făcut pe strămoşul nostru Adam
Cu trupul din lut şi oasele din piatră
Iar joi a adormit pe Adam
Şi a rupt o coastă din stânga sa
Şi a făcut-o pe Eva.
Sculându-se Adam din somn
Strigă cu glas tare
Ce este acest Doamne?
Iar Domnul i-a răspuns:
„Nu te înspăimânte Adame
Aceasta este carne din carnea ta
Şi oase din oasele tale
Şi se vă chema soţia ta.“
După cum domnul i-a blagoslovit
Să trăiască şi să se înmulţească
Ca nisipul mării
Şi ca iarba pământului
Şi ca frunzele codrului
Mulţi trăiră şi se înmulţiră
Până când a venit vremea şi la ceşti doi tineri
Să le daţi blagoslovenie
Să-i iertaţi şi să-i binecuvântaţi
Căci binecuvântarea părinţilor
Întăreşte casele fiilor

[6] culeasă de la Bălan Nicuşor, 72 ani

Iar blestemul părinţilor
Risipeşte casele fiilor
Iar acum de la Nunu Mare
Un bacşiş mare
De la cucoana mireasă
O batistă frumoasă
Şi-un pahar de vin
Că aşa-i de la Cristos
Amin.

Mireasa dă paharul şi o batistă omului care a spus iertăciunea, apoi mirele dă naşului paharul cu vin, îi sărută mâna, apoi naşei, apoi socrului mare şi îi sărută mâna spunând „Iartă-mă tată!“ iar acesta răspunde „Să te ajute Dumnezeu. Acelaşi lucru face şi mireasă“, după toate acestea merg la biserică unde se săvârşeşte cununia religioasă.

Când mirii se întorc de la biserică soacra mare îi trage în casă cu un prosop în jurul gâtului la cei doi miri. Între timp socru mare pregătise masa, unde se aşează mirii, care până la ora aceia nu au avut voie să mănânce pentru a lua Sfânta Taină a cununiei, împreună cu naşii şi rudele care l-au însoţit pe acesta la biserică. La masă mirii mănâncă amândoi dintr-o singură farfurie, cu un singur tacâm. După masă urmând dansul propriu-zis din faţa porţii socrului mare până seara când invitaţii sunt rugaţi să intre în curte şi să se aşeze la masă.

A doua zi, după ce să terminat nunta, nunii sunt îmbrăcaţi cu ce se găseşte mai urât, unşi cu funingine pe faţă şi puşi în căruţa, sau în roabă, sau calare pe măgar, împodobiţi cu ce se găsea la îndemână (ciucuri de la semănătoare, crengi înflorite, ciulini, flori nemuritoare etc.) şi aduşi acasă la naşi de către rudele naşului împreună cu mirii unde începeau din nou petrecerea care ţinea până a doua zi.

Furatul miresii

Înainte de miezul nopţii trei flăcăi fură mireasa şi se întoarce la negociat numai unul cu pantoful miresei în mână cerând plată mirelui pentru ai aduce mireasa înapoi.

Obiceiuri de la înmormântare

Moartea semnifică trecerea omului din lumea terestră în lumea veşnică. Pentru lungă călătoria a acestuia (a celui adormit)oamenii îndeplinesc o serie de ritualuri.

Scenariul funerar este mai unitar decât cel nupţial, dar mai cu seamă mai arhaic în structura rituală. Sursa principală a întregii literaturi se află în misterul morţii şi în teama de necunoscut.

În cadrul obiceiurilor de înmormântare se disting trei tipuri de producţii folclorice: rituri de trecere şi anume cele ce arată despărţirea celui mort de familie, rituri de trecere postliminare, adică încadrarea celui mort în cadrul morţilor şi riturile care să apere societatea de relele pe care ar putea să le pricinuiască sufletul celui mort.

Se ştie că mortul poposeşte în casă doar trei zile, în acest răstimp oamenii îndeplinesc o serie de ritualuri pentru ceremonia morţii după cum urmează: scăldatul, priveghiul şi petrecutul mortului la groapă.

Scăldatul de face de către trei femei dacă mortul e femeie, sau trei bărbaţi dacă mortul e bărbat, aceştia fiind persoane mai învârstă, aceştia îmbracă mortul şi îl aşează în sicriu, unde stă trei zile pe o masă în mijlocul unei camere.

La cei bătrâni oamenii făceau şotii ca de exemplu. Legau de mâna mortului o aţă, iar când se apropia un om să sărute mâna mortului acesta trăgea de aţă şi omul care se apleca asupra mortului era speriat de lovitura dată de mâna mortului.

Un alt obicei era cocostârcul, şi anume o persoană de obicei mai înaltă se ridica pe vârfuri şi lovea pe cel care era pe un rând mai în faţă, fără ca acesta să vadă cine l-a ciupit de cap.

Un alt joc era acela când doi flăcăi puneau pe umeri câte o prăjină şi deasupra o ţolică. Pe ţolică urca un om, intrau aşa în grabă, iar aproape de mort îl răsturnau pe cel din spate şi strigau „cai de vânzare avem.“

Un alt obicei numit ineluşul: pe o masă se puneau mai multe mâini, iar un om era legat la ochi şi trebuia să ghicească pe ce deget a pus mâna cel legat la ochi şi se spunea următoarea replică „ineluş învârtecuş ghici pe a cui deşti ai pus“, dacă ghicea era altul legat la ochi dacă nu rămânea tot acela. (Nicuşor Bălan)

Se mai juca şi bâza. Şi anume un om îşi acopere ochii cu o mână iar cealaltă o puneau la spate unde lovea unul din cei aşezaţi aproape de acesta. Cel lovit trebuia să ghicească cine la lovit dacă nu mai era lovit o dată ca să ghicească persoana ce la lovit, când îl ghicea trecea acesta în locul celui lovit.

Obiceiuri pentru aflarea sorţii.

În grajd

În seara de Anul Nou se adunau mai multe fete prietene şi aproape de miezul nopţii mergeau în grajd şi cu o nuieluşă lovea vaca spunând: scoală acu, scoală la anu’, scoală peste doi ani. Dacă nu se scoală la prima intervenţie nu se mărită în anul acela. Dacă nu se scoală a doua oară fata nu se mărită în anul următor. Şi tot aşa până se ridică vaca de jos.

Obiceiul cu oaia

În seara de Anul Nou se adunau mai multe fete prietene şi aproape de miezul nopţii mergeau în târla oilor şi legau cu o aţă colorată câre o oaie. Dimineaţa se duceau să vadă cum este oaia. Dacă era bătrână înseamnă că bărbatul pe care îl va lua era mai bătrân decât ea, dacă era tânără, bărbatul cu care se va căsători va fi tânăr.

Obiceiuri la Drăgaică

În seara din ajunul sărbătorii de Drăgaică, se iau scai înfloriţi de pe câmp, nu mai mult de trei, şi se pune câte o dorinţă când se taie moţul, cea care va creşte la loc acea dorinţă se va îndeplini.

Obiceiuri de Sfântul Andrei

În trecut oamenii se luptau cu lupii care la fura animalele şi le făceau foarte multe stricăciuni.

De aceea, în seara de Sfântul Andrei, bătrânii ungeau cu usturoi uşa şi geamul unde locuiau apoi, la grajdul vitelor, la coteţul găinilor, la coteţul porcilor şi în târla oilor, apoi se adunau la casa unui om unde se fierbea o găină pe care o mâncau cu usturoi, se juca şi se cânta în aşa fel încât în acea noapte nu trebuia să doarmă, cine adormea în anul respective îl mânca lupul.

BRADUL

Profesor Lupşa Eugenia
CJRAE – Alba / Liceul „Corneliu Medrea“ Zlatna, jud. Alba

Bradul, este un simbol al eternităţii pe pământ (viaţa veşnică), fiind folosit din vremuri străvechi. Este folosit de Crăciun, de către colindători (grup de băieţi care vestesc naşterea Domnului Isus, prin colinde) şi la Paşti, când cu ajutorul bradului se vesteşte învierea Domnului.

Obiceiul *Bradului de Paşti,* este păstrat în zona Zlatna. Băieţii care au format grupul de colindători, de Crăciun, aduc din pădure bradul la biserică. Se merge în duminica de Florii, de dimineaţă, cu dricurile (partea de jos – baza carului) trase de boi sau cai în pădure (în prealabil discutând cu pădurarul), se alege bradul potrivit, se taie, se curăţă de crengi şi coajă, lăsându-se cetină doar în vârf. Pe o lungime cam de doi metr de la vârf în jos, băieţii mai pricepuţi încrestează coaja sculptând diferite modele populare, asemănătoare cu broderiile de la costumele populare. Când este gata, bun pentru adus la biserică, bradul se pune şi se transportă încet,cu mare grijă să nu sufere deteriorări. Când se ajunge în curtea bisericii, se sapă o groapă în care se pune bradul. Se ridică cu ajutorul scripeţilor şi a funiilor, tot cu grijă. Pentru efortul depus, flăcăii sunt răsplătiţi de către preotul paroh cu vin.

În sâmbăta de Paşti, pe la amiază se pune toaca pe brad şi se bate pentru a vesti marea sărbătoare, iar băieţii care au adus bradul au datoria de a o păzi, să nu le fie furată până noaptea când se termină slujba de ***Înviere.*** Dacă nu o păzesc suficient de bine şi este furată toaca, trebuie să o plătească în ouă roşii (atâtea ouă încât să se înconjoare toaca cu ele) şi este cea mai mare ruşine care îi urmăreşte până în anul următor.

În ziua de Paşti, seara se dă jos toaca, iar apoi se lasă jos bradul.

Bradul de Paşti este folosit puţin timp, dar are o semnificaţie religioasă imensă şi o încărcătură emoţională.

Bradul, la şcoală, este întâlnit în: poezii, poveşti, cântece, colinde, la Educaţie tehnologică, Cunoaşterea mediului, Biologie, Geografie, Religie etc.

O ZI DE NEUITAT

Profesor Dr. Nichita Cristiana
Palatul Naţional al Copiilor, Bucureşti

Am emoţii? Cred că da însă nu stau să mă gândesc. Mă uit la copilaşi cum freamătă la intrarea în sală aşteptând să le deschid. Au ei emoţii pentru mine, deci trebuie să îi relaxez, să le inspir încredere aşa că trag aer în piept şi încep să râd spunându-le că anulăm tot deoarece nu pot ajunge la uşi să deschid. Râsete, chicoteli şi pare că momentul a fost depăşit (de ei). Răsuflu uşurată căci emoţia mea poate o stăpânesc dar să-i vad pe ei cu emoţii nu aş putea gestiona.

Mai sunt câteva minute şi începe inspecţia finală în vederea obţinerii gradului I didactic. Organizarea a fost foarte dificilă deoarece sunt anumite criterii ce trebuie respectate, ceea ce, pe cat este de normal pe atât este de complicat în cazul învăţământului extraşcolar. Pentru cei care nu sunt familiarizaţi cu acest tip de învăţământ menţionez că un profesor are grupe de copii cu vârste cuprinse între 4 şi 19 ani. De obicei, încercăm să-i grupam de vârste apropiate în aceeaşi zi. Pentru inspecţie preşcolarii sunt excluşi, de asemenea, inspecţii sâmbăta nu există iar marea majoritate a cadrelor didactice din învăţământul extraşcolar au cursuri sâmbăta tocmai pentru a nu se suprapune cu şcoala. O altă cerinţă a fost ca grupele de copii ce urmează a participa să nu fie de aceeaşi vârstă. Toate acestea au făcut necesară înlocuirea uneia dintre grupele de marţi cu una de joi. Simplu de spus, mai greu de pus în practică deoarece depinde de programul copiilor din cealaltă zi (alte activităţi) şi al părinţilor ce trebuie să-i aducă la Palatul Naţional al Copiilor.

Însă toate acestea au fost depăşite şi mă aflam cu drăgălaşii mei în clasă: o zi specială pentru mine în particular însă o zi specială în general fiind 24 ianuarie. Astfel tema a fost simplu de ales: Unirea Principatelor. Temă cunoscută tuturor bineînţeles dar pentru materia „Machete Construcţii“ mai puţin evidenta. Aşa am gândit în primă fază, însă repede mi-a apărut hora în minte şi de aici prima temă a fost gata: posibilităţi de asamblare a formelor geometrice; trecere din 2D în 3D. Cum va puteţi imagina am realizat fete şi băieţi din forme geometrice, fiecare copilaş un cuplu, după care am asamblat o hora pe care am aşezat-o pe harta Principatelor Romane.

Toate aceste au fost gândite din timp evident, însă, la finalul lucrării, a venit complet neprevăzut, dar natural, ideea de a face noi o hora aşa că ne-am prins de mâini cu tot cu doamnele inspectoare şi toţi copilaşii. Aceştia din urma erau foarte veseli şi relaxaţi, cântau şi dansau Hora Unirii la cercul de Machete Construcţii ca şi când era lucrul ce trebuia să se întâmple. De atunci am înţeles mult mai bine rolul benefic al interdisciplinarităţii, facilitatea cu care se fixează lucrurile când faci apel la mai multe aspecte atât ale fenomenului, temei studiate cât şi ale componentei psihologice a copilului.

Cealaltă grupă era alcătuită din elevi mai mari aşa că am ales să realizam un alt simbol binecunoscut al unirii: podul. Cu toţii am auzit de pod de flori sau de chemarea:

„Vin’ la Milcov cu grăbire
Să-l secăm dintr-o sorbire“

Cum varianta sorbitului este exclusiv una poetica, noi, cei ce ne dorim a fi ingineri sau arhitecţi, sau măcar persoane realiste vom învăţa să construim un pod. Fiecare copil şi-a realizat podul, unii dintre ei chiar au avut timp pentru râu, maluri, natură iar la final au dorit să danseze şi ei hora (căci înainte de a intra în clasă, cei din grupa precedentă le povestiseră această parte aşa că nu au vrut să rateze).

La încheierea orei, o nouă surpriză plăcută: era ziua de naştere a unui copilaş: toată lumea i-a cântat, au primit bomboane, iar ora s-a încheiat în aplauze într-o notă de bucurie. Este clar: dansul şi cântatul înseamnă relaxare, joacă şi veselie. Între timp a intrat şi băiatul meu în clasa pregătitoare şi am aflat pentru prima dată de materia „Muzică şi Mişcare“; foarte inspirat cei ce au propus-o şi cei ce au acceptat să o integreze în programă.

Am făcut o paranteză ce m-a îndepărtat de subiect şi anume de cum a fost ziua inspecţiei cele mai importante din cariera mea de cadru didactic. Într-adevăr o zi unică pentru mine, zi ce a devenit specială pentru toată lumea: a fost ultima zi de 24 ianuarie cu program normal. Anul următor a fost introdusă în calendarul sărbătorilor şi a devenit ceea ce numim cu toţii zâmbind „Zi liberă“.

În acea zi ce începuse cu emoţii mari, unele date de meteo: ningea abundent şi-mi era tare teama că nu vor putea ajunge (începând cu a doua zi cursurile au fost suspendate din cauza condiţiilor nefavorabile) m-am simţit atât de norocoasă datorită sprijinului şi susţinerii copiilor şi familiilor lor pe care i-am simţit atât de aproape de mine şi cărora cred că nu le-am mulţumit niciodată îndeajuns aşa că o fac încă odată cu aceste umile rânduri şi voi continua de câte ori voi avea ocazia:

Mulţumesc, dragi copii, părinţi şi bunici!

CALOIENII – O TRADIŢIE LA MALUL MĂRII

Profesor Oprişan Violeta
Şcoala Gimnazială nr. 8, Constanţa

Activităţile extraşcolare posedă un grad mai accentuat de atractivitate şi dorinţa elevilor de a se manifesta artistic, având ca finalitate cultivarea şi dezvoltarea respectului pentru tradiţie şi obiceiuri cu ajutorul artei. Elevii sunt deschişi spre aceste activităţi, întrucât li se oferă prilejul de a se exprima într-un mod diferit de cel al orelor de curs.

Cu trimitere aproape sigură la trecutul din vremea romanilor, Caloienii invocă un ritual cu mai multe semnificaţii, originea vieţii – omul pământean, provenit din lut, caracterul trecător al vieţii, sfârşirea omului prin moarte, îndurerarea umană în faţa morţii, speranţa în viaţa viitoare şi credinţa că acest ritual va aduce ploaia. Aşadar acest obicei se împleteşte şi cu elemente adoptate din religia creştină.

Această sărbătoare se organizează în joia a treia după Paşti. Un grup de fete modelează din lut frământat cu apă, figurine imitând corpuri omeneşti, în formă plată, având mărimi cam de o şchioapă, într-un număr de 5-6 bucăţi aşezate al rând pe o scândurică. Acestea poartă numele de Caloieni. Caloienii, bine neteziţi, sunt înzestraţi cu ochi de cărbune, au figurate, prin încrustare, sprâncene, nas, gură, urechi, poate şi mustăţi. Sunt împodobiţi în diverse culori, cu coji de ouă păstrate de la Paşti.

Procesiunea porneşte pe uliţele satului, în „bocetele“ celor ce însoţesc Caloienii, purtaţi pe braţe de două fete, plângătoare şi ele. În fruntea cortegiului se află un „popă“ care va rosti „Doamne, miluieşte! “ şi va conduce procesiunea prin sat. Fetele îşi jelesc şi îşi plâng Caloienii în hohote:

„Caloiţă - iţă
cap de coroniţă
te căta mă-ta pe divale
c-o mână de sare
şi cu una de mălai
Caloiţă, Neculai – ooh, oh,oh,oh,oh!
Şi să vii peste un an, Caloiţă – Caloian...“

Într-un final, Caloienii vor fi daţi la apă, plutind în voia curentului.

Terminându-se acest ritual, întregul alai se întoarce în casa unei fete, unde se organizează petrecerea, exprimând bucuria trecerii omului în nefiinţă, care a scăpat de necazuri, de chinuri şi de nevoi. Dacă anul va fi ploios şi îmbelşugat, înseamnă că ritualul Caloienilor a fost bine realizat, iar de va fi secetă, înseamnă că nu a fost aşa şi că trebuie înduplecaţi de către „paparude“.

Studiind folclorul viu din regiune, remarcăm că în Dobrogea, creaţia populară a fost mult mai dezvoltată în trecut şi numai lipsa unor culegători pasionaţi poate fi cauza scăzutului interes faţă de obiceiurile zonei. Având personalitatea ei, aria folclorică dobrogeană, în ciuda interferenţelor cu Muntenia, Moldova şi Transilvania, îşi demonstrează unitatea.

O ȘCOALĂ CU O ISTORIE DE 175 DE ANI

Profesor Petrescu Georgeta-Amalia
Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeș

A fost odată, nu de foarte mult timp, un eveniment festiv ce a prilejuit împlinirea a 175 de ani de la ridicarea uneia dintre cele mai vechi şcoli din judeţul Argeş.

O istorie de 175 de ani şi, în curând, de 180 de ani consemnată în documentele existente în arhiva unităţii şcolare dar şi în Arhivele Naţionale ale României, atestă o şcoală „în care se urmează învăţătura cu toată desăvârşitura“.

Aşadar, primul clopoţel s-a auzit la Şcoala Gimnazială Galeşu în anul 1839. Şcoala este situată la poalele vârfului Moldoveanu din lanţul muntos al Făgăraşilor, în apropierea fostei capitale domneşti Curtea de Argeş.

Şcoala a cunoscut transformări în anul 1912, când s-a inaugurat o clădire nouă, construită pe fundamentul celei vechi, dar în anul 1940 structura de rezistenţă a şcolii a fost deteriorată semnificativ din cauza unui puternic cutremur. Nu după mult timp, în anul 1941, elevii se reîntorc într-o clădire ce a fost complet renovată, iar mai târziu, în 1962, este consemnată o extindere a spaţiului şcolii noastre.

Revenind la eveniment, e de precizat că orice aniversare este, în egală măsură, moment de bucurie, dar şi motiv de rememorare şi de bilanţ. Întâlnirea dintre generaţii la acest eveniment a fost copleşitoare, emoţionantă, fiind marcată de o serie de activităţi pregătite cu răbdare de un colectiv minunat, competent de dascăli.

Mulţumită profesorilor cu caracter de înaltă ţinută morală şi formare intelectuală, din această unitate şcolară s-au format absolvenţi ce au performant în diferite domenii. Aceşti oameni educaţi şi formaţi la şcoala noastră au la rândul lor copii pe care i-au încredinţat tot şcolii în care ei înşişi s-au dezvoltat ca profesionişti, ca oameni. Atât cei prezenţi la eveniment, cât şi foştii elevi au trimis mesaje din diferite zone ale lumii, întorcându-se, astfel, la puritatea, la inocenţa anilor copilului ce a păşit cândva în această şcoală.

Amploarea evenimentului a fost făcută publică şi în instituţiile din judeţ, reunindu-se, astfel, cadre didactice din unităţi şcolare partenere.

Se poate concluziona că un astfel de eveniment este o încununare a bucuriei de a ne regăsi în atmosfera de sărbătoare în care se vădesc adevăratele valori.

Ce va urma? Nu ştim încă… Dar avem certitudinea că sacul cu idei este plin pentru organizarea următoare aniversări.

A FOST ODATĂ... O REALITATE

Învăţător Rădoi Elena
Şcoala Gimnazială Corbasca, jud. Bacău

Mă simt onorată să vă pot împărtăşi un moment deosebit din activitatea mea didactică şi anume proiectul derulat în cadrul Cercului pedagogic al învăţătorilor Bacău-Sud, în urmă cu câţiva ani, proiect susţinut în şcoala noastră.

Proiectul didactic cu titlul „**Tradiţiile – model pentru prezent şi viitor“** a avut ca scop sensibilizarea participanţilor privind tradiţiile poporului român, tradiţii specifice care trebuiesc păstrate. Proiectul a fost realizat împreună cu doamna profesor de limba română Ilinca Bolfă şi a constat în derularea a două activităţi:

- Una teoretică, în care doamna Ilinca Bolfă, bunica, îmbrăcată în costum popular autentic al zonei, a dat citire unui referat cu titlul de mai sus. În esenţă referatul prezenta viaţa oamenilor de la ţară, care, cu dârzenie şi hărnicie, îşi realizau în casă cu mijloace proprii aproape toate cele necesare traiului, de la pâinea coaptă pe vatră, până la utilaje complexe de ţesut sau transportat (războiul de ţesut şi carul).

- A doua parte practică, în care eu, nepoata, la fel îmbrăcată în costum popular, am prezentat **„pe viu“** colecţia de obiecte populare din cadrul micromuzeului organizat de mine în şcoală, obiecte cuprinse, mare majoritate, în expunerea referatului.

Punctul culminant al activităţii a fost momentul când am deschis uşa sălii de clasă în care avem amenajat muzeul popular şi când invitaţii, cadre didactice din alte şcoli din judeţ s-au trezit cu toţii în realitatea... trecutului. Momentul a fost marcat de recitarea poeziei **„Testamentul bunicii“**, care aparţine doamnei profesor Ilinca Bolfă (actualmente pensionară), poezie redată în continuare:

- Îmi povestea bunica într-o seară
Ce lucruri se făceau odinioară
Când fetele-adunate-n sat la şezătoare
Torceau caiere-ntregi de lână şi fuioare
Şi-n firul tors puneau atâta cântec!
Cuvinte de alint şi de descântec.
Cu gândul la iubitul de bădiţa
Fetele-şi cuseau cu ac şi dor altiţa
Să iasă lucru minunat din mâna lor
Să-l poarte orişicine cu mult drag şi dor.
Mă ia apoi de mână bunicuţa
Ca să-mi arate odăiţa
Cu zestrea ei din tinereţe
Prinsă curat pe nişte beţe.
Marame-n fir de borangic
Şi ii cusute cu mărgele şi arnici.
Fuste alese şi catrinţe,
Casânci cu franjuri şi ploiţe,
Ciorapi de lână şi pieptare,
Velinţe, levicere şi covoare
Şi cuverturi în zece iţe:
Întreaga zestre-a unei mari fetiţe.
Toate de mâna ei lucrate
Ca să rămână pentru ETERNITATE.
- Iată! fetiţo, îmi spuse - atunci bunica:
Eu nu pot să-ţi dau AUR!
Îţi las în schimb acest TEZAUR!
Păstrează-l şi cinsteşte-l în zi de sărbătoare
Aşa cum neamul îşi păstrează sfintele odoare!

Precizez că muzeul creat de mine cu trudă şi sacrificii există şi astăzi în Şcoala Corbasca. Între timp l-am îmbogăţit şi cu alte piese. Vă trimitem alăturat câteva imagini şi vă invităm cu drag să-l vizitaţi într-un posibil viitor schimb de experienţă între şcolile noastre.

Vă spun însă cu durere în suflet că în satul meu modernismul ia locul rapid tradiţiilor şi realităţile... trecutului se pierd încet... încet...!

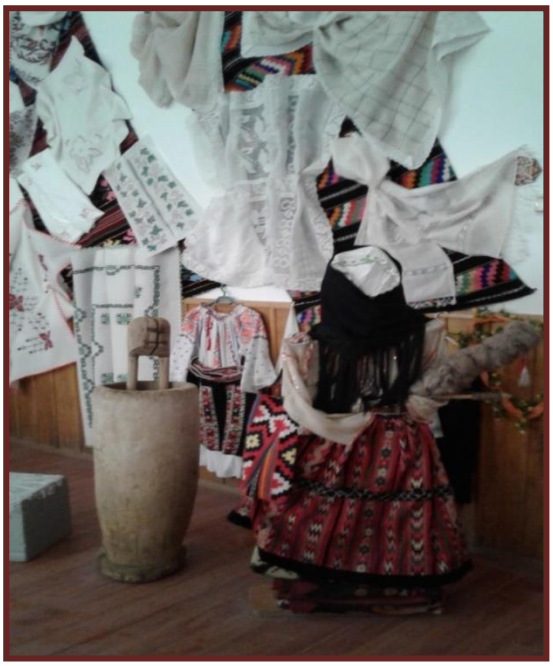

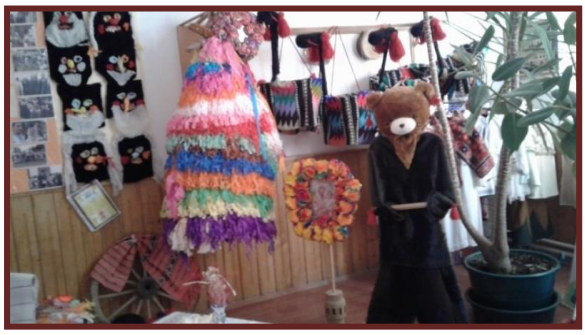

A FOST ODATĂ... IEȘIREA LA HORĂ

Profesor Rîncă Felicia Mihaela
Şcoala Gimnazială Gura Şuţii, jud. Dâmboviţa

Satul înseamnă astăzi fie paradisul pierdut, fie traiul la limita civilizaţiei. Obiceiuri, tradiţii, o întreagă lume s-a dus definitiv în multe zone, regăsind-o doar în scrierile monografice, în care se vorbeşte şi despre normele morale respectate la sat în vechime. Şi totuşi... unele dintre aceste datini populare româneşti trăiesc şi azi, în ciuda asaltului nivelator al civilizaţiei contemporane. Modernizarea se face simţită, ici-colo – de pildă, în portul fetelor care, la sărbători, îmbină straiele populare cu pantofi la modă - dar tradiţia rezistă.

Originară din Ruginoasa, sat din comuna Iaşi, bunica obişnuia să-mi povestească despre obiceiurile localnicilor, mare parte dintre ele fiind astăzi, uitate. Pe lângă tradiţionala bătaie cu bâte de la Rugioasa ce avea loc în ultima zi a anului, altă datină care mi-a atras atenţia în mod deosebit şi despre care am făcut, ulterior, cercetări este ***Ieşirea la horă*** în cea de-a doua zi a sărbătorii Paştelui.

Ieşirea la horă a fetelor era aşteptată cu nerăbdare şi de fete şi de părinţii fetei. Obicei consacrat al neamului românesc, hora satului ancestral este un simbol, o valoare, o marca cu care satul se mândrea, se afişa şi se identifica în lume, alături de alte valori cum ar fi portul popular românesc şi jocurile tradiţionale jucate în hora. În vechime, acest obicei reprezenta un eveniment nelipsit din cursul firesc al vieţii de la ţară, făcând parte din stilul de viaţă al ţăranilor, aşa cum ar fi de pilda munca câmpului. Hora se ţinea într-o poiana sau toloacă în apropierea unui local public. Evenimentul se desfăşura începând cu a doua zi a sărbătorii de Paşte, denumita „Luni după Paşte“, ziua Paştelui fiind dedicata familiei. Momentul era ales special pentru că după Paşte se ieşea din post şi primăvara permitea reluarea jocurilor în aer liber.

Hora se ţinea în toate zilele de duminica, zilele de sărbătoare, cu ocazia serbărilor şi a altor evenimente cum ar fi nunta. În locul de horă veneau laolaltă copiii, tinerii, dar şi bătrânii satului, care contribuiau la transmiterea obiceiului către generaţiile următoare. Se

obişnuia ca la hora, fetele tinere, aflate în apropierea vârstei la care ar trebui să se mărite erau „prinse în hora“, simbolizând astfel ca sunt gata de căsătorie. Momentul era pregătit cu atenţie, fata purtând haine de sărbătoare tradiţionale, cu podoabe din aur sau argint la gât, şi cu părul dezvelit strâns în coc. La horă se vedea cu adevărat condiţia socială, fetele mai bogate purtând cojoace şi pieptare cusute, salbe de aur şi alte podoabe, în timp ce suratele lor mai sărăcuţe se limitau la costume cusute simplu şi imitaţii de bijuterii. În plus, cele din urmă nu aveau voie să se prindă la horă lângă un bărbat înstărit. Măiestria cu care jucau şi frumuseţea erau un atuu, fiind curtate în scurt timp de feciorii, care şi ei la rândul lor îşi arătau talentul la joc. Este lesne de înţeles de ce majoritatea căsătoriilor aveau loc în cadrul comunităţii. Aşa se făcea că în sat să existe multiplele legături de rudenie.

La hora participau, de obicei, numai membrii comunităţii, orice încercare de pătrundere a unui fecior din alt sat fiind respinsă cu brutalitate, tinerii având grija să nu înstrăineze nicio fată. Siguranţa că feciorul sau fata sunt din acelaşi sat însemna pentru părinţi, în mod special, o uşurinţa în ceea ce privea vegherea tinerei familii, împărţirea pământului, ajutor pentru ridicarea unei case, dar mai ales cunoaşterea familiei cu care urmau să se înrudească şi a poziţiei pe care o ocupa în cadrul comunităţii. Un proverb popular spunea că: *„flăcăul trebuie să caute nevastă şi boii din satul lui“*.

Însă, ca în orice colectivitate, era loc şi de răutăţi printre care obiceiul de a scoate o fată din joc, refuzul fetei de a juca cu un băiat, respingerea avansurilor unui băiat sau răzbunarea unui flăcău pe familia fetei pentru pricini mai vechi. Motivele erau nenumărate. Dacă fata era de o condiţie mai modestă, şi nu avea cine să o apere, era o ţinta sigură pentru flăcăi. O dată scoasă din horă, era ţinta comentariilor răutăcioase a celorlalte fete, flăcăi. Cum era scoasă fata din horă? Se făcea un mic complot. Din grupul flăcăilor care au plănuit scoaterea fetei din horă, unul se ducea la fată şi o invita la joc. Fata, nebănuind nimic, se prindea în joc cu flăcăul. La un semn, un alt complice cerea lăutarilor să oprească muzica. Flăcăul care era cu fata striga: *„Leana lui Studentu' (un exemplu fictiv) să iasă din joc că nu ştie a se comporta cu flăcăii, nu ştie să joace şi pute urât…“* A scoate o fată din joc era o mare ruşine pentru fată şi familia fetei. De obicei, tentativa de a scoate o fată şi joc era dejucată de iubitul fetei, prietenii, fraţii şi verişorii fetei. Nu de multe ori se ajungea la bătăi între cetele de flăcăi la horă şi pe uliţele satului, iar parii din garduri ajungeau arme, bătăile degenerau şi se ajungea la răniri grave şi chiar decese.

EU L-AM FĂCUT, EU ÎL EDUC! (SCHIŢĂ)

Profesor Seceleanu Oana-Alexandra
Colegiul „Dobrogea“ Castelu, jud. Constanţa

La începutul semestrului II, într-o zi mohorâtă ca sufletul elevilor care trebuie să vină sâmbăta la şcoală pentru a recupera orele pierdute în vacanţa prelungită din timpul iernii, doamna dirigintă se îndrepta spre şcoală, cu „temele“ făcute, pentru ceea ce credea că va fi şedinţa cu părinţii elevilor clasei sale. Petrecuse două zile pregătind materialele ce urmau a fi prezentate părinţilor şi încă jumătate de zi trimiţând mesaje tuturor celor implicaţi pentru a se asigura că toată lumea va fi prezentă. Optimistă din fire, diriginta nu se învăţase minte, de la celelalte întâlniri, că părinţii elevilor ei nu erau interesaţi de actul educativ în sine ci de foloasele financiare ce li se cuveneau, conform legii, în urma şcolarizării copiilor.

Cu cel puţin o oră şi jumătate înainte de începerea „evenimentului“, cadrul didactic, serios şi responsabil, se afla deja în autobuzul ce avea zilnic drum spre şcoală. O oră cel puţin dura drumul cu autobuzul, că doar nu v-aţi gândit că instituţia era în drumul spre Mall… N-au apucat să o năpădească sentimentele contradictorii pe doamna dirigintă că sună telefonul:

– Alo! Bună ziua, doamna dirigintă! Sunt mama lu’ Georgescu! Ştiţi, nu pot să vin la şedinţă pentru că azi e prima zi de muncă şi nu pot să cer liber de la început! Ne spuneţi ceva important azi?

– În primul rând vom discuta despre situaţia şcolară din semestrul I, veţi afla mediile, numărul de absenţe, atitudinea fiului dumneavoastră faţă de elevi şi de cadrele didactice…

– Cadrele cum?

– DIDACTICE!!! Adică profesorii, doamna Georgescu!

– Aaaaa, deci nu ne spuneţi nimic important, doamna dirigintă! Când o să fie ceva important, să mă sunaţi! La revedere!

Doamna dirigintă era foarte curioasă când va fi această revedere, pentru că în ultimul an, doamna Georgescu fusese în căutarea locului de muncă perfect, şi se angaja mereu exact cu o zi înainte de fiecare şedinţă de la şcoală! Era mai simplu să sune dirigintele, la orice oră şi în orice zi, pentru a întreba diverse lucruri, ca şi cum cadrul didactic ar dormi cu catalogul sub perna.

Nu trec nici două minute şi sună din nou telefonul:

– Alo! Sunteţi diriginta fetei mele?

– Dacă îmi spuneţi cum vă numiţi, atât dumneavoastră cât şi fiica, aş putea să vă răspund!

– Sunt mama lu’ Ionica Popescu! Dumneavoastră sunteţi diriginta?

– Da, doamnă, eu sunt diriginta fiicei dumneavoastră!

– Păi cum vă cheamă, doamna dirigintă, că eu nu vă cunosc? Am tot primit mesaje şi apeluri de la dumneavoastră şi mă tot chemaţi la şedinţă, dar cum să vin dacă nu vă cunosc?

– Nu mă cunoaşteţi tocmai pentru că nu aţi onorat niciodată invitaţiile mele de a veni la şcoală, dar staţi liniştită, mă cunoaşte soţul dumneavoastră!

– Cuuuummmm aaadicăăă?

– Păi dumnealui a venit la şedinţele cu părinţii!

Mămica cea îngrijorată a Ionicăi Popescu răsuflă oarecum uşurată:

– Acum o lună am venit în ţară din Italia după un an şi jumătate de muncă! Am avut treburi importante!

Doamna Popescu cade pe gânduri câteva secunde şi revine la discuţie:

– Auziţi, doamna dirigintă, eu oricum nu pot să vin azi la şcoală pentru că am alte treburi! Aveţi ceva important să ne spuneţi?

Pe lângă lista obişnuită cu note, absenţe, concursuri etc., diriginta adaugă:

– Vă rog să discutaţi cu fiica dumneavoastră despre faptul că nu este bine să lipsească nemotivat de la ore, să aibă cinci culori în păr şi să îşi pună unghii false mai lungi decât capacul de la pix şi colorate foarte strident! Contravine regulamentului!

– Contra ce????

– Adică nu respectă regulamentul de ordine interioară!

– Ce ordine? Dumneavoastră nu îmi daţi mie ordine... şi să ştiţi că are absenţe pentru că a fost bolnavă!

– A fost bolnavă doar la ultimele 2-3 ore din program, în fiecare zi, timp de o săptămână? De ce nu aţi adus adeverinţă medicală dacă a fost bolnavă? Acum, din cauza absenţelor nemotivate, va avea nota scăzută la purtare!

– Ceee? Cum aşa? Absenţe, purtare… Hai că vreţi cam multe! şi să ştiţi că în cinci culori eu am vopsit-o şi la unghii tot eu am trimis-o să îşi pună, că aşa e moda în Italia, iar eu o fetiţă am şi pentru ea muncesc!

– În cazul acesta, doamnă, vă doresc o zi mult mai bună decât a mea, ca în Italia! spuse doamna profesor care se simţea singură împotriva tuturor, care ducea o luptă pentru educaţie având în loc de parteneri doar adversari.

Doamna dirigintă nici nu şi-a dat seama că şedinţa cu părinţii începuse încă de când se urcase în autobuz; dacă ar fi avut o maşină, legea ar fi scutit-o sigur de nişte neuroni distruşi fără rezultat. Dar cum nu avea maşină, iată că se vede nevoită să răspundă şi la al treilea apel. De data aceasta ştia bine cu cine are de-a face! Era doamna Ionescu, pe care încercase să o contacteze în repetate rânduri în ultima vreme pentru a o anunţa că fiul dumneaei este cam rătăcitor şi nu prea mai găseşte drumul către şcoală, dar stimabila era, probabil, pe aceeaşi alee cu acesta, din moment ce nu dădea nimeni de ea.

– Aloooo, doamna dirigintăăă!!!! se aude vocea disperată şi înlăcrimată a doamnei Ionescu.

– Bună ziua, doamna Ionescu! Am încercat să vă contactez în repetate rânduri în ultima săptămână pentru că fiul dumneavoastră nu a mai venit deloc la şcoală şi voiam să ştiu ce s-a întâmplat!

După doua sughiţuri bine regizate, doamna Ionescu începe iar să plângă şi, printre lacrimi, spune:

– Are o boală gravă, foarte gravă, cea mai gravă… Nu mai are mult!

– Ce boală, doamnă? Ce s-a întâmplat? Ce nu mai are mult? întreba diriginta în stare de şoc.

– Are cea mai grea boală şi nu îl lasă să trăiască….dar vă rog muullttt, din tot sufletul, nu-mi lăsaţi băiatul repetent, că o să vină la şcoală!

Profesoara era mai mult decât confuză şi, încercând să o liniştească pe doamna Ionescu, îi explica cu toată seriozitatea că pentru zilele în care băiatul este bolnav, trebuie să aducă adeverinţă medicală pentru motivarea absenţelor, dar şi faptul că sănătatea copilului este primordială. Mai face o ultimă tentativă de a afla care este această boală extrem de gravă care nu îl lasă pe elev să trăiască şi brusc vine răspunsul halucinant:

– DRAGOSTEA!!! Dragostea nu îl lasă pe băiatul meu să trăiască, doamna dirigintă! S-a îndrăgostit de una de vreo săptămână, şi de atunci numai cu ea stă, dar staţi liniştită că găsesc eu ac de cojocul lui şi o să vină în curând la şcoală!

Diriginta se simţea ca la camera ascunsă, ca şi cum cineva îi făcea farse, dar realitatea sfida orice scenariu. Începuse să îşi dorească să moară bateria telefonului, să pice semnalul, care de obicei oricum nu exista în drumul spre şcoală, dar azi era chiar full... de părinţi mai mult sau mai puţin preocupaţi de soarta educabililor.

După discuţia avută cu doamna Ionescu, dispăruseră emoţia, frumuseţea, misterul şi vibraţia dintr-un sentiment profund cum este dragostea. Totul se reducea la un vers: „Dragostea-i ca şi o râie, te mănâncă ş-n călcâie!“ De scărpinat promisese mama elevului că se va ocupa, ca să îl vindece mai repede.

Ajunsă la destinaţie, ea este întâmpinată de altă mămică la fel de interesată de soarta copilului:

– Mulţumesc că m-aţi deranjat azi şi m-aţi pus pe drumuri, doamna dirigintă! Dacă ploua nici nu veneam!

– Mai bine ploua! - îşi spuse în gând diriginta - apoi intră în sala de clasă unde o aşteptau alţi părinţi pregătiţi să lupte pentru sau, mai degrabă, împotriva copiilor…

ŞEZĂTOAREA – PRILEJ DE BUCURIE

Profesor Truţă Valentina
Colegiul „Dobrogea“ Castelu, jud. Constanţa

Elevii Colegiului „Dobrogea“ Castelu, au pregătit o şezătoare, luni, 19 decembrie 2016, activitate ce face parte din cadrul proiectului „Tradiţii şi obiceiuri“ având ca invitaţi elevii claselor mai mici de la Şcoala Gimnazială Castelu, şcoală cu care este încheiat un protocol de colaborare.

Tinerii au vrut să dea un exemplu pozitiv prin prezentarea unor costume populare româneşti şi prin rememorarea tradiţiilor şi obiceiurilor strămoşeşti prin organizarea unei şezători. Pentru invitaţii noştrii mai mici au fost pregătite spre degustare produse culinare specifice zonei precum plăcintă dobrogeană, gogoşi, covrigi, cornuleţe, cozonac, prăjituri, etc.

În vremurile în care nu existau televizoare, telefoane, calculatoare, internet sau mall-uri, principala îndeletnicire a femeilor satului, în anotimpul rece, era lucrul manual, ţesutul, brodatul, împletitul. Acestea organizau şezători denumite şi clacă, întâlnire cu care ocazie ele se întreceau în meşteşug, iar tinerele fete aveau ocazia să înveţe această îndeletnicire de la mame, bunici sau de la celelalte femei din sat. La aceste şezători femeile se şi înveseleau glumind, recitând versuri, cântând, mâncând gogoşi, plăcinte sau covrigi şi chiar dansând câte o horă.

Astfel s-au desfăşurat două scenete având ca temă „şezătoarea“, prima scenetă a fost interpretată de elevii clasei a X –a C, coordonată de doamna profesor Ţuluca Miorica, iar a doua scenetă de elevii clasei a IX – a C, în colaborare cu elevii clasei a VIII-a, de la Şcoala Gimnazială Castelu, coordonată de doamna profesoară Truţă Valentina. Apoi tinerii au cântat colinde specifice Crăciunului şi au dansat hore populare româneşti. La final a venit Moş Crăciun şi s-au degustat produse tradiţionale.

Elevii clasei a XII-a B au pregătit produse culinare tradiţionale, invitaţiile, diplomele, s-au ocupat de muzică, au filmat activitatea şi au făcut fotografii, coordonaţi de doamna profesor Seceleanu Oana Alexandra. La activitate au fost invitaţi, ca spectatori, şi elevii celorlalte clase precum şi doamnele profesoare. Tinerii au fost încântaţi să poată organiza şi participa la o şezătoare, precum şi să-şi etaleze talentul şi îndemânarea prin cântec şi dans. Costumele populare au fost admirate atât de colegi cât şi de doamnele profesoare.

Sala a fost decorată cu carpete tradiţionale, mileuri şi preşuri specifice zonei aduse atât de elevi cât şi de doamnele profesor. Elevii participanţi la activitate au fost felicitaţi de doamna director şi au primit diplome de participare.

MESERIA MEA DE ASTĂZI, VISUL MEU DE IERI

Profesor Urechiatu Valentina Carmen
Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timişoara

Deseori, copil fiind eram întrebată, ce vreau să mă fac când voi fi mare. Răspunsul meu era clar pentru mine: învăţătoare, pentru că asta îmi doream cel mai mult. După ce veneam de la şcoală îmi strângeam toţi prietenii de pe stradă, la şcoală. Aveam catalog, ei aveau carnete, aveam tablă, care era, de fapt uşa de intrare în cameră, pe care nu ştiam cum să o şterg mai repede la întoarcerea mamei de la serviciu. Toate acestea se petreceau în timpul de după şcoală.

În clasa a VIII-a, când a trebuit să aleg spre ce liceu să mă îndrept, am avut marele regret că nu pot să devin învăţătoare, deoarece la liceul pedagogic erau probe eliminatorii la muzică şi desen, iar eu nu aveam aceste abilităţi bine dezvoltate. Atunci am stat de vorbă cu doamna dirigintă şi i-am spus că cel mai mult mi-ar plăcea mie să le predau copiilor, să fiu învăţătoare, dar am constatat că nu voi putea să intru la liceul pedagogic. Am întrebat-o ce alternativă aş avea. Răspunsul domniei sale a fost unul cât se poate de simplu: atunci te vei face profesoară. În acel moment a început o nouă frământare pentru mine. În regulă, mă voi face profesoară, dar de ce, ce materie să predau elevilor? Tot doamna dirigintă a fost cea care m-a ajuta întrebându-mă care este materia mea preferată. Răspunsul meu, fără ezitare a fost limba şi literatura română. Doamna dirigintă m-a întrebat: de ce? Atunci i-am răspuns simplu: pentru că îmi place de doamna profesoară. Acum, peste ani îmi dau seama că îmi plăcea modul în care ne prezenta lecţia ca pe o poveste, cum ne înţelegea problemele, cum avea timp să stea de vorbă cu fiecare dintre noi. Era mai mult decât un simplu dascăl, era un om minunat, de la care am avut mereu de învăţat.

Aşa am ales să fac un liceu cu profil filologie-istorie, dar povestea nu se opreşte aici, pentru că în clasa a IX-a limba şi literatura română nu a mai fost atât de interesantă, în schimb la istorie, domnul diriginte mi-a trezit curiozitatea pentru războaie şi intrigi, pentru revoluţii şi revolte, pentru înţelegerea cauzelor şi efectelor acestora, pentru a învăţa din trecut şi a nu repeta greşelile altora. Am fost fascinată de poveştile cu tâlc pe care ni le prezenta, astfel încât decizia mea de atunci a fost foarte clară: profesor de istorie! Dar nu a fost să fie! În clasa a X-a domnul profesor de istorie a plecat la altă şcoală... în schimb a venit la geografie un dascăl minunat, care apoi mi-a devenit un adevărat mentor, profesorul Viţan Cornel. Datorită dumnealui am ajuns să-mi împlinesc visul din copilărie, acela de a fi dascăl. Atunci când am avut nevoie de un sfat, o încurajare, o recomandare ştiam unde să găsesc cea mai bună soluţie şi este mare lucru să găseşti un dascăl care să vrea şi să poată să te sprijine atunci când eşti la început de drum, când totul este nou, de la colegi şi elevi, la şcoală şi părinţi.

Pot spune că meseria de dascăl este mai mult decât o simplă meserie, este vocaţie, este bucurie, este implicare şi suflete schimbate, este tot ce am visat, iar dacă ar fi să o iau de la capăt aş avea aceiaşi opţiune.

SECŢIUNEA: CULEGERE DE FOLCLOR – ELEVI CLASELE III-XII

LOCUL I

PRĂGȘORUL

Culegător: Andrica Maria Zoița, clasa a X a
Sursa de informare:
„**Obiceiuri şi datini din judeţul Alba“ Avram Cristea, localitatea: Alba Iulia**
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, jud. Alba
Profesor coordonator: Ghiuşan Adina

Tradiţia înseamnă mai mult decât o simplă parte a istoriei. Ea trebuie cunoscută de toată lumea, fiind „îngrăşământul“ pe care îl adaugi la existenţa unei persoane pentru a creşte frumos. Tradiţiile românilor sunt comori ce nu ar trebui uitate sau părăsite şi nici schimbate cu alte obiceiuri importate din alte ţări. Ele sunt ale noastre, ne caracterizează, ne definesc şi prin ele ne simţim mai bogaţi, mai aleşi, mai altfel decât alţii. Aceste tradiţii ne fac mai „exotici“ în ochii europenilor şi altor naţii, putem fi subiect de discuţii şi de laudă, de aprecieri cu semnul mirării. Tradiţiile românilor sunt diferite de la o zonă la alta, însă tocmai acest lucru ne face mai frumoşi, mai atrăgători şi mai originali.

Poporul român a fost întotdeauna un popor credincios, în majoritate ortodox, iar majoritatea tradiţiilor şi obiceiurilor relaţionează cu sărbătorile religioase. Varietatea tradiţiilor şi obiceiurilor se datorează trecutului zbuciumat pe care l-a avut poporul nostru, cotropitorii ce au venit în ţara noastră s-au îndrăgostit atât de mult de ea, încât s-au stabilit aici, şi-au întemeiat familii, au adus cu ei datini şi obiceiuri şi au împrumutat de la noi, rezultând mozaicul de tradiţii şi obiceiuri. Sunt zone în ţara noastră frumoasă unde tradiţiile din moşi strămoşi nu şi-au pierdut practica nici în zilele noastre, fremătătoare, moderne, mereu în schimbare, şi aici mă refer la zona judeţului Alba,unde într-o localitate nu foarte populară se mai practică încă „Prăgşorul“ făcând să îi dea comunei o notă de originalitate. O explicaţie a denumirii ar putea fi provenienţa din cuvântul „prag“ ce semnifică în acest context trecerea din iad în rai.

Prăgşorul este o combinaţie complexă de sărbătoare religioasă şi laică. Începe în Vinerea Mare, în timpul slujbei de Prohod şi se încheie în Duminica Tomii, numită în popor Paştele Mici. Legenda spune că Prăgşorul a fost adus în Bistra, pe la 1750, de la Roma, de Petru Pavel Aron, Episcop greco-catolic de Blaj originar din comună, pentru a consolida procesul de catolicizare a populaţiei. A fost preluat, însă, sub egida bisericii ortodoxe şi acesta constituie un prim paradox al Prăgşorului. Nu este, nici pe departe, un abuz deşi chiar şi astăzi părerile în rândul preoţilor ortodocşi ai comunei sunt împărţite, unii considerând că este doar un rezultat al adaptării bisericii la cerinţele comunităţii.

Prăgşorul este o petrecere, considerată de către oameni şi săteni un obicei din vremurile de demult, care se mai practică şi in ziua de astăzi în comuna Bistra din judeţul Alba. Cu câteva săptămâni înainte de Paşti se aleg craii. Craii sunt feciori din comună necăsătoriţi,cu stagiul militar satisfăcut. Unul dintre ei va fi căpetenia lor şi va purta

denumirea de „Primul Crai“. Acesta ar trebui să fie aşa precum sătenii din sat consideră: „Are o responsabilitate foarte mare; trebuie să fie avut; nu trebuie să bea că dacă bea-i prost şi-şi pierde faima. Ca să fi crai trebuie să faci impresie bună şi să-ţi câştigi faima pentru că un timp eşti în centrul atenţiei şi tot satul vorbeşte despre tine. Dacă nu eşti dibaci te vei face de minune că lumea se va înghesui la petrecere“. Ceilalţi feciori din ceată vor avea poziţii egale între ei, ajutându-l pe Primul Crai la asigurarea celor necesare petrecerii, adică Prăgşorul: un cort unde se adună oamenii să petreacă, având o formaţie de muzicanţi şi nişte mâncare şi nişte băutură. Acest ritual ţine trei nopţi. Prăgşorul se practică a doua şi a treia zi de Paşti şi în duminica Tomii, la o săptămână după Paşti. Craii suportă toate cheltuielile urmând să recupereze o parte pe parcursul Prăgşorului. De asemenea, participă la slujbele bisericeşti din preajma Sfintelor Paşti, în special la Prohodul Mântuitorului din Vinerea Mare,Sfânta Înviere şi Sfânta Liturghie din zilele de Paşti. A doua zi de Paşte, după slujbă de la biserică, craii îmbracă portul popular şi, însoţiţi de un taraf, merg prin sat, din casă în casă, strigând: „Hop, hop, hop, vivat!“ (Hai, hai, hai să trăiţi!), acestea fiind observaţii ale Ancuţei Maria Gâta.

Craii invită fetele să participe la balul organizat de ei, bal care începe în seara aceleiaşi zile. Din familia cea mai darnică va fi desemnată „Prima Crăiasă“ a Prăgşorului. Momentul alegerii primei crăiese este momentul culminant al petrecerii. Acest lucru adună tot mai mulţi bistreni. Aceasta devine astfel foarte cunoscută şi, în acelaşi timp, invidiată de restul fetelor din sat. Petrecerea durează până în zori, reluându-se în după-amiaza următoare şi, la fel, în duminica următoare. Partea religioasă a obiceiului are loc în interiorul şi în curtea bisericii din comună. În ziua de Paşte, spre seară ,după vecernie, în curtea bisericii este desemnat Primul Crai, care, după tradiţie, trebuie să se căsătorească în acel an.

Reuşita obiceiului depinde de spiritual organizatoric al Primului Crai despre care oamenii spun către dânsul mai ales în Vinerea Mare: „se vede că ai postit, Ionică!“, „Ţine post negru de asta vrea să se însoare. Tu de crezi că s-a băgat primul crai?“. Atenţia tuturor este centrată pe Primul Crai. El îi organizează pe ceilalţi în perechi de câte doi,în general după aspectul fizic,echipele astfel formate urmând să participe la slujbă.

În Vinerea Mare craii se ocupă de completarea celor necesare petrecerii: 2-3 miei şi un porc de pregătirea cărora, ca şi de întreaga masă pentru crai şi muzicanţi, se ocupă familia Primului Crai ajutată de părinţii celorlalţi crai, iar apoi după toate aceste pregătiri participă la slujbă. Sâmbătă, în curtea bisericii craii îşi încep pregătirile: amenajează cortul în care vor sta cei care vor păzi toaca, în caz că va ploua. Îşi instalează toaca şi ţevile special pregătite pentru puşcături. Acestea vor rămâne aici până a doua zi de Paşti dimineaţa. „Craii“, păzesc toaca până luni dimineaţa. Dacă reuşeşte cineva să le-o fure, rămân de mare ruşine în sat şi, în plus, sunt obligaţi să suporte cheltuielile pentru balul pe care îl organizează, însă, în locul lor, hoţii. Se poartă negocieri asidue şi, de regulă, reuşesc să o răscumpere. Nu s-a întâmplat de prea multe ori, dar hoţii, în special bărbaţii însuraţi care au fost şi ei, pe vremuri, „Crai“, încearcă de fiecare data. Vigilenţa crailor în a păzi toaca a fost încercată în fiecare an de diverşi săteni. Duminică, la ora 8:00, bate toaca şi clopotele bisericii cheamă credincioşii să ia lumina. Slujba Învierii Domnului se face dimineaţa pentru a participa şi credincioşii de pe dealuri. Craii participă la slujba Învierii. De menţionat faptul că nimeni nu are voie să fure toaca în timpul slujbei religioase.

Cei doi, Primul Crai şi Prima Crăiasă, au onoarea să înceapă jocul în ritmul muzicii şi sub privirile sătenilor, astfel dezlegându-se dansul, hora, cântecul şi voia bună după Marele

Post. Petrecerea durează până în zori, reluându-se în după-amiaza următoare şi, la fel, în duminică următoare. La această petrecere nu există o taxa impusă. Modul de colectare a banilor, exceptând fetele, se face umblând cu batista, o batistă obişnuită, ţinută de colţuri de patru crai, prin sală, în timpul jocului şi strigând: „Hop, hop, hop, vivat!“. Cel căruia i se adresează se opreşte din joc şi pune pe batistă o sumă de bani, după care i se mulţumeşte şi este rugat să servească "un gât" de ţuică. Petrecerile ţin până în zorii zilei următoare: şi luni şi marţi şi în Duminica Tomii. Mulţi tineri şi mai ales fetele tinere îşi etalează cu mândrie ţinuta fiindcă la Bistra s-a încetăţenit obiceiul ca toată lumea să fie în haine noi de Paşti.

Românul se defineşte prin tradiţiile, obiceiurile şi datinile sale. Ia-le pe acestea şi nu va mai rămâne un român adevărat! Prin urmare, nu vreau să renunţ la nici o tradiţie, nici un obicei pe care-l practic şi îmi doresc ca niciun alt român să nu renunţe, atâta timp cât îi stă în putere.

BUNICA MEA, BĂTRÂNĂ

Culegător: Băbău Alexandru, clasa a III-a
Sursa de informare: Băbău Floarea, Corbasca, jud. Bacău
Şcoala Gimnazială Corbasca, jud. Bacău
Profesor coordonator: învăţător Rădoi Elena

Mă numesc Băbău Alexandru, sunt elev în clasa a III-a, la Şcoala Gimnazială Corbasca, din satul Corbasca, judeţul Bacău şi sunt fericit că am o bunică în vârstă de peste nouăzeci de ani. De când am deschis ochii bunica are grijă de mine deoarece, deşi mai are mulţi nepoţi, ea locuieşte în aceeaşi curte cu noi şi, mai mult, eu sunt cel mai mic nepot al ei. De câte ori părinţii mei sunt plecaţi la muncă bunica are grija mea şi eu o ascult pe bunica pentru că ea îmi povesteşte multe întâmplări petrecute în lunga ei viaţă.

Bunica spune că astăzi lumea s-a **„boierit“,** că are de toate. În tinereţile bunicii lumea o ducea mult mai greu din toate punctele de vedere. Păi, în sat, în acele vremuri nu exista nici dispensar nici doctor. Abia într-un sat vecin, departe, era o **„moaşă“** care cunoştea ceva **„doftoroaie“**, iar medic era tocmai la **„raion“,** adică la oraş, capitala de judeţ. În situaţii grave bunica îşi punea în desagă, într-o parte copilul bolnav, în cealaltă parte merinde din casă pentru plată şi mergea pe jos în satul vecin la „moaşă“ să aline durerea copilului. În situaţii mai puţin grave, când pe copil îl durea burta, îl dureau dinţii, căpăta o infecţie, era speriat de ceva sau era **„deocheat“**, remediul era practicat prin **„descântec“** la o altă bătrână din sat care se pricepea şi care era cunoscută în toate satele dimprejur. Ea descânta: „de orbalţ, de strâns, de ulcior, de năjât, de păr, de sancă, de deochi, de turnat cositor“ şi altele. Această bătrână avea „leacuri“ aproape pentru toate bolile: amestec de haşmă cu oţet, petale de trandafir sălbatic cu oţet de mere, seminţe de măsălarniţă, care nu dădeau greş niciodată. În cămara ei se găseau tot feluri de ierburi şi plante, flori, frunze, rădăcini culese doar până la Sânziene, din care făcea ceaiuri şi fierturi folosite ca remedii. De multe ori copilul era frecat sau masat cu oloi (ulei) amestecat cu flori de cicoare şi sunătoare apoi îmbăiat cu apă în care fierbea diferite plante şi fân.

Bătrâna folosea în descântece multe alte ingrediente: seminţe, boabe de piper, tămâie, sâneaţă, scoarţă de copac, spice de grâu, beţe de chibrit, păr de la câinele ce a produs sperietura. Descântecul era însoţit şi de o „vorbire“ în versuri specifice bolii în care bătrâna invoca spiritele bune să le alunge pe cele rele astfel ca situaţia să rămână „curată şi luminată“.

Astfel, spune bunica, „descântecul avea leac“ şi copilul se făcea bine. Bunica mea ştie să descânte, **„de deochi“** şi în multe rânduri când mă simţeam rău cu o stare de moleşeală şi de vomă, imediat bunica mă lua în primire şi mă făcea bine.

Dintre multele poveşti şi realităţi spuse de bunica am reţinut o întâmplare hazlie cu tatăl meu, care este cel mai mic dintre copii bunicii. Într-o dimineaţă de primăvară, demult, unul dintre fraţii lui tata se simţea rău şi bunica a fost nevoită să plece cu el în desagă la moaşa din satul vecin. Bunicul rămas acasă a trebuit să plece cu plugul la arat. Pe ceilalţi fraţi mai mari bunicul îi folosea la mânatul boilor la plug, iar tata, care avea cam trei-patru ani, mai mult îl încurca. Cine să aibă grija lui pe câmp, în soare, cât bunicul trăgea cu plugul? Aşa că pe tata l-a lăsat singur acasă.

În gospodăria lor bunicii aveau un butoi fără un fund în care zdrobeau strugurii toamna şi în care adunau apă de ploaie de la streşina casei vara... La întoarcere, după-amiaza, bunica l-a găsit pe tata, **în siguranţă,** aşezat în butoiul de lemn, la umbră... Când l-am întrebat pe tata de păţania avută, el spune... că nu ştie nimic!

Aceasta este bunica mea, bătrână, încă lucidă la această vârstă, de la care am aflat o mulţime de lucruri şi întâmplări deosebite despre oamenii de demult.

Pe bunica o cheamă Băbău Floarea şi trăieşte de o viaţă în satul Corbasca.

OBICEIURI DE BOBOTEAZĂ

Culegător: Bolba Andrei, clasa a IX-a D
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Mai demult, de Bobotează, se aprindea focul viu, se afumau oamenii, grădinile şi animalele din gospodării pentru alungarea duhurilor rele, pentru atragerea norocului şi a belşugului. Înainte de aprinderea focului din vatră, în zorii zilei de Bobotează, se strângea cenuşa din sobă şi se păstra până primăvara, când se presăra pe straturile cu legume şi la rădăcina pomilor, pentru rod bogat şi pentru a fi feriţi de omizi. În Ardeal, se mai practică încă un ritual agrar străvechi de stimulare a recoltei numit „Ciuralexa“, „Chiraleisa“ sau „Kira Leisa“, toate aceste denumiri provenind din grecescul „Kyrie Eleison“ („Doamne miluieşte“).

Focul este purtător al luminii spirituale. Este flacăra vieţii. De Bobotează, fetele de măritat vrăjesc focul, printr-un descântec de dragoste care începe aşa: „Cum sar scânteile din jăratic, aşa să scânteie şi inima lui; eu nu înteţesc focul, eu înteţesc inima lui…“.

În Bucovina, se aprinde „focul de Bobotează“ la marginea satului, iar atunci când se domoleşte, feciorii sar peste el pentru a-şi purifica sufletul şi trupul.

Apa însufleţeşte şi fertilizează. Apare din razele Lunii sau din lacrimile „Zeiţei Zorilor“, spală păcatele moştenite de la strămoşi şi generează renaşterea.

De Bobotează, valenţele apei purificatoare se extind asupra gospodăriei, a comunităţii, asupra întregii lumi, stimulând recolta şi alungând dracii, strigoii, moroii, şerpii, lupii şi bolile până la Sfântul Andrei. Aceştia sunt asociaţi uneori cu viscolele şi prăpădul iernii, marcând astfel trecere în celălalt anotimp.

Numărând opt zile începând de la Bobotează nu se spală rufe deoarece apele lumii au fost sfinţite o dată cu scufundarea crucii în apă. Ceremonia creştină are loc la o fântână din sat, în curtea bisericii sau în vecinătatea unei ape curgătoare. În ultimul dintre locurile amintite, după ce preotul aruncă crucea în râu, bărbaţii tineri (feciorii, acolo unde există Ceată) intră în apă după ea. Despre cel care scoate crucea la mal se spune că va avea noroc tot anul sau – în cazul „Feciorilor“ – că se va însura în acel an. Se mai crede că, atunci când preotul aruncă crucea în râu, ies dracii din apă şi fug pe câmp. Atunci, singurii care îi pot vedea sunt lupii şi tot ei îi prind şi îi sfâşie în bucăţi. Este momentul în care se arată şi „Solomonarii“ ţinând „Cartea Tainelor Lumii“ într-o mână, iar în cealaltă un căpăstru din coajă de tei. Ei sunt cei care călătoresc pe cer călare pe balauri conducând norii, stăpâni ai furtunilor şi ai ploilor cu piatră.

După sfinţire, apa se transformă în agheasmă. Oamenii o iau acasă în vase special pregătite şi toarnă câte puţin din ea în toate fântânile ce le ies în drum. Îşi stropesc apoi casa, şura, animalele şi livada într-un străvechi ritual de purificare. Un ritual asemănător are loc în satele transilvane pe 7 ianuarie, de „Sântion“, şi poartă numele de „Udatul Ionilor“.

Practici populare străvechi sunt încă vii în hotarul satului şi la venirea preotului cu „Botezul“. Sub scaunul pe care se aşează preotul se pun boabe de porumb „ca să stea cloştile pe ouă“ şi busuioc „ca să vină peţitorii“. Cea mai bătrână femeie din casă prinde un fuior de cânepă la cruce cu credinţa că din acesta Maica Domnului va face un năvod cu care va prinde sufletele morţilor din iad şi le va ridica în rai. Fetele de măritat pun un fir de busuioc sub pernă ca să-şi viseze ursitul sau îl aşează dincolo de prag, iar dacă îl găsesc a doua zi „argintat“ e semn că acesta va fi bogat. Se mai credea că pomii încărcaţi cu promoroacă din ajunul „Bobotezei“ sunt semn de bogăţie şi belşug.

FEMEIA „CIUMA“

Culegător: Canta Andreea Andrada
Sursa: străbunica Roman Nedelea, 85 ani, localitatea Zărneşti, jud. Braşov
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Prof. Coordonator Iancău Raluca

Într-o seară de demult, o femeie înaltă şi foarte slabă mergea pe drumul Pleşii căutând oameni care să o ajute. Ea a zărit un bărbat şi l-a întrebat:

- Domnule, duceţi-mă şi pe mine în spate până colea, în vârful Pleşii!

- Lăsaţi-mă femeie în pace, ce treabă am eu cu dumitale? Până-n vârful Pleşii e un deal de străbătut, prea abrupt şi prea mult de mers. N-aveţi decât să mergeţi singură!

- Eu ştiu ca tu ai multe animale. Drept pedeapsă ca nu mi-ai ascultat rugămintea, toate animalele pe care le ai îţi vor muri până mâine dimineaţă!

Atunci, bărbatul nici măcar nu a ascultat-o. În dimineaţa următoare, tot ce a spus femeia s-a adeverit. În seara cu pricina, femeia mergea din nou pe strada Pleşii, când se întâlneşte cu stră-stră-străbunica mea. Zărind-o, femeia îi spune:

- Vă rog să mă duceţi şi pe mine până-n vârful Pleşii că-s tare obosită!

- Sigur că da!, răspunse stră-stră-străbunica mea.

În momentul în care femeia misterioasă a urcat în spatele ei, bătrâna nici măcar nu a simţit că o are în spate. Aceasta spunea că avea o senzaţie de plutire, ca şi cum nu ar fi simţit nici măcar propria greutate. Când în sfârşit au ajuns în vârf, femeia i-a spus bătrânei:

- Îţi mulţumesc pentru ajutor! Acum întoarce-te acasă şi pentru faptul că m-ai ajutat, te voi feri de ciumă pe tine şi până la al nouălea neam al tău!

Stră-stră-străbunica mea a ascultat de femeie şi s-a întors acasă. De atunci, această întâmplare a fost povestită de strămoşi copiilor lor, până am aflat-o şi eu de la străbunica mea, care încă mai trăieşte şi are 85 de ani. Conform calculelor mele, eu sunt al şaselea neam, astfel dându-mi un sentiment de siguranţă că şi copiii, nepoţii,dar şi strănepoţii mei vor fi protejaţi de această boală cumplită, bineînţeles, în cazul în care această întâmplare povestită din strămoşi are un sâmbure de adevăr şi nu este doar o superstiţie.

ANOTIMP ŞI... TIMP
PĂMÂNT STRĂBUN, CREDINŢE, DATINI, OBICEIURI

Culegător: Cătănea Bianca, clasa a VI-a
Sursa de informare: pensionar, profesor Andruşcă Doina
Şcoala Gimnazială Bogdăneşti, jud. Bacău
Profesor coordonator: Grigore Mioara

Şi satul nostru devine un „cufăr“ cu vorbe..., cu nume şi date, cu zile şi anotimpuri, cu oameni şi sărbători, cu vorbe şi gesturi neştiute sau uitate şi care te aşteaptă să le redescoperi.

Sărbătorile creştine şi tradiţia bisericii se prelungesc în tradiţia populară printr-o lume plină de simboluri, care creează o mitologie de o mare poezie şi trăire interioară.

Calendarul agricol ne dezvăluie ritualurile cele mai semnificative, jocurile de măşti la şezătorile de Anul Nou („Capra“ „Ursul“ şi „Haiducii“) cântecele epice ale „Pluguşorului“ şi ale „Semănatului, ca reminiscenţe ale ritualurilor antice de fecunditate, practicate în

timpurile de demult de către primii agricultori şi păstori, locuitori ai acestor locuri bogdăneştene.

Alaiul caprei la Bogdănești

Caluşeii şi ursul aduc aceleaşi note ale dansului ritualic, cu elemente zoomorfe

MASCAŢII …

Mai semnificativ şi straniu este alaiul „Mascaţilor“ cu faţa acoperită cu o masca hidoasă, tinerii imaginează un dans în cerc, pentru a alunga spiritele rele, care ameninţă comunitatea.

CAPRA…

În dansul caprei tinerii îmbrăcaţi în piei se mişcă într-un dans ritual, în ritmul a doua bucăţi de lemn, care se lovesc, imaginând botul animalului…Venite din adâncul istoriei, obiceiurile de iarnă alcătuiesc o lume miraculoasă în care românii şi, implicit, locuitorii zonei, cu mic cu mare, se regăsesc în zilele de Crăciun, la puţine zile după cea mai scurtă zi din Anul Vechi, întâmpinându-l pe cel Nou, sărbătorind reînvierea presimţită a firii. Păstrate cu grijă de oameni minunaţi, obiceiurile de iarnă colorează într-un chip aparte şi trăirea comunităţilor din Bogdăneşti, Bacău şi nobila lor spiritualitate.

PLUGUŞORUL

Pluguşorul şi semănatul aduc mărturie vechiul calendar popular - pastoral, când Anul Nou începea la 1 Martie, timp al primăverii, al vegetalului şi al muncilor agricole. Pluguşorul este acompaniat de clopoţei, tobă şi de buhai - instrument făcut din piele de animal.

Cu semănatul, în dimineaţa de Anul Nou, grupuri de copii sosesc la casele oamenilor pentru a le adresa urări de sănătate şi belşug cu grâu şi orez simbol al bogăţiei. Deşi în funcţie de regiuni, circulă mai multe variante – mai scurte şi mai lungi, versurile Sorcovei au toate un „miez“ comun. „Sorcova, vesela, / Să trăiţi, să-mbătrâniţi,/ Ca un măr, ca un păr,/ Ca un fir de

trandafir,/ Tare ca piatra, /Iute ca săgeata,/ Tare ca fierul, /Iute ca oţelul. / „La Anul şi La Mulţi Ani! “

Capra, Ursul, Căpitanul, Mireasa
şi bucuria obiceiului de iarnă

FOCUL LUI SUMEDRU

Culegător: Chiţu Florian, clasa a IX-a D
Sursa: satul Șirnea
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Tradiţia spune că focul lui Sumedru marchează începutul sezonului rece şi are rolul de a-i atrage pe protectorii culturilor.

Sumedru, personaj al Panteonului românesc, este incinerat simbolic la Focul lui Sumedru, a preluat numele şi data de celebrare a Sfântului Mare Mucenic Dumitru de la Tesalonic, la data de 26 octombrie.

În legende din creaţia populară, Sumedru este un bărbat obişnuit, păstor sau crescător de animale sau fecior, care se metamorfozează pe timpul nopţii în porc, străvechi simbol zoomorf pentru spiritul grâului. În ceremonialul nocturn numit Focul lui Sumedru, eroul capătă înfăţişarea unui brad care e tăiat din pădure şi incinerat în timpul unui ospăţ nocturn, ca şi Revelionul, amintind de un străvechi început de anotimp.

În trecut, sărbătoarea era preferată de Ajun, când se aprindeau Focurile lui Sumedru, şi de Moşii lui Sumedru, când se împărţeau abundente ofrande pentru morţi. Fiind stâlp de

înnoire a timpului sezonal sau anual, Sumedru concentra numeroase acte rituale de purificare, de fertilitate, practici de pomenire şi de îmbunare a sufletelor morţilor, care părăseau, la acea dată, mormintele.

În unele aşezări, în mijlocul grămezii de lemne şi a cetinii uscate, se împlântă un brad verde pentru a fi incinerat. În timpul ceremoniei, după aprinderea focului, pe coastele dealurilor, se rostogoleau roţi de car în flăcări, pe care se înfăşurau, în prealabil, paie şi se strigă: „Hai la Focul lui Sumedru!“. Local, chemarea era făcută de flăcăi, care colindau din casă în casă în ziua de 25 octombrie cu strigătura de mai sus. Seara târziu, în jurul Focului lui Sumedru, întreţinut cu lemne şi paie uscate şi cu resturile rămase de la meliţatul cânepei, se mânca, se bea, se petrecea şi, din când în când, se repeta strigătura consacrată momentului.

Femeile le împărţeau celor prezenţi colaci, nuci, fructe şi ţuică. De obicei, fetele şi flăcăii, spre final, sar peste vâlvătaia Focului. La plecarea spre case, participanţii iau tăciuni aprinşi spre a-i arunca pe păşuni, prin grădini şi livezi pentru spor şi rod bogat în noul an.

Obiceiul îşi are originea în îndepărtata istorie a popoarelor, când oamenii primitivi sărbătoreau descoperirea focului prin cânt şi joc. Mai târziu, odată cu apariţia religiilor, focul a devenit ceva sfânt, un dar al cerului, şi se sărbătorea la o anumită dată.

Creştinii l-au suprapus sărbătorii Sfântului Dumitru, care, după tradiţie, este „culegătorul şi strângătorul tuturor pâinilor şi al fructelor“.

În realizarea unui foc cât mai frumos, fiecare grup, fie de adulţi, fie de copii, îşi are locul lui bine stabilit. Scopul final este acela de a înălţa cel mai frumos foc de pe dealuri, ca să se vadă cât mai departe în zare. Obiceiul n-a generat un bogat folclor, în afara versurilor: „Hai la Focul lui Sumedru / C-a mâncat lupu’ iedu’“, considerate a fi cele mai răspândite, iar această sărbătoare rămâne un prilej de bucurie pentru oamenii locului, care aduc un prinos de mulţumire în faţa darurilor bogate ale toamnei

CIN’ MI-E-N CINSTE CASĂ
COLIND TRADIŢIONAL AL UNUI SAT TRANSILVĂNEAN

Culegător: Ciociu Ioan Alexandru, clasa a IX-a D
Sursa: Gligoraş Susana, 76 de ani, judeţul Braşov, localitatea Holbav
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Cin’ mi-e-n cinste casă şi cinste la masă
- De-i masa rotundă, cu ţinte rotunde -
De şezut mi-i şade bunul Dumnezeu
La cel con de masă – de-i masa rotundă cu ţinte bătute -
De şezut mi-i şade Sfântul Simicoară
La cel con de masă – de-i masa rotundă cu ţinte bătute -
De şezut mi-i şade bătrânul Crăciun
Şi-ntre ei tustrei

Un pahar cu vin şi-un colţ de prescură.
Ei se socotiră şi se sfătuiră
Care-or fi mai mare şi mai de demult,
Dar bătrân Crăciun rupse şi grăise:
Dar Mărirea-i mare, dar eu sunt mai mare
Şi mai de demult,
Căci eu bine ştiu când tu te-ai născut
În curtea lui Crăciun, lui Crăciun bătrân,
În ieslea boilor.
Boii au mugit, ieslea a-nfrunzit,
Eu te-am auzit, la tine am venit
Şi că mi te-am luat
Pe poalele mele, dragi braţele mele
Şi căci mi te-am dus la râul de lapte de te-am alăptat.
Şi eu iar te-am luat
Pe poalele mele, dragi braţele mele
Şi căci mi te-am dus la râul de mir de te-am miruit .
Şi eu iar te-am luat
Pe palmele mele, dragi braţele mele
Şi căci mi te-am dus la râul de apă de te-am botezat.
Şi te-am creştinat.
Nume ce ţi-am pus: Iisus Hristos - din cer,
Cerul să-l domneşti, pământ s-alineşti şi să stăpâneşti
Şi-alte ţări străine şi-alte limbi păgâne.

SFÂNTA MAICĂ-A LUI IISUS – COLIND

Culegător: Drăghici Nicolae Flavius, clasa a IX-a D
Sursa: Drăghici Mihaela, 65 de ani, localitatea Dobârlău
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Sfânta Maica lui Iisus
Rătăceşte-n jos şi-n sus,
Caută loc să odihnească
Şi pe Fiul Sfânt să-l nască.

La un grajd cu cai soseşte
Jos in iesle poposeşte,
Caii rod, fac tropot mare
Maica odihna nu are.

Sub un plop cu frunza deasă,
Jos pe pajişte se lasă.
Plopul frunza-şi clătina,
Pace maica n-o afla.

Tulburată, maica sfântă,
Din grai astfel îi cuvântă:
–Fir-ai, plopule, să fii
Și de mine-afurisit.

Frunza ta să n-aibă stare
Când o fi vremea mai mare
Bată-se ca la furtună
Când o fi vremea mai bună.

La un grajd cu cai soseşte
Jos în iesle poposeşte
Caii rod, fac tropot mare
Maica odihnă nu are.

Fir-ar, cailor, sa fiţi
Si de mine-afurisiţi
Şi de-a domnului mânie,
Mersul fuga să vă fie,

Zi şi noapte să mâncaţi,
Rar voi să vă săturaţi,
Numa-n ziua lui Ispas!
Nici atunci decât un ceas.

Sfânta Maica lui Iisus
Rătăceşte-n jos şi-n sus,
Caută loc să odihnească
Şi pe Fiul Sfânt să-l nască.

La un grajd cu boi soseşte
Jos in iesle poposeşte
Boii blând o abureşte
Maica odihnă găseşte.

Odihnită Maica Sfântă
Din grai astfel le cuvântă
– Boureilor iubiţi,
Binecuvântaţi să fiţi.

Şi de Domnul şi de mine
Şi de Fiul care vine
Şi de mine pe pământ
Şi de Dumnezeu ce Sfânt.

Mersul să vă fie lin,
La mâncare saţ deplin,
Câte-un ceas voi să mâncaţi,
Iar un ceas să rumegaţi!

Pe la cântători, târziu,
Maica Sfântă naşte-un Fiu,
Și cum naşte Maica Sfântă,
Îngerii din cer Îi cântă!

TRADIȚII LA FILIPEŞTI
ȚESUTUL LA RĂZBOIUL MANUAL

Culegător: Grigore Maria-Xenia, clasa a V-a
Sursa de informare: bătrâna Anica
Şcoala Gimnazială Bogdăneşti, jud. Bacău
Profesor coordonator: Grigore Mioara

Numele meu este Maria-Xenia GRIGORE, elevă la Şcoala Gimnazială Bogdăneşti, judeţul Bacău şi vreau să vă povestesc cum am aflat despre cea mai veche îndeletnicire a oamenilor din localitatea noastră (sat Filipeşti, comuna Bogdăneşti) ȚESUTUL la războiul manual, ce prezenta o modalitate, tehnică complicată de a crea o lume a pânzeturilor. Dar

înainte, de a vă povesti despre ţesut, vreau să vă vorbesc despre aşezarea localităţii mele. Comuna se află în sud-vestul judeţului Bacău, pe valea Oituzului, la vest de municipiul Oneşti. Este traversată de şoseaua naţională DN11, care leagă Oneştiul de Târgu Secuiesc. Primul document ce atestă existenţa localităţii Bogdăneşti a fost emis la 15 martie 1410 de către Alexandru cel Bun. La sfârşitul secolului al XIX-lea, comuna făcea parte din plasa Trotuş a judeţului Bacău şi era formată din satele **Bogdăneşti**, Bahna, Pârgăreşti, Nicoreşti, Satu Nou, Tiseşti şi Tuta, având în total 2786 de locuitori. În comună existau o şcoală mixtă cu 31 de elevi la Bogdăneşti, înfiinţată în 1865, o biserică ortodoxă la Bogdăneşti şi trei biserici catolice la Tuta, Pârgăreşti şi Satu Nou.

Două obiective din comuna Bogdăneşti sunt incluse în lista monumentelor istorice din judeţul Bacău ca monumente de interes local. Unul este *situl arheologic de la „Tudoscanu*“, aflat la est de comuna Bogdăneşti, pe terasa superioară a Oituzului, unde s-au descoperit urmele unei aşezări din Epoca Bronzului timpuriu (cultura Folteşti II). Celălalt, clasificat ca monument de arhitectură, este biserica *„Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul“* datând din 1778 şi aflată în acelaşi sat. Din punct de vedere cultural, în apropierea Bogdăneştiului, pe dealul Todoscanu, există urme ale unei aşezări din Epoca Bronzului. O parte din artefacte au fost depuse în muzeul şcolii din Bogdăneşti, alături de alte exponate din Primul Război Mondial, precum şi la Muzeul de Istorie din Oneşti sau alte muzee din zonă. Biserica cu hramul „Naşterea Sf. Ioan Botezătorul“ este cea mai veche de pe Valea Oituzului.

Astea fiind spuse, am să vă vorbesc în continuare despre cea mai veche îndeletnicire a oamenilor acestor locuri… Într-o zi, mama m-a rugat să o însoţesc la o bătrână din sat, cu scopul de a aduna materiale pentru Muzeul Satului, găzduit de Casa Comunei, ce urma să ia fiinţă în localitatea noastră. Când am ajuns în casa acesteia, bătrâna ţesea la război. Am fost profund impresionată, deoarece era pentru prima oară când am văzut un război de ţesut. Bătrâna mi-a povestit că ţese de foarte mult timp, că ţesutul a reprezentat totul pentru ea, că în trecut, toată iarna ţesea covoare, cergi deoarece avea foarte multe comenzi, dar că astăzi asta nu se mai întâmplă deoarece „lumea s-a europenizat“. A spus acest lucru cu mult „of“. Am simţit multă tristeţe în glasul tremurând al bătrânei. Ea mi-a argumentat faptul, că industria casnică-textilă s-a dezvoltat concomitent cu alte îndeletniciri agricultura şi păstoritul. Totodată, în unele sate, pentru anumite persoane ţesutul şi alesul covoarelor au devenit ocupaţii meşteşugăreşti, lucrând la comandă şi pentru piaţă. Ţesutul, pe vremea când era ea tânără, constituia o sursă de venit în familie. Am întrebat-o cine a deţinut rolul important în confecţionarea ţesăturilor şi covoarelor, iar bătrâna (pe nume Anica) mi-a spus că un rol esenţial l-a avut femeia, care ştia să coopteze membrii familiei pentru anumite procese auxiliare de lucru. Operaţiile de prelucrare şi pregătire a materiei prime, de toarcere a fibrelor vegetale (cânepă, in) şi animaliere (lână) erau înşirate de-a lungul anului în funcţie de anotimp şi lucrările agricole.

Am rugat-o să-mi vorbească, puţin şi despre procesul tehnologic de obţinere a unui covor şi mi-a explicat că la confecţionarea ţesăturilor participă două sisteme de fire – urzeala şi băteala, care întretăindu-se formează ţesătura. Urzeala apreciază lungimea ţesăturii, iar băteala – lăţimea ei. O etapă foarte importantă este calitatea întinderii urzelii şi formarea „rostului“ ca rezultat al programării – nividirii urzelii. Sunt cunoscute multiple procedee tehnice de lucru la stativul orizontal (în 2, 3, 4, 5, 7, …37 iţe): „ţesut simplu“, „ridicat cu

spetează“, „ţesut şi ales“, „ţesut iţat“ etc., ce au contribuit la crearea unui bogat sortiment de ţesături.

Tot timpul cât a vorbit, bătrâna a avut ochii în lacrimi. Era emoţionată vizibil, deoarece cineva de vârsta mea, manifestă interes pentru ceea ce ea, a făcut cu atâta drag o viaţă întreagă. „*Ţesăturile lucrate manual în condiţii de casă alcătuiau o parte considerabilă din averea familiei. După categoria ţesăturilor şi nr. lor, după hărnicia femeilor se forma opinia sătenilor despre familie. Fiecare gospodină trebuia să ştie să ţese, să croşeteze şi să brodeze pentru a-şi îmbrăca membrii familiei, a împodobi casa, a organiza gospodăria, a pregăti zestrea copiilor.“* Am rămas impresionată de profunzimea şi demnitatea ei, pe care nu le-a obţinut în şcoală şi nici printr-o educaţie aleasă, ci anii care au venit de-a valma peste ea cu ploi, noroi şi câteva petale au ajutat-o să devină astfel. Cu ochii umezi şi frecându-şi palmele, căutându-şi cuvintele a croit o poveste... Povestea localităţii mele, Filipeşti.

Imagini de la Muzeul Satului, din comuna Bogdăneşti, judeţul Bacău

LEGENDA CRIŞURILOR

Culegător: Kovacs Andrei, clasa a IX-a D
Sursa: Rusu Maria
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Crişul Repede, Crişul Negru şi Crişul alb sunt râuri din zona judeţului Bihor, având ca legendă a formării lor o poveste a trei feciori.

Pe când oamenii şi uriaşii trăiau împreună, s-au format cele trei Crişuri din Vestul ţării. Trei căutători ai băii de aur au fost fermecaţi de Vâlva Comorii, transformându-i în stană de piatră, iar pământul călcat de picioarele lor, în ape curgătoare.

Legenda spune că, în câmpie, trăia un crai lacom după aur care a auzit că în munţii dinspre răsărit ar fi o mină de aur foarte mare. Dar locul unde se afla aceasta nu-l ştia decât Criş-cel-Bătrân şi cei trei fii ai săi.

Craiul a pus soldaţii să-i prindă, i-a închis şi i-a bătut, în speranţa că va afla de la ei unde este comoara. Bătrânul a murit în chinuri, dar nu a divulgat secretul cel mare. Înspăimântaţi, feciorii au decis să destăinuie locul şi să scape cu viaţă, să poată răzbuna moartea bătrânului lor tată.

Au pornit spre soare-răsare, spre locul minei de aur, cu paşi nesiguri, însoţiţi de soldaţii de pază. După trei zile şi trei nopţi de mers istovitor, cei trei tineri nu s-au mai înţeles în privinţa drumului de urmat, fiecare arătând altă cale.

Feciorul cel mare era de părere că trebuie ţinut drumul spre răsărit, în timp ce ceilalţi doi doreau să ia drumul spre miazăzi. Fiind iute din fire, fratele cel mare s-a supărat pe ceilalţi doi şi a pornit val-vârtej încotro gândea el că e bine, însoţit de o parte dintre soldaţii craiului.

Mijlociul, un flăcău bălan, şi mezinul, un băieţandru oacheş, au apucat-o spre miazăzi. După un timp, fratelui mai mic i s-a părut, totuşi, că fratele cel mare a avut dreptate şi a luat-o şi el spre soare-răsare. Au rătăcit însoţiţi de soldaţii craiului multe zile şi nopţi în căutarea băii de aur.

În cele din urmă, feciorul care apucase spre miazăzi a dat în munţi peste comoară. Dar în clipa în care vrut s-o arate soldaţilor, a ieşit din baie Vâlva Comorii l-a fermecat, prefăcându-l în stană de piatră, iar pământul călcat de picioarele lui ape curgătoare. La fel a făcu şi cu ceilalţi doi fraţi ai săi, ca aceştia să nu poată găsi niciodată comoara. Nici soldaţii nu au avut o soartă mai bună, Vâlva Comorii transformându-i în ape mici repezi curgătoare.

Asta este povestea celor trei căutători ai băii de aur care au devenit Crişul Repede, cel iute din fire, Crişul Negru, cel oacheş, şi Crişul Alb, cel bălan, şi a soldaţilor crăieşti care-i însoţeau, deveniţi, de asemenea, crişuri. Legenda mai spune că stanele lor de piatră vor mai fi şi acum la izvoarele râurilor, de nu le-o fi măcinat ploile şi vânturile.

Ca orice legendă, şi aceasta are un sâmbure de adevăr. Crişurile, îndeosebi cel Alb, îşi au izvoarele în zona zăcămintelor de aur ale Apusenilor şi au o direcţie de curgere de la est la vest, Crişul Alb şi cel Negru confluând în Crişul Dublu, care apoi îşi uneşte apele cu cel Repede, formând Crişul Triplu sau Crişul Comun.

FUGA LOLELOR

Culegător: Munteanu Raluca, clasa a IX-a D
Sursa: Munteanu Lucia Doina, 45 de ani, localitatea Agnita
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Acest obicei îşi are rădăcinile în Evul Mediu şi se desfăşoară în ultima săptămână din luna ianuarie. Legenda spune că, pe vremea când năvălitorii turci au asediat cetatea Agnitei, o tânără curajoasă pe nume Ursula s-a deghizat într-un costum înfricoşător, a ieşit din cetate şi pocnind din bici făcea zgomote asurzitoare reuşind să îi alunge pe turcii speriaţi.

În secolele XVII-XVIII, obiceiul lolelor era strâns legat de obiceiul înmânării lăzii de breaslă noului staroste. Adunarea era însoţită de *lole,* personaje amuzante, care aveau rolul de a proteja lăzile de vecinătate.

În zilele noastre, obiceiul se desfăşoară sub forma unei parade a breslelor, deschisa de căpetenia breslei cizmarilor însoţită de doi copilaşi, simbol al îngerilor păzitori. Urmează apoi breasla croitorilor, breasla blănarilor şi breasla dogarilor, fiecare dintre aceste bresle prezentând publicului meşteşugurile tradiţionale, elemente şi personaje specifice. Parada se desfăşoară atât pe străzile Sibiului, cât şi pe străzile oraşului Agnita şi este urmată de un program artistic cu elemente de circ si dansuri tradiţionale.

Defilarea se încheie cu intonarea *Imnului Transilvaniei* în limba germană şi în limba română, apoi lolele - localnici ai oraşului, costumaţi şi mascaţi cu măşti înfricoşătoare, aleargă în grupuri pe străzi pentru a alunga spiritele rele prin pocnete de bici şi zgomotul tălăngilor. Dacă sunt recunoscute de trecători, lolele oferă drept recompensă câte o gogoaşă. Se opresc pentru câte o mică pauză de odihnă la localnici, acasă, unde sunt întâmpinate cu vin fiert şi gogoşi, unde cântă împreună şi urează gazdei să aibă parte de sănătate şi prosperitate, se alimentează cu gogoşi proaspete pentru recompense şi pleacă mai departe pe străzile oraşului pentru a alunga spiritele rele.

După lăsarea serii, toate lolele împreuna cu familiile lor se întâlnesc pentru a sărbători împreună încheierea festivalului prin cântec şi dans, în cadrul unui bal organizat: balul lolelor.

Fiind o emblemă pentru cultura săsească şi istoria locală a Agnitei, Parada Lolelor a fost inclusă în Programul „Sibiu - Capitală Culturală Europeană 2007" la iniţiativa Fundaţiei EuroEst împreună cu localnicii din Agnita.

În anul 2008, datorită succesului răsunător, s-a înfiinţat Asociaţia „Breasla Lolelor“ din Agnita care are drept scop păstrarea şi promovarea acestui obicei şi astăzi numără peste 200 de membri.

Saşii plecaţi din Agnita prezintă anual, inca din anul 1965, *Obiceiul Lolelor* în localitatea Sachsenheim din Germania, fiind organizaţi în Asociaţia Urzelnzunft Sachsenheim, membră a Asociaţiei Schwäbisch-Alemannischen Narrenzünfte**,** în care se regăsesc costume asemănătoare cu cele ale Lolelor din Agnita.

NUNTA LA AROMÂNI

Culegător: Nicolae Mălina
Sursa de informare: bunica Nicolae Maria
Localitatea: sat Vasile Alecsandri, comuna Stejaru, jud. Tulcea
Liceul Tehnologic „Virgil Madgearu“ Constanţa
Profesor coordonator: Iftime Alina

Tradiţiile şi obiceiurile sunt un ansamblu de concepţii, de datini şi credinţe care se statornicesc istoriceşte în cadrul unor grupuri sociale sau naţionale şi care se transmit prin viu grai din generaţie în generaţie, constituind pentru fiecare grup social trăsătura lui specifică.

Obiceiurile străvechi au încărcături valorice şi semnificaţii profunde privind viaţa omului, a relaţiilor lui cu natura şi lumea înconjurătoare şi diverse aspecte ale rânduielii ei.

Dintotdeauna la aromâni cel mai important moment al vieţii este acela când se întemeiază o nouă familie. Tradiţional este peţitul. Peţitorul, al cărui demers era încununat de succes, primeşte în dar o pereche de pantofi. După ce ambele familii s-au pus de acord are loc logodna mică (semnlu njicu, bâşearea). Astfel, părintele flăcăului se duce la casa fetei împreună cu peţitorul şi cu băiatul unde beau ţuica şi fata sărută mâna viitorului socru, iar acesta îi dă un ban. Din acel moment fata era logodită. În perioada următoare se stabilesc data logodnei şi data nunţii. Familiile şi rudele se pregătesc pentru acest eveniment. La logodnă (isozmâta) în casa fetei vin încă o dată la peţit, dar în număr mai mare cu cadouri şi cu „semnulu“, un ban de aur sau o bijuterie cusută pe un batic alb sau roşu împăturit în patru. Numărul persoanelor care vin din partea flăcăului trebuie să fie fără soţ. Se bea ţuică cu braţele încrucişate după care tatăl băiatului îi dă tatălui fetei semnul cu care se pecetluieşte voinţa tinerilor de a fi împreună şi din acel moment sunt cuscri şi fac parte din familia lărgită a celor doi tineri. Urmează petrecerea. La toate aceste evenimente se cântă anumite cântece specifice.

După logodnă se obişnuieşte ca la ambele familii rudele şi apropiaţii să meargă acasă să-i felicite „pi urări“. Cu ocazia sărbătorilor religioase dinaintea datei nunţii, rudele apropiate ale băiatului obişnuiesc să meargă în vizită la „isusita“ pentru a se cunoaşte. Cu această ocazie logodnica primeşte cadouri şi multe dulciuri în semn de bucurie.

La nuntă, ambele familii îşi pregătesc evenimentul. La fată acasă se aranjează zestrea şi vineri seara rudele sunt aşteptate. Soacra, cu o duminică înainte de nuntă, invită "suratele" domnişoarele de onoare la nuntă cu un măr roşu în care a înfipt o monedă. Suratele sunt rude apropiate ale miresei şi sunt în număr impar. Sâmbătă seara la casa mirelui se desfăşoară obiceiurile. Suratele „aprnidu aluatlu“ timp în care se cântă şi după care toţi participanţii aruncă un ban în vasul cu făină. Banii se împart între surate. Urmează ca fârtaţii sau cavalerii de onoare, să bărbierească mirele. În acest timp se cântă, după care în prosop se pun bani de la participanţii la eveniment. Soacra mare are pregătită pânza albă frumos împodobită şi un băţ cu semnul crucii în vârf. Naşul mare coase hlambura după care pune trei mere în vârful ei. Din acel moment naşul conduce nunta. Se cântă anumite cântece specifice. Naşul este adus la casa mirelui cu alai condus de mire, de cavalerii de onoare şi muzică. Urmează masa şi petrecerea.

Duminică dimineaţa se pregăteşte alaiul ce merge acasă la mireasă pentru a fi adusă la casa mirelui. Se aduce naşul cu alai şi muzică şi se porneşte spre casa miresei. Cuscrii, ajunşi la mireasă sunt întâmpinaţi de mireasă şi unul câte unul sunt poftiţi în casă şi ea sărută mâna persoanelor în vârstă şi primeşte un ban. Mirele şi cavalerii de onoare sunt aşezaţi separat, la o masă aproape de intrare. La acea masă sunt aşezate un colac cu o bucată de carne crudă „pâltare“, orez dulce cu stafide, multe dulciuri şi „plâţinta yrambolui“, o plăcintă făcută special pentru mire. Mirelui şi cavalerilor de onoare soacra mare le pune câte o lingură de metal la piept lângă floare. În tot acest timp la masa unde stau socrii şi naşii se cântă.

După aceea, soacra mică aşează la masa lor o sticlă de tărie frumos împodobită cu flori şi funde lângă o altă sticlă de tărie la fel de frumos împodobită adusă de soacra mare. Din ele se toarnă în două ceşti noi, se face schimb de băutură şi se bea din aceste ceşti de către cei doi socri cu braţele încrucişate. Înainte, fiecare se orientează spre răsărit şi face semnul crucii. După aceea socrul mare scoate „arâvoana“ care este tot un ban sau o bijuterie din metale preţioase cusute pe un batic împăturit în patru. Acesta este primit de tatăl fetei, se atinge uşor de bărbie şi de frunte, acelaşi gest este făcut de încă câteva persoane după care soacra mică îl preia şi de obicei îl pune miresei la gât. După servirea mesei, mireasa este adusă aşezată lângă mire şi se porneşte hora.

Dar naşul poate avea o surpriză. Se obişnuieşte ca un copil dintre rudele miresei să fure hlambura şi să o ascundă. Nunta fără hlamburâ nu se poate, de aceea naşul o cere plătind în schimbul ei o „sumăde“ bani negociată. Cuscrii au venit pregătiţi să ia şi zestrea. Socrul mare trebuie să-l plătească pe un băieţel care, în mod simbolic se opune. Se face o horă mare şi mireasa joacă în frunte urmată de familie şi rudele apropiate. După aceea intră în scenă naşul şi cuscrii împreună cu rudele miresei şi hora mai continuă câteva ture.

După aceea mireasa este dusă în casă şi pe o „anflucată“ albă stă în picioare la fel şi mirele care este însoţit tot timpul de doi cavaleri de onoare. Are loc „hirtusearea“, care este un moment emoţionant pentru familia miresei. Pe rând părinţii şi rudele apropiate îşi iau rămas bun de la mireasă şi o încredinţează mirelui. Soacra mare şi mătuşile fac cadouri ginerelui, de obicei un prosop. Se cântă cântece de rămas bun. Când iese din casa părintească mireasa îşi face cruce de trei ori, cu faţa către răsărit. Ea este însoţită de două persoane tinere, fraţi, veri şi soacra le aşează pe umeri celor doi un cadou. Cu piciorul drept mireasa păşeşte afară din casă. Mireasa este dusă lângă mire, care este pregătit de plecare.

Soacra mică are grijă să verse apă înaintea miresei şi după, pe drumul ce-l străbate până la ieşirea din curtea părintească. Acesta constituie un ritual de purificare a noului drum pe care păşeşte mireasa în viaţă alături de mire. Se obişnuieşte ca un grup de tineri să ţină calea mirelui. El plăteşte şi pot pleca la biserică pentru cununia religioasă. Mireasa este dusă la casa mirelui şi este aşteptată cu multă dragoste. Se aşterne peste prag o ţesătură de lână albă. La intrare primii care ajung la casa mirelui iau din colacul pregătit dinainte, peste care este un caier de lână albă din care rupe câte puţin şi se pune la ureche.

Primul lucru pe care îl face mireasa, când intră în curtea mirelui, este de a săruta un băieţel. După aceea aruncă peste cap un măr roşu în care este înfipt un ban. Cine-l prinde îl taie felii şi îl împarte celor din jur. În pragul casei stă soacra mare care este pregătită să primească mirii. Ea trebuie să aibă pe cap ceva alb, are pregătită puţină untură, două pâini, o cană cu apă şi un prosop mare alb. Mireasa după ce face semnul crucii de trei ori, face şi semnul crucii cu untură pe tocul uşii. Cele două pâini i le pune soacra la fiecare subţioară, îi dă cana de apă în mână dreaptă şi îi cupride pe cei doi miri cu prosopul şi-i trage în acelaşi timp pe amândoi peste prag, păşind cu dreptul. În casa mirelui, mireasa este însoţită tot timpul

de o mătuşă care are cu ea dulciuri. Acestea mireasa le oferă mătuşilor mirelui. Petrecerea ce urmează este începută de naş şi toţi participanţii cântă şi dansează până în zori.

Luni dimineaţa mireasa le toarnă celor din casă apă să se spele pe faţă. Se pregătesc pentru vizita naşilor şi a buygeadzilor (rudele miresei). Naşul şi cavalerii de onoare aduc dulciuri şi se servesc celor prezenţi. Se pune masa şi se petrece. Spre seară se duce mireasa la râu. Are loc un ritual de purificare de această dată făcut de cei doi tineri căsătoriţi. Mirele umple o cană de apă dintr-o găleată şi o dă miresei şi ea o varsă. Se procedează aşa de trei ori, după aceea mireasa umple cana tot de trei ori şi o dă mirelui pentru a o vărsa. În jurul lor sunt cei apropiaţi şi unii încearcă să-l stropească pe mire cu apă din găleată.

Nunta se termină după ce naşul descoase hlambura, pânza o predă soacrei mari iar cele trei mere de pe hlambură sunt tăiate şi împărţite celor prezenţi. Din coada hlamburei se taie din partea inferioară două bucăţi mici de către mire. Cu cea rămasă el simulează că o loveşte pe mireasă, astfel încearcă să-i fie recunoscută autoritatea. Bucata rămasă se păstrează în casă. Pe vremuri se folosea ca furcă de tors lâna.

Nunta se termină cu o bucurie şi o împlinire deosebită, tinerii căsătoriţi pornesc împreună în viaţă pe acelaşi drum.

LEGENDA ÎNTEMEIERII SATULUI FRUNTIŞENI

Culegător: Sava Gina Gabriela, clasa a VI-a
Sursa de informare: Sava Safta / Onel Ioan – *Izvorul*
Şcoala Gimnazială „General Aviator Ing. Gheorghe Negrescu“ Fruntişeni, jud. Vaslui
Profesor coordonator: Popescu Larisa Marlena

După cercetările desfăşurate în sat, am descoperit de la bunica, că există o legendă a întemeierii satului Fruntişeni. Bunica mi-a povestit despre ce este vorba, dar am descoperit că acest mit a fost prelucrat de domnul învăţător Onel Ioan, localnic din satul Grăjdeni, în opera intitulată *Izvorul*. Aceasta a fost premiată în cadrul Concursului Naţional de creaţie literară *Ion Creangă – Poveşti* (Iaşi) cu Premiul Editurii Junimea.

Conform acestei legende exista odată un boier diferit de toţi ceilalţi pentru că nu-i asuprea pe ţăranii de pe moşia lui, dar era aspru cu cei care comiteau vreo nelegiuire. Avea cel

mai impunător conac din împrejurimi şi era lăudat pentru acest lucru. Chiar şi Vodă a înnoptat aici odată, când a trecut cu suita la vânătoare.

În timpul petrecerii organizate în cinstea lui Vodă, boierul îi mărturiseşte că are o mare mâhnire pentru că soţia să nu poate avea copii şi nu va avea cui să lase atâtea bogăţii. Vodă îi promite acestuia că îi va trimite un vraci care îi va rezolva problema. Boierul, deşi neîncrezător pentru că încercase deja pe la alţi vraci, acceptă hotărârea lui Vodă.

După un timp soseşte la moşie vraciul promis. După lungi discuţii şi descântări, le dă boierului şi nevestei acestuia o veste bună şi una rea: vor putea avea un copil, dar acesta le poate aduce multă durere.

Vraciul, condus de pădurar, a fost în pădure să adune ierburile necesare. Timp de o săptămână nevasta boierului a băut leacul făcut de vraci, după care a rămas grea. Naşte un fecior căruia soţia hotărăşte să-i pună numele Frunteş, pentru că boierului i-a plăcut mereu să fie primul, să fie în frunte şi aşa a rămas.

Pădurarul, ţinând minte ierburile culese de vraci, le-a adunat şi el şi le-a păstrat într-un săculeţ în casă. Soţia sa, într-o zi, vrând să bea un ceai, a luat ierburi din acel loc, astfel rămânând şi ea însărcinată. Ea a dat naştere unei fete foarte frumoasă, căreia i-a pus numele Ilenuţa.

Băiatul boierilor, Frunteş, avea mintea ageră, îi plăcea să se amestece cu fii de ţărani, era direct şi milostiv. Când a venit vremea însurătorii, boierul mergea tot mai des la petrecerile date de alţi boieri cu el pentru a-şi alege viitoarea soţie, dar nu era interesat de niciuna.

Frunteş s-a dus într-o zi cu tatăl său în pădure să o inspecteze şi să vadă iazul cu peşte. Aici o cunoaşte pe Ileana, de care se îndrăgosteşte pe loc. Între ei se leagă o poveste de dragoste, pe care boierul o interzice atunci când află de ea. Frunteş nu rezistă prea mult fără să o vadă şi a treia zi merge să o caute, dar nu mai găseşte pe nimeni în locul în care aceasta locuia. Frunteş se îmbolnăveşte, slăbeşte pe zi ce trece, iar doctorii spun că nu au leac pentru asemenea cazuri.

În zori, boierul află că o apă mare a rupt podurile şi gardurile de pe malul râpei, iar sătenii se tem că vor rămâne fără case. După mai multe încercări, îşi dă seama că trebuie să-şi salveze în primul rând feciorul şi pleacă după familia pădurarului, pe care el îi duse la un boier vecin, care nu-i lăsa să plece. Boierul le cere mâna fetei şi le cere iertare pentru că a fost mândru. Pădurarul îi mărturiseşte că face parte din familia boierilor Micleşti, dar s-a îndrăgostit de o fată săracă. Văzându-se ameninţat de ai săi că va fi dezmoştenit, s-a cununat pe ascuns şi a plecat.

Se întorc la conac, iar Frunteş era deja mai bine, iar apele cele mari se retrăseseră în matca lor; acestea erau furioase pentru că plecase Ilenuţa – izvorul îndrăgise pe copilă de când era mică şi hotărî să-l ajute pe Frunteş, ameninţând moşia boierului şi bântuindu-i visele acestuia.

Boierul Frunteş şi-a dus numele mai departe, continuând să fie bun şi drept, trăind în bună înţelegere cu ţăranii săi.

LEGENDE
LEGENDELE SATELOR COMUNEI DRĂCŞENEI (DRĂCŞANI, DRĂCŞENEI, ODOBEASCA şi MUȚI)

Culegător: Stănculescu Nicuşor
Sursa de informare: Petre Stănescu, 78 ani, comuna Drăcşenei
Şcoala Gimnazială, comuna Drăcşenei, jud. Teleorman
Profesor coordonator: Lazăr Anicuţa

Legenda satului Drăcşani

Satul Drăcşani, spun bătrânii bătrânilor noştri, a luat naştere prin despădurirea unei mici părţi din marea pădure a Deliormanului, de către Dragu şi Ana (Dragu al Anei), care şi-au pregătit terenul pentru arat şi păscutul vitelor. Aceştia, atraşi de frumuseţile naturii de aici, de pârâul Burdea, de apa bună de băut, cât şi de fertilitatea solului, au săpat pe acest loc primul bordei, în jurul căruia s-au săpat, mai târziu, noi aşezări omeneşti cu denumirea de Dragu-Ana, de unde mai târziu - Drăguşani şi, apoi Drăcşani.

Satul Drăcşenei este un sat nou, el apărând pe la sfârşitul secolului al XVIII - lea şi începutul secolului al XIX - lea, denumirea luând-o, spun unii, de la satul Drăcşani, fiind diminutivul acestuia. Alţii spun că şi-ar fi luat numele de la pârâiaşul Drăcşenelul, pe malurile căruia e găseşte aşezat.

Legenda satului Odobeasca

Legenda spune că, stăpânul moşiei, Udubescu, polcovnic la Craiova, a învoit un cioban, cu cei şapte feciori ai săi, să înfiinţeze un nou sat pe moşia sa. Aceştia, găsind iarbă multă pentru păşunatul oilor, au rămas aici şi-au cioplit, în scoarţa copacilor cu cuţitele ce le purtau la brâu semnele hotarului satului Udubeasca, interzicând altor ciobani să pască oile peste hotarul indicat de copacii cu scoarţa scrijelită. De multe ori, îi amenințau cu moartea pe cei care ar fi îndrăznit să treacă cu turmele de oi peste hotarele fixate de ei. Cu vremea, ciobanul, împreună cu familiile celor şapte feciori ai săi, au săpat primele bordeie, statornicindu-se aici. Nora cea mai mică a ciobanului se numea Fălănica şi, din dragostea ce i-o purtau toţi, pentru firea ei blândă, i-au dat numele satului de „Fălănica“. Mai târziu, i s-a zis „Udubeasca“, după numele primului proprietar al moşiei, denumire dată şi locuitorilor acestui sat - Udubeşteni. Denumirea nouă de Odobeasca vine de la numele lui Ioan Odobescu, tatăl scriitorului Alexandru Odobescu, care este descendent al polcovnicului Udubescu.

Legenda satului Muţi

Se povesteşte că, acest sat şi-ar fi luat numele de Muţi de la primii doi locuitori ce şi-ar fi săpat bordeie pe aceste locuri, care, atât femeia, cât şi bărbatul, erau cu desăvârşire muţi. Altă legendă spune că, numele acestui sat ar proveni de la trei fete mute, care ar fi fost croitorese şi, care, prin meşteşugul lor din acea vreme, ar fi atras şi pe alţii la lucru şi, astfel, s-ar fi populat satul; se crede că fetele mute n-ar fi fost decât urmaşii primei familii care a întemeiat satul. Din 1964, satului i s-a schimbat denumirea, autorităţile de atunci denumindu-l Satu Vechi, ignorând tradiţia aşezării, care are un trecut ce depăşeşte cinci secole şi care este singurul sat din comuna Drăcşenei în care au existat moşteni cu fişteici de teren arabil şi pădure, ce se înlănţuiau de la hotarele satului Papa şi până la hotarele satului Butculeşti.

NUNTA LA DRĂGUŞ

Culegător: Stoia Alina
Monografia satului Drăguş
Colegiul Tehnic „Doctor Alexandru Bărbat“ Victoria, jud. Braşov
profesor coordonator: Aniela Funariu

Nunta începe de sâmbătă dimineaţa cu obiceiul „chiematului“. Oamenii nu pot veni la nuntă nechemaţi, cele două familii trebuie să ştie cine vine la nuntă ca să facă pregătirile necesare. Mireasa, cu verişoarele şi fete apropiate ca vârstă, formează unul sau două rânduri, cât de lată este uliţa. Sâmbătă dimineaţa umblă prin tot satul şi cheamă la nuntă, precizând dacă îi invită pentru sâmbătă seara şi pentru duminică dimineaţa sau numai pentru nuntă, adică la masa de ospăţ. Mireasa este îmbrăcată în costum popular cu şorţ de mireasă, cu multe fante (funde) agăţate pe spate cu şiruri de mărgele şi cu bentiţă la gât. Mirele, cu grupul său de băieţi, purtând o „ploscă“ din care dă invitaţilor să guste vinul. Socrii mari, socrii mici şi naşii îşi trimit sâmbătă seara câte un reprezentant, care are datoria să cheme la nuntă pe cei propuşi pe listă.

Un alt moment important este „punerea vâstrei“ ,care se face sâmbătă seara la casa miresei. Mirele alege câţiva feciori şi fete dintre prietenii lui şi-i invită la „gătitul steagului“. Împodobirea steagului semnifică frumuseţea, demnitatea naţională, tinereţea şi vigoarea mirelui.

- „Mersul la oale“, obicei cu totul original pentru Drăguşeni. Sâmbătă seară, neamurile, prietenii şi vecinii merg la una din gazde (mire şi mireasă) pentru a ajuta la ultimele pregătiri: la punerea verzelor (sarmalelor), curăţarea zarzavatului şi pregătirea găinilor pentru supă. Bărbaţii taie porcul, viţelul, iar femeile ajută la cernutul făinii pentru pâine, cozonac, plăcinte, prăjituri, taie găini, pregătesc turtele pentru tăiţei. Femeile care sunt invitate la nuntă aduc fiecare câte o găină, ouă, făină, ulei, zahăr, orez, ca ajutor pentru nuntă.

- Gătitul miresei. Duminică dimineaţa, mai multe fete şi rude se adună la casa miresei şi o „gătesc“. Ele „mustră“ de zor strigături tradiţionale.

„Frunzuliţă sălcioară *Mireasă dragă cu tine.*
Fost-am colege de şcoală. *Frunzuliţă foi de nuci*
Şi ne-am avut tare bine *Acum ne laşi şi te duci.“*

La casa miresei continuă gătitul miresei cu mustrături de laudă şi atenţionare:

„Plângi mireasă fetia *Milă de la taică-tău*
Milă de la maică-ta *Că mila bărbatului,*
Plângi mireasă părul tău *Ca staghila podului.“*

La casa mirelui, se strâng feciorii din sat, prietenii şi orchestra. Tot grupul merge după naşi. Pe drum spre naşi, servesc oamenii cu care se întâlnesc cu vin. Ajungând la casa naşului, sunt serviţi cu vin sau rachiu, ţuică şi cozonac. Grupul din partea mirelui mustră:

„Gată-te nunule bun *Să nu ne faci de ruşine!*
Şi vino cu noi la drum *Ia şi două lumânări*
Umple-ţi punga cu bani, bine *Să-i cumperi pe-ăi doi bujori.*
U-iu, u-iu-iu!“

Naşii, împreună cu mirele şi cu tot alaiul nunţii, merg după mireasă s-o ducă la cununia religioasă. Când alaiul a ajuns în curtea miresei, se face un schimb de „mustrături“, între cele două grupuri, al mirelui şi al miresei. Grupul din partea mirelui începe să mustre:

„Deschide-vă-ţi porţi în două,
Ca să intre lume nouă,
Lume nouă, onorată
Care n-o fost niciodată.
U-iu, U-iu-iu!“

Grupul din partea miresei îi invită cu respect:

„Poftiţi, poftiţi fără frică
Pardoseala nu-i de sticlă,
Pardoseala-i de noroi
Vă poftim cu drag la noi. U-iu, u-iu-iu!“

Grupul din partea mirelui îi „mustră“ soacrei mici:

„Arată-te soacră mică
Ori de ginere ţi-i frică,
De ginere să nu-ţi hie,
Că-i băiat de omenie.
Numai când e mânios.
Te dă de-a dura pe jos,
Şi te dă din unghi în unghi
Să nu te-apuce v`un junghi. U-iu, u-iu-iu!“

În replică, grupul din partea miresei îi mustră soacrei mari:

„Ieşi afară socră mare,
Că îţi dăm scărchinătoare,
Pe unde te-a scărchina
Şapte ani nu te-o mânca. U-iu, u-iu-iu!“

Multe srigături sunt adresate naşilor în momentul luării miresei. Potrivit tradiţiei, naşul se preface că nu are bani, fie că îi cere prea mult, sau că are să-i cumpere pe toţi. Grupul de strigătoare a mirelui îi mustră:

„Nunule, fudulule,
Ce-ai făcut cu sutele,
Le-ai făcut cu mândrele
De n-ai o sută de lei
Să-ţi plăteşti fina cu ei.
U-iu, u-iu-iu!“

Pus la ambiţie, naşul răspunde prin intermediul grupului său de nuntaşi:

„Nunu nost`îi bogătan
Ş-are bani în buzunar,
Are bani şi are sute
Şi cumpără finuţe multe,
Are bani şi are zloţi
Şi vă cumpără pe toţi. U-iu, u-iu-iu!“

În replică i se răspunde:

„Numără, nunuţule,
Că aşa-s finuţele,
Te cheamă la cununat
Şi apoi la botezat. U-iu, u-iu-iu!“

Grupul miresei:

„Mireasa noastră-i gătită,
Nici c-o mie, nu-i plătită,
Nici c-o mie, nici cu trei
Numai cu mirele ei. U-iu, u-iu-iu!“

Grupul mirelui:

„Mireasă, drăguţii tăi,
Fă–ţi o batistă din ei.
Şi te şterge pe la gură
Şi le dă mulţămitură
Şi te şterge pe la nas,
Şi le lasă bun rămas,
Că te-o strâns şi te-o pupat,
Pân-acum la măritat. U-iu, u-iu-iu!“

Urmează târguiala cu gătitoarea şi cu grupul de fete care a participat la gătitul miresei:

„Noi am venit să cumpărăm, Noi n-am venit să târguim
Noi n-am vint să ne certăm Că mireasa v-o plătim.“

În timpul acesta, nuntaşii scot afară dintr-o cameră alăturată una sau două fetiţe pe care le prezintă drept mirese. La această apariţie, nuntaşii protestează şi fac haz, urmând alte schimburi de replici, între cele două echipe, până ce mireasa este plătită aşa cum se cuvine. După ce mireasa a fost cumpărată, mirii, nănaşii şi socrii închină câte-un pahar de vin, iar feciorii cântă „*cântecul miresei“*. În timp ce se cântă „*cântecul miresei“*, ea cere iertare părinţilor, dacă i-a supărat vreodată cu ceva, îşi sărută fraţii, surorile, bunicii, toate acestea în văzul întregii asistenţe. Este un moment emoţionant, ce rupe inima de tristeţe tuturor nuntaşilor prezenţi la acest ceremonial de suflet.

Mersul la biserică. Tot alaiul de nuntă, nuntaşii miresei şi cei ai mirelui împreună se aranjează astfel: mirele este dus de nănaşă, iar mireasa de nănaş. Cele două perechi se ţin de mână prin intermediul unei cârpe. În faţa acestora merg două fetiţe, îmbrăcate în costume populare, cu două lumânări frumos împodobite. Urmează perechi, neamuri, prieteni, fete şi grupul de strigătoare care laudă nunta:

„Nunta noastră-i lăudată, Şi cu oameni bogătani,
Că-i cu domni amestecată Şi cu domni şi domnişoare
Că-i cu domni şi cu ţărani, Şi cu oameni de onoare. U-iu, u-iu-iu.“

În timpul oficierii cununiei religioase, în faţa bisericii se face joc, unde participă feciorii şi fetele. Toată lumea care iese din biserică asistă la această manifestare.

Ducerea zestrei la casa miresei. La casa miresei, câteva fete şi femei pregătesc zestrea miresei, care are obligatoriu următoarele piese caracteristice: ţol păretar, ţol cu ghem, ţol piuit, strai, perine şi cât de multe cârpe. Lada cu zestre este dusă la casa mirelui, după ce alaiul de nuntă a venit de la biserică. Grupul ce însoţeşte lada cu zestrea se aşează în căruţa trasă de cai şi când ajunge la casa miresei mustră:

„De-acasă când am plecat „Uite una, uite două,
Soacra mica ne-a băgat, Ni-s hainilii toate nouă,
Şapte valuri de bumbac, Uite două, uite trei
Şi şapte de mestecată, Făcute de mâna ei. U-iu, u-iu-iu!“
C-aşa se dă la o fată. U-iu, u-iu-iu!“

Apoi, mirele şi mireasa se aşează pe pernele de pe lada cu zestre. Mireasa ţine un copchil în poală (de obicei băiat) şi-i dau pintenul şi cârpa, uneori şi bomboane.

Mireasa dă naşei apă dintr-un ulcior, să se spele, zicând: „*cele rele să se spele, cele bune să s-adune.“*

Se fac două-trei jocuri, după care se pleacă spre locul unde s-a pregătit „masa festivă a nunţii“ – ospăţul. Se face şi a doua horă a miresei, când ea sparge paharul să aibă urmaşi. Se mustră:

„*Dă mireasă cu pchicioru Dă mireasă cu talpa*
La anu’ să ai ficioru’ La doi ani să ai fata. U-iu, u-iu-iu!“

Dacă mireasa sparge paharul din prima lovitură, înseamnă că primul copil pe care o să-l aibă va fi băiat, în caz că-l sparge a doua oară, are fată.

Ospăţul. Dacă ospăţul are loc la casa miresei, mesele sunt aşezate în curte. Neamurile apropiate ajută la servitul mesei, supraveghează ca peste tot să fie cele necesare

ospăţului. În timpul petrecerii, mirii şi socrii caută să treacă de două, trei ori pe la mese, să mulţumească oaspeţilor şi să închine câte-un pahar de vin cu ei.

Furatul miresei. Acest obicei reprezintă o secvenţă tensionată între neamuri şi ultima legătură cu ceata de feciori. La un moment dat toţi nuntaşii află că să furat mireasa. Se trimit intermediari, negociatori dinspre naş către ceata de feciori. Naşul este cel care trebuie s-o răscumpere. După negocieri, naşul oferă feciorilor bani, băutură şi astfel mireasa este răscumpărată.

Dansul miresei începe cu naşul, apoi urmează să danseze mireasa cu rudele ei cele mai apropiate, pe urmă cele mai îndepărtate, apoi prieteni, colegi ai mirilor etc. Ultimul care o dansează este mirele, astfel mireasa trece de la naş şi neamurile ei, la neamul mirelui. Din acest moment mireasa este în grija mirelui.

Cântecul şi jocul găinii. Se desfăşoară la miezul nopţii, înaintea darurilor. Găina este oferită naşului pentru o sumă de bani. Câteva femei, din partea miresei, vin cu o găină frumos împodobită, cu spice în cioc, cu flori, funde (găina e tăiată, ciupită, dar nefriptă). Pe găină sunt prinse o pereche de mâneci de ie, pentru nănaşă, iar deasupra o cârpă. Găina are picioarele prinse în doi colaci, unul rămânând la nănaşă, iar celălalt la cea care a adus găina, cea care mustră. În timpul secvenţei se află duelul verbal şi strigături între chiuitoarele naşului şi o reprezentantă a miresei, o femeie isteaţă şi bună de gură. Găina fiind pregătită de „socăciţă“ (bucătăreasa nunţii), în strigături ea figurează ca reprezentantă. Socăciţa sau o reprezentantă a ei se iveşte şi zgomotos mustrând astfel:

„Azi-noapte nu m-am culcat O găină mândră, grasă
C-am fost dusă la vânat Să cinstim naşii la masă.
La vânat pe munte-n sus O găină outoare
Să v-arăt ce v-am adus. Ce face multe parale. U-iu, u-iu-iu!“

Dialogul continuă între chiuitoarele naşului şi socăciţă.

Duelul hazliu se încheie cu invitaţia la pace din partea chiuitoarei naşilor.

„Socăciţă, draga mea, Nu te supăra pe mine
Hai să-ţi închin cu glaja. Că, batăr cât sunt la nuntă
Să trăieşti, dragă, cu bine. De necaz inima-mi uită.“

Naşul plăteşte, iar socăciţă acceptă:

„Să trăieşti, că bin`grăieşti,
Bună ghicitoare eşti!“

Darurile. La miezul nopţii, după ce toţi nuntaşii s-au bucurat de toate câte s-au pus pe masă, după ce s-au distrat bine, fiecare familie, tineret, care au participat la nuntă, urmează să contribuie la „Casa nouă“, pentru a pune baza întemeierii unei familii sănătoase, a tinerilor căsătoriţi. Darul are rolul de ajutor material noului cuplu, la început de drum.

La început se face schimbul de daruri între socrii mici, mireasă şi socrii mari. Se despachetează hainele cusute; starostele sau naşul strigă: „socrii mici cinstesc“: ia de soacră, cămaşa socrului mare, câte o cârpă pentru fraţii mirelui. „Socrii mari cinstesc“: o pereche de pantofi miresei şi ghetele pentru socrii mici. „Naşii“ oferă tinerilor căsătoriţi un cadou, de obicei un serviciu de masă şi o sumă importantă de bani. „Mirii“ cinstesc pe naşi cu un cadou mare şi frumos, iar mireasa cinsteşte pe nănaşa cu două „periniţe“ frumoase, având faţa ţesută în război, şi spatele învelit în mătase. Socrii mari, socrii mici, neamurile mai apropiate cinstesc tânăra pereche cu anumite sume de bani, mai mari decât ceilalţi meseni. Mirii, naşii, socrii trec pe la restul invitaţilor aşezaţi la mese, iar darurile sunt strigate cu voce tare să se audă în toată sala. Tânăra pereche mulţumeşte invitaţilor.

Distracţia, jocul şi dansul continuă cu cei care doresc să rămână mai departe. În acest moment de final al darurilor se agaţă de gâtul soacrei mari „plosca“ cu vin, iar mireasa, atentă, sare repede în ajutorul ei. Acesta este un obicei foarte vechi, prin care, se spune că, viitoarea noră nu lasă să cadă povara vieţii pe umerii soacrei. Ca o încununare a darurilor nuntaşii în grup încep să ureze:

„Viva, trăiască-bis
Să trăiască socrii mari,
Măcar nouăzeci de ani.
Să trăiască socrii mici
Măcar nouăzeci şi cinci.
Şi tinerii amândoi,
Măcar o sută şi doi.
Şi noi care-am venit la nuntă,
Să trăim măcar o sută.
Viva, trăiască.“ - bis

În concluzie, satul Drăguş este un sat plin de tradiţii şi obiceiuri păstrate cu sfinţenie în zilele de sărbătoare.

VALINAŞ PURTÂND CUFIȚA

Culegător: Stoian Emanuel
Sursa Stoian Gheorghe, 55 ani, sat Scăieni,comuna Bozioru
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator Iancău Raluca

Valinaş când s-a sculat
Faţa albă şi-a spălat
Valinaşu-i Valinaş .
Faţa albă şi-a spălat
Şi pe cal a-ncălecat
Valinaşu-i Valinaş .
Ia Valine de mănâncă
Carne friptă, rumenită
Şi la mijloc otrăvită
Valinaşu-i Valinaş .
Nu mănânc mâncara-şi foc
Ca-m mai mâncat într-un loc

Valinaşu-i Valinaş .
De la uşa pân la scară
Valinaş trage să moară
Valinaşu-i Valinaş .
De la scară pân la pat
Valinaş a leşinat
Valinaşu-i Valinaş .
Cântă cucu pe vâlcea
Pe Valin de-acasă-l ia
Valinaşu-i Valinaş .
Cântă cucu sus pe cruce
Pe Valin la groapă-l duce
Valinaşu-i Valinaş .
Cântă cucu sus pe turlă
Pe Valin trage ţărână.
Valinaşu-i Valinaş .

Purtând cufiţa

Purtând cufiţa cu apă rece
Pe ai săi umeri nerotunjori
Juna copilă voioasă trece
Pe lângă tinerii semănători.

Ei cu grăbirei-n săriră-n cale
Zicând „Rodica floare de crin“
În plin să-ţi meargă vreerile tale
Precum tu dragă ne eşti cu plin.

Până la toamnă să fi mireasă
Să-ţi fie casa plină de flori
Să-ţi fie casa casă şi masa masă
Şi să se lege de un pruncuşor.

LEGENDA CASCADEI PRUNCEA

Culegător: Surleanu Lorena
Sursa: locuitorii comunei Siriu, jud. Buzău
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator Iancău Raluca

Ca în fiecare vară, acum doi ani, am fost la tară la bunicii mei, în Siriu, Buzau. Prin luna iulie, într-o zi, au venit cinci turişti din Belgia pentru a vizita Siriul. După ce ne-am adunat în fata Căminului, unde am făcut cunoştinţă, ne-am hotărât să vizitam Cascada Pruncea. Pe drum, am inceput să cântam,aşa că cei 9 kilometri de mers pe jos au părut o nimic toată.

Când am ajuns, doamna care se ocupa cu vizita acelor turişti, ne-a povestit legenda acestei cascade.

În partea stângă a cascadei se află o deschizătură care folosea în trecut haiducilor drept ascunzătoare. Se spune că deschizătura de lângă cascadă era ascunzătoarea haiducului Negoiţă Gheorghelaş. Acesta era cunoscut din ţinuturile Chiojdului până la Cislău ca fiind unul dintre cei mai aprigi panduri ai lui Tudor Vladimirescu. Comparat cu Robin Hood, acesta necăjea boierii din regiune şi toate averile pe care le lua de la ei le aducea, conform legendei, în peştera de la cascada Caşoca, unde le împărţea cu tovarăşii de luptă. Bătrânii satului spun că Gheorghelaş era atât de puternic, încât, dacă acesta s-ar fi luptat cu Hercule şapte zile şi şapte nopţi, nici unul din ei n-ar reuşi să-l doboare pe celălalt. Haiducul Gheorghelaş era cunoscut printre oameni ca fiind bun la suflet cu cei săraci şi foarte chipeş.

Potrivit legendei, Gheorghelaş a fost înşelat de boierul Macovei, după ce lucrase şapte ani pentru el. Nu primise nicio răsplată în schimb şi pe lângă aceasta, vicleanul boier îi furase şi toată averea, lăsându-l pe Gheorghelaş doar cu o dorinţă arzătoare de răzbunare. Se spune că, odată, oprindu-se la o stână păzită de Moş Radu Barbă-Sură, Gheroghelaş începe să îi povestească acestuia prin ce a trecut, când deodată îl zăreşte chiar pe boierul Macovei. Acesta nu rezistă prea mult în faţa voinicului haiduc şi este ucis. Cu toate acestea însă, soarta cea crudă face ca Gheorghelaş să nu mai apuce să se întoarcă acasă, pentru că tatăl iubitei lui împreună cu tovarăşii de luptă erau pe urmele haiducului. Duşmani de moarte, aceştia au luptat până la ultimele puteri, iar în cele din urmă Gheorghelaş a fost răpus. Legenda mai spune că trupul haiducului a zăcut acolo timp de trei zile pentru că poteraşii erau prea speriaţi ca să se apropie de el. În a patra zi, capul lui Gheorghelaş a fost tăiat de un moşnean pe nume Ilie Beşeg, care l-a dus la Bucureşti, ca drept dovadă că haiducul ce înspăimântase trei judeţe fusese, în sfârşit, învins. În cele din urmă trupul lui Gheorghelaş a fost îngropat de ciobanii din zonă lângă poteca ce urcă pe masivul Penteleu.

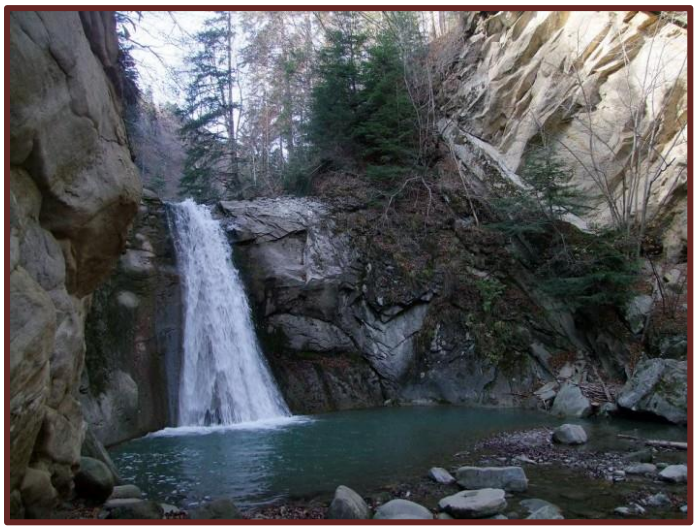

În această regiune se află şi o poiană plină de flori sălbatice care este numită La Crucea Fetei. Conform legendei, aici a fost ucisă iubita soţie a lui Gheoghelaş care a încercat să-i abată din drum pe soldaţii care-i urmăreau soţul.

TRADIŢII STRĂBUNE – TOCACII

Culegător: Vasilie Ioana, clasa a X a
Sursa de informare: „Obiceiuri şi datini din judeţul Alba“ Avram Cristea,
Localitatea: Alba Iulia
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
Profesor coordonator: Ghiuşan Adina

Tradiţia reprezintă un semn valoros al fiecărui popor, o emblemă prin care se individualizează fiecare neam. Prin folclor se transmit diferite obiceiuri din generaţie în generaţie din cele mai vechi timpuri.

Pe valea Ampoiului, la Feneş şi în Munţii Apuseni, la Bistra, se mai păstrează şi azi, la Paşti, obiceiul numit „Tocacii“, intitulat în alte părţi „Prăgşorul“ organizat de ceata de feciori , conduşi de un crai.

Obiceiul este un ceremonial organizat de ceata de feciori din Munţii Apuseni la Paşti, urmând modelul obiceiurilor de Crăciun. Astfel, la începutul postului în fiecare gospodărie

era pusă câte o toacă. Localnicii de toate vârstele îşi răspândeau dintr-o parte într-alta a satului prin bătutul toacii, devenind un adevărat concert în întrecerea ca fiecare să bată toaca cât mai frumos şi să dovedească faptul că a lui are rezonanţă mai mare. Toaca era confecţionată din lemn de platin şi era frumos lucrată de un meşter, iar ciocanele erau din lemn de esenţă tare: corn, salcâm, carpen sau stejar.

Despre acest obicei s-a spus ca îşi are rădăcinile în vremuri îndepărtate, atunci când tocatul în lemne era un mijloc de comunicare între oamenii muntelui, aceştia dându-şi astfel semnale de vânătoare, se anunţa un pericol, felul pericolului, uneltele care trebuiau aduse, moartea sau naşterea unui suflet al comunităţii. Tocatul în lemne sau în toace metalice se făcea pentru împrăştierea norilor ce prevesteau o furtună, dar se utilizau şi pentru speriatul animalelor de pradă. De asemenea, la fel ca orice joc şi tocatul avea condiţii specifice. În acest caz era nevoie ca toţi cei interesaţi să cunoască diverse coduri de semnal. Semnalizarea putea fi repede schimbată în funcţie de împrejurări. Şi în momentul de faţă, aproape fiecare sat are un adevărat cod pentru diferite ocazii: botez, înmormântare, nuntă, viscol, sărbătoare. În general sunt destinaţi pentru acest serviciu de multe ori buni cunoscători ai acestor coduri care rămân pe viaţă cu această meserie. Tocatul în ţevi pentru transmiterea diferitelor semnale se folosea până de curând în minele din Baia de Arieş şi Roşia Montană.

În satul Feneş , pe valea Ampoiului , la Florii, feciorii satului se adună şi pleacă în pădure de unde aduc un brad cât se poate de înalt şi un trunchi de platin de circa patru metri. Bradul se decojeşte până aproape de vârf, iar din platin un meşter face toaca ce va fi prinsă la o înălţime potrivită pe brad. De asemenea meşterul tâmplar confecţionează şi patru-şase ciocane pentru bătut toaca.

În sâmbăta Paştilor, feciorii duc bradul lângă biserică şi îl fixează în pământ, în partea altarului. Din acest moment ceata se împarte în două, fiecare parte având câte un conducător, numit birău. Fiecare din aceste două grupuri păzesc ,pe rând, bradul în noaptea Învierii şi următoarea noapte. Bărbaţii însuraţi urmăreau să îi prindă pe feciorii neatenţi şi să le fure toaca. Pe lângă ruşinea de a nu fi fost vigilenţi , feciorii trebuiau să plătească câţiva litri de vin pentru a primi toaca înapoi.

A doua zi de Paşti feciorii care păzeau bradul şi toaca întâmpinau oamenii la ieşirea din biserică şi îi purtau în scaune până la ieşirea din curtea bisericii contra unei sume de bani. Tot în a doua zi de Paşti se urcă toaca în turnul bisericii, iar bradul este dus la preot acasă. După amiază birăii organizau jocul şi petrecerea. Preotul oferea vinul, iar muzicanţii erau plătiţi cu banii primiţi la biserică. Pentru oamenii din valea Ampoiului, bradul simbolizează veşnicia prin analogie cu Iisus Hristos, iar toaca vesteşte Învierea Domnului. Feciorii ce păzeau bradul sunt asemănaţi cu soldaţii romani, puşi să păzească mormântul lu’ Iisus, iar banii primiţi la poarta bisericii sunt mita primită de ostaşii romani ca să spună că Iisus a fost furat de ucenici.

Tocacii reprezintă o tradiţie păstrată din moşi-strămoşi si sădeşte în sufletul tânărului român sentimentul comuniunii cu izvoarele existenţei sale. Tradiţia este cea care ne conturează ca naţiune, emblema noastră în faţa altor popare şi indiferent de timpul ce zboară peste noi, ea va continua să ne reprezinte.

NUNTA DE LA COHALM (RUPEA)

Culegător: Vîrjoghe Răzvan, clasa a IX-a D
Sursa: Tiţa Maria
Colegiul Naţional de Informatică „Grigore Moisil“ Braşov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Miresele din zona Cohalmului (Rupea) purtau două rânduri de vestimentaţie. Peste ia de fată cu altiţă în jurul cotului se îmbrăca ia de nevastă (zisă şi cu umeraş) şi pumnaşi întorşi. Dacă în trecut se purtau doar poalele încreţite în şase laţi de pânză, acum, în portul mireselor şi-a făcut apariţia rochia din păr: vânătă, verde sau neagră urmată de cele două şoarţe, cel fetesc şi cel nevestesc.

Pe cap se poartă bortele cu „peunii“, în spatele lor punându-se coiful de mireasă. În partea superioară a bortelor, se înfing acele cu fofeze, iar pe lângă „talpă“ se pun ştiurechile cu cercei.

Mirele purta cămaşa cu pumnişori confecţionată de către mireasă şi/sau ajutată de către rudele acesteia. Cioarecii cu pui din lână ţesută în război şi bătută în piuă au un croi specific zonei. Se încălţau în cizme de box cu tureacul tare. La mijloc, se încinge cu şerparul peste care se pune cureaua cu bumbi specifică feciorilor.

Pieptarul înfundat se diferenţia de cel al miresei prin expresivitatea mult mai pronunţată a broderiei şi a pomului vieţii, pom în vârful căruia se află un măr.

În cap, poartă pălărie frumos ornată cu panglici, fire şi vrastă din muşcată roşie. De gât, purtau cârpa cu ciucuri trasă printr-un inel.

Strigătură de nuntă

„Mireasă gătita-n flori,
Nu te uita la feciori
Şi te uită la bărbat
Cu care te-ai cununat!
Tu, mireasă, draga mea,
Tot de asta te-ai temut
C-o veni iarna cu vânt
Şi ţi-ai lua mire urât,
Da iarna-a venit cu bine
Ţi-ai luat mire ca şi tine,
Şi frumos şi înzestrat
De tot satul lăudat!
Foaie verde ca iarba,
Aşa zice mireasa:
Ţine-mi, Doamne, pe badea,
Trandafir crescut frumos,
Ţine-l, Doamne, sănătos
Să avem un trai frumos.

Frumoasă-i mireasa noastră
Ca o floare de fereastră,
Are faţa roşioară
Ca o floare de vioară.
Foaie verde de pe coastă,
Frumoasă-i mireasa noastră
Ca o floare din fereastră
Da-i frumos şi mirele,
Că-i ca trandafirele.
Taci, mireasă, nu mai plânge,
Că nu ştii unde te-i duce
Te-i duce la casă bună,
Şi ţi-i soacra ca o mumă.
Plângi, mireasă, nu tăcea,
C-aşa bine nu-i avea,
Cum ai avut la maică;
De-ai umbla-n căruţ cu cai
Bine ca la maică n-ai!“

LOCUL II

SĂRBĂTORI POPULARE

Culegător: Andronic Andreea, clasa a IV-a
Sursa de informare: Strugariu Silvia – mătuşă
Şcoala Gimnazială Cacica, judeţul Suceava
Profesor coordonator: Bălăcian Mihaela

Sărbătorile populare se leagă de diverse credinţe, păstrate din vechime până astăzi. Majoritatea lor sunt „cu ţinere“ de la anumite munci, în special ale câmpului.

- Triful (1 februarie) - se ţine pentru ferirea de atacul sălbătăciunilor. În trecut oierii ţineau această sărbătoare pentru a nu fi ameninţaţi de atacul lupilor. Bătrânii îi spuneau „Triful cel nebun“ şi îl ţineau pentru boli.

- Haralambie (10 februarie) – se ţine tot pentru boli.

- 40 de mucenici (9 martie) – oamenii spun că în această zi trebuie să se cinstească cu 40 de pahare de rachiu (e doar o glumă). Cică, dacă semeni varză în această zi, nu ţi-o mănâncă puricii de câmp. Acum începea anul nou agrar.

- Alexiile (17 martie) – această sărbătoare are o legendă: demult, un om pe nume Alexie a primit în grija să o ladă cu toate „lighioanele pământului“, dar fără să ştie ce are în ea. Curios, a deschis lada şi toate s-au împrăştiat pe pământ necăjind oamenii şi animalele. De Alexii lumea dă cu grebla prin grădină şi dă foc gunoaielor să distrugă şi să sperie „gujuliile“. În această zi nu se umblă cu nici un fel de aţă - se ţine pentru şerpi.

- Blagoveştenia (25 martie) – este cunoscută ca ziua cucului, acum i „se dezleagă limba“ şi cântă la poarta raiului. În această zi este dezlegare la peşte.

- Floriile (duminica dinaintea Paştelui)- oamenii sfinţesc la biserică mâţişori pe care îi pun după icoane. În trecut cu mâţişorii se afumau stupii primăvara.

- Sfântul Gheorghe – (23 aprilie) – este considerată şi astăzi ziua de închidere a ţăranii. Din această zi oile nu mai pasc oriunde pe câmp, ci numai pe ogorul stăpânului. Demult jitarul (paznicul câmpului) declara în această zi slobozenia oprită. În ajunul sărbătorii se pun pe stâlpii de la porţi, pe cerdacul casei şi pe fântână brăzdiţe cu iarbă în care se înfig ramuri de salcie înfrunzită şi călci. Tot de Sfântul Gheorghe băieţii şi fetele se urzică pentru a fi iuţi tot anul. Începea anul nou pastoral.

- Duminica Mare (a doua duminică după Înălţarea Domnului) – se pune tei la stâlpii porţilor, pe fântână, pe peretele casei, al grajdului.

- A doua şi a treia zi de Duminica Mare se ţin pentru foc. Nu se lucrează la câmp.

- A doua zi de Sf. Petru şi Pavel (30 iunie) – se ţine pentru gheaţă.

- Sf. Mucenic Marina (17 iulie) - se ţine pentru foc, trăsnete. Nu se lucrează la câmp.

- „Paliile“ (21 iulie) – se ţine pentru lovituri. Nu se lucrează cu unelte la câmp.

- Foca (23 iulie) – se ţine pe 22 iulie, în trilogia „Ilie - Pălie - Foca“, pentru trăsnete şi fulgere. Nu se lucrează la câmp.

ÎMPUȘCATUL COCOȘULUI

Culegător: Arsene Vlad, clasa a IX-a D
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Îmi aduc cu drag aminte de vremea în care eram doar un copilaș dornic de a cunoaște lumea în care se află. Singura mea sursă de informare era bunica mea alături de care mi-am petrecut anii copilăriei, de aceea o întrebam despre lucrurile pe care le facea ea când era mică. Crescând în satul Someș, o localitate din zona Ardealului, mi-a povestit în mare parte obiceiurile locului. Deoarece nu mi se părea foarte interesant, nu am reușit să rețin tot ce mi s-a zis, dar am reușit să rețin un obicei absolut fascinant din punctul meu de vedere.

„Împușcatul cocoșului“ este o datină veche de peste 400 de ani, specifică unor comunităţi maghiare din Transilvania. Acest obicei are loc în fiecare an, în prima zi de Paşti, iar participanţii sunt copii şi adolescenți; scopul sărbătorii este iniţierea tinerilor prin tragerea la ţintă, cu arbaleta, locul cocoşului viu fiind luat de unul desenat. Se crede că originea obiceiului este legată de o legendă a locului din secolul al XIV-lea. În timpul unei invazii tătăreşti, populaţia s-a retras în cetate. Invadatorii au pustiit localitatea, dar, la retragere, au auzit un cântat de cocoş în cetate, locuitori refugiaţi fiind astfel descoperiţi. Cetatea a fost asediată, iar supravieţuitorii au hotărât drept pedeapsă, împuşcarea cocoşului care i-a trădat.

În fiecare an în ziua de Paşte, după ieşirea de la biserică întreaga comunitate maghiară participă la acest străvechi obicei. Alaiul însoțit de fanfară, porneşte de la o gazdă şi colindă uliţele satului, îndreptându-se spre un deal din afara localităţii unde are loc „judecata cocoşului”.

PĂSTRAREA FOCULUI

Culegător: Bălţat Diana, clasa a XI a
Relatare din partea lui Gurgu Mioara zis Babuşca, localitatea Tufeşti , jud. Brăila
Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
Prof. îndrumător Zafiu Doiniţa

În perioada interbelică exista obiceiul ca focul în vatră să fie păstrat cu grijă, să nu se poate stinge nici ziua nici noaptea. Când nu era nevoie de foc, acesta era „învelit“, adică spuza de cărbuni acoperită complet în cenuşă, astfel ca oricând se găsea o rămăşiţă de jăratec din care se putea aţâţa focul din nou.

Obiceiul învelirii focului era general; nimeni nu avea de să ceară foc de la vecini, decât în cazuri motivate serios: lipsa de acasă pe mai mult timp, situaţii neprevăzute, furtuni, ploi, etc. în care „pierderea focului“ nu era comentată. În schimb, stingerea focului fără motiv întemeiat şi cerutul acestuia de la vecini ducea un zvon în sat şi un gen de clevetiri condamnabile la adresa acelei „nepăsătoare“. Nu s-a putut stabili o origine, o cauză anume a păstrării acestui obicei. Părinţii ştiau că aşa făceau şi părinţii şi bunicii lor. Singura explicaţie verosimilă este aceea că aprinderea unui foc nu era o treabă chiar aşa uşoară; era vorba de amnar, de cremene, de iască şi bineînţeles de oarecare muncă.

Această situaţie putea fi valabilă până după Primul Război Mondial, pentru că după apariţia chibriturilor, acestea au devenit accesibile şi locuitorilor din mediul săsesc, iar după 1930 se găseau oricând şi la prăvălie cu două ouă cutia. Şi atunci de ce se continua cu tenacitate învelirea focului, care presupunea nu numai grijă şi un lemn în plus, dar şi riscul unui incendiu? Şi mai ales de unde atâta îndârjire contra femeilor care neglijau focul? Greu de găsit o explicaţie! Obiceiul a început să fie abandonat încetul cu încetul; în timpul războiului au apărut dispoziţii care interziceau focul seara şi noaptea, pentru asigurarea camuflajului împotriva bombardamentelor inamice, iar după război nu a mai auzit nimeni de practicarea acestui obicei.

LEGENDA MĂRŢIŞORULUI

Culegător: Bratu Bianca, clasa a VI-a B
Şcoala Gimnazială Nr. 126, Bucureşti
Profesor coordonator: Popa Daniela Mariana

Una din legendele simbolului primăverii, pe care mătuşa tatălui meu mi-a spus-o, spune că odată soarele a coborât pe pământ, luând chipul unui tânăr, pentru a participa la o hora dintr-un sat. Zmeul, văzând că acesta a luat chipul unui tânăr, l-a răpit şi l-a închis într-o temniţă, provocând suferinţă întregii naturi. Se spune că râurile au încetat să mai curgă, păsările să mai cânte... până nici copii nu mai râdeau. Nimeni nu ştia ce să facă până când, un tânăr voinic s-a hotărât să îl înfrunte pe zmeu şi să elibereze soarele. Acesta a pornit la drum, având puterea multora dintre pământeni. Călătoria tânărului a durat 3 anotimpuri: vara,

toamna şi iarna. Spre sfârşitul iernii, acesta a găsit castelul zmeului şi s-au luptat zile întregi până când zmeul a fost doborât. Slăbit şi grav rănit, tânărul a reuşit să ajungă până la temniţa soarelui, l-a eliberat, după care a murit, iar sângele acestuia a curs pe zăpada albă.

Soarele a urcat pe cer şi a vestit venirea primăverii, umplând de fericire inimile pământenilor. Se zice că de atunci lumea cinsteşte memoria tânărului curajos legând cu o aţă două flori: una albă, altă roşie. Culoarea roşie simbolizează dragostea pentru frumos şi aminteşte de curajul tânărului, iar cea albă simbolizează ghiocelul, prima floare a primăverii.

CÂNTEC DIN ZONA MOIECIU DE SUS

Ciurea Larisa Daniela, clasa a IX-a D

Sursa: Mînjina Ioan (spus de săteni: Tălăieț). El s-a născut în 1911 și a decedat în 2002. Toată viața a trăit cu oile, deoarece tatăl său avea o turmă de câteva sute de oi. Versurile sunt scrise de acesta, la vârsta de 44 de ani, și sunt adevărate. Cântecul este preluat de la bunicul meu, Ioan Mînjina, în vârstă de 63 de ani. El l-a învățat de la tatăl lui, compozitorul cântecului.

Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Frunzuliță bob năut,
Păi eu de când m-am născut
Numai la oi am crescut,
Mama m-a crescut la stână
Cu caș și cu urdă bună,
Tatăl meu m-a luat cioban
Și m-a pus după mioare
Ălea îmi erau dragi tare
Și să vezi atunci deoadată
Când plecam toamna la baltă
Bagajele le-npachetam,
Samarele le controlam,
Și pe măgar le așezam,
În vârful Lăpticiului
Stăteam puțin locului
Și mă uitam înapoi
Să mai văz în sat la noi;
Să văz locuința dragă
Unde-am stat o sară-ntreagă,
Să mai văz cabanele
Unde-am lăsat paralele
Și apoi din nou plecam
Și batali-i mângâiam,
Haide să plecăm la baltă
Că la munte e zăpada,
De la Ploiesti mai la vale,
Îmi ieșeu Cojence-n cale,
„Bine-ai venit, flacău,
Că ne topeam de dorul tău,
Că ești mândru ciobănel
Parcă ești tras prin inel”.
Toată iarna-am stat în baltă,
Am mâncat mămăligă coaptă
Și fasole-n apă fiartă,
Dar într-o zi blestemata,
A venit zaporu-n baltă
Și mi-a-necat turma toata,
După cinci luni ș-o săptămână,
M-am întors cu bâta-n mână
Și d-astea am pătimit
Până am îmbătrânit.

OBICEIURI, TRADIȚII ȘI SUPERSTIȚII ROMÂNEȘTI DE PAȘTE. CREDINȚE ȘI SUPERSTIȚII DE PAȘTE

Culegător: Cristea Vlad
Sursa: Acatrinei Ștefan
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Sărbătoarea Sfintelor Paşti este cea mai mărită şi solemnă dintre sărbătorile anului, care aduce omenirii speranţa mântuirii şi a vieţii veşnice, prin sacrificiul lui Iisus Hristos.

Obiceiuri, tradiții și superstiții de Paşte

În tradiţia ortodoxă, începutul sărbătorii e marcat odată cu postul de şapte săptămâni. O semnificaţie foarte importantă o are Joia Mare din Săptămâna Patimilor. Din această zi, ţăranii încetează lucrul la câmp şi se concentrează asupra casei şi curţii, pentru ca totul să fie curat. Tot în Joia Mare, femeile încep să pregătească pasca şi să vopsească ouăle.

Potrivit tradiţiei, la miezul nopţii, între zilele de sâmbătă şi duminică, oamenii se trezesc din somn în bătaia clopotelor. Se spală cu apă curată, îşi pun straie noi, iau câte o lumânare şi pornesc către biserică unde preotul, cu Sfânta Evanghelie şi crucea în mână, urmat de alaiul de credincioşi, iese cu lumânarea aprinsă şi înconjoară biserica de trei ori. Când preotul rostește „Hristos a înviat!” toţi cei prezenţi la acest serviciu religios spun: „Adevărat a înviat!”, răspunsul fiind recunoaşterea tainei Învierii. Cu lumânarea aprinsă, fiecare se întoarce acasă şi face o cruce mică pe peretele dinspre răsărit, afumându-l cu lumânarea, pe care o va păstra tot restul anului. Oamenilor le este permis să mănânce bucatele (pasca/pâinea, ouăle roşii, carnea de miel, sarea şi vinul) abia după ce acestea se sfinţesc şi după ce fiecare persoană participă la Liturghie.

Obiceiuri de Paşte în regiunile României

Ca orice mare eveniment creştinesc sărbătorit în ţara noastră, avem şi de această dată obiceiuri moştenite din vremuri străvechi, în funcţie de regiune:

În Ţara Moţilor, în noaptea de Paşti, se ia toaca de la biserică, se duce în cimitir şi este păzită de feciori. Iar dacă nu au păzit-o bine, şi a fost furată, sunt pedepsiţi că a doua zi

să dea un ospăţ, adică mâncăruri şi băuturi din care se înfrupta atât „hoţii”, cât şi „păgubaşii”. Dacă aceia care au încercat să fure toaca nu au reuşit, atunci ei vor fi cei care vor plăti ospăţul.

Probabil cel mai de notorietate obicei e cel din zona Transilvaniei, cunoscut sub numele de „stropit”. Potrivit acestuia – preluat de la maghiari – băieţii merg în familiile în care există o fată sau mai multe, pe care le stropesc cu parfum, „ca să nu se veştejească”. „Stropitul” este păstrat şi azi şi reprezintă un bun prilej pentru o reîntâlnire cu prietenii şi, în fond, de distracţie.

În Ţara Bârsei, în jurul Braşovului, se face o petrecere care adună întreaga comunitate – obiceiul Junii Braşovului. Grupurile de tineri, organizate asemeni cetelor de călușari sau de colindători, cu vătaf şi casier, strâng ouă de la tinerele fete, după care se merge către Pietrele lui Solomon, la picnic, unde vor avea loc întreceri. Cea mai cunoscută şi îndrăgită dintre ele este aruncarea buzduganului.

În zona Câmpulung Moldovenesc, datina se deosebeşte prin complexitatea simbolurilor, a credinţei în puterea miraculoasă a rugăciunii de binecuvântare a bucatelor. În zorii zilei de duminică, credincioşii ies în curtea bisericii, se aşază în formă de cerc, purtând lumânările aprinse în mână, în aşteptarea preotului care să sfinţească şi să binecuvânteze bucăţele din coşul pascal. În faţa fiecărui gospodar, este pregătit un astfel de coş, după orânduiala strămoşilor. În coşul acoperit cu un şervet ţesut cu model specific zonei sunt aşezate, pe o farfurie, simbolurile bucuriei pentru tot anul: seminţe de mac (ce vor fi aruncate în râu pentru a alunga secetă), sare (ce va fi păstrată pentru a aduce belşug), zahăr (folosit de câte ori vitele vor fi bolnave), făină (pentru că rodul grâului să fie bogat), ceapă şi usturoi (cu rol de protecţie împotriva insectelor). Deasupra acestei farfurii, se aşază pască, şuncă, brânză, ouă roşii, dar şi ouă încondeiate, bani, flori, peşte afumat, sfecla roşie cu hrean, şi prăjituri. După sfinţirea acestui coş pascal, ritualul de Paşti se continuă în familie.

Un foarte frumos obicei se păstrează în Maramureş, zona Lăpuşului. Dimineaţa, în prima zi de Paşti, copiii (până la vârsta de 9 ani) merg la prieteni şi la vecini să le anunţe Învierea Domnului. Gazda dăruieşte fiecărui urător un ou roşu.

La plecare, copiii mulţumesc pentru dar şi urează gospodarilor „Sărbători fericite!”. La această sărbătoare, pragul casei trebuie trecut mai întâi de un băiat, pentru că în acea gospodărie să nu fie discordie tot restul anului.

La Călăraşi, la slujba de Înviere, credincioşii aduc în coşul pascal, pentru binecuvântare, ouă roşii, cozonac şi cocoşi albi. Cocoşii sunt crescuţi anume pentru împlinirea acestei tradiţii. Ei vestesc miezul nopţii: datina din străbuni spune că, atunci când cocoşii cântă, Hristos a înviat! Cel mai norocos este gospodarul al cărui cocoș cântă primul. Este un semn că, în anul respectiv, în casa lui va fi belşug. După slujbă, cocoşii sunt dăruiţi oamenilor săraci.

IERTĂRILE

Culegător: Ghinea Irina
Sursa de informare: Elisei Banu, publicat în lucrarea „Galeşu de Argeş – o monografie a satului de munte“, scris de învăţător Tiţa Gheorghe
Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeș
Profesor coordonator: Petrescu Georgeta-Amalia

Ascultaţi Dumneavoastră, cinstiţi socri mici, cinstiţi nuni mari,
Puţinele cuvinte, de rugăminte:
Că se roagă fiica Dumneavoastră cu plecăciune
Ca să-i daţi iertăciune.
Că Marele şi Puternicul Dumnezeu
Luni a făcut Cerul şi Pământul,
Marţi l-a împodobit cu Soarele şi Luna.
Miercuri a făcut Marea şi cu toate ce sunt într-însa
Iar joi a făcut Dumnezeu pe strămoşul nostru Adam,
Cu trupul din lut, cu sângele din mare,
După Chipul şi Asemănarea Sfinţiei Sale.
Şi văzând Dumnezeu că nu este bine
De-a fi omul singur pe Pământ
L-a adormit, i-a rupt o coastă din parte stângă
Şi-a făcut pe strămoaşa noastră Eva.
Deşteptându-se Adam din somn
Şi văzând pe Eva lângă dânsul, a strigat cu glas tare:
„Doamne, ce este aceasta?“
Iar Dumnezeu i-a răspuns:
„Nu te-nspăimânta, Adame,
Că e os din oasele tale şi se va chema ţie soţie.“
După cum Dumnezeu i-a binecuvântat pe ei
Să crească şi să se înmulţească
Castelele de pe cer şi nisipul mării,
Mulţi şi mulţi se născură şi se înmulţiră
Până a venit vremea şi la aceşti doi tineri
Care şed cu genunchele plecate

Şi cu feţele ruşinate
Şi se roagă cu smerenie
Să le daţi blagoslovenie.
Că blagoslovenia părinţilor
Întăreşte casa fiilor
Şi blestemul părinţilor
Risipeşte casa fiilor.
Că Dumnezeu aşa a orânduit
Ca feciorul şi fecioara ca să lase pe tatăl său şi pe mama sa
Şi-amândoi să fie una.
Dumnezeu să vă cinstească şi să vă blagoslovească“.

NUNTĂ ROMÂNEASCĂ CU CĂLĂRAȘI DIN RUPEA, JUDEȚUL BRAȘOV

Culegător: Hosszu Zsolt, clasa a IX-a D
Sursa: Suma Maria (Tătăișa), localitatea Rupea, județul Brașov
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Rupea este un mic oraș între Brașov și Sighișoara, dar plin de tradiții, ai cărui locuitori încearcă să le păstreze și să le transmită cât mai autentic generațiilor următoare. Aici mi-am petrecut o mare parte din vacanțe, deoarece este localitatea natală a părinților și aici locuiesc bunicii mei.

Dintre toate tradițiile, și nu puține la număr, eu am ales obiceiul nunții, obicei pe care l-am aflat din istorisirea vecinei bunicilor mei. E o femeie în vârstă, una dintre cele mai iscusite făuritoare de costume populare din zonă.

Nunta este una dintre cele mai importante praguri rituale, pe care omul trebuie să îl treacă pentru a-și împlini existența. Constituirea familiei „intratul tinerilor în rândul lumii”, spune dânsa, era un eveniment important al întregii comunități: nu numai al familiilor implicate, ci și al neamurilor, al prietenilor, al tuturor sătenilor. Era o adevărată sărbătoare plină de bucuria petrecerii, a jocului și a muzicii. Tocmai de aceea nunțile nu se organizau niciodată la întâmplare, ci doar în acele perioade când muncile câmpului le permiteau: perioada dintre Ziua Crucii și Lăsatul secului pentru postul Crăciunului, alături de perioada dintre Crăciun și Lăsatul secului pentru postul Paștelui. Apoi mi-a descris în câteva secvențe cum se derulează o nuntă țărănească. Începând de joi și până marți, la casa mirelui și a miresei aveau loc diverse ceremonii, care aveau rolul de a pregăti tinerii pentru integrarea în familie. Practic fiecare cuvânt, cântec, obiect de îmbrăcăminte, podoabă devenea un simbol al rangului de mire, mireasă, nași, cuscrii și nuntași. Astfel de secvențe ceremonial:

„Gătitul mirelui“

„Gătitul miresei“

„Gătitul carului cu zestre”, „Plecatul după mireasă”, „Luatul nașilor”, „Confecționarea steagului de nuntă și jucatul lui”, „Strigătul găinii”, „Cântece și jocuri tradiționale”.

Nunta țărănească era asemeni unui basm, în care nuntașii vorbeau doar în rime. Mirele, vornicii și crainicul veneau la casa miresei pe cai, iar restul pe jos. Mireasa era îmbrăcată de neveste pricepute, pentru că nimic nu se îmbrăca ușor și cerea mare meșteșug. Când mirele ajungea la casa miresei, crainicul începea o cuvântare cum că mirele e împărat și că la vânătoare a zărit o floricea pe care de nevastă o vrea. Apoi apăreau una sau două false mirese și doar la urmă cea adevărată. Ea stropea alaiul cu apă, cu un mănunchi de busuioc ca semn de bună primire, iar restul de apă îl vărsa la picioarele mirelui arătând că știe rostul femeii și va fi cu spor în toate. Soacra mică întărea legământul tinerei perechi, punând în mâna mirelui pintenul cu trei brațe, care simboliza viața: la capete nașterea și moartea, iar la mijloc căsătoria.

Când se încărca căruța cu zestrea miresei, începea gâlceava muierilor: unele o lăudau că e harnică, altele dimpotrivă spunând că zestrea-i împrumutată. Cearta se repeta și la descărcarea zestrei în curtea mirelui. De abia la sala de bal a satului gâlcevile se stingeau și toată lumea petrecea ca-n povești.

La final, când i-am mulțumit că mi-a împărtășit acest frumos obicei, aflu de la dânsa că nu doar costumele, ci și o parte din pozele arătate sunt făcute chiar în casa ei, deoarece cuscra mică îi este noră, iar mireasa nepoată.

Poza de mai sus ce reprezintă tinerii căsătoriți este realizată în casa-muzeu a învățătorului mamei mele.

Mai aflu că există și filmări pe această temă, filmări cu care au participat la festivaluri naționale și internaționale, promovând astfel tradiția zonei respective.

FÊTE DES NORMANDS

Collecteur: Kocsis Bogdan, XI e C
Collège National d'Informatique „Grigore Moisil" Brașov
https://fetedesnormands.com (Florian HURARD & Chloé HERZHAFT), Valliquerville
Professeur coordinateur: Alina Clinciu

La Fête Des Normands est la fête régionale de la Normandie, créée en 2013, portée et célébrée par les Normands et les amoureux de la Normandie autour des 29 septembre de chaque année, à l'occasion de la Saint Michel, sur l'ensemble du territoire normand. Et au-delà...

C'est une fête collaborative portée par tous ceux qui le souhaitent.

À l'instar de la Fête de la musique, la Fête Des Normands est inventée et portée par la société civile. Au cœur des problématiques d'intelligence territoriale, de Développement Durable, de cohésion sociale… les potentiels de la grande fête régionale normande sont énormes, tant

sur le plan économique, que social et environnemental. Compte tenu de l'unification de la Normandie, des potentiels formidables de cette région retrouvant ses frontières ancestrales et de la participation des Normands à leur fête régionale naissante, la Fête Des Normands est à même d'accompagner idéalement la "construction" de la Normandie, du territoire national et du projet européen. Aidons cette fête à devenir un rendez-vous annuel incontournable. La Fête Des Normands a besoin de tous pour grandir. C'est une fête collaborative, participative: ce sont les citoyens qui portent la Fête Des Normands, spontanément, parce qu'ils en ont envie. Particuliers, commerces, associations, mairies… tous en fête! En célébrant toute la Normandie, son passé, son présent et son futur, cette fête régionale invite collectivement à sortir de chez soi, à mieux connaître ce qui existe alentour, ce qui se créé et se réalise à chaque instant, dans un environnement au patrimoine matériel et immatériel exceptionnellement riche!

Depuis 2013, la Fête Des Normands totalise entre 100 et 200 initiatives, réparties sur une soixantaine de communes des cinq départements normands ainsi qu'à l'étranger (Jersey, Londres, Guadeloupe, Montréal, peut-être Québec ou encore Palerme en 2017).

La création et la promotion de la Fête des Normands est le fruit d'une démarche de la société civile: un couple de Normands, historiens, écrivains et conférenciers, Florian Hurard et Chloé Sarah Herzhaft, ont lancé l'idée d'une fête régionale d'envergure, une fête collaborative et participative, portée par les habitants, en région, en France et à l'étranger.

Florian Hurard* et *Chloé Sarah Herzhaft

Ici, nous avons une interview par les auteurs de cette fête:

„Faire de la Saint-Michel en Normandie la Saint-Patrick des Irlandais... Une idée folle comme on n'en a qu'en Normandie ?

A l'époque, nous étions profs à Londres. A chaque retour, sur le bateau, nous ressentions une vraie émotion en voyant se rapprocher la côte. A la fin de notre contrat, nous avions le monde entier comme possible. Florian a dit «*On rentre en Normandie, on crée une Saint-Patrick normande* ». L'idée lui était venue un soir... de Saint-Patrick. Nous avions envie de nous rendre utile, de mettre la région sur le devant de la scène, de proposer un temps de fierté. Nous avons choisi le 29 septembre, jour de la Saint-Michel, patron des Normands. Ce jour-là, toute la Normandie doit être pavoisée, tous les Normands doivent être dehors.

Le concept repose sur le participatif: vous invitez les collectivités, bars, associations... à organiser une animation sur le thème de la Normandie autour du 29 septembre. Une centaine d'animations ont été proposées dès la première année. Comment avez-vous créé cet élan autour de vous ?

Du terrain, du terrain, encore du terrain! Quand nous nous sommes lancés en 2013, nous ne connaissions personne. Nous avons adressé des courriels à toutes les mairies de Normandie, aux comités de tourisme, à la région. Nous sommes allés voir les gens, avons poussé des portes, fait la tournée des bars. Nous réunissons toutes les animations proposées dans les cinq départements sur le site internet de la fête des Normands.

Des concerts, des animations médiévales, des conférences... Le programme est très hétéroclite.

Oui, à l'image des Normands qui portent cette fête. L'engouement auprès des Normands et des amoureux de la Normandie est réel. Bien sûr, il y a l'actualité de la réunification mais je pense que c'est encore plus profond que ça: c'est la fête qu'il manquait en Normandie**.“**

(http://www.ouest-france.fr/normandie/ce-week-end-en-normandie-cest-la-fete-des-normands-3715825)

Pourquoi le 29 sept?

Quelques arguments avancés en faveur de la date du 29 septembre:

- Ce week-end de septembre est une période peu fêtée dans le calendrier. Cette date est donc peu concurrencée par d'autres festivités.
- Le climat est généralement doux, il peut même être chaud à cette période de l'année. Dans le monde agricole, quand l'été persiste et s'étend jusqu'au mois de septembre, il porte le joli nom «d'été de Saint Michel»; l'équivalent français de «l'été indien» canadien.
- Cycle de transition saisonnière. Période des récoltes, notamment des pommes à cidre. La période est idéale pour fêter les savoir-faire agricoles.
- La «Saint Michel» était déjà une fête importante au Moyen-âge. Fête profane, elle incarnait la date traditionnelle d'expiration des baux ruraux d'où l'expression «à la Saint-Michel tout le monde déménage». Les foires Saint-Michel, accompagnées de festivités, étaient nombreuses à cette époque. Il en existe encore une importante à Louviers.

REZUMAT: Sărbătoarea Normanzilor este serbarea regională a Normandiei, creată în 2014, condusă şi celebrată de normanzi şi de îndrăgostiţii de Normandia în jurul datei de 29 septembrie a fiecărui an, cu ocazia Sfântului Mihail, pe întregul teritoriu normand. Şi, mai mult, este o sărbătoare colaborativă ţinută de către toţi cei care doresc.

OBICEIURI DE PRIMĂVARĂ ÎN ZONA VĂLENIULUI

Culegător: Macău Alexandra, clasa a X-a C
Sursa de informare: dna Hera Dorina, sat Văleni, comuna Jibert, jud. Braşov
Liceul Tehnologic „Dr. Ioan Şenchea“ Făgăraş, jud. Brașov
Profesor coordonator: Hera Ingrid

Satul Văleni din comuna Jibert, judeţul Braşov, este unul din satele vechi ale acestei zone, fiind atestat documentar pentru prima dată în anul 1206; situat în zona izvorului Văii Costişului, vechile sale denumiri erau VOLDORF, VĂLENI şi WALLENDORF, fiind locuit cu preponderenţă de iobagi saşi, al căror număr scade în timp, populaţia majoritară fiind alcătuită din ţărani români. În epoca medievală satul a aparţinut administrativ de judeţul Alba, după 1876 de judeţul Târnava Mare, iar începând cu anul 1968 de judeţul Braşov.

Obiceiul Armindenilor

Obiceiul **Armindenilor** datează de mai bine de 100 de ani şi este specific acestei zone de confluenţă între Ţara Făgăraşului şi Ţara Bârsei.

În Ajunul Rusaliilor (sărbătoarea Pogorârii Sf. Duh), pe înserat, bărbaţii tineri din sat (tineri neînsuraţi) merg cu carul în pădurea din apropierea satului pentru a aduna ARMINDENI, adică vârfuri de mesteacăn sau mesteceni mai mici care, pe parcursul nopţii se pun din poartă în poartă la casele unde sunt fete nemăritate, care au vârsta de peste 14 ani. În general, fiecare fecior pune Arminden la poarta fetei care îi este dragă. În dimineaţa zilei de Rusalii, fetele care găsesc în faţa porţii Arminden, trebuie să lege de tulpina acestuia câte un buchet de flori sau cel puţin o floare roşie (un bujor, o garoafă, un trandafir), semn că acceptă darul feciorilor (implicit recunoaşte şi sentimentele celui căruia îi este dragă) şi că îi primeşte a doua zi.

A doua zi de Rusalii, feciorii colindă satul, mergând acasă la fiecare fată care a primit Arminden unde sunt cinstiţi cu cozonac şi rachiu; feciorului care i-a pus Armindenul, fata trebuie să îi dea o batistă brodată de ea şi să joace o învârtită cu el.

Există şi cazuri în care fata „uită“ să împodobească Armindenul cu flori, feciorii înţeleg că darul lor nu este bine primit din diferite motive. Sau se poate întâmpla ca fata să nu fie suficient de harnică să aibă în zestre batista brodată de ea însăşi (foloseşte o batistă cumpărată). În ambele situaţii, feciorul îi aruncă Armindenul de la poartă în vale, acesta fiind un motiv de ruşine pentru fată, care cu siguranţă anul următor nu va mai primi altul.

Tradiţii de Sfântul Gheorghe

În ajunul sărbătorii Sf. Gheorghe (23 aprilie), în zona satului Văleni, oamenii pun în poartă rug (crengi de arbuşti cu ţepi – zmeur, mur, mărăcine), împletit sub formă de coroniţă, pentru a apăra curtea de strigoii despre care se ştie că bântuie satul în acea noapte. O astfel de coroniţă este pusă şi la uşa grajdului pentru ca strigoii să nu poată fura laptele vacilor sau să cauzeze boli altor animale. Rugul se lasă în poartă până în anul următor, când se pun altul nou, iar cel vechi se arde sau se îngroapă.

Tot în ziua de Sfântul Gheorghe, tradiţia locală spune că se seamănă busuiocul bătrânesc. Acesta se seamănă fie în grădină, printre alte plante, pentru a le proteja de dăunători, fie într-un ghiveci, în apropierea casei, pentru a putea fi folosit la sărbătorile religioase sau pentru a fi dus la biserică.

Crucile de Sânziene

În ajunul Sânzienelor (sărbătoarea Naşterii Sf. Ioan Botezătorul – 24 iunie), sătenii din Văleni culeg flori de sânziene din care fac o cruce cu braţe egale, în mijlocul căreia pun o floare roşie. Această cruce se pune pe poartă, la intrarea în curte sau în şură, şi se păstrează până anul următor când, fiind înlocuită cu alta proaspătă, cea veche se arde sau se îngroapă. Femeile bătrâne spun că este bine ca florile să fie culese până la apusul soarelui, deoarece mai târziu ies sânzienele să petreacă pe dealuri şi nu e bine să fii văzut de acestea, deoarece poţi rămâne orb sau surd. Pentru că în ultimii ani florile de sânziene au dispărut din ce în ce mai mult din flora zonei, oamenii locului le-au înlocuit cu flori de mălăiuş, care au aceeaşi culoare galben aurie ca şi sânzienele.

PLUGARUL

Culegător: Oana Maria Iulia, clasa a IX-a D
Sursa: Zona Brașov, sat Părău
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Vestirea Învierii Mântuitorului se face în întreaga Țară Românească încă din Joia Mare de către feciorii care încep să bată toaca. Ritualul are, pe de o parte, rolul de a ține la distanță duhurile rele și stihiile naturii, dar și de a vesti începutul primăverii și al anului agrar.

În tradiția populară, sărbătoarea Paștelui e strâns legată de debutul anului agricol. În acest sens, în a doua zi de Paști, în satele din Țara Făgărașului, se respectă o datină unică în țară: obiceiul Plugarului, manifestare folclorică cu caracter agrar la care participă întreaga comunitate. Datina Plugarului este legată de unele credințe magice anterioare creștinismului, cu origini ancestrale, păstrând rădăcinile arhaice. Obiceiul îl scoate în prim plan pe cel care iese primul la arat și sfințirea primei cununi de grâu.

A doua zi de Paști, după slujba de la biserică, ceata de fete și de feciori a satului, tineri necăsătoriți până în jurul vârstei de 19 ani, îmbrăcați în straie populare, se strâng împreună la casa unuia dintre băieții care urmează să intre în armată în anul repsectiv și care și-a dovedit hărnicia ieșind primul cu plugul la arat. El va fi Plugarul care va fi scos la valea satului, la pârâul din apropiere. Însă Plugarul nu se lasă prea ușor prins, el se ascunde de cei din ceata de feciori care trebuie sa îl caute prin toată gospodaria.

Odată prins, Plugarul este îmbrăcat cu cununi de paie din anul trecut și urcat pe o grapă. În gospodăria Plugarului, muzica va răsuna și tinerii vor juca câteva dansuri populare pentru ca, mai apoi, feciorii din ceata îl vor duce pe umeri cu grapa la podul ce traversează valea unde va avea loc toată acțiunea. Alaiul este deschis de fetele care au împletit cu o zi înainte cununi de grâu verde și de muzicanții care îi vor însoți tot timpul.

Odată ajunși la vale, Plugarul este dat jos de pe grapă și se ia la trântă cu feciorii în albia pârâului, iar cununile de paie sunt aruncate în apă, încheindu-se astfel anul agricol care a trecut. Partea distractivă este cea când Plugarul își umple clopul pe care îl poartă pe cap cu apa și apoi fuge să stropească lumea adunată la sarbătoare. În acest timp, i se fură grapă cu care a fost dus și furca pentru care se cere răscumpărare. Totodată, Plugarul aruncă cu apă în semnul crucii, în cele patru zări, strigând „Hristos a Înviat!”, iar lumea îi răspunde „Adevărat a Înviat!”, ca semn de belșug și rodnicie. După acest ritual, Plugarul este îmbrăcat cu cununi de grâu verde ca simbol al noului an, al unui nou început. Se mai fac câteva dansuri de încheiere, după care cetașii se schimbă cu haine uscate și se adună din nou pentru a vizita toate cuplurile căsatorite după Plugarul din anul precedent.

În ultima parte a evenimentului, cetașii se retrag din nou la casa Plugarului pentru a scoate jocul, adică pleacă la căminul cultural unde are loc petrecerea (jocul) până seara târziu, petrecere unde întreaga comunitate este prezentă.

Plugarul este prins

Cununile de grâu

Plugarul este împodobit cu cununile din paie uscate

TRADIȚII DE PAȘTE DIN MARAMUREȘ

Culegător: Olteanu Emilia, clasa a IX-a D
Sursa: Bunica Olteanu Maria, Maramureș
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Maramureșul este locul în care tradițiile de Paști sunt neschimbate de secole. Oamenii au evitat ca negura timpului să se așeze peste moștenirile lor. Tradițiile pascale din Maramureșul istoric sunt simple. Credincioșii își împart timpul între lucrul casei și rugăciune. În Săptămâna Patimilor, bisericile sunt pline de credincioși, care, lasă treburile deoparte ca să asculte deniile și să își curețe sufletul înainte de Învierea Domnului. Maramureșenii respectă cu sfințenie postul Paștelui. Potrivit tradiției, nu este bine să porți haine colorate în post, iar culoarea roșie este interzisă. Nimeni nu are voie să îmbrace haine noi, hainele trebuie să fie modeste, oarecum cernite.

Un alt obicei specific zonei este cel de a se oferi pomană pentru sufletele celor trecuți în neființă. În Joia Mare, maramureșenii de peste deal, împart ouă crude oamenilor săraci și aprind un foc mare în fața casei, astfel, se încălzesc sufletele rudelor trecute la cele veșnice. În Vinerea Mare, se ține post negru. Nu se mănânca și nu se bea apă până scapătă

soarele. În aceasta zi, mai este interzis și jocul, există chiar și o strigătură referitoare la asta: „Cine joacă în Postul Mare, joace-i bota pe spinare!”. În Sâmbăta Mare spre Duminica Învierii, creștinii merg la biserică pentru a asista la Învierea Domnului Iisus Hristos, iau lumină si o duc la cimitir, morților din familie, dar și acasă, pentru a avea lumină tot anul. În Duminica Învierii, dis-de-dimineață, se pune într-un ibric, apă rece, un ou roșu, un ban de argint și se spală cu această apă pe față pentru a fi roșii în obraji ca oul și pentru a avea belșug restul anului. Toată lumea trebuie să poarte haine noi.

În satele traditionale maramureșene, se obișnuiește ca, în Joia Mare, să se vopsească ouăle. În alte locuri, acest obicei se practică în Vinerea Mare. Ouăle roșii sunt asociate cu jertfa Mântuitorului, însă și celelalte culori au semnificații. Credința populară spune că atâta timp cât vor fi vopsite ouăle roșii, răul va fi ținut departe. Tradițiile de Paști sunt nenumărate în Maramureș și se leagă nu doar de vopsirea ouălor, ci și de ciocnitul ouălor și supersițiile despre acestea. Credințele maramureșenilor fac referire și la celelalte bucate specifice pe masa de Paște: mielul si pasca. Oul reprezintă simbolul fecundității și era folosit din cele mai vechi timpuri și de alte popoare, în ritualurile lor de sărbători. De exemplu, popoarele Asiei și Europei care serbau Anul Nou la echinocțiul de primăvară ofereau în dar prietenilor și vecinilor,ouă roșii. La creștini, oul îl reprezenta pe Creator care creează tot și conține în sine totul. Oul vopsit în roșu este asociat cu sângele Mântuitorului.

Există mai multe legende in acest sens, după cum a amintit Janeta Ciocan, muzeograf etnolog din cadrul Muzeului de Etnografie și Arta Populară din Baia Mare.

„Oul roșu este asociat cu sângele Mântuitorului. Una dintre legende spune că în momentul în care Maria Magdalena a pus coșul cu ouă sub crucea pe care era răstignit Hristos, a curs sânge pe acestea și s-au colorat în roșu. O alta legendă spune că la cina împărătească, la trei zile după răstignirea Mantuitorului, împăratul a zis că atunci va învia Hristos, când ouăle de pe această masă se vor înroși și cocoșul care era gătit va cânta. Și imediat ouăle s-au înroșit, iar cocoșul a cântat. Se mai spune că s-a aruncat cu pietre în Mântuitorul, iar acestea s-au prefăcut în ouă roșii”.

Conform tradiției populare, pe Pământ, răul nu va putea învinge, atâta timp cât va fi sărbătorită Învierea Domnului și vor continua să se vopsească ouă roșii în amintirea jertfei Domnului Iisus Hristos. „O legendă spune că Lucifer nu poate ieși din iad, pentru că Dumnezeu l-a prins în lanțuri. El încearcă să iasă, rozându-și acele lanțuri. Pe când e gata să le rupă, se apropie Paștele. Și de fiecare dată, acesta întreabă dacă se mai fac ouă roșii. Atunci când i se răspunde «Da», lanțurile se reîntăresc, iar el trebuie să-și ia munca de la capăt. Atâta timp cât tradiția oulului roșu va rămane pe pământ, răul nu va putea învinge”.

Și ouăle vopsite în alte culori au anumite semnificații.

Astfel: - culoarea galbenă semnifică iubirea Dumnezeiască,

- albastru reprezintă speranța pe care ne-o aduce Învierea,

- negru este asociat cu durerea Maicii Sfinte în momentul în care și-a văzut Fiul suferind pe Cruce.

Dacă în cele mai multe zone, ouăle se vopsesc, există și regiuni, cum ar fi Lăpuș sau Bucovina, unde acestea se încondeiază. În Țara Lăpușului, ouăle se lucrează cu ceară, fiind împodobite cu diverse motive florale, după care se trec o singură dată prin culoare. Despre oul roșu se spune că poate fi și un păzitor al casei.

„Oul roșu se pune în ferestre cu convingerea că va apăra casa. Dacă până la Sărbătoarea Înălțării Domnului, oul crapă si face viermi, lumea e fericită, pentru că înseamnă că acea casă va avea prosperitate”. De asemenea, se obișnuiește ca înainte de mersul la slujba care se oficiaza de Înviere, toți ai casei să se spele în apa în care au așezat un ou roșu și o monedă de argint pentru a fi sănătoși tot anul.

În unele zone din Maramureș, există obiceiul ca, din primul ou ciocnit, să mănânce toată familia, pentru a fi mereu împreună. Capul familiei ciocnește oul, îl curăță si îl taie în atâtea felii câți membri are familia respectivă. Fiecare își va lua bucățică din acel ou si toți vor mânca deodată. Conform tradiției, ouăle se ciocnesc în ziua de Paști, însă doar de către bărbați, aceștia rostind „Hristos a Înviat!” cu răspunsul „Adevarat a Înviat”. În alte locuri însă, imediat după slujba oficiată în Noaptea Învierii, sătenii își cer iertare unii de la alții, după care ciocnesc ouăle.

Un alt obicei practicat si în Maramureș, este cel al sacrificării mielului. În trecut, mielul era sacrificat doar sâmbăta de către bărbați. Obiceiul sacrificării mielului este preluat de la evrei. Mielul îl închipuie, de fapt, pe Mântuitorul Hristos care a fost pedepsit fără vină. Tot în aceste zile, gospodinele obișnuiesc să prepare pască, un cozonac mai special cu brânză. Și acesta este însă „un obicei agro-pastoral”. „Pasca este realizată din făina de grâu cea mai curată, din brânză, ou, având acel aspect de soare si de pe care nu lipsește semnul Crucii. Acest obicei agro-pastoral se petrece primăvara, deoarece ne punem sub pavaza soarelui”. Tot de Paști, se pune un accent deosebit pe cultul morților. Tocmai de aceea, în unele zone din județ, precum Lăpuș, se obișnuiește ca după Sfanta Liturghie care are loc duminica, în prima zi de Pasti, să se organizeze o masă în cimitir, la mormântul strămoșilor. A doua zi de Paști are loc așa numitul „Udat” în care udătorii (băieți) merg la fete și le stropesc cu apă.

PORUNCEA SFÂNTĂ MĂRIE

Culegător: Târziu Andrei
Colindătorii satului Vîltori – Zlatna
Liceul „Corneliu Medrea“ Zlatna, jud. Alba
Profesor coordonator: Lupșa Eugenia

Poruncea Sfântă Mărie
Toți sfinții din cer să vie
Să s-adune la fântână
La fântână, la Iordanu
Să-l boteze pe Ioanu,
Dar Ioanu-i botezatu
De acest tânăr împaratu
De acest tânăr împaratu,
Duită-n sus și duită-n josu
Diută-n gura raiului
Doară vezi pe cinevare
Cineva din roada-i sale
Și văzu pe taicăsare
Taică-său din grai grăiare
Petre, Petre, fiuț Petre
Dumă-n rai Petre cu tine
Bucuros taică te-aș duce
Dar raiul nu te primește
Dumnezeu nu te-nvoiește
Căci primar în sat fosta-i
Cu săraci lucratu-ți-ai
Sara plata trasu-le-ai,
Duită-n sus și duită-n josu
Diută-n gura raiului
Doară vezi pe cinevare
Cineva din roada-i sale
Și văzu pe maicăsare
Maică-sa din grai grăiare
Petre, Petre, fiuț Petre
Dumă-n rai Petre cu tine
Bucuros maică te-aș duce
Dar raiul nu te primește
Dumnezeu nu te-nvoiește
Crâșmăriță-n sat fosta-i
Vin cu apa vândut-ai
Măsurile le-ai stricat
Bani cu strâmbul ai luat,
Duită-n sus și duită-n josu
Diută-n gura raiului
Doară vezi pe cinevare
Cineva din roada-i sale
Și văzu pe sorusare
Sorusa din grai grăiare
Petre, Petre, frate Petre
Dumă-n rai frate cu tine
Bucuros soră te-oi duce
Că și raiul te primește
Dumnezeu că te-nvoiește
Dumnezeu că te-nvoiește
Torcătoare-n sat fosta-i
Pe cei goi i-ai îmbrăcat
Pe flămânzi i-ai săturat
Pe seținși i-ai adăpat
Și Petre te-nveselește
Și Petre te-nveselește
Să-ți fie de sănătate
Să-ți fie de sănătate.

AGHIOSUL

Culegător: Tiţa Ionela-Bianca
Sursa de informare: Învăţător Tiţa Gheorghe, localitatea: Galeşu
Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeş
Profesor coordonator: Petrescu Georgeta-Amalia

„Aghiosul, aghios,
Trecu Naşterea lui Hristos,
Veniţi toţi să ne-nchinăm,
La Iordan să alergăm.
La Iordan e râu frumos,
Acolo vine Hristos,
Apele să le sfinţească,
Pe noi să ne mântuiască.
Astăzi şi Sfântul Ioan
Vine către Iordan.
Şi când se apropia,
Domnul Hristos îi grăia:
- Vino, Ioane, acum cutează
Şi pe Mine Mă botează.
- Doamne, cum voi cuteza,
Pe Tine-a Te boteza?
Eu sunt iarbă şi ţărână,
Şi-mi tremură a mea mână.
Tu eşti foc ce mistuieşti,
Tu şi munţii îi topeşti.
Atunci Domnul mi-l privi,
Lui Ioan îi porunci:
- Vino, Ioane, nu te-ndoi,
Că legea se va-nnoi!
Sfântul Ioan cuteza
Pe Domnul mi-L boteza.
Duhul Sfânt din Ceruri zboară,
Ca un porumbel se pogoară,
Atunci cerul s-a deschis,
Glasul Tatălui a zis:
- Iată Fiul Meu iubit
În Care am binevoit!
Astăzi şi noi colindăm,
La Ioni să le urăm:
La mulţi ani cu sănătate,
Tot de bine s-aveţi parte!“

ORAŢII ŞI STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Tothazan Ana Maria, clasa a X a
Sursa de informare: „Obiceiuri şi datini din judeţul Alba“ Avram Cristea
Localitatea: Alba Iulia
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
Profesor coordonator: Ghiuşan Adina

Nunta este datină prin caracterul ei de formă de iniţiere, ca treaptă de accedere în comunitate dar, în acelaşi timp, obicei, pentru că devine realitate vie printr-o serie de acte, atitudini, gesturi, formule şi oficianţi, cum ar fi cântecele de mireasă şi oraţiile de nuntă. Pentru fiecare moment din desfăşurarea nunţii se foloseşte câte o strigătură:

„Cinstite nune mare,
Şi nună mare,
Venim o grămadă de ostaşi

Iar în casa dumitale
Să vedem cu ce te-ai pregătit
Pe drumul pe care-l avem de călătorit?
- Bine-aţi venit la noi,
- Da-mi parcă sunteţi / Numai vo doi.
Să punem cep la un ou, /
Ca să terminăm / Acest drum nou!“

(Orație de nuntă pentru nun când se duc după steag, Alexandru Filimon).

Cântecul lăzii de zestre:
„Trageţi boilor toţi şase
Să ducem lada la mireasă!
Da naintea boilor
Mere-un pom mândru-nflorit
Da nu-i pom mândru-nflorit
Că-i mirele logodit.
Gată-te, mireasă, bine
C-oi veni şi după tine
Cu carul cu şasă boi
Să te duc acas la noi,
Să te vadă oamenii
Pentru ce-am bătut boii,
Pentru o floare de muşcată
Ce ar mai fi stat un an fată
Pentru un cir de ghinvirag
Ce-ar mai fi fetit un an.“

(Oliviu Iacob)

„Nireasă, draga nie
Plânje tare şi nu pre
Că nu ştii cine te ie ,
Că nirele-i om nilos
Te bate cu un bât gros.
Că de-ai şti cine te ie
Nici mâne nu îi tăce.“

(Turcu Maria , Loman)

„Poţi să fii , mire, fălos
C-ai intrat în neamu nost.
Neamu nostu-i neam de frunte
Ca şi bradu de la munte.“

(Pâclişa)

„Tu mireasă , după tine
N-am văzut să plngă nime.
Dar după mirele tău
La multe le pare rău.“

(Şard)

„Uiu-iu , ce bine-mi pare
C-am rămas eu fată mare,
Uiu-iu, şi-mi pare bine
De-acum vin feciori la mine.“
(Hăpria)
„Toate-n lume să le faci,
Ginere să nu te bagi.
Că ginerele-i pe moşie
Ca rudiţa la cocie,
Cocia-o bagi în cămară
Pe rudiţ-o plouă - afară.“
(Vinţu de Jos)

COLINDA TRADIŢIONALĂ

Culegător: Varga Mândraş Augustina, clasa a X a
Sursa: „Colinde româneşti“ Ioan Bocşa
Localitatea: Alba Iulia
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
Profesor coordonator: Ghiuşan Adina

Colindatul este un obicei străvechi. Cei dintâi au fost păstorii care au venit la peşteră luminată unde S-a născut Pruncul Iisus şi ,bucurându-se de acest semn ceresc şi de glasul îngerilor,au vestit în cetatea Betleemului minunea la care au fost martori.

Colindul este nepreţuita zestre spirituală, pe care o moştenim din moşi-strămoşi. El este sfânt,pentru că transmite un mesaj ceresc, o veste de la Dumnezeu. Dar colindul este un simbol, o veste ce are menirea să slujească vieţii, să aducă bine în lume şi între oameni. Din vremuri vechi,colindele,datinile şi obiceiurile noastre de Crăciun au fost o adevărată şcoală de virtuţi morale. Ritualul se desfăşoară în seara şi noaptea de Crăciun. Colindătorii se adună în cete bine rânduite. Fiecare grup îşi alege un conducător numit de obicei „vătaf“ sau „jude“. Colindătorilor propriu-zişi li se alătură câţiva flăcăi cu sarcina să poarte, în saci şi traiste, darurile primite. Pe vremuri, fiecare ceata putea să ia la colindat numai o anumita parte a satului, având grijă să nu pătrundă în zona ce se cuvenea alteia.

În unele sate din Transilvania încă se mai colindă şi azi. Au rămas vechile ritualuri, vechile cântece primite din moş-strămoş: de preot, de casă, de bătrân, de tânăr, de proaspeţi căsătoriţi, de fată, de băiat, de flăcău, de vădan, de vânarea boului sălbatic.

O colindă păstrată din moşi-strămoşi este „Vânarea boului Sălbatic“:

„Colea peste vale-n
Grădinile sale,
Hoi, ler, Doamneo,
Ler, jupâne gazdă,

Zice că şi-ar fire
Fiară multă,multă
Hoi, ler, Doamneo
Ler,jupâne gazdă

Hoi, ler, Doamne,
Ler, jupâne gazdă,
Fiară multă, multă,
Multă şi măruntă,

Pintră fiară multă
Zice că şi-ar fire
Ş-on bouţu suru,
Cu cornile-ntoarsă,
Din două revarsă.
Cu cornile lui
Curţi ai zbiciuire,
Cu costile lui
Curţi ai cornărire,
Cu pelcuţa lui
Curţi ai zbiciuire,
Din jerunţî lui
Curţi ai răzuire,
Din jerunţî lui
Zâce că şi-ar fire
Cormane de-arjintu.
Şi te-o-nvesăleşte,
Ler, jupâne gazdă,
Că noi ţ-o-nchinămu,
Dalba-i sănătate!

Rups-o viţă de viuţă,
Şi-un stălpţor de busuiocu,
Şi-o vâstră de cununiţă
Şi-o luă-n dalbe corniţe.
Trage mire-n fala mare
Bou de mirel frică n-are.

Până-i mire-ntru vânatu,
Hoi, leui, doi, leui, Doamne,
Vânat bun şi boul suru
Hoi, leui, doi, leui, Doamne.“

În concluzie, colinda reprezintă una dintre bogăţiile folclorului românesc,ceea ce ne caracterizează pe noi,un popor definit prin tradiţii şi obiceiuri.

TRADIŢIA - O FEREASTRĂ SPRE TRECUT

Culegător: Vinersar Ioana, clasa a X a
Sursa de informare: „Obiceiuri şi datini din judeţul Alba“ Avram Cristea
Localitatea: Alba Iulia
Colegiul Economic „Dionisie Pop Marţian“, Alba
Profesor coordonator: Ghiuşan Adina

Prin folclor fiecare popor se individualizează, mândrindu-se cu ceea ce a primit şi a conservat de la strămoşii săi. O naţiune fără tradiţii este precum un copac fără rădăcini ,un om înzestrat cu darul vederii, dar ce observă mai puţin decât un orb, o lume scufundată în labirintul incertitudinii.

Priveghiul sau Prevedenia (în Munţii Apuseni) este un obicei ce se păstrează şi astăzi aproape în totalitate. El a apărut, deoarece „nu-i slobod să laşi mortul singur în casă, că ghin duhuri necurate“ (Purcăreţi, Nihăilă Pavelescu). Priveghiul ţine două nopţi , iar cei ce veneau la priveghi, la intrarea în casă se uită către mort şi spun: „Dumnezeu să-l ierte“ , iar cineva din casă îi răspunde: „Să-l ierte Dumnezeu“. Rudele şi prietenii sunt conduse de familie lângă sicriu, iar femeile „se cântă“ după cel răposat fie cu versuri cunoscute, fie improvizează elemente familiare din relaţia cu cel decedat. După ce nu mai pot plânge încep să discute evenimente din viaţa celui plecat la ceruri.

Priveghiul se făcea în două camere ,una în care era pus mortul şi cei bătrâni cu femeile ce mai au de lucru şi care se îngrijesc să nu se stingă luminile când sunt pe sfârşite. În cele patru colţuri ale sicriului ardea câte o lumină. O lumină mare „de stat“ stă la căpătâiul mortului şi care se aprindea în zori pentru câteva minute, iar după îngropare, lumina se ducea la biserică. În zori, femeile se cântă după mort şi aprind o lumină mare, „de stat“, obicei specific în partea Sebeşului:

„Nime-n lume nu-i mai mare
Ca moartea cân întră-n ţară,
Ea de nimeni frică n-are
Nu-i frică de voinici,
Nu-i milă de prunci mici,
Nu-i frică de împărat
Că-i cu oaste conjurat.“ (Ghe. Pavelescu).
Pe Secaşe se cântă dimineaţa la fereastra mortului
„De zuă s-o revărsat
Cocoşeii mi-o cântat
Lâng-un pat mare de brad
Ion nu s-o mai sculat,
- Ioane, ca o lumină
Da’ haida cu noi la cină
- Gătaţi cina şi cinaţi
Pe mine nu mă aşteptaţi
Că atuncia mi-oi veni
Când o face jugul-muguri,
Râşteiele – măgurele,
Şi tânjala – iarbă verde.
Da atunci şi nici atunci
Pân’ a face plopul nuci
Şi răchita mere dulci.“ (col.Ioan Popa)

Caracterul arhaic al riturilor funerare româneşti este dat de veselia şi jocurile de priveghi. Acestea nu erau practicate dacă mureau tineri sau părinţi care lăsau în urma lor copii mici. Nu se servea băutură şi nu erau acceptaţi copiii. După începerea acestora se anunţa „dusul în rai“, iar copii care nu plecau acasă erau pedepsiţi în felul următor: „Un fecior se aşeza pe spate, iar ceilalţi prindeau copii rămaşi, îi puneau pe spate peste primul fecior,

fiecare trebuia să-l prindă de urechi pe cel de deasupra lui şi să-l tragă la comanda celui de jos.“ (Valer Butură)

La Trâmpoiele, în seara întâi de priveghi, după slujba de iertare a sufletului şi plecarea preotului , năvălesc în casă „copoii“ (un grup de flăcăi conduşi de un vătaf) care urlă, latră, miaună. Vătaful dă tonul, iar ceilalţi continuă cu pauze între urlături pentru a-şi trage sufletul, după care începe o luptă simulată între copoii mari şi copoii mici, despre care bătrânii spun că semnifică lupta sfinţilor cu dracii. După acest ritual urmează jocurile „Râşniţa“ şi „Palma Furată“ , pentru tineri, iar pentru bătrâni jocurile de noroc.

„La originea jocurilor de priveghi par a se situa nu numai temerile ca supranaturalul necurat să pună stăpânire pe cel mort, ci şi aceea ca o dată cu el să nu ia sporul, mana casei. Aceasta cu atât mai mult cu cât multele rele care se abăteau asupra unor gospodării erau atribuite strigoilor vii, ursiţi la naştere. La Scărişoara se aducea o mască obişnuită de capră, care juca prin casă şi arunca cu botul spre neveste, ca simbol al fertilităţii.“ (V. Butură). La Almaşu Mare se jucau de-a: Ce-ai mâncat, La foi, Plama furată, Suci-te purice şi La căpăi. La Loman se jucau la mâţâcă, morarul, capra, calul, negustorul de peşte etc. Din aceste jocuri pierdute în urmă cu o jumătate de veac şi mai bine au rămas sporadic doar jocul de cărţi şi unele glume macabre ale tinerilor.

Viaţa noastră este la fel de subţire precum un fir de aţă, iar existenţa ni se desfăşoară pe o perioadă necunoscută. Moartea trebuie văzută ca o fereastră spre eternitate, un pas spre fericire. Jocurile prezentate anterior scot în evidenţă ideea că, pe lângă durerea lăsată în sufletele celor dragi, moartea reprezintă un eveniment normal în viaţa omului, ajutându-l să găsească liniştea şi împlinirea.

NUNTA ÎN ZONA COHALMULUI (RUPEA)

Culegător: Vîrjoghe Rareș, clasa a IX-a D
Sursa: Negrilă Alexandra
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Miresele din zona Cohalmului (Rupea) purtau două rânduri de vestimentație. Peste ia de fată cu altiță în jurul cotului se îmbrăca ia de nevastă (zisă și cu umeraș) și pumnași întorși. Dacă în trecut se purtau doar poalele încrețite în șase lați de pânză, acum, în portul mireselor și-a făcut apariția rochia din păr: vânătă, verde sau neagră, urmată de cele două șorțuri, cel fetesc și cel nevestesc.

La mijloc se punea un brâu țesut special pentru mirese încins de o curea cu mărgele de o parte și de alta a acesteia, agățându-se două cârpe (roșii sau negre, cu pui). În partea stângă, se pune chindeul de nănașă. Pe spate, se pun panglicile numite local bertii sau țopchi.

Pieptarul înfundat cu pomul vieții, brodat cu ață roșie, se purta la nunțile făcute iarna, când munca la câmp lua sfârșit și lumea stătea mai mult în jurul gospodăriei, culoarea deținută de acest motiv găsindu-se și pe mărgelele din jurul grumazului.

Pe cap, se poartă bortele cu „peunii”, în spatele lor punându-se coiful de mireasă. În partea superioară a bortelor, se înfig acele cu fofeze, iar pe lângă „talpă” se pun știurechile cu cercei.

Mirele purta cămașa cu pumnișori, confecționată de către mireasă și/sau ajutată de către rudele acesteia. Cioarecii cu pui din lână țesută în război și bătută în piuă au un croi specific zonei. Se încălța în cizme de box cu tureacul tare. La mijloc se încinge cu șerparul peste care se pune cureaua cu bumbi specifică ficiorilor.

Pieptarul înfundat se diferenția de cel al miresei prin expresivitatea mult mai pronunțată a broderiei și a pomului vieții, pom în vârful căruia se află un măr.

În cap, poartă o pălărie frumos ornată cu panglici, fire si vrastă din mușcată roșie. De gât, purtau cârpa cu ciucuri trasă printr-un inel.

Dacă nunta era cu cai, mirele și ficiorii neînsurați purtau pe umeri cârpe specifice roșii sau negre.

Pintenele este un obiect cu semnificație ritualică, confecționat din creanga unui copac cu trei ramuri, împodobite ulterior cu cârpe (năframi) frumoase în vârful cărora se așezau trei mere.

LOCUL III

FURATUL PORȚILOR

Culegător: Acatrinei Ștefan, clasa a IX-a D
Sursa: Acatrinei Ștefan
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Unul din obiceiurile insolite întâlnite în mai multe părţi din ţară în noaptea de Anul Nou este „furatul porţilor”.

Porţile erau ascunse destul de bine, încât nu le erau foarte la îndemână gazdelor să le găsească, arată etnograful Ioan Toşa, de la *Muzeul Etnografic al Transilvaniei*. În unele zone, precum în Maramureş, cete de flăcăi furau porţile caselor unde locuiau fete mândre, de măritat. Părinţii acestora începeau apoi căutarea porţilor şi încercau să îi ademenească pe feciori cu mâncare şi băutură sau chiar cu bani, pentru a afla unde au fost ascunse. Gestul flăcăilor era un îndemn de a deschide porţile pentru peţitori. În zonele de câmpie din Beclean-Ciceu, din judeţul Bistriţa-Năsăud, în tradiţie, flăcăii satului schimbau porţile familiilor despre care se ştia că ar putea deveni cuscri, fiind puşi în contact în prima dimineaţă din an, arată Menunţ Maximinian şi Vasile V. Filip, în cartea „*Sărbătorile ciclului social şi calendaristic*” sau „*Munci şi zile în Ţinutul Bistriţei şi Năsăudului*”, apărută la Editura Şcoala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2015. Ulterior, această practică s-a pierdut, porţile fiind duse uneori la câteva case depărtare, sau chiar mai departe.

„*Furatul porţilor*” era întâlnit în prima jumătate a secolului XX şi în zone din judeţul Mureş, fiind însoţit şi de obiceiul împrăştierii paielor sau a tuleilor în ogradă. Bătrâni din sate din zona Luduşului vorbesc despre faptul că tradiţia era practicată între prieteni, singurul scop fiind de a le testa vigilienţa camarazilor şi de a-i lua în râs pe moment. Erau vizate şi porţile cu case unde erau fete de măritat, însă nu era nepărat regula de bază. Până la instaurarea regimului comunist şi la industrializare, doar câţiva tineri părăseau satul pentru a merge la şcoli superioare în oraş, astfel că grupul de tineri din sat era mult mai unit şi legăturile mai strânse, ceea ce permitea un grad de familiaritate sporit, care nu isca supărări.

Deşi în cele mai multe părţi este pomenit în Ajun de Anul Nou sau în prima zi a noului an, există şi locuri unde obiceiul furatului porţilor are loc de Paşti – în sate cu comunităţi maghiare din zona de nord a judeţului Mureş, de Sfântul Andrei – în Bucovina sau de Bobotează – în Maramureş.

DIN OBICEIURILE ȘI TRADIȚIILE ROMÂNEȘTI

Culegător: Alexandru Iulia, clasa a IX-a D
Sursa: Alexandru Georgeta, 86 de ani, județul Mureș, localitatea Saschiz
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

În tradiţia din Ardeal, există din strămoşi obiceiul ca, din momentul morţii şi până în ziua înmormântării, să se acopere oglinzile din casă cu pânză albă, deoarece cel ce se uită în oglindă cât timp trupul neînsufleţit se află în casă va fi următorul care va deceda. Această practică reflectă o superstiţie străveche, prin care se împiedica întoarcerea sufletului mortului şi rămânerea lui în casa unde a trăit.

De asemenea, membrii familiei veghează ca nicio pisică să nu apară în preajma celui decedat, pentru a nu deveni strigoi. Astel, din spusele bătrânilor, când moare cineva drag este obligatoriu să se acopere cu pânză toate oglinzile din casă deoarece sufletul celui decedat va rămâne blocat în oglinda neacoperită.

Tot în legătură cu înmormântarea, un alt obicei din batrani este ca, în coşciug, sub capul mortului, sa se aşeaze un săculeţ de pânză cu diverse obiecte care au aparţinut celui decedat şi care i-ar fi de folos în „marea călătorie“: săpunul cu care a fost spălat, pieptenele cu care a fost pieptănat, foarfeca cu care i s-au tăiat unghiile, o oglindă, uneori cosmetice dacă este vorba de o femeie sau aparat de ras pentru un bărbat. În această zonă, se pun o serie de obiecte cu încărcătură magică: nouă pietricele, nouă cioburi de porţelan sau nouă boabe de tămâie.

În ziua înmormântării, corpul mortului se măsoară cu o aţă de cânepă roşie pentru a nu duce norocul cu el, iar aţa este păstrată cu sfinţenie, într-un loc sigur. În timpul cât mortul este în casă, se aşază un vas de apă sub sicriu sau la geam.

Când coşciugul este scos, vasul se sparge pentru a alunga frica celor care rămân să locuiască în casa decedatului. Un alt vas cu apă rămâne acasă, la fereastră, timp de 40 de zile, deoarece se crede că „sufletul mortului vine şi bea apă“.

OBICEIURI VENITE ÎN ÎNTÂMPINAREA ANULUI NOU

Culegător: Călugăru Daria
Sursa de informare: Călugăru Niculina, Călugăru Dumitru
Târgu-Neamţ, judeţul Neamţ
Şcoala Gimnazială Nr.3 „Pompiliu Dan“, Zărneşti, jud. Braşov
Profesor coordonator: Calen Raluca–Elena

În România, precum şi în celelalte ţări ale lumii, intrarea în noul an este un prilej de sărbătoare. Toată ţara sărbătoreşte acest moment în diverse moduri, însă, în Moldova, există un mod mai vechi de a sărbători, şi anume, o „paradă“ a urătorilor. Majoritatea oamenilor din

sate şi comune participă la această paradă. Urătorii se adună în oraşe unde îşi arată talentele în materie de muzică, dans şi joc popular.

Primul pas al acestui străbun obicei este pregătirea vocală şi actoricească a grupurilor. Aceste grupuri sunt formate în majoritate din copii şi adolescenţi, însă există grupuri compuse chiar şi din oameni mai în vârstă. Aceste grupuri învaţă urări şi scenete specifice zonei din care fac parte, majoritatea urărilor venind de la bunici sau părinţi, care au făcut parte la rândul lor din diferite scenete.

Următorul pas constă în pregătirea costumelor. Următoarele costume sunt cel mai des întâlnite: capra, ursul şi costumele populare; însă acestea doar în rândul oamenilor, la acest obicei luând parte şi animale, mai exact boii, chiar şi ei fiind împodobiţi cu globuri sau alte articole. Procurarea costumelor nu este o etapă grea, deoarece costumele se transmit din generaţie în generaţie. Costumele de „capră“ sunt confecţionate dintr-o pătură împodobită cu hârtie colorată, globuri, bucăţi de plastic şi un băţ de lemn de care este ataşată faţa căpriţei.

În majoritatea oraşelor în prima zi din an, în centrul oraşelor se adună sute de urători, iar oamenii stau şi îi privesc de pe margine sau de la geamurile caselor. Însă, în sate, urătorii vin din casă în casă, urându-le localnicilor un an nou fericit şi plin de realizări. Toată lumea îi primeşte bucuroasă în gospodăria să şi le mulţumeşte răsplătindu-i cu bunătăţi sau bani.

De obicei, după ce termină de urat, acest lucru durând câteva ore, urătorii merg la casa unuia dintre ei, îşi împart răsplata cuvenită fiecăruia şi sărbătoresc şi ei, Anul Nou.

Acest obicei de a ura, se practică şi în celelalte părţi ale ţării, dar parada urătorilor este doar în Moldova, în restul ţării practicându-se jocurile „Capra“ şi „Jocul ursului“.

„Capra“ constă în dansul caprei sau caprelor în cazul unui grup mai mare, dirijate de un păstor şi acompaniate de cântăreţi îmbrăcaţi în costume populare. „Jocul ursului“ presupune dansul unui urs acompaniat de urători iar „Carul cu boi“ este reprezentat de un grup de oameni îmbrăcaţi în costume populare care colindă casele şi plimbă un car de care sunt ataşaţi doi boi împodobiţi.

Aceste obiceiuri sunt transmise şi practicate din generaţie în generaţie.

Cu ocazia vizitării bunicilor din Moldova, în perioada sărbătorilor de iarnă, am avut ocazia de a vedea aceste obiceiuri străvechi.

BOBOTEAZA

Culegător: Căpîlnar Maria Claudia
Informator: Căpîlnar Paraschiva, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Corodeanu Marinela Alexandrina

În satul nostru, sărbătorile de iarnă nu se referă doar la Crăciun şi la Anul Nou. Ultima sărbătoare a iernii este Boboteaza, care are şi ea practici străvechi. În ziua de Bobotează era o adevărată paradă a portului popular: femeile se îmbrăcau în poale şi ie, peste care luau jachete negre, iar bărbaţii cu cioareci şi cu cămăşi cusute, mergeau la biserică. Cu acest prilej, din fiecare familie era dusă câte o „cantă“ (cană) cu apă, la toarta căreia era legat un semn distinctiv, iar în cantă se punea un fir de busuioc. Canţile erau puse în faţa bisericii

unde preotul făcea slujba de „sfinţire a apei“ şi apoi îi „boteza“ pe cei prezenţi. Apa sfinţită era pusă apoi în sticle şi i se dădeau diferite întrebuinţări.

În această zi se făcea un „pom“ dintr-un vârf de prun pe care erau agăţate turte, mere, pere, nuci, iar în vârf era legat un chischineu negru. Persoana care ducea „pomul“ dădea şi pomană la biserică o doniţă de vin. „Pomul“ rămânea la biserică, însă darurile de pe el erau împărţite de preot copiilor din biserică. Acest obicei nu se mai păstrează astăzi.În aşteptarea bobotezei se făceau diferite pregătiri. Înainte cu 2 - 3 zile de Bobotează, preotul, însoţit de cantori şi de crâsnic, umbla cu „Iordanul“ din casă în casă. Toate femeile îşi aranjau casele şi interioarele cât mai frumos, iar în una din camere, de regulă „în casa dinainte“ sau „în casa de cătă cale“ crâsnicul pune pe masă doniţa cu apa sfinţită şi „mătăunzul“ făcut dintr-un mănunchi de busuioc legat cu fire colorate de lână. Preotul stropeşte cu apă sfinţită prin toate camerele, apoi botează membrii familiei, care se aşează în ordinea vârstei. Pe masă se află banii pregătiţi pentru preot şi un pahar cu apă în care este lăsată puţină apă sfinţită din doniţă. La intrarea în curte cantorii încep să cânte „În Iordan botezându-Te…“ apoi se opresc în coridor.

De venirea preotului cu botezul erau legate mai multe credinţe şi practici. Gazdele aruncau boabe de porumb prin curte ca să calce preotul pe ele, apoi le dădeau găinilor să le mănânce pentru a oua tot anul. Ca să viseze cu cine se mărită, fetele obişnuiau să-şi pună mărgelele pe prag, ca să treacă popa peste ele, apoi noaptea şi le puneau sub pernă. De multe ori această practică se solda cu regrete, întrucât mărgelele fiind de sticlă, se spărgeau când trecea popa peste ele. Mânate de aceeaşi nevinovată curiozitate, fetele se culcau noaptea cu capul pe locul unde a stat popa cu picioarele în timpul botezului.

O altă practică a aceluiaşi motiv le îndemna pe fete să rupă câte o crenguţă de busuioc din „mătăunzul“ pe care îl duce crâsnicul în doniţă şi să-l pună noaptea sub pernă.

După plecarea preotului, stăpânul casei lua paharul cu apă şi stropea în grajd la animale, stropea vitele, oile să nu se îmbolnăvească şi să nu le mănânce lupul, vărsa câteva picături de apă în fântână, iar restul o păstra într-o sticlă pentru tratarea diferitelor boli. Apa sfinţită era folosită şi la scalda bebeluşului, pentru purificarea apei din fântâna în care a căzut ceva şi a „spurcat-o“ după ce era curăţată.

De asemenea, exista concepţia că „de casa unde este apă sfinţită nu se apropie diavolul“.

SUPERSTIŢIILE

Culegător: Ciobanu Lavinia
Relatare din partea lui HoriaVlad, localitatea Măgureni, jud. Brăila
Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
Profesor coordonator: Istrate Fulger Cătălin

Acest gen de influenţare a psihicului uman vine din preistorie, fiind legat de cele mai vechi şi mai rudimentare credinţe, precum animismul, în care duhurile, spiritele, joacă un rol esenţial. Superstiţiile s-au dezvoltat şi în sânul credinţelor antichităţii, credinţe adorând un

panteon numeros de zei, fiecare dintre aceştia cu atribuţii diferite, cu puteri în numeroase domenii de activitate omenească.

Ca definiţie, superstiţia este o prejudecată, care decurge din credinţa că tot ce se întâmplă în natură şi în societate este o manifestare a unor forţe supranaturale.

RITUALURI

- În noaptea de Sfântul Gheorghe flăcăii din sat merg la Dunăre şi fac baie; în acest fel ei vor fi ocrotiţi de sfânt, vor fi căliţi şi puternici, ocoliţi de boli şi de necazuri.

- Când gospodăria este invadată de şoareci, femeia se dezbracă la miezul nopţii şi cu mătura în mână, dă ocol casei, luându-i la fugă pe nepoftiţi şi rostind ameninţări pentru a-şi lua numaidecât tălpăşiţa.

- Visul urât nu se povesteşte la nimeni, că poate aduce necaz mare. Pentru depăşirea răului cel în cauză va merge în crucea nopţii într-o răspântie de uliţe şi acolo va arunca peste umăr un ban, spunându-şi în taină: ca noaptea să dispară urâtul, ducă-se pe pustii. Se repetă zisa de trei ori şi la urma ptiu, ptiu, ptiu!

- Fetele tinere, pentru invocă ploaia în caz de secetă prelungită, umblă prin sat ţopăind, udându-se reciproc şi rugându-se în gura mare: cărămidă nouă, dă Doamne să plouă!

- Se spune că dacă vezi bani pe jos eşti norocos. Dar atenţie! Nu toţi banii găsiţi pe jos, pierduţi de alţii, îţi aduc noroc în casă. Unii îţi pot chiar lua norocul la bani! Contează cum este moneda găsită pe jos. Dacă este cifra în sus, poţi lua moneda căci îţi aduci bani în casă, vei primi noroc, dar dacă moneda este cu capul în sus, iar cifra este ascunsă, atunci îţi dai norocul din casă!

- Un ritual pentru atragerea banilor şi menţinerea lor în posesia ta este să pui un castron la uşa de la intrare şi umple-l constant cu monezi pentru a face mai energică circulaţia banilor în viaţa ta.

- Poartă cu tine, mereu, un mic săculeţ cu sare grunjoasă, căci o vorbă din străbuni spune că „sarea grunjoasă aduce spor în casă“.

SEMNE PREVESTITOARE

- Când luna nouă se arată scursă (cu coarnele întoarse în jos) e semn că vine vreme secetoasă.

- Dacă vezi stea căzând pe cer, se anunţă moartea unei persoane apropiate.

- Dacă te pomeneşti cu focul stins în vatră, asupra casei poate veni o nenorocire.

- Dacă în vis îţi cade un dinte, e moarte în familie.

- Dacă mănânci struguri negri în vis, înseamnă moarte.

- Dacă ţi se zbate ochiul, vezi pe cineva.

- Dacă ai vărsat solniţa, e sămânţă de scandal.

- Când caşti mereu şi-ţi lăcrimează ochii, mergi la babă, că eşti deocheat.

- Dacă îţi ţiuie urechea, înseamnă vorbe urâte.

- Când scapi cuţitul pe jos, vine un bărbat.

- Când scapi un obiect oarecare pe jos, vine supărare.

- Dacă ciorile dau roată agitate, e semn că vine vreme rea.

- Când cocoşul cântă în prag, aduce musafiri.

- Când pisica se spală, se apropie ploaia.

- Pe 24 februarie, la „Aflarea capului Sfântului Ioan Botezătorul“, iese ursul din bârlog. Dacă îşi vede umbra, se întoarce şi hibernează în continuare, semn că va fi iarnă lungă. Dacă nu-şi vede umbra, vom avea primăvară timpurie.

- Dacă fumul din hornuri o ia drept în sus e semn de vreme bună, dacă se întinde la pământ, vine ploaia.

- Când trăsneşte uşa, e semn că te vei muta din acea casă.
- Ca să-ţi meargă ziua bine, când ieşi din casă să păşeşti cu dreptul.
- Dacă îţi ţiuie urechea este semn că cineva te înjură.

Este remarcabil, că într-o eră a postmodernismului, într-o eră a tehnologiei, să descoperi cât de prezente şi cât de semnificative sunt superstiţiile, obiceiurile şi tradiţiile. Acestea ne afectează vizibil şi ne conduc viaţa într-un mod instinctiv, primitiv pentru care nu întotdeauna găsim o explicaţie. Deşi nu există dovezi concrete pentru superstiţii, ele se bucură de credibilitate, autenticitate, şi sunt din ce în ce mai prezente în viaţa noastră. Cu siguranţă, fiecare dintre noi, măcar o dată în viaţă ne-am „lovit“ de astfel de superstiţii, de semne care ne-au influenţat sau nu la un moment dat pe parcursul existenţei.

ÎNROŞITUL OUĂLOR

Culegător: Drăgan Ana-Maria
Informator: Drăgan Mihaela-Gabriela, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Găldean Elena

În fiecare an, în Vinerea Mare, femeile din zona Transilvaniei înroşesc ouăle după o metodă tradiţională, moştenită din moşi strămoşi.

Se iau ouăle, 10 cepe roşii, o oală mare. Cepele se curăţă, iar foile se pun în oală, peste frunze se pune apă şi se lasă pe foc. Dacă se vor vrea cu model, ouăle se vor lucra sub un alt fel: se iau colanţi vechi sau un tifon (bucată de pânză) şi frunze (pătrunjel, trifoi, fire de iarbă).

Se udă oul, se pune o frunză, se înveleşte în pânză şi se leagă cu aţă. Când apa cu foile de ceapă sunt puse pe foc, se adaugă ouăle astfel învelite, lăsându-se 15-20 minute, până fierb şi prind culoare. După ce s-au fiert, se scot şi se pun pe un prosop („tindeu“). În prealabil, sunt pregătite 2-3 bucăţi de slănină cu care se vor unge ouăle pentru luciu. Se vor aşeza cu grijă într-un coşuleţ, lăsându-se la răcit.

Se iau coşuri tradiţionale, care se vor orna cu fire de iarbă înaltă şi câteva flori. Ouăle astfel ornate vor fi date copiilor în ziua de Paşte.

DOINE

Culegător: Drugu Georgiana, cls. a X-a B
Sursa de informare: dna Ciurea Leorentia, sat Rucăr, comuna Viştea, jud. Braşov
Liceul Tehnologic „Dr. Ioan Şenchea“ Făgăraş, jud. Braşov
Profesor coordonator: Hera Ingrid

Norocelul meu

Maico, norocelul meu,
L-au băut boii-n părău.
Nu ştiu, boii l-au băut
Ori eu noroc n-am avut.

La unii, le-a dat cu carul,
Numai mie cu amarul.
La unii, le-a dat cu sacul,
Doar mie mi-a dat cu acul.

Dorule, tare cumplit
La faţă m-ai veştejit,
Că de când te port cu mine,
N-am în lume nici un bine.

Bate vântul din apus,
Mă gândesc unde-am ajuns.
Când bate din miazănoapte,
M-ajunge un dor de toate.

Dar nu-i dor ca tot dorul,
Că îmi rupe sufletul
Nu-i dor ca-n toată lumea,
Că-mi fâşie inima.

***

Doru-i mare

De la munte este un nor,
De la badea-mi vine un dor.
De la munte sunt trei stele,
De la badea dor şi jele.

Ştiu bine că badea-i dus,
Mie-mi pare că-l aud.
Eu ştiu bine că-i aşa
Dar tot mă-nşală inima.

Că vine de undeva
Şi îmi dă „bună sara“
Bună sara, mândruliţă,
Să fii blăstămat, bădiţă!

C-ai ocolit ţările,
Şi-ai înşelat mândrele,
Şi-ai ocolit lumea-ntreagă,
Şi pe mine, că ţi-am fost dragă.

COLO SUS, MAI SUSU’

Culegător: Fieraru Cristian
Sursa: Sdrăilă Ion, în vârstă de 78 de ani, localitatea Poiana Mărului, judetul Brașov
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Colo sus, mai susu’
Colo jos, mai josu’
În poarta Lui Hristos
Mare masă întinsă,
Mare masă întinsă,
La masă cine șa?
Șade Moș Crăciunu’,
Șade Moș Crăciunu’
Și cine mai șa?
Șade Domn Iisusu’,
Șade Domn Iisusu’
Și cine mai șa?
Șade Sfântu Petru,
Șade Sfântu Petru
Și cine mai șa?
Ei se sfătuiau
Și se leguiau,
Care or fi mai mare,
Care or fi mai mare
Și mai de demult.
Moș Crăciun grăiră,
Moș Crăciun grăiră
„Eu oi fi mai mare
Și mai de demult”
Căci eu vi mai știu,
Căci eu vi mai știu
Unde v-ați născut,
Ieslea boilor,
Ieslea boilor,
Mirosul florilor,
Căci eu vă v-am luatu’,
Căci eu vă v-am dusu,
La râul cel curat
Și v-am botezat,
Și iar vă v-am luatu’
Și iar vă v-am dusu’
La râul cel de mir
Și v-am miruit
Și iar vă v-am luatu’
Și iar vă v-am dusu’
La râul cel de dar
Și v-am dăruit
Cerul și Pământul
Cerul și Pământul
Și pe toți la rândul!

Notă: Informații primite de la Sdrăilă Ion, în vârstă de 78 de ani, localitatea din care provine este Poiana Mărului, strada Principală, nr. 349. Dânsul m-a ajutat cu numele colindului și cu câteva versuri ale acestuia, însă am găsit o filmare pe Youtube cu Colo sus, mai susu, din care am putut prelua mai multe versuri.

OBICEIURI DE IARNĂ ÎN SATELE DE LA IZVOARELE BEGĂI

Culegător: Hotico Ionuţ, clasa a IX-a
Sursa de informare: doamna Mărioara Ianculescu, din satul Româneşti, jud. Timiş
Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timişoara
Profesor coordonator: Valentina Carmen Urechiatu

În zona Banatului există tradiţii şi obiceiuri de iarnă cu o mare valoare artistică. Sărbătorile încep prin tăierea porcului de Sf. Mucenic Ignatie - 20 Decembrie.

Se distinge ca frecvenţă şi importanţă colinda. În zonă, obiceiul este încă o realitate vie a sărbătorilor de iarnă la care participă întreaga comunitate sătească. Colindatul se face prin tot satul în seara Ajunului Crăciunului şi a Anului Nou, mai devreme de copii şi târziu spre noapte de tineri şi chiar vârstnici. Din punct de vedere al repertoriului de colinde acesta este divers, cu o mare varietate de text şi muzică. De multe ori linia melodică şi versurile diferă de la un sat la altul. Mesajul colindelor este închinat sărbătorii Naşterii Domnului, precum în colindele cele mai cunoscute în zonă: „Colindiţa“, „Trei Pastori“, „Slobozâ-ne gazdă-n casă“.

Tinerii din sat se pregătesc pentru sărbătorile de iarnă cu mult timp înainte, învăţând executarea unui dans de băieţi-căluşarul, în ritmul tobelor, denumite local „dube“ şi a unor instrumente muzicale (taragot, vioară). Acest dans şi cântecele adecvate sunt prezentate de grupuri de tineri, îmbrăcaţi în frumoase costume populare, la casele locuitorilor din sat, pentru gazdă fiind o mare cinste primirea dubelor.

Grupul de colindători este însoţit de „fleatcă“ (capra) cu multiple rosturi: de atenţionare sau semnalare a obiceiurilor, de ritmare, de acompaniere a colindelor. Fleatca este simbol de armonie, de susţinere a marşului pe uliţe şi la ferestre. Bătăile caprei sunt structurate ritmic (de la 1-2 până 3-4 feluri) şi răsună în noapte curmând teama de întuneric şi încuviinţează urările colindătorilor.

Teatrul popular de inspiraţie religioasă**,** exprimat prin mersul cu **„Steaua“** este un alt obicei de iarnă bine păstrat. Copii se îmbracă în costume cu eşarfă tricoloră în diagonală şi cu coifuri pe cap. În desfăşurarea scenetei folosesc săbii de lemn şi îi întruchipează pe Irod şi pe cei trei crai de la răsărit.

La Biserică vor cânta **Astăzi s-a născut Hristos, Steaua sus răsare, Trei păstori.**

După amiază vor pleca pe la curţile oamenilor unde, pe lângă repertoriul de colinde cântat la Biserică vor interpreta o scenetă.

Obiceiurile de Anul Nou sunt marcate de copii prin mersul cu Sorcova şi Pluguşorul în ziua de Ajun şi de Anul Nou.

Un alt obicei din perioada de iarnă este Ziua Ursului, la 2 Februarie. Oamenii spun că dacă e soare ursul iese din bârlog şi văzându-şi umbra se va speria şi va reintra la hibernare pentru încă 40 zile, cât va mai ţine iarna.

Aceste tradiţii sunt păstrate cu sfinţenie, an de an, şi transmise din generaţie în generaţie, în unul din satele Banatului, de la poalele Munţilor Poiana Ruscă, cu nume predestinat, Românești, binecuvântat de Dumnezeu prin farmecul şi oamenii care locuiesc acolo, ţărani simpli cu frică de cele sfinte, omenoşi şi oricând bucuroşi de goşti (oaspeţi).

ÎN BISERICA DIN SAT…

Culegător: Josan Diandra Liana
Informator: Frăţilă Sabina, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Corodeanu Marinela Alexandrina

În satul mamei, bunicilor şi străbunicilor mei, există un obicei păstrat şi astăzi, despre care oamenii spun că nu se practică nicăieri în ţară. Concret, când merg duminica la biserică, femeile iau cu ele o floare. Nu contează ce floare, poate fi orice fel de floare: de pom înflorit, din grădină, din ghiveci, floare de câmp, nu are importanţă. Important este ceea ce se întâmplă apoi. În timpul slujbei, dar fără să deranjeze sau să înceteze să fie atente, femeile schimbă între ele florile. Nu se plimbă prin biserică cu floarea în mână, ci o dau vecinei, care o dă mai departe şi tot aşa. În felul acesta, ele arată că nu se duşmănesc, sau dacă au făcut-o cumva, între timp au iertat. Adică au făcut ceea ce scrie în „carte“: iartă-l pe fratele tău, fă pace cu el şi apoi vino la Mine!“.

Un alt obicei despre care se spune că există doar în satul nostru este de Paşti. După Slujba de Înviere şi după Sfânta Liturghie, oamenii merg la casele lor, dar se întorc în jurul amiezii la cimitir. Aduc cu ei ouă roşii, cozonac, vin. De regulă merg toţi membrii familiei, deoarece în cimitir sunt ceilalţi membrii ai familiei, cei trecuţi la cele veşnice. În ziua de Paşti se face „Molitvă“ la morminte, o slujbă de pomenire a morţilor, iar preotul trece pe la toate mormintele şi rosteşte o rugăciune împreună cu membrii familiei. Locuitorii satului rămân într-o margine a cimitirului, unde nu sunt morminte ci un loc drept, cu iarbă, stau jos, ciocnesc ouă roşii, mănâncă cozonac, beau vin. Adulţii povestesc, fac glume, râd, iar copiii se joacă tot felul de jocuri, multe dintre ele uitate astăzi. Iată două dintre jocurile care nu se mai prea practică astăzi:

La căţei

La joc pot participa 5 – 10 copii. Unul dintre ei aruncă o minge în sus şi strigă numele unuia dintre copiii participanţi la joc. Cel strigat trebuie să prindă mingea, în timp ce ceilalţi copii fug în direcţii diferite. Când a prins mingea, copilul trebuie să strige „stop“,

ceilalţi copii se opresc, iar el încearcă să lovească cu mingea pe unul dintre ei. Cel lovit, „căţeluşul“, iese afară din joc, iar cel de la minge o aruncă în sus şi strigă numele altui copil, jocul continuând în acest mod până la eliminarea tuturor „căţeilor“. Câştigă jocul cel care este lovit ultimul.

Hoţii şi jăndarii

Participanţii la joc, 14 – 20 de copii, se împart în două grupe egale, atât ca număr, cât şi ca forţă, prin tragere la sorţi stabilindu-se „hoţii“ şi „jăndarii“. Jocul se desfăşoară pe un teren care le permite copiilor să se ascundă fără a fi găsiţi cu uşurinţă. Gradele „jăndarilor“ erau sugerate prin numărul ciulinilor lipiţi pe umeri, în funcţie de vârstă şi de putere, cel mai mare şi mai puternic fiind„ general“. Jandarii îşi făceau din bolovani, lemne, bucăţi de pământ o fortăreaţă unde stăteau şi unde aduceau „prizonierii“ care, din clipa în care intrau înăuntru nu mai aveau voie să iasă, nici măcar să „evadeze“. De altfel, după ce „hoţii“ se ascundeau, jandarii mergeau să-i caute „înarmaţi“ cu puşti, pistoale, săbii, însă doi jandari rămâneau în fortăreaţă să o păzească şi să preia „captivii“. Dacă unul dintre hoţi era văzut, jăndarii îl atacau, începea lupta, era luat prizonier şi dus spre „cazemată“. În drum putea fi salvat de tovarăşii săi, dacă aceştia erau în grup mai mare decât jăndarii, dacă nu, era scos din joc, stând în „fortăreaţă“, păzit de cei doi jandari de pază. Jocul continuă în acest mod până la prinderea tuturor „hoţilor“. Apoi rolurile se schimbă.

Bunica şi străbunica nu îşi amintesc să fi plouat de Paşti ca să nu poată merge în cimitir. Alte vremuri...

OBICEIURI
ÎNFRĂŢIREA

Culegător: Lăutaru Bianca
Sursa de informare: Anica Cocârneaţă, 86 ani, comuna Drăcşenei
Şcoala Gimnazială, comuna Drăcşenei, jud. Teleorman
Profesor coordonator: Lazăr Anicuţa

Înfrăţirea se făcea între fete şi băieţi. Două fete mari, care doreau să rămână prietene toată viaţa, smulgeau câte un fir de păr din codiţă, pe care-l înnodau la ambele capete. Astfel legate, fetele le ţineau fiecare de câte un capăt, una dintre ele zicând: „Te ţii surată până la moarte?“, iar cealaltă răspundea: „Mă ţin surată până la moarte!“. Unite prin acest legământ, ele se ajutau reciproc, la cusutul şi ţesutul zestrei, precum şi la muncile agricole, bucurându-se de succesele lor şi întristându-se atunci când era cazul. De la jurământ şi până la moarte nu-şi mai ziceau pe nume, ci surate.

Un legământ asemănător se făcea şi la băieţi, de obicei, cei care aveau aceeaşi vârstă şi care-şi ziceau unul altuia – „tiz“. Tinerii care deveneau tizi, se tăiau fiecare la degetul mic, pentru a curge câteva picături de sânge, pe care le puneau în două „strame“ rupte din cămăşile lor, apoi le îngropau la rădăcina unui copac. Acest procedeu ducea la înfrăţirea pe viaţă a celor doi tineri, care lucrau împreună şi luau parte, tot amândoi, şi la bine şi la rele.

Atât „suratele“, cât şi „tizii“ rămâneau înfrăţiţi toată viaţa şi nu-i putea despărţi decât moartea.

„DE-AR VENI DRĂGUŢA VARĂ…“

Culegător: Lupu Elena-Larisa
Sursa de informare: Nicolae Bărbulescu,
fiul preotului Ion Bărbulescu, localitatea: Brăduleț
Școala Gimnazială Galeșu, jud. Argeș
Profesor coordonator: Petrescu Georgeta-Amalia

De-ar veni drăguţa vară
Să mă duc cu mândra iară,
În mijlocul codrului
Să-mi sting focul dorului.

Să zic codrului aşa:
„Codrule, Măria ta,
Lasă-mă la umbra ta
Pe mine şi pe mândra!“

Bucuros că v-aş lăsa
Ca să staţi la umbra mea,
Dar mândra ţi-e tinerea
Nu ştie ce-i dragostea.

MARSEARA

Culegător: Măntăilă Silviu, clasa a IX a
Relatare din partea lui Emilia Ifrim , localitatea Gârliciu, jud. Constanţa
Colegiul Economic „Ion Ghica“, Brăila
Prof. îndrumător Leiciu Narcisa Liliana

Marseara este numele unui personaj mitic, fabulos, cu origine nedesluşită. Marseara era perceput ca un personaj cu dublă înfăţişare; când era femeie reprezenta simbolul binelui, ca bărbat era un simbol al nefastului.

Ca femeie, Marseara umbla în taină pe la ferestrele copiilor şi fetelor mari, le inspira cumineţenie, fapte bune, hărnicie şi când se convingea că îndemnurile ei sunt înţelese şi respectate, acei copii şi acele fete puteau să se aştepte, cu siguranţă, la o răsplată pe măsură, bucurii, căsătorii reuşite, spor şi belşug în viaţă. Marseara devenea astfel un adevărat înger păzitor. În a doua ipostază însă, lucrurile stăteau rău; Marseara avea drept ajutoare „pe cei răi“, aceştia având menirea de apune „fiarele la picioare“ celor care meritau pedeapsă pentru comportările lor nefireşti, aceasta însemnând de cele mai multe ori moartea.

Erau tipice în această legendă două întâmplări din strămoşi, prima cu două fete sărace care erau cuminţi şi ajutătoare cu toată lumea, că odată, pe zloată şi ger, a venit noaptea

în pragul lor o bătrână amărâtă, mai mult moartă decât vie şi a cerut adăpost; fetele nu numai că au primit-o, dar au îmbrăcat-o cu hainele lor ca să le usuce pe ale babei, au încălzit-o şi i-au dat de mâncare, apoi au culcat-o să se hodinească în singurul lor pat şi ele s-au culcat pe jos, aşa cum au putut. La scurtă vreme după plecarea babei au venit la fete doi Feţi Frumoşi, le-au luat de neveste de-au ajuns ce n-ar fi visat neam de neamul lor. Baba cu pricina fusese Marseara… A doua poveste era despre un flăcău orgolios şi neascultător, care dăduse mereu de furcă părinţilor săi şi-i necăjea pe aceştia fără pic de milă. Intr-o zi, când trebuia să-şi ajute părinţii la nişte treburi urgente, le-a întors spatele şi a plecat la Dunăre să se scalde. A sărit primul în apă şi numaidecât a început să ţipe că lui, „i-au pus fiarele la picioare“. Prietenii îl chemau să iasă la mal, dar „ăi răi“ îl trăgeau tot la adânc. Băiatul plângea că nu mai poate de durere, însă prietenii lui nu aveau ce-i face, le era frică. Până la urmă, Băiatul a fost tras la fund, şi dus a fost.

BISERICA VECHE DIN COMUNA FUNDATA

Culegător: Mitiriță Claudiu, clasa a IX-a D
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Am avut norocul ca, pe durata vizitei mele în comuna Fundata, locul natal al părinților mei, să întâlnesc o femeie extraordinară, vecina bunicilor mei, în vârstă de 88 de ani, care, în urma insistențelor mele, mi-a povestit o mulţime de fapte despre cum era odată viaţa în acele locuri. Ea era văduvă și, văzând-o singură pe prispa din fața casei sale, am simțit nevoia să merg către aceasta și să-mi încânt sufletul cu povești și legende nemuritoare de-ale locului.

Una dintre cele mai frumoase povești pe care le-am auzit de la ea este legenda vechii biserici din comună, aflată la intersecția dintre două din cele trei sate componente: Fundata și Fundățica. Se spune că un localnic sărac, pe nume Moise Gavenescu, s-a hotărât într-o bună zi să treacă munţii Bucegi, doar cu traista destinată depozitării alimentelor alături, pentru a ajunge la Ploieşti. La destinație, norocul a dat peste el, întrucât a găsit un butoiaş plin cu aur. Cu banii obţinuţi din vânzarea aurului, în scurt timp şi-a deschis o prăvălie, loc în care vindea tot felul de mărfuri. Averea lui creştea de la o zi la alta în mod cosiderabil şi, din dorinţa de a-i mulţumi lui Dumnezeu pentru că i-a oferit norocul de a scăpa de sărăcie, s-a întors în satul său natal, Fundăţica, şi a construit o biserică mare şi frumoasă care rezistă de atunci și până în ziua de astăzi, alături de aceasta aflându-se acum biserica ortodoxă nouă „Sfântul Ierarh Nicolae”, construită între anii 1939-1943, în timpul mitropolitului Nicolae Bălan.

În interiorul bisericii vechi, pereţii bătrâni ai bisericii sunt decoraţi cu desene foarte vechi reprezentând imaginile sfinților și numeroase icoane îngălbenite de timp şi însoţite de ţesături tradiţionale realizate de către bătrânele comunei. De asemenea, vedem şi o sobă cu lemne din teracotă pentru încălzirea interioară care, oferă pe timpul iernii căldură în toate colțurile bisericii, motiv pentru care în sezonul rece slujbele religioase se mută în biserica veche, fiind mult mai călduroasă.

LEGENDA DOSULUI ŞI A FEŢEI

Culegător: Nicola Bianca Andreea
Informator: Nicola Adriana, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Moga Daniel Laurienţiu

Se spune că demult, tare demult, pe aceste locuri trăiau uriaşi. Unii trăiau pe Muntele Găina, alţii pe Bulzul Gălzii, iar doi pe meleagurile noastre, adică la Piatra Craivei. De obicei, trăiau în bună înţelegere cu locuitorii, doar între ei se certau. Dar nu se certau oricum. Fiecare uriaş avea un vulture care îi stătea pe umăr, Vulturii erau cei care se băteau, urmând ca victoria unui vultur să devină şi a uriaşului.

Se spune că într-o zi vulturii s-au luat din nou la bătaie şi s-au bătut de dimineaţa până seara, dar fiind amândoi puternici, nu biruia niciunul. Către asfinţitul soarelui, obosiţi şi răniţi, au căzut fiecare pe panta unui deal, unul de o parte şi celălalt de alta. Unul a căzut pe spate, ia de atunci locul se numeşte „Dos“, iar celălalt a căzut pe burtă, iar coasta de deal se numeşte „Faţă“.

SUB CĂLDĂRI

Culegător: Nistor Eduard Cristian, clasa a IX-a D
Sursa: Dragu Ioan, 69 de ani, localitatea Zărnești
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Cu toţii am auzit multe superstiţii pe care le-am considerat, poate, inofensive. Superstiţia legată de zona intitulată *Sub Căldări* se va adeveri şi va avea un final tragic.

Oamenii în vârstă se adunau în zona intitulată Sub Căldări, zonă aflată în aşa numita Pleaşa din zona Zărneştiului, şi săpau în pământ pentru a îngropa „Căldăruşii de aur”(monede). La final, ei puneau un blestem asupra lor, astfel încât, dacă cineva venea să dezgroape monedele fără ca toţi cei care le-au îngropat să fie prezenţi, acesta va fi omorât de către o vrăjitoare sau banii vor aduce numai ghinion.

Cu siguranţă, veţi crede că asta este doar o superstiţie, însă exemplul care urmează va demonstra contrariul. Dintr-o dorinţă necunoscută până în ziua de astăzi, unul dintre cei care au îngropat monedele a decis să meargă pe ascuns şi să fure o anumită sumă din aceştia. Cu respectiva a cumpărat var pentru a-şi zugrăvi casa. A săpat o groapă în care l-a turnat şi a lăsat acolo un lemn pentru a-l putea amesteca din când în când. Aceast om avea o fată de 13 ani. Tot ce vă pot spune despre aceasta este că va avea un final tragic. În timp ce se plimba prin curte, a căzut, accidental, în acea groapă cu var. Din cauza compusului chimic din acesta, fata a ars de vie.

În concluzie, cu toate că unii dintre noi nu credem în superstiţii, unele dintre ele chiar se pot adeveri şi pot avea, aşa cum am prezentat mai sus, un final cu totul tragic. De asemenea, blestemul reprezintă şi el un element mistic întunecat care, în marea majoritatea a cazurilor, aduce cu sine numai nenorociri, pirerderi sau chiar moartea.

DIN RAIUL CEL LUMINOS

Culegător: Oprea Sandra
Sursa de informare: bătrânii satului, Zona Bârsei
Şcoala Gimnazială Nr.3 „Pompiliu Dan“, Zărneşti, jud. Braşov
Profesor coordonator: Calen Raluca-Elena

Din raiul cel luminos
A venit astăzi Hristos,
Conjurat de îngeraşi
Ca să-şi caute sălaş.
Păsărelele simţesc
Şi într-una ciripesc.
Ciripesc de bucurie
Pentru-a lui sfântă venire.
Soare, lună, mii de stele,
Strălucesc mai cu putere.
Lumile s-au bucurat.
De Domnul când au aflat,
Numai omul păcătos.
Le-a făcut toate pe dos
El uşa a încuiat
Sălaş Domnului n-a dat
Noi astăzi sărbătorim
Oameni buni să vă găsim,
Azi e noaptea de Crăciun
Precum îngerii ne spun
Voi să staţi să privegheaţi
Cum vine cu-n îngeraş
Ca să caute sălaş.

POEZIA LIRICĂ POPULARĂ DE DRAGOSTE
FOICICĂ-A MURILI

Culegător: Popescu Cosmina Gabriela
Sursa de informare: Marin Ioancea, 80 ani, comuna Drăcşenei
Şcoala Gimnazială, comuna Drăcşenei, jud. Teleorman
Profesor coordonator: Lazăr Anicuţa

Foicică-a murili
S-au tăiat pădurili,
Ş-a rămas d-o lăstărea,
Să-mi cânte cucu pă ea,
Să-l audă mândra mea.
- Cântă, cuculeţule!
- Nu mai pot, voinicule,
C-am venit din Ialomiţa
Şi mi s-a uscat limbuţa.
Vreau să cânt pă Tilorman,
La fete şi băieţani,
Să le spui ce s-a-ntâmplat.
Mândruţa s-a măritat
Şi pe tine te-a lăsat,
Din sara-n care-ai plecat.
- Foaie verde-a murili,
Ia mai cântă, cucule!
- Nu mai pot,voinicule,
C-am iernat la Calafat,
Lâng-un colţişor de gard,
Într-un bordei dărâmat,
Piciorul mi-a degerat,
Limba-n gură mi-a-ngheţat
Şi nu mai sunt bun de cântat.
Căci vara care-a trecut,
Am cântat neîntrerupt.
Am cântat şi v-am distrat
Cu toţii m-aţi ascultat,
Am cântat la fete mari,
La flăcăii din Drăcşani,
Iar acuma nu mai pot,
Şi în codru stau şi zac,
Nu mai sunt bun de cântat.

CLĂCILE

Culegător: Riga Davide
Relatare din partea lui Gheorghe Lascu, localitatea Frecăţei, jud. Brăila
Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
Profesor coordonator: Istrate Camelia

Considerate drept o formă eficientă de într-ajutorare şi de menţinere a unor bune relaţii interumane, clăcile se păstrează printr-o tradiţie foarte veche, apariţia acestora în timp putând data chiar de la înfiinţarea localităţii; deci este un obicei cu un pronunţat caracter social, pentru că oamenii au simţit dintotdeauna necesitatea de a se uni şi de a se sprijini între ei în lupta cu viaţa, pentru depăşirea momentelor critice şi pentru rezolvarea nevoilor de tot felul. În mod obişnuit, clăcile încep toamna la bătut floarea soarelui şi la dezghiocat porumb. La aceste clăci participă de regulă neamurile apropiate. Cele mai cunoscute în sat sunt însă clăcile din postul Crăciunului şi din postul mare.

Dacă cineva nu avea cal şi căruţă şi avea de adus lemne de la pădure, ori de cărat gunoiul la câmp, atunci chema la clacă pe câţiva gospodari din cei care aveau cal şi căruţă şi treaba era îndată făcută. La asemenea lucru nu se plăteau bani, dar omul cu claca îi cinstea pe cei care veneau să-l ajute. Se mai făcea clacă la prăşit popuşoiul, la cosit iarba, iar femeile făceau clacă la tors cânepa. Aşa se ajutau unii cu alţii şi când cineva avea nevoie, ceilalţi săreau să-l ajute.

Cea mai de seamă dintre clăci era aceea care se făcea cu ocazia construirii unei case noi şi a adăposturilor pentru animale, activităţi ceva mai pretenţioase din punct de vedere participativ; unii vin cu căruţa şi cară pământ, alţii tot cu căruţa aduc apă de la gârlă, apoi oamenii care prepară ceamurul şi-l modelează în cocoloaşe, alţii care transportă ceamurul cu targa la zid, în sfârşit cei care ridică zidarilor cocoloaşele şi cei care le aşează „în operă“, un întreg lanţ tehnologic. După ce casa era clădită din bârne, după modelul obişnuit din Bucovina, casă trainică din lemn sănătos, pe temelie de piatră, atunci se făcea clacă de uns casa la care erau adunaţi oameni tineri şi flăcăi. Cei care aveau cai şi căruţe, veneau cu căruţa în care puneau două, trei poloboace pentru cărat apă. Ceilalţi veneau cu hârţele şi sape ori cu furci de fier. Uneori se întâmpla că veneau şi meşteri cu bărzi şi topoare şi cu toţii se apucau de lucru. Mai întâi se săpa o groapă în care se sfărma lutul cu paie şi cei cu căruţele cărau apa necesară.

Flăcăii intrau în groapă şi frământau lutul cu picioarele în cântecul de joc al scripcarilor şi ţâmbălarilor, care şi ei cântau fără plată. Cu furcile de fier se scotea lutul din groapă şi se punea pe tărgi, alţii îl cărau la îndemâna celor ce trebuiau să ungă casa. Pentru uns casa se alegeau câţiva oameni mai în vârstă şi mai pricepuţi la această treabă. Lucrul ieşea bun şi casa părea ca dată cu tencuială. Uneori veneau şi meşteri să bată draniţa şi câteva ceasuri casa era şi unsă şi drăniţată.

Când toate erau gata, cu toţii se spălau iar gospodarul cel cu casa îi ospăta şi îi cinstea pe cei care l-au ajutat. Se aşternea pe iarbă şi un lăicer peste care se puneau feţe de masă albe, curate şi toţi clăcaşii se aşezau jos la mâncare. Gătitul acestei mâncări tot cu clacă se făcea de către unele femei, rude sau vecine. Unele găteau mâncarea iar altele făceau pâinea.

Câte odată, gospodinele coceau câte un cuptor de mălai pe frunze de curechi. Mai întâi se dădea la masă borş cu barabule dres cu smântână apoi găluşte, friptură şi alte mâncări bune. Dacă era post, se făcea mâncare de post. Unii mai dădeau brânză de oi sau de vacă cu smântână şi lapte dulce cu mămăligă. Mâncarea se făcea afară a foc, în oale mari de lut cu două torţi şi legate cu sârmă. Clăcaşii era cinstiţi cu holercă şi fiecare bea câte două pahare, apoi trecea paharul mai departe, la altul. Astfel, holerca se bea de către toţi pe rând din acelaşi pahar. Rândul cu paharul se făcea de câte 3-4 ori, aşa că fiecare putea să bea 6-8 pahare de holercă.

Oamenii mâncau mai mulţi din aceeaşi strachină, iar femeile aveau grijă ca străchinile să fie pline până ce se săturau toţi clăcaşii. Borşul ori zeama se mânca cu linguri de lemn, iar carnea şi găluştele se mâncau cu mâna; nimeni nu folosea furculiţe. După ce se termina cu cinstea şi cu mâncarea, cei tineri se prindeau la joc şi ca din pământ răsăreau şi fetele, astfel că se înjgheba o petrecere în toată regula. Scripcarii trăgeau din arcuş cu foc, iar flăcăii cu fetele jucau de duduia pământul. Nimeni nu se simţea şi nu se plângea că ar fi obosit, măcar că a frământat mult lut cu picioarele, necesar la ungerea casei.

Cele mai îndrăgite clăci rămân însă cele care adună laolaltă băieţii şi fetele şi unde desfăşurarea procesului de muncă le mai lasă răgaz să se mai şi ochească pe furiş, ei între ei. Pentru aşa ceva cel mai plăcut e la scărmănat de lână şi la curăţat porumb. În timpul lucrului fetele se întrec la cântece, băieţii nu se lasă mai prejos, au şi ei cântările şi cântăreţii lor, dar mai cu seamă spun poveşti şi glume.

Gazda tratează pe lucrători cu porumb fiert, seminţe prăjite, „cartoafe coapte“ şi ciuline de baltă, şi bineînţeles cinstirea cu un păhărel de vin.

Cel mai aşteptat moment va fi terminarea clăcii, pentru că fetelor le e urât singure pe uliţele satului, iar flăcăii sunt cum nu se poate mai generoşi să le ofere protecţie, să le dea „în primire, mamelor lor“. Cu ajutorul clăcii, lucrul se făcea într-un timp scurt şi omul scăpa de grijă.

TURCA

Culegător: Şandru Maria Cătălina
Informator: Şandru Chiprean, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Corodeanu Marinela Alexandrina

În zona noastră, sărbătoarea Crăciunului este bogată în manifestări cu caracter mai mult sau mai puţin religios. Spre deosebire de alte manifestări practicate în ziua de Crăciun, jocul turcii este mult mai spectaculos. Rolul „turcii“ este interpretat de un bărbat acoperit cu un covor de lână, viu colorat, pe cap cu o mască în formă de cap de capră, cu coarne şi cu un bot mult alungit. „Turca“ este însoţită de un grup de 2 - 3 băieţi mari, chiar bărbaţi, dintre care unul cântă din fluier, iar altul întreabă oamenii dacă sunt primiţi. Dacă sunt primiţi, se cântă o melodie de joc, iar „turca“ joacă, făcând sărituri îndrăzneţe, clămpănind cu falca inferioară, extrem de zgomotos, în ritmul muzicii. Uneori, pentru a mări stridenţa, îşi leagă de falcă şi un

clopoţel. Prin mişcările ei, voit ameninţătoare, „turca“ produce teamă nu numai copiilor, ci chiar şi adulţilor.

În acelaşi timp, anumite gesturi provoacă ilaritate, voioşie, astfel, ea se învârteşte în cerc, cu botul căscat spre cei din jur, să-i pună câte o monedă, iar atunci când aceştia se încumetau să dea curs „invitaţiei“, „turca“ închidea repede botul, încercând să prindă degetele celui în cauză. Alteori, i se puneau banii jos şi ea trebuia să-i ridice cu botul. După jocul spectaculos, „turca se trânteşte la pământ, simulând moartea, iar cei din jur, pentru a o salva, îi pun bani în bot sau îi dau de băut. La sfârşit, cel care întreba dacă sunt primiţi, „vornicea“:

„Să trăiţi să-mbătrâniţi
Ca merii, ca perii primăverii
Mare mulţam!“

URIAŞII DIN PIATRA CRAIULUI

Culegător: Sdrăilă Valentin, clasa a IX-a D
Sursa: Sdrăilă Georgete, 65 de ani, localitatea Poiana Mărului
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Una dintre legendele Braşovului spune cam aşa: „Pe vremea când pământul României de azi era un fund de mare, au venit dinspre Răsărit nişte uriaşi. Călcând din munte în munte, s-au oprit pe Piatra Mare. Până în Făgăraş, oricât de mare le-ar fi fost pasul, nu puteau ajunge, aşa că au ridicat o movilă ca să aibă unde pune piciorul. Au scobit piatra din zona Timişului şi au aruncat-o în mare, pe locul unde este acum Tâmpa, până ce s-a ridicat deasupra apei muntele pe care îl vedem acum. Aşa s-a născut muntele braşovenilor.“

Această legendă ar demonstra, de altfel, și ipoteza că în interiorul Tâmpei s-ar afla un lac imens care ar putea să inunde întreg orașul Brașov.

De asemenea, aceasta legendă are legătură cu colinele din Cristian, care ar fi opera unui copil de gigant, care și-a scăpat pământul strâns în poală și așa s-au înălțat dealurile de astăzi, acest copil fiind al unui gigant care își ducea veacul la 1600 de metri, pe lângă Poarta Basmelor, o uriașă intrare spre adâncul pământului.

ORZIŞORUL

Culegător: Şerban Teodor, clasa a IX a
Relatare din partea lui Zamfir Dumitru, localitatea Dăeni, jud. Tulcea
Colegiul Economic „Ion Ghica“ Brăila
Prof. Îndrumător Leiciu Narcisa Liliana

Este denumirea petrecerii din noaptea de Anul Nou, revelionul în limbaj modernist (împrumutat din limba franceză). Este posibil ca denumirea „Orzişor“ să aibă o origine foarte

veche pe pământul dobrogean şi să fie o tradiţie păstrată încă de pe timpul romanilor. Romanii şi-au serbat multă vreme începutul Anului Nou la data de întâi martie, care era simbolul începerii muncilor agricole. În aşteptarea acestui eveniment se puneau la încolţit seminţe de orz, poate şi de grâu, rodnicia anului fiind prevestită de modul de dezvoltare a plantelor, până la Anul Nou. Şi astăzi se obişnuieşte în unele sate din Dobrogea, ca încă de la Sfântul Nicolae să se pună boabe la încolţit, în străchioare speciale, care nu lipsesc de pe nicio masă în noaptea de Anul Nou.

Petrecerea Orzişorului se organizează separat între oamenii căsătoriţi, şi separat între fete şi flăcăi. Se cade mai întâi de acord asupra unei gospodarii în care să se ţină petrecerea, fiecare participant contribuind, în natură cu cele necesare. Fetele aduc, de obicei de-ale mâncării: cârnaţi, piftele, sarmale, fripturi, de asemenea desert constând în pişcoturi, plăcinte şi cozonaci, iar flăcăii se îngrijesc de băutură şi de muzică.

În acest scop ei îşi atrag alături un bun cântăreţ la fluier, din cimpoi, dar şi din fluier. Când petrecerea se încinge, feţele şi băieţii cântă cu toţii, laolaltă, în cor. Acest aspect al petrecerii este deosebit de plăcut şi interesant, pentru că este un prilej de afirmare a artei folclorice, în care fiecare are ocazia să-şi demonstreze bogăţia cunoaşterii şi măiestria vocii (a interpretării).

Noaptea Orzişorului are două momente aşteptate cu pasiune. Primul, la miezul nopţii: fetele şi băieţii, cu ochii legaţi, trebuie să meargă, pe dibuite, până la gard şi în dreptul lor să facă o legătură pe ce apucă cu mâna, adică o proptea sau o stinghie din gard. Dimineaţa merg la faţa locului şi îşi „citesc“ sorocul; dacă au nimerit o proptea, o stinghie, drepte, fasonate sau cu coaja pe ele, înseamnă că partenerii de viaţă vor fi frumoşi, serioşi în căsnicie, bine îmbrăcaţi, adică avuţi. Cine a nimerit o proptea (stinghie) cu strâmbături, cu noduri şi crăpături, nu prea ar avea motiv să se laude cu viitorii soţi sau soţii. Al doilea moment, mai dinspre ziuă, este aşteptat de asemenea cu nerăbdare; este vorba de plăcinte care conţin răvaşe şi bani. Răvaşele conţin multe aluzii - nenominalizate - cu privire la relaţiile de prietenie dintre băieţi şi fete, de genul: „Când mă culc, mă răsucesc, pentru-n pui pe care-l iubesc“; „De-ar şti maică ce mă doare, s-ar topi de pe picioare“; „Hai mândro să ne iubim, c-amândoi ne potrivim, şi la ochi şi la sprâncene, ca doi porumbei la pene“; „De cine dorul se leagă, nu-l lasă cu mintea-ntreagă“; „Uşor puiule, uşor, nu-mi trimite – atâta dor“; etc. Printre bucăţile de plăcinte, cei norocoşi, pot da şi de un ban. Banul de Anul Nou trebuie păstrat, pentru că el va fi aducător de belşug şi de noroc. L-ai cheltuit, se cheamă că ţi-ai vândut sporul.

OBICEIURI ȘI TRADIȚII DE CRĂCIUN ÎN COMUNA DUMBRĂVIȚA

Culegător: Simion Vlad, clasa a IX-a C
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Purtând mai departe o tradiţie veche de când e satul şi unică în judeţ, toată suflarea din Dumbrăviţa se adună în ziua de Crăciun în centrul comunei pentru „ridicarea bradului”. An de an, la aceeaşi oră şi în acelaşi loc, îmbrăcaţi în straie de sărbătoare, localnicii se

întâlnesc şi aşteaptă nerăbdători sosirea bradului. Obiceiul este păstrat cu sfinţenie de veacuri întregi şi este mândria sătenilor. Parcă nu simţim că este ziua de Crăciun dacă nu participăm la această frumoasă sărbătoare!

Tradiţia este specifică pentru Ţara Bârsei, dar nu şi pentru Ţara Făgăraşului şi este un amestec al tradiţiilor româneşti şi săseşti. Originile acesteia se regăsesc pe vremuri, atunci când bărbaţii plecau încă de tineri să muncească la stăpân ori în armată, unde petreceau câţiva ani buni departe de cei dragi. De Sfântul Nicolae, ei se întorceau acasă şi era mare sărbătoare, iar pentru a dovedi că au devenit bărbaţi, aceştia trebuiau să ridice în ziua de Crăciun bradul, cu mâinile lor. Se organizau şezători în fiecare seară, fetele şi băieţii se întâlneau, povesteau, cântau şi pregăteau bradul de Crăciun. Pregătirile pentru Crăciun încep odată cu venirea lunii decembrie. Atunci se aleg vătafii, adică feciorii scăpaţi de armată şi penaşii, feciori care urmează să fie recrutaţi în anul următor. Ei sunt cei care se vor ocupa cu organizarea activităţilor ce ţin de această tradiţie. Pe 5 decembrie ei pornesc la colindat pe la toţi cei care poartă numele Sfântului Nicolae. Apoi în săptămânile ce urmează, fetele nemăritate din comună se alătură vătafilor pentru a-i ajuta să pregătească ornamentele ce vor împodobi bradul. Cu cel puţin o săpămână înainte de Crăciun, feciorii merg în pădure pentru a căuta şi a aduce pomul pe care îl vor ridica. Acesta trebuie să fie înalt, cu crengile uniforme, cel mai frumos brad din pădure. În seara de Ajun băieţii se despart în cete şi împreună cu lăutarii încep a colinda toate familiile din sat. În dimineaţa de Crăciun feciorii împreună cu fetele se adună la margine de sat şi împobodesc bradul, iar la prânz, după ce iese lumea de la biserică, acesta este purtat cu alai mare pe străzi până în centrul comunei. Încurajaţi de mulţimea de localnici prezentă de fiecare dată şi sfătuiţi de cei mai vârstnici, feciorii trebuie să ridice cu mâinile lor bradul în al cărui vârf stă falnic steagul României. Vătafii vor purta la costumul popular şorţuri albe cu numele lor, iar penaşii poartă la pălărie o pană. După ridicare acestuia, sărbătoarea continuă, tinerii încep a juca în jurul pomului, iar pe seară se adună toţi la Căminul Cultural pentru a participa la Balul Penaşilor.

OBICEIURI DE PAŞTE

Culegător: Toldea Cristina
Informator: Toldea Elen, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Găldean Elena

O semnificaţie aparte o are Joia Mare, din Săptămâna Patimilor. Din această zi, ţăranii încetează lucrul la câmp şi se contrează asupra casei şi curţii pentru ca totul să fie curat. Tot în Joia Mare, femeile încep să pregătească pasca şi să vopsească ouăle. Pe urmă, în Vinerea Mare, se ţine post negru până la amiază, iar după-amiaza se ţine postul normal. Seara, credincioşii merg la biserică, deoarece are loc Prohodul Domnului. Potrivit tradiţiei, la miezul nopţii, în Duminica Mare, oamenii se trezesc din somn la bătaia clopotelor. Se spală cu apă rece pe faţă, se îmbracă cu hainele noi şi pornesc către biserică, cu o lumânare în mână, unde preotul cu Sfânta Evanghelie şi crucea în mână, urmat de tot alaiul credincioşilor iese şi

înconjoară biserica de trei ori. Când preotul rosteşte „Hristos a Înviat!“, toţi cei prezenţi la această slujbă religioasă spun „Adevărat a Înviat!“, răspunsul fiind recunoaşterea tainei Învierii. Cu lumânarea în mână, fiecare creştin merge acasă şi face o cruce mică pe peretele dinspre asfinţit, afumându-l cu lumânarea, lumânare pe care o păstrează pe urmă tot restul anului. Oamenilor le este permis să mănânce pasca, pâinea, ouăle roşii, carnea de miel, sarea şi vinul, abia după ce acestea se sfinţesc şi după ce fiecare a participat la Liturghie.

Dimineaţa, băieţii merg la familiile în care există o fată sau mai multe, pe care să o stropească cu parfum ca să nu se „veştejească“.

TRADIȚII DE PAȘTE

Culegător: Tomici Andreea Mihaela, clasa a IX-a D
Sursa: Acatrinei Ștefan
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil“ Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

„În noaptea de Înviere, fetele din Bucovina se duc în clopotnița bisericii și spală limba clopotului cu apă „neîncepută”. Cu această apă se spală pe față în zorii zilei de Paște, ca să fie frumoase tot anul și, așa cum oamenii aleargă la slujba de Înviere, așa să alerge și feciorii după ele. Flăcăii satului merg cu flori la fetele pe care le îndrăgesc, iar domnișoarele, pentru a arăta că le împărtășesc sentimentele, le oferă câte un ou roşu.“ *(- Mama tatălui meu)*

„În Banat are loc tradiția tămâierii merindelor, în dimineața de Paște, la micul-dejun. După aceasta, fiecare mesean primește o linguriță cu vin și pâine, ambele sfințite. În meniul acestei mese festive, se află ciolanul de porc fiert, ouă, după care se continuă masa cu friptura de miel.“ *(- Fratele mamei)*

„Dobrogenii consideră că este păcat să arunci cojile de ouă, pentru că au fost sfințite în prealabil.“ *(- Tatăl tatălui meu)*

„În noaptea de Paște, în Țara Moților, toaca este luată din biserică, fiind dusă în cimitir și păzită de către feciorii satului. Aceștia trebuie să fie foarte atenți pentru că, dacă toaca nu a fost păzită bine și a fost furată în timpul nopții, ei sunt pedepsiți a doua zi și trebuie să dea un ospăț la care sunt invitații și „hoții”. La polul opus al situației, cei care nu au reușit să fure toaca vor trebui să plătească banchetul mult așteptat.“ *(- Mama)*

„Potrivit datinii <stropitului>, flăcăii transilvăneni merg la familiile unde există o fată sau mai multe, pe care le stropesc cu parfum, ca să <nu se veștejească>.“ *(- Cumnata tatălui meu)*

PE LA NOI DE ANUL NOU...

Culegător: Trif Marinela Dorina
Informator: Trif Lelica, localitatea: Cricău
Școala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Corodeanu Marinela Alexandrina

La țară, sărbătoarea Anului Nou era prilejul unui nou început, dar şi al unor ritualuri magice, menite să dezvăluie viitorul, mai ales tinerelor de măritat, care doreau să afle cât mai multe despre viitorul soţ. Multe dintre aceste practici sunt uitate astăzi.

În noaptea de Anul Nou, pentru a cunoaşte trăsăturile şi calităţile viitorului soţ, fetele adunate mai multe la un loc, „sânvăsăiau“. Pe o masă erau aşezate nouă „blide“ sau atâtea câte fete erau, cu gura în jos, sub care puneau diferite obiecte, fiecare având un simbol: cartof – guşat; piaptăn – colţat; oglindă – fălos; pâine şi sare – bogat; cărbune – negricios; păhărel – băutor; bani – bănos; foarfeci – croitor; cărţi de joc – jucător de cărţi; bomboane – avea prăvălie; păr – flocos; cârnaţ - nas mare; ciocan – fierar; şoric – sărac; cheie – bogat; potcoavă – pantofar; stilou – domn; unde nu era nimic – mut. În timp ce o fată aşeza aceste obiecte, celelalte stăteau afară, apoi intrau în casă şi îşi alegeau fiecare câte o farfurie, o ridicau şi „îşi vedeau ursita“.

Cu siguranţă că jocul de „sânvăsâi“ se practica mai mult pentru atmosfera de veselie şi bună dispoziţie pe care o crea, deoarece viaţa a infirmat de cele mai multe ori simbolurile acestei practici.

Tot pentru a cunoaşte virtuţile viitorului soţ, fetele topeau plumb şi vărsau pe rând câte puţin din el într-un vas cu apă, unde plumbul lua diferite forme: om călare, vânător, militar, om cu sapa, fiecare văzând în forma obţinută întruchiparea viitorului soţ.

MENŢIUNE

STRIGĂTURI – ADUCERE ZESTRE

Culegător: Bordianu Ema, cls. a XII-a
Sursa de informare: Percă Margareta (81 ani), loc. Săbăoani, judeţul Neamţ
Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, judeţul Neamţ
Profesor coordonator: Antoci Genoveva

„Lipa, lipa pe cărare
Gura mea face parale“

„Hu-iu-iu pe dealul gol
Că mireasa n-are ţol,
Şi-o să-i tundă câinele,
Şi-o să-i facă mirele,

Şi-o să-i tundă pui de mâţă,
Şi-o să-i facă o şerguţă“.

„Nici n-am tors, nici n-am ţesut
Mândră zestre mi-am făcut“.

„Ia te uită ce căruţă!
Cu straie este împodobită
Azi i-o ducem cu căruţa
Mâine o ia cu trăistuţa“.

„Să trăiască mămuca
Că mi-o umplut lădiţa“.

TEMPLUL URSITELOR

Culegător: Coca Alexandra, clasa a IX-a C
Sursa: Acatrinei Ștefan
Colegiul Național de Informatică „Gr. Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Tempul Ursitelor de la Şinca este unul dintre misterele Munţilor Făgăraş. Se spune că aici, te vindeci de boli. Piramidele de la Şona sunt un alt mister şi nici acum nu se ştie cum au apărut cele opt movile.

Templul Ursitelor se află la poalele Munţilor Făgăraş, în apropierea satului Şinca Veche din judeţul Braşov. Legenda spune că imediat ce ajungi în lăcaşul subteran oboseala dispare ca prin minune şi tot corpul este invadat de energie. Din vorbă în vorbă, s-a născut mitul că toţi cei care intră în templu se vindecă de boli. Mii de oameni vin anual la biserica săpată în stâncă. Vizitatorii au povestit că, fie s-au simţit învigoraţi, fie i-a apucat un somn greu atunci când au intrat în Templul Ursitelor. Se zice că cine doarme măcar şi câteva minute în templu sau în apropierea lui capătă forţe noi şi devine mai puternic. Locul este împodobit cu icoane, flori de munte şi candele care nu apucă să se stingă niciodată. Turnul interior, pe unde intră lumina zilei, este înalt de 10 metri şi seamănă cu o turlă fără acoperiş. Localnicii spun că, pe acolo, coboară energiile şi că dedesubt, în pământ, ar exista un tunel de comunicare până la Cetatea Râşnovului. Bătrânii satului mai spun că până şi iarba din jurul „Templului Ursitelor” face minuni. Vacile care pasc aici dau lapte mai mult şi mai gustos decât celalalte. Dacă vreun localnic suferă de vreo boală, dă fuga la templu, aprinde o lumânare şi bea apă din izvorul din apropiere. Durerea dispare apoi ca prin farmec. Un mit urban spune că în temple nu trebuie să intri cu telefonul mobil sau orice alt aparat dacă vrei să te ajute energiile.

SĂPTĂMÂNA MARE

Culegător: Debu Matei, clasa a IX-a D
Sursa: bunica mea, Urs Valeria, sat Șercăița, județul Brașov
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Bunicii mei locuiesc intr-un sat din judeţul Braşov, situat la 20 Km de oraşul Făgăraş. Satul se numeşte Şercăiţa. Aici îmi petrec eu vacanţele. Aşa şi anul acesta am petrecut aici vacanţa de primavară şi am sărbătorit Sfintele Sărbători de Paşti.

Săptămâna Mare este săptămâna dinaintea Sărbătorilor de Paşti. În Joia Mare, lumea merge la biserică, seara se ţine „Slujba celor douăsprezece evanghelii”. La fiecare evanghelie, credincioşii aprind câte o lumânare, iar pe o sfoară fac câte un nod şi îşi pun câte o dorinţă. Oamenii din sat spun că acea dorinţă se va împlini, cu ajutorul lui Dumnezeu, în acel an. În Vinerea Mare, la noi în sat, nu ai voie să faci „treabă” fiind considerată de săteni o zi foarte importantă.

De exemplu: Se zice să nu coşi sau să baţi cuie, să nu umbli cu lucruri ascuţite, deoarece Domnul Iisus a fost răstignit şi a avut bătute-n încheieturi piroane.

În această zi, la noi în sat, se vopsesc ouăle roşii. Oamenii din sat spun că în această zi, Maica Domnului a adus un coş cu ouă şi l-a aşezat la picioarele crucii pe care a fost răştignit Iisus. Sângele lui Iisus a curs pe aceste ouă şi astfel ouăle au devenit roşii.

Astăzi oamenii vopsesc ouă de diferite culori, dar bunica mea face numai ouă de culoare roşie. Ouăle sunt de la găinile crescute de bunicii mei, iar bunica le fierbe pe sobă într-o oală cu apă şi cu frunze de ceapă roşie. Astfel, ouăle capătă o culoare frumoasă şi naturală.

Tot în această zi, oamenii se adună la biserică, de la bătrâni la copii, ca să participe la Slujba Prohodului. Fiecare familie merge pe la morminte, la rude şi aprinde lumânări. Lumânările sunt aprinse pentru cei dragi în speranţa viitoarei Învieri. Mormintele sunt curăţate înainte de acest eveniment, sunt plantate flori de primăvară, iar pietrele din jurul mormintelor sunt văruite cu var.

Slujba Prohodului se face seara, iar sub îndrumarea preotului aceştia ocolesc biserica de trei ori.

Băieţii cu vârstă de până la 14 ani sunt îmbrăcaţi în îngeraşi şi poartă icoane în mână. După ocolirea bisericii, oamenii trec pe sub Sfântul Epitaf. Pe Epitaf se pune Evangelia, Crucea şi se împodobeşte cu flori.

Sâmbăta femeile din sat împodobesc biserica pentru marea sărbătoare.

În fiecare an, la noi în sat, o familie donează pâinea şi vinul pentru Paşti. În noapte de Înviere, pe la ora patru dimineaţa, când se termină slujba, familia care donează Paştile

împarte Paşti la toţi credincioşii. Fiecare credincios vine cu cea mai frumoasă cană din casă şi cel mai frumos şeveţel ţesut, în cană se pun Paştile şi se acoperă cu şerveţelul. La noi în sat, Pastile sunt înmuiate în vin.

Duminică dimineaţa, înintea mesei de Paşti, membrii familiei, de la cel mai mic la cel mai mare, iau câte trei linguri cu Paşti. Cel care ia Paştile spune: Hristos a Înviat!, iar ceilalţi răspund: Adevărat a Înviat!

Cu aceste forme de salut se salută oamenii din sat până la Rusalii.

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Dîrlea Flavius Dumitru
Informator: Dîrlea Elena, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Moga Daniel Laurienţiu

La noi în sat se mai păstrează obiceiul de a striga la nunţi, fie pentru a critica anumite aspect, fie pentru a corecta anumite comportamente.

Strigături adresate miresei

Mireasa drăguţii tăi,
Fă-ţi spălătoare din ei
Şi te spală pe picioare
C-ai un mire ca o floare.

Cât îi lumea şi ţara
Nu-i slujnică ca nora
Unde-o mâi, acolo mere
Şi simbrie tăt nu cere.

Strigături adresate mirelui

Frunză verde şi-un tuleu!
O, măi mire, dragul meu
Să grijeşti mireasa bine
Să nu fi de râs la lume.
Dacă ţi-o greşi vreodată
Sărut-o, dragă, şi-o iartă
De-o greşi a doua oară
Sărut-o, şi-o iartă iară
Că-i minte copilărească
Nu poate să nu-ţi greşească.

Strigături adresate soacrei

Soacră, soacră, păr cărunt
Nu te ţie dracu mult
Ţie-te puţin şi bine
Să scape nora de tine.

„STEAUA“ ŞI „VIFLAIMUL“

Culegător: Duma Patricia
Informator: Duma Olimpia Raluca, localitatea: Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Găldean Elena

Tradiţia mersului cu steaua este şi ea una importantă în Transilvania. În urma grupului de colindători îmbrăcaţi în straie de sărbătoare, vine un alt grup de 4-5 băieţi, însă fără o costumaţie specială, care are asupra să o stea confecţionată din lemn şi carton, împodobită cu beteală şi în mijloc cu o poză, înfăţişând Naşterea Domnului. Menirea lor este de a vesti Naşterea Mântuitorului Isus Hristos. Colindul nu este complet fără ceata tinerilor care vestesc naşterea lui Isus, prin obiceiul „Viflaimului“. Ei au asupra lor o biserică în miniatură, din lemn şi un placaj pe care este reconstituit staulul în care s-a născut Isus. Pe aceştia, gazdele sunt obligate să le răsplătească doar în bani, pentru ca ale lor case să fie ferite de ghinion.

Tradiţiile de Crăciun din Transilvania se respectă încă, mai ales în zonele de la sate. Aşa că, dacă doriţi să simţiţi cel mai bine atmosfera Crăciunului, nu ezitaţi o vacanţă de câteva zile pe meleagurile transilvănene.

BOCETE LA ÎNMORMÂNTARE

Culegător: Faur Ianis
Sursa de informare: Purtan Mărioara
Şcoala Gimnazială „Gheorghe Popovici“ Apateu, jud. Arad
Profesor coordonator: Burca Mirela Dorina

„Io mă pusei pă hodină
Ca şi cum aş fi străină
Da io,mamă nu-s străină
Că-s ficuţa ta cea bună.
Cum,mamă te-ai îndurat
Dă pe mine m-ai lăsat
M-ai lăsat a nimănui
Pă faţa pământului.
M-ai lăsat străină-n lume
Fără mila de la nime.“

„Mergi măicuţa me în rai
În rai da dreapta.
Că acolo stă şi tata
Acolo sub un pomuţ verde
Acolo şi tătuţa şede.

Că de paişpe ani îi de mult
De când tătuţa s-o dus.
S-o dus şi m-o lăsat
Străină în al meu sat.
Dacă mergi tu la tata
Îi spune din partea mea
Că trăiesc în lumea albă
Numa inima mi –i neagră.
Că de când el m-o lăsat
Tot am plâns şi-am suspinat.“

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Faur Ianis
Sursa de informare: Purtan Mărioara
Şcoala Gimnazială „Gheorghe Popovici“ Apateu, jud. Arad
Profesor coordonator: Burca Mirela Dorina

La plecarea spre casa mirelui:
„Hai, frunză verde de cucută
Hai să zicem „Doamne ajută!“
Unde ajută Dumnezeu, nu cota şi margă rău
Da dândi nu ajută nime, nu cota şi margă bine.“

Pe drumul,spre mireasă:
„Frunză verde dă cireaşă
Noi merem după mireasă
Dacă nu om căpăta
Ce ruşine ne-o mânca!“

La poarta miresei:
„Cine nu ne lasă-n casă
N-are ce pune pe masă
Numa o oală cu curichi
Şi acela-i nepârgălit
Numa o oală cu păsulă
Şi aceia te arde pe gură.“

Acasă,la mireasă:
„Frunză verde de cireaşă
Aduceţi-ne o mireasă!“

La apariţia miresei:
„Tăt mă uit roată prin cui
Nu văd ochi ca-i junilui
Tăt mă uit roată prin casă
Nu văd ochi ca la mireasă.
Mireasa noastră-i făcută
Din pişcotă şi din turtă.
Junili nost îi făcut
Din pişcotă şi din unt.“

Pe drum,înspre cununie:
„Miresuţă cu cercuţ
Ieţi gândul de la drăguţ
Şi ţi-l pune la bărbat
Că cu el te-ai cununat.
Cine a fost drăguţ la fată
Vie ş-o sărute odată
Cine o fost a junelui
Săruţi pă mama lui.“

POMENIREA MORȚILOR

Culegător: Florescu Medeea, clasa a IX-a D
Sursa: Petre Alexandrina, 70 ani, localitatea Cosmești, județul Teleorman
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Cu ocazia Sfintei Treimi, a doua zi după Rusalii, în zona județului Teleorman, comuna Cosmești, la mijlocul secolului trecut exista un obicei interesant care avea ca scop pomenirea morților.

Astfel, dimineața celei de-a doua zile de după Rusalii era un prilej de bucurie pentru toți copiii satului. Aceștia se trezeau mai devreme decât de obicei și formau mai multe grupulețe în funcție de prietenii și de vârste. Apoi, plecau și luau la rând fiecare casă a satului. Toată lumea știa că în acea zi urmează să sosească grupurile de copii, așa că se pregăteau din timp cu tot felul de bunătăți, însă „vedeta culinară” a acestui obicei era orezul cu lapte. Tot înainte ca aceștia să ajungă, gazdele așezau pe iarbă câteva frunze de nuc, peste care puneau un lighean cu apă caldă. În momentul în care grupulețul ajungea la casa cuiva, gazdele îl primeau cu bucurie. Apoi, luau fiecare copil pe rând și îl așezau cu picioarele în acel lighean, spălându-l. După aceea, îi „desenau” pe fiecare picior, cu ajutorul unei bucăți de unt o cruce, pomenind în acest timp mortul familiei respective.

După ce fiecare copil din grup trecea prin această practică, cu toții erau invitați la masă. Astfel, erau așezați la o măsuță rotundă, mică, din lemn, apoi erau serviți fiecare cu câte o porție generoasă de orez cu lapte, împreună cu o cană din lut plină cu apă, de care era legată o frunză de nuc, un trandafir și câteva cireșe. La final, toate acestea erau împărțite drept pomană vecinilor sau oamenilor sărmani.

Din păcate însă, acest obicei nu se mai păstrează în zilele noastre, din motive necunoscute. Această sărbătoare era unul dintre cele mai frumoase prilejuri de bucurie și distracție pentru copiii tuturor satelor, iar pentru adulți, un bun moment de comemorare a celor ce au plecat dintre ei.

ORAŢIE DE NUNTĂ

Culegător: Ghinea Irina
Sursa de informare: Învăţător Tiţa Gheorghe, localitatea: Galeşu
Şcoala Gimnazială Galeşu, jud. Argeş
Profesor coordonator: Petrescu Georgeta-Amalia

- Bună dimineaţa,
Cinstiţi socri mici!
- Mulţumim dumneavoastră,
Flăcăi voinici,
Oameni cinstiţi!
- Dar…ce vă miraţi?
- Ce umblaţi? Ce colindaţi?
- Mai întâi să vedem
Cine sunteţi dumneavoastră
De ce ne cereţi seama noastră?
Că noi
Prin multe sate am umblat
Şi nimănui seamă n-am dat!
- Înainte de a afla de nume,
Avem plăcerea a vă spune
Că mult ne-am bucura
Dacă-n casa noastră
Oaspeţi v-am avea.
- În cazul ăsta…
Dacă ne luaţi cu-ncetişorul,
Vă vom spune adevărul…
Tânărul nostru „împărat“
Dis-de-dimineaţă s-a sculat,
Faţa albă şi-a spălat,
Chica-i neagră-a pieptănat,
Straie-alese a-mbrăcat,
Murgul său a înşeuat,
Alai mare-a adunat…
Şi-am plecat la vânătoare
Până-n răsărit de soare…
Şi ne-am dus
Şi ne-am tot dus
Pân’ ce caii au stătut
Că potcoave şi-au pierdut.
Atuncea
Am luat-o-n jos
Pe un deal frumos
Şi-alergarăm
De vânarăm
În câmpul cu florile,
În satul cu fetele…
Şi când da soarele-n dăsară,
Ieşirăm la drumu-ăl mare
Şi dădurăm de-o urmă neclară,
Unii ziceau…că-i urmă de zână
Şi-ar putea să-i fie
„Împăratului“ soţioară,
Dar…
Naşul cel mare,
Cel cu grija „în spinare“
Făcu odată
Ochii roată
Peste lumea toată
Şi când
Încoace privi
Aicea zări
O floricică frumoasă
Unde locul nu-i prieşte,
Pentru care nu-nfloreşte,
Nici rodeşte…
Atunci „împăratul“
Ne-a trimis pe noi,
Şase flăcăi
Călări.
Am venit,
V-am găsit,
Floricica să ne-o daţi,
Altfel nu scăpaţi!
Avem cu noi
Târnăcoape de argint
Să scoatem

Floricica din pământ
Şi s-o sădim la-„mpărat“
În grădină,
Că acolo să crească
Să-nflorească
Şi să rodească…
Nu cumva dumneavoastră
Socri mici,
Ne credeţi
Niscai venetici?
Aflaţi
Că avem carte de la împărăţie…
Cine ştie latinească
Să vie să ne-o citească.
Să nu ne aduceţi
Neştiutori de carte
Să ne ţie aicea
Pân' la noapte. Să ne aduceţi
Un om cu barba ca fusul
Să ne dea curând răspunsul,
Răspunsul ce noi îl aşteptăm:
Şase pahare cu vin vrem,
Şase prosoape din in
De care aveţi p-aci,
Lucrate cu fire d'arnici,
Fie şi cu strămătura
Doar să fie cu voie bună,
Să fie şi cu mătasă
Numai să fie
De aici, din casă,
De la cinstita mireasă,
Să nu fie dăpă la vecine
Ca să păţim vreo ruşine
Că atunci
Va fi necinstea noastră
Şi ocara dumneavoastră.
Socrilor
Ne-ascultaţi,
Şi-n cap bine băgaţi!
Când va da ziua-n sară
Multă lume
O să vă-nconjoară,
Bucate şi lăutari s-aveţi
Pentru ca tot satul
Să-l înveseliţi!
S-aveţi toate-ndeajuns
Ori, dacă nu, un loc bine
De-ascuns,
Căci vine şi-„mpăratul“ nost
Cu voinici aleşi,
Cu mâneci sumese,
Cu feţe alese.
Ei!
Dar acum am vrea
A descăleca
Dar nu avem jos
Pe ce ne da,
Aduceţi nişte covoare
Să nu ne murdărim pe picioare,
Că nu venim de la oi
Să descălecăm în noroi.
Nu suntem nici mocani beţi
Să descălecăm în scaieţi!
Ci suntem băieţi mari,
Feciori de generali.
Iar la cai să daţi grăunţe,
Ghizdei verde să mănânce
Şi din urechi să nu mişte.
După care să tot bea
Şi din cap să nu mai dea!
Cinstiţi socri mici,
Ce s-a făcut,
Nu mai e de desfăcut!
Luaţi, beţi, vă veseliţi
Şi poarta ne deschideţi,
Că doar acum vedeţi
Ce oaspeţi aveţi!
- O deschidem pentru toţi,
Bine-aţi venit sănătoşi!

STRIGĂTURI DE NUNTĂ

Culegător: Iacşa Tănase Ştefan
Informator: Iacşa Tănase, localitatea: Tibru, comuna Cricău
Şcoala Gimnazială „Decebal“ Cricău, jud. Alba
Profesor coordonator: Moga Daniel Laurienţiu

În lumea satului, nunta este unul dintre obiceiurile care stârneşte discuţii, critici, laude, într-un cuvânt, spectacol. Nunta nu ar fi completă fără strigături, de care au parte mirii, naşii, bucătăreasa, socrii. Iată câteva dintre acestea:

Strigături adresate miresei

Tu, mireasă, toată flori
Ia-ţi gândul de la ficiori
Şi ţi-l pune la bărbat
Că cu el te-ai cununat.

Tu, mireasă să trăieşti
Să-i faci la bărbat cămeşi
Şi izmene de fuior
Şi la anu' un ficior
Şi izmene de lânuţă
Şi la doi ani o fătuţă.

Strigături adresate mirelui

Mire mândru şi bogat
Mama fetei te-o rugat
S-o grijeşti ca pe-un avut
Să te vadă cu plăcut.
S-o grijeşti ca pe-o avere
Să te vadă cu plăcere.

ÎNCONDEIATUL OUĂLOR

Culegător: Lazarovici Alexandru, clasa a IV-a
Sursa de informare: Andronic Auruţa - bunică
Şcoala Gimnazială Cacica, jud. Suceava
Profesor coordonator: Bălăcian Mihaela

Arta şi măiestria populară s-a văzut de-a lungul anilor la obiectele de utilitate casnică, la costumele populare, dar şi la ouăle roşii încondeiate cu ocazia sărbătorii Paştelui. Încondeierea este o activitate migăloasă, dar frumoasă şi presupune măiestrie şi talent. Se aleg

ouă cu coaja albă, se fierb cu puţină sare, se şterg. Apoi, cu un instrument numit „chişiţă“ (o drănicioară se mărimea unui creion, care are introdus la un capăt, în poziţie verticală, un tub larg cât să încapă un ac subţire în el, lung de 1 cm. În acest tub se introduce păr de porc sau din coada calului şi se lasă puţin vârf.

Cu chişiţa muiată în ceară de albine fierbinte se „închistreşte“ sau se scrie oul în diferite modele: crucea păştii, grebluţa, cârligul, brăduţul, ghiocelul, calea fără sfârşit şi alte modele, după imaginaţia celei ce scrie oul.

După ce-au fost încondeiate, ouăle se introduc în „fărburi“ calde de diferite culori (la început naturale): roşie - pojarniţă, sfeclă roşie, galbenă –scoarţă de pădureţ sau coji de ceapă, verde - urzici sau brânduşe.

Astăzi tehnica încondeierii a evoluat cu tehnici şi modele noi împrumutate din satele de munte vestite în această artă (Brodina, Suceviţa, Moldoviţa, Paltinu, Ciocăneşti, Frumosu).

Ouăle se încondeiază în etape, introducându-se treptat în culori, de la galben până la roşu închis sau negru. Sunt migăloase de realizat, dar frumoase.

HRAMURILE JUDEȚULUI VASLUI

Culegător: Lupu Miruna Alexandra, clasa a IX-a C
Sursa: Doroftei Tinca, 64 de ani și Lupu Daniela, 47 de ani, localitatea Ivănești, jud. Vaslui
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

De multă vreme, în Moldova, și în special în județul Vaslui, se organizează așa numitele hramuri.

Fiecare localitate are o anumită dată pentru organizarea propriului hram care coincide cu un anumit sfânt. De exemplu, localitatea Balica își organizează hramul în data de 6 decembrie, sărbătorind pe Sfântul Nicolae, iar localitatea Ivănești are hramul în data de 14 octombrie pentru cinstirea Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași. Ea este amintită de către Biserica Ortodoxă pe 14 octombrie, fiind cea mai cunoscută dintre toți sfinții ale căror moaște se află în țara noastră. Din tradiția populară, „Sfânta Vineri” era cunoscută drept protectoarea lumii femeilor și, de asemenea, cunoscută și pentru îndeletnicirile cu care femeile se ocupau (tors, cusut și țesut).

În aceste zile, biserica din localitatea respectivă se umple cu credincioși locali sau veniți din satele alăturate pentru a sărbători sfântul din acea zi. După ce slujba se încheie, oamenii din localitate dau de pomană, care constă în diferite feluri de mâncare de la sarmale și ciorbă cu carne până la colivă, prăjituri sau plăcintă cu brânză. De asemenea, se organizează și petreceri unde fetele și băieții joacă hora acompaniați de cântăreți de muzică populară.

Hramurile sunt sărbătorite și în zilele noastre, an de an, la fel cum au fost sărbătorite la început.

STRIGĂTURI: NUNTĂ – NUNTAŞI

Culegător: Mărtincă Roxana, clasa a XII-a
Sursade informare: Bacoşcă Barnaveta (83 ani), loc. Săbăoani, judeţul Neamţ
Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamţ
Profesor coordonator: Antoci Genoveva

„Ce fudulă-i noră-sa
C-o găteşte soacră-sa“.

„Soacră, soacră poamă acră,
De te-ai coace-un an şi-o vară
Tot eşti acră şi amară
De te-ai coace după casă
Nici n-ai trebui culeasă
De te-ai coace cât ai vrea
Tot nu eşti ca maică-mea“.

„Vai săracu’ mirele
Îl aşteaptă binele
Ce fudul e, nu-i păcat
Că o viaţ-o aşteptat“.

DESCÂNTEC DE DEOCHI

Culegător: Matei Mădălina, clasa a XII a
Sursa de informare: Matei Ioana, com. Scrioaştea, jud. Teleorman
Liceul Tehnologic „Emil Racoviţă“, Roşiori de Vede, jud. Teleorman
Profesor coordonator: Maican Marilena–Iuliana

Păsărică albă,
Codalbă,
Sus zburaşi,
Jos picaşi,
Piatră te făcuşi!
Să se împietreze ochii cui deoache!
De-o fi deochiat de fată mare,
Să-i cadă coadele,
Să rămâie cheală,
Să se mire lumea de ea,
Cum s-a mirat ea de...
De-o fi deochiat de bărbat,
Să-i crape boaşele,
Să-i curgă pişatul,
Să râdă tot satul,
Să se mire lumea de el
Cum s-a mirat el de...
De-o fi deochiat de femeie,
Să-i crape ţâţele,
Să-i curgă laptele,
Să-i moară pruncii de foame,
Să râdă lumea de ea
Cum s-a mirat ea de...
De-o fi deochiat de codru,
Să-i piară rodul,
De-o fi deochiat de vânt,
Să treacă pe sub pământ,
De-o fi deochiat de soare,
Să-i piară razele,
De-o fi deochiat de lună,
Să-i piară talazele.
Maica Domnului venea,
Pe scară de argint cobora,
Şi leacul îl dădea.
Să rămână...
Ca lacrima curat(ă),
Luminat(ă),
De Maica Precista lăsat(ă).

STRIGĂTURI NUNTĂ - STOLNIC

Culegător: Mîrţ Veridiana, clasa a XI-a
Sursa de informare: Gherguţ Dumitru (81 ani), loc. Săbăoani, jud. Neamţ
Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamţ
Profesor coordonator: bibl/Profesor doc. Popa Iuliana

– Stimaţi părinţi,
Fraţi prea iubiţi,
Staţi şi ascultaţi
Şi aminte luaţi,
Că nici începutul,
Nici sfârşitul,
Nu este cu aceşti tineri.
După cum ştiţi,
Dumnezeu a creat cerul
Şi pământu'
Nu numai cu gându'
Ci şi cu fapta şi cuvântu'.
Pământu' mândru, înverzit
Cu păsări l-a-mpodobit,
Cu păsări ce cântau
Din glasurile lor.
Un somn adânc
Lui Adam i-a dat,
Os din coastă i s-a luat
Şi strămoşului soţie i s-a dat.
Şi strămoşul, cu lacrimi,
Lui Dumnezeu i-a mulţumit:
– Aleluia, Aleluia, Doamne,
Pentru ce ai făcut asta?
– Adame, Adame,
Nu te întreba
Căci ea soţie îţi va fi
Şi roade îţi va dărui!

PAPARUDELE

Culegător: Paragică Ionuţ, clasa a XII-a
Text cules din Folclorul literar din Teleorman, vol. II, 1978
Liceul Tehnologic „Emil Racoviţă“, Roşiori de Vede, jud. Teleorman
Profesor coordonator: Maican Marilena-Iuliana

Paparudă, rudă,
Vino şi ne udă!
Paparudă, rudă,
Vino şi ne udă,
Ca să-nceapă ploaia,
Să curgă şiroaie,
Cu găleata, leata,
Peste toată zloata!
Unde dă cu maiul,
Să crească mălaiul,
Unde dă cu sapa,
Să curgă ca apa!
Hai, Catrino, să sărim,

Paparudele!
Ca pasărea prin copaci,
Paparudele!
Ploaie multă ca s-o faci,
Paparudele!

DĂLIANA

Culegător: Pascu Cristian, clasa a X-a
Sursa de informare: domnul Iosif Filipescu, satul Româneşti, judeţul Timiş
Liceul Tehnologic Transporturi Auto, Timişoara
Profesor coordonator: Valentina Carmen Urechiatu

Merge Lina la fântână
Dăliana'i fata dalbă
Cu doua cârcege-n mână
Dăliana'i fata dalbă
Cu doua cârcege-n mână
Găsi apa tulburată
Dăliana-i fata dalbă
De voinici înconjurată
Dăliana-i fata dalbă
De voinici înconjurată
Voi voinici voi vânători
Dăliana-i fata dalbă
Ce căutaţi aicia-n zori
Dăliana-i fata dalbă
Ce căutaţi aicia-n zori
Noi pă tine te cătamu
Dăliana-i fata dalbă
Si cu drag îi închinamu
Dăliana-i fata dalbă
Si cu drag îi închinamu
La multi ani cu sănătate
Dăliana'i fata dalbă
Să aveţi parte de toate
Dăliana'i fata dalbă
Să aveţi parte de toate.

STRIGĂTURI – NUNŢI

Culegător: Petraş Emil Ioan
Cules de la: Novăcean Simion, sat Izvorul Ampoiului, jud. Alba
Liceul „Corneliu Medrea“ Zlatna, jud. Argeş
Profesor coordonator: Lupşa Eugenia

Mândra mea, mândră frumoasă,
Ar fi bună de mireasă,
Dar o strică guriţa,
Că-i umblă ca meliţa!

Am o mândră frumuşea,
Latră câinii după ea!
Când o vezi în uşa şurii,
Gândeşti că-i muma pădurii!

Mireasă mândră cu flori,
Ia-ţi gândul de la feciori,
Pune-ţi gândul la bărbat
Căci cu el te-ai măritat.

Fă-mă, Doamne, ce n-am fost,
Pădurar şi şef de post.
Pădurar la căprioare,
Şef de post la domnişoare.

Pare-ţi rău, codrule rău,
După oţâră de părău.
Dar mai rău îmi pare mie,
După a mea feciorie!

Frunză verde de dudău,
Mi-o picat mândra-n părău
Şi m-or pus păcatele
Să o scot cu spatele.
Cu spatele n-am putut-o,
M-o pus dracu ş-am bătut-o.

Culese de la Novăcean Simion (84 ani), sat Izvorul Ampoiului, Or. Zlatna, Judeţul Alba (tata dumnealui mergea vornic).

DESCÂNTEC DE URSIT

Culegător: Popa Ionela, clasa a XI-a B
Sursa de informare: Ana Popa, Gornet Cuib, jud. Prahova
Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu“ Ploieşti
Profesor coordonator: Bălan Alina

Brâu, brâuşor,
Fă-te şerpişor!
Fă-te laur, balaur,
Cu solzii de aur,
Până te-oi încinge,
Şi te mi-oi descinge.
Mergi dup-ursitul meu
Cel lăsat de Dumnezeu,
La o casă,şi la două,
Până-i ajunge la nouă.

Dacă nu l-oi întâlni,
Să te duci la a noua ţară,
Şi mi-l adă până-n sară,
Şi mi-l adă fără sine,
Fără leac de ruşine.
Nu-i da a trăi,
Nu-i da a grăi,
Cu văduve grase,
Cu fete frumoase,
Cu părinţi în casă,

Şi cu moşi la masă.
De-i pe pat,
Dă-l sub pat;
De-i pe masă,
Dă-l sub masă;
De-i pe laiţă,
Dă-l sub laiţă!
Unde-i picioarele,
Pune-i capul!
Iar unde-i capul,
Pune-i picioarele!
Să n-aibă stare
Şi alinare,
Cum n-a avut maică-sa
Când l-a născut,
Cu sudori reci,
La cap cu roşii maci,
La brâu cu pelinel,
Aşa să se zbuciume el,
Pân' ce-o veni la mine.
Iar la mine,dac-a veni,
Eu cu dânsul
Când va grăi,
Cu mir l-oi mirui,
La dânsul când oi căta,
Cu busuioc l-oi alinta!

DESCÂNTEC DE DEOCHI

Culegător: Popa Ionela, clasa a XI-a B
Sursa de informare: Ana Popa, Gornet Cuib, jud. Prahova
Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu“ Ploieşti
Profesor coordonator: Bălan Alina

Voi,
99 de deocheturi,
99 de săgetături,
99 de aplecături,
99 de sperieturi,
Ieşiţi din trupul ei,din obrajii ei!
De o fi deocheată de o femeie spurcată,
De o fi deocheată de un flăcău,
De un popă,
Lăsaţi-o curată,luminată
De la Maica din Cer lăsată!

Cum se răspândesc femeile din biserică,
Aşa să se răspândească deocheturile,sperieturile!
Lăsaţi-o luminată, curată
De la Maica din Cer lăsată!

DRAGĂ TURTURICĂ

Culegător: Popa Ionela, clasa a XI-a B
Sursa de informare: Ana Popa, Gornet Cuib, jud. Prahova
Colegiul Tehnic „Toma N. Socolescu“ Ploieşti
Profesor coordonator: Bălan Alina

Dragă turturică,
Vai, sărmana de ea,
Cât rămâne singurică,
Vai, sărmana de ea!
Zboară tristă prin câmpie,
Vai,sărmana de ea!
Mai mult moartă decât vie,
Vai,sărmana de ea!
Cât trăieşte, tot jeleşte,
Vai,sărmana de ea!
Căci alta n-o însoţeşte,
Vai, sărmana de ea!
Zboară prin pădurea verde
Dar pe ea parcă n-o vede
Decât bunul Dumnezeu,
Ce se grijeşte de sufletul meu.
Zboară până istoveşte
Şi pe lemn verde odihneşte.
Zboară până vede apă rece
Ce o tulbură şi trece.
Stă pe-o ramură înmugurită,
Doar de-o vedea-o înflorită.
Nici nu bea, nici nu mănâncă
Se aşterne pe o stâncă,
Doar de-o vede-un vânător
Să-şi oprească al ei zbor.

BANDA LUI JIANU

Culegător: Rotariu Georgiana
Şcoala Gimnazială „Mihail Kogălniceanu“, Dorohoi, jud. Botoşani
Profesor coordonator: Apostol Carmen Cristina

Personaje: Jianu, Haiduc Lache, Haiduc Danalache, Haiduci Codreni, Turcu, Baba, Soţia lui Jianu, Sergent, Căpitanul, Ciobanul

Cântă muzica
Frunzuliţă măghiran
Asta-i banda lui Jian
Trei haiduci şi-un căpitan
O doiniţă şi-un cioban
Şi un cântec de mocan.
Haiduc Lache:
- Stau pe loc şi mă gândesc
Pe ce cale să pornesc,
Pe ce cale să pornesc
Fraţii mei să mi-i găsesc.
Haiduc Danalache:
- Mă, dar tu cine eşti
De la mine te jeleşti?
Haiduc Lache:
- Eu sunt Haiduc Lache.
Haiduc Danalache:
- Hai noroc, măi Lache
Eu sunt Haiduc Danalache.
Codrenii cântă:
- Codrule, cu frunza deasă
Şi-am venit la tine-n casă,
Şi-am lăsat casa pustie,
Şi nevasta-n văduvie,
Şi-am lăsat casa pustie
Şi-am venit la haiducie.
Haiduc Danalache:
- Măi, codrene chică latră
Şi la brâu cu iataganul,
Fulgerul din cer când cade,
Tu eşti frate cu satana?
Codrean I
- Ce ne pasă nouă oare,
Ce ne pasă de-o –ntâmplare
Noi n-avem pe altul oare,
Noi la vreme grea
Îl avem pe Jian.
Haiduc Lache: - Pe Jian?
Codrean II - Pe Jian, da, pe Jian.
Codrean III
- L-am văzut printre poteci
Însoţit de doi haiduci.
De-or fi doi, de-or fi mai mulţi
Noi cu toţi vom fi uniţi.
Codrean IV
- Ia, s-aud crengile trosnind
Şi frunzele foşnind.
Se cântă un cântec ciobănesc:
Intră Jianu cu tot cu soţie.
Codrean
- Iată-l pe Jian cum vine
Cu drăguţa lângă sine.
Jianu:-Bună vreme, fraţi haiduci!
Haiducii răspund în cor:
- Bună, bade Jiene!
Jianu:
- N-aţi văzut un turc pe-aici?
Că de mult ce am umblat
Şi tălpile mi s-au umflat
Dup-aceste lifte păgâne
Ce ne-au lăsat fără de pâine.
Haiduc:
- N-am văzut bade Jiene,
Căci dacă-l vedeam,
Zacă moartea-l şi găsea.
Că ieri, pe la prânzul mare
A trecut un marţafoi
Nicidecum poftit de noi

Şi în sat când a intrat
Noi pe loc l-am şi culcat.
Jianu:
- Bravo, bravo, fraţi haiduci
Văd că vă ţineţi jurământul
Depus în creştetul munţilor.
Bravo, bravo, bani n-avem
Dar totuşi veseli suntem!
Haiducii cântă lui Jian:
- Frunzuliţă măghiran
Şi-a sosit badea Jian
Şi s-a dus vestea prin ţară
Că el pradă nu omoară. Bis
Ciobanu: - Bună vreme,măi Jiene!
Jianu: - Bună, măi ciobene!
Ciobanul:
- Nu de mult, de multişor
Mi-a venit un gândişor
Să las turma mea de oi
Şi să vin în crâng cu voi.
Să las bâta ciobănească
Să iau flinta haiducească.
Jianu: - Noi în bandă te vom primi
Dacă tu te vei jura
Că banda n-o vei trăda.
Ciobanul: - Jur pe turma mea de oi
Şi pe băţul ciobănesc
Că banda eu n-o trădez.
Jianu îi dă buzduganul
- Ţine-l să fii voinic,
Să nu-ţi pese de nimic.
Ciobanul:
- Dă-l încoace, dă-l la mine
Să fiu voinic ca şi tine!
Jianu: - În cinstea noului haiduc
Ar fi bine să închinăm un pahar de vin.
Ţine, tu, codrene-ntâi
Şi du-te şi cercetează împrejurimile!
Codreanu:
- Hai noroc, banda să trăiască
Şi tot ce se află în această casă!
Încep toţi a cânta:
- Trei haiduci cu spete late,
Dau năvală pe la sate,
Pe la sate şi oraşe
Aducând mereu răvaşe.
Pe la sate şi oraşe,
Pe la fete drăgălaşe.
Codreanu vine dinspre uşă:
- Jiene, mi te pregăteşte
Că potera ne urmăreşte,
Gazda noastră ne-a trădat
Şi pe faţă ea ne-a dat!
Vine însăşi căpitanul
Şi vom fi arestaţi cu toţii
Pân’ la anul.
Jianu: - Nu vă temeţi, fraţii mei
Căci ne vom lupta cu ei,
Chiar şi bani de îi vom da
Toţi cu viaţă vom scăpa.
Se cântă un cântec militar
Căpitanul: - Sergent!
Sergent: - Ordonaţi!
Căpitanul: - În armată când ai intrat,
Sub steagul ţării ai jurat,
Şi-acum să mi te porţi,
Să-i tai capu-acestui hoţ!
Sergentul:
- Jiene, predă-te de gustul tău,
Dacă nu vrei să fii zdrobit
Şi de gloanţe ciuruit.
Jianu:
- Mă predau, vă dau şi arma
Că mi-i scumpă ca şi mama.
Şi-acum daţi-mi voie
Să-mi cânt cântecul
Care mi-i drag ca sufletul.
Jianu cântă:
- Ah, vino, măiculiţă,
Hai, vino, maica mea,
Căci voi pleca la oaste
Şi nu ne vom vedea.
Jianu:
- Ah, de-aş trăi să-mi sap mormântul
Singur într-un câmp cu flori
Pe unde treceau dragii mei haiduci
De sute şi mii de ori.
Căpitanul şi sergentul cântă:

- Vine-un turculeţ călare
Jiene, Jiene,
Doina plânge şi suspină
Jiene, Jiene.
Turcu: - Bună vreme, măi Jiene!
Jianu: -Bună, turcule turc!
Turcu:
- Am auzit că ai nevastă frumuşică
Şi-am venit să te întreb
De vânzare ţi-i nevasta?
Jianu: - De vânzare, turcule turc!
Turcu: - şi câţi gheonghi ceri pe ea?
Jianu: - 20000 bătute
Şi restul mărunte.
Cântă *căpitanul şi sergentul*:
- Turcul banii numără
Jiene, Jiene,
Doina plânge şi oftă
Jiene, Jiene.!
Turcul: - Taci, tu, neică, neiculiţă
Căci te voi face
Împărăteasa curţilor
Şi regina slugilor.
Doina:
- Chiar regină
De-aş putea fi
Cu tine nu pot trăi.
Haiduci, cum de-aţi lăsat
De pe Jian mi l-au legat?
Haiducii recită în cor:
- Nu, noi cu toţii am luptat
Dar el singur s-a predat.
Doina:
- Jiene, cui laşi tu codrii
Cu-ai tăi haiduci,
Cui laşi tu murgul să-l bată vântul?
Baba - Dă la baba, dă pitacu
Baba-ţi spune ţie leacul,
Dă la baba dă cinci lei
Baba-ţi spune tot ce vrei!
Jianu:
- Bagă mâna-ntre pistoale
Vei găsi o pungă mare
Plină toată cu parale!
Jianu:
- Sergent, ştii ce m-am gândit eu oare?
Să vă dau o pungă mare cu bani
Să fiu scăpat şi de lanţuri dezlegat.
Sergentul către căpitan:
- Să trăiţi, domn căpitan!
Aţi auzit ce-a spus acest Jian?
Că ne dă o pungă mare cu bani,
Numai să fie scăpat
Şi de lanţuri dezlegat.
Căpitanul:
- Dezleagă-l, că-i om ca şi noi,
Ia bani de la ciocoi
Şi-i dă la cei cu nevoi!
Cântă toţi făcând o horă:
- Şi-a scăpat Jian al nostru,
Vai de turcii cei pungaşi,
Şi-a scăpat Jian al nostru
Vai de cei de prin oraş!
Hei, ha, şi-am zis da
Şi-a scăpat Jianul, da.
Jianu către turc
- Măi tu, turcule spurcat,
Cum de ai cutezat
Pe-a mea nevastă ai neguţat?
Iar tu, hârcă de babă bătrână
Fără nici un dinte în gură,
Cum ai cutezat
Banii din pungă de mi-ai luat?
Jianu către haiduci:
- Cu-acest mândru căpitan
Ar fi bine să jucăm o horă.
Căpitanul: - Bine, bine să jucăm!
Se dansează un cântec de horă
şi se cântă:
Frunzuliţă măghiran
Asta-i banda lui Jian
Trei haiduci şi-un căpitan,
O doiniţă şi-un cioban
Şi un cântec de mocan.

SUPERSTIȚIE
NOAPTEA DE AJUN A SFÂNTULUI ANDREI

Culegător: Șeitan Anda, clasa a IX-a D
Sursa: Nichițean Viorica, 56 de ani, localitatea Dulcești, Roman
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Despre noaptea de ajun a Sfântului Andrei se crede că ar fi vrăjită şi – ca în toate nopţile vrăjite de peste an – cerul se deschide, animalele grăiesc, spiritele morţilor se întorc acasă, strigoii hălăduiesc şi se adună în cete, vrăjitoarele au puteri de nestăvilit. În noaptea din ajunul sărbătorii Sfântului Andrei, 29 spre 30 noiembrie, în special la sate, se practică încă ritualuri ciudate, din credinţa că astfel se pot găsi mai uşor protecţia de toate relele, bunăstarea şi chiar dragostea. Cele mai multe ritualuri din noaptea Sfântului Andrei sunt dedicate atragerii iubirii.

De ziua Sfântului Andrei, sunt în toată ţara multe superstiţii, dar în Moldova ele spun că trebuie să ungi uşile şi ferestrele cu usturoi, pentru a te feri de strigoi.

Multe superstiţii au fetele de măritat în această zi – ca să afle dacă se mărită sau nu în curând, fetele se leagă la ochi şi intră în staulul oilor: dacă prinde o oaie, fata nu se va mărita, dacă prinde un berbec, sigur va face nunta curând. Ca să-şi afle ursitul, fetele pun cânepă pe fiecare par din gard şi apoi torc un fir lung în această noapte; primul flăcău care se agaţă de firul acela a doua zi, este ursitul; iar dacă erau curioase să afle cum va fi ursitul, frumos sau urât, fetele de măritat, legate la ochi prindeau fiecare de câte un par din gard o panglică, iar dimineaţa vedeau cum va fi el: cum era parul din gard, drept, strâmb, cu noduri sau subţire, aşa era şi ursitul.

OBICEIURI ŞI TRADIŢII DIN OLTENIA

Culegător: Seitan Cosmin, clasa a IX-a D
Sursa: Ionescu Elena, 60 de ani
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

În zona Olteniei, foarte multe tradiţii de Crăciun sunt strâns legate de ritualuri de purificare şi de aflare a ursitului de către fetele nemăritate. În Ajun, are loc scormonitul în foc: toţi membri familiei, indiferent de vârstă, dau cu joarda în foc şi spun câteva versuri ce au menirea să protejeze gospodăria de boli şi să aducă un an nou bogat şi roditor. Câteodata sunt invitaţi şi colindătorii să facă acelaşi lucru.

În ziua de Crăciun, are loc un ritual al adunatului de gunoaie din curtea gospodăriei, pentru ca anul ce vine să aducă pui mulţi. În fiecare gospodărie, sunt pregătite „colinzile” – beţe de alun curăţate de coajă; acestea sunt mai apoi trecute prin fum de pin. Femeia pregătește atâtea lumânări câte „colinzi” sunt și gătește un număr egal de colaci. Femeia

bătrână din casă lua o „colindă”, o lumânare, un colac, nuci, mere, zahăr şi bomboane şi dădea de pomană unui membru al familiei, rostind numele unui mort. Apoi toată familia cina, iar cei mici plecau la colindat.

Colindătorii sunt conduşi de un vătav sau vătrai; el intră primul în gospodăria omului şi el are rolul de a scormoni în foc; vătraiul primeşte de la gazdă o cotovaică – coajă de dovleac, cu seminţe de in, cânepă, porumb, grâu şi dovleac, pe care vătavul le aruncă în toate colţurile gospodăriei pentru ca anul ce vine să fie bogat şi roditor. Colindătorii primesc apoi covrigi, mere, pere, boabe fierte, colivă, ţuică fiartă şi vin.

În noaptea de Anul Nou, fetele nemăritate, legate la ochi, leagă o panglică pe al zecelea par din gard; a doua zi merg să vadă cum arată parul: dacă acesta e înalt şi drept atunci viitorul lor soţ va fi frumos; dacă parul este scorojit atunci bărbatul va fi urât; iar dacă parul este noduros atunci bărbatul va fi bogat.

STRIGĂTURI NUNTĂ – LUAT RĂMAS BUN

Culegător: Sescu Claudia, clasa a X-a
Sursa de informare: Ciobancă Veroana (93 ani), loc. Săbăoani, jud. Neamţ
Liceul Teoretic „Vasile Alecsandri“ Săbăoani, jud. Neamţ
Profesor coordonator: bibl / Profesor doc. Popa Iuliana

„Ia-ţi mireasă ziua bună
Di la steli, di la lună,
Di la mama ta cea bună
Di la strat cu busuioc,
Di la feti, di la gioc,
Di la strat cu lămâiţî
Di la feti din uliţî“.

„Plângeţi voi patru pereţi
şi de mine rămâneţi.
Ei, săraca mireasa
Dar deseară ce-a mânca?

Fetili or mergi la gioc,
Tu ai să pui oala la foc,
Eli-or mergi-n şezători,
Tu ai să pui di scăldători,
Eli-or mergi şi-or giuca,
Tu îi sta şi-i legăna
Şi di bini n-ăi mai da.“

„Ia da nuci, nu le-a mânca,
Ia da pere, le-a gusta
Cu mirele ea s-a culca.“

STRIGĂTURI LA HORĂ

Culegător: Strugariu Violeta, clasa a IV-a
Sursa de informare: Strugariu Silvia - bunică
Şcoala Gimnazială Cacica, jud. Suceava
Profesor coordonator: Bălăcian Mihaela

În trecut lumea ştia să împletească foarte bine jocul cu munca. Duminica, tineri şi bătrâni se adunau la joc (horă). De obicei hora se făcea în aer liber pe timp frumos. Începea după-amiaza şi ţinea până seara. Fetele mergeau însoţite de mame, iar dacă mergeau singure, seara la opt trebuiau să fie acasă. Jocurile tradiţionale erau Trilişeştiul, Arcanul, Vivatul, Ruseasca (pentru flăcăi şi bărbaţi), Hora, Sârba, Bătuta, Ilenuţa, Coasa, Caraşelul (Polobocul) – jocuri de perechi. Atât tinerii cât şi vârstnicii purtau costume populare, iar în timpul jocului ei strigau uneori folosind versuri satirice:

„Pentru loc şi pentru casă,
Am pus toanta după masă.
Iese toanta-n gura şurii,
Parcă îi muma pădurii, măi!“

„Mândra mea frumoasă eşti
Colea, când te rumeneşti
Dar când eşti nerumenită
Eşti ca dracu de urâtă!“

„Cu nevasta cea frumoasă
Nu mănânci jintiţă grasă,
Că s-apucă la jucate
Şi uită de vaci cu lapte!“

„Vai de mine, bine mi-i,
Nu ştiu mâine cum mi-o fi,
Dar şi mâine mi-o fi bine
Cu mândruţa lângă mine!“

„Hai, leliţă, hai la mine,
Că te-oi ţine tare bine:
La moară nu te-oi mâna
Nu te-i duce, nu-i mânca
Te-i sui, în deal <La cruce>
Bate vântu’ lemne-aduce!“

Acum hora se mai organizează odată sau de două ori pe an (Bobotează, Sfânta Marie) aşa-zisa horă prelungită.

OBICEIURI DESPRE NUNTĂ ÎN ORAȘUL MEU

Culegător: Teleanu Călin, clasa a IX-a D
Sursa: Ceapă Maria, 66 de ani, localitatea Zărnești
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Orașul în care locuiesc se numește Zărnești, oraș istoric așezat la poalele Pietrei Craiului cu obiceiuri frumoase, semnificative până în zilele noastre pentru localnici.

Unul dintre multele obiceiuri este ca, înaintea oricărei nunți, să se facă logodna. Aceasta se făcea numai după ce părinții tinerilor ajungeau la o înțelegere. Cu această ocazie, părinții fetei organizau o petrecere cu neamurile apropiate și vecinii în curtea casei cu muzică lăutărească specifică zonei. Cu trei săptămâni înainte de nuntă, tinerii se duceau la preot să-l anunțe despre căsătorie. În fiecare duminică din următoarele trei săptămâni, aveau loc strigările, acestea constau în numirea celor doi tineri care urmau să se căsătorească pe o data fixă. În sâmbăta din ajunul nunții, ginerele mergea cu o ploscă cu țuică sau rachiu de chimen dulce și chema vecinii, prietenii, neamurile la evenimentul care urma să aibă loc. În aceași zi, seara, un grup de flăcăi, alături de lăutari, se urcau într-o căruță trasă de cai împodobiți cu zurgălăi și aduceau brazi. Prima data, mergeau la nuni (nași), unde erau întâmpinați de nună cu o tavă de prăjituri și rachiu urmând să lege brazii de stâlpii porții. Apoi porneau către mireasă, unde erau serviți la fel de către părinți, unde avea loc și o horă în mijlocul străzii cu fete și băieți, în timp ce flăcăii puneau brazii la poartă. Ultima lor destinație era la ginere, unde, la fel, puneau brazii și erau întâmpinați de o masă bogată, plină de bucate alese și băutură, cu alte cuvinte începea distracția.

Următoarea zi, duminică, avea loc nunta propriu-zisă, care începea de dimineață cu plecarea ginerelui împreună cu niște prieteni necăsătoriți la nuni. Îi luau și pe nuni și plecau cu toții la mireasă unde avea loc o negociere între ginere și niște fete care păzeau ușă miresei, ca această să nu fie văzută. Prietenele miresei așteptau o sumă de bani de la mire, iar până ajungeau la o înțelegere îi aduceau o păpușă și îl întrebau dacă aceea este mireasă lui. Duceau păpușă în casă și îi aduceau mirelui o femeie bătrână îmbrăcată ca Baba Cloanța și îi puneau aceași întrebare. În final fetele primeau banii ceruți și îi aduceau mireasa pe care o și aștepta. După aceasta se cinsteau și porneau la drum către biserică unde avea loc cununia religioasă. După aceasta, toată lumea mergea la petrecere unde mânca, bea și dansa, urmând că în final nunul să strige darul, iar toată lumea le dădea bani sau cadouri mirilor pentru un nou început. Următoarea zi, luni, toți nuntașii erau invitați la calea mare unde se servea o zeamă acră și, din nou, începea petrecerea. Marți dimineață, se tăia un berbec unde se adunau numai băieți și fete și făceau frigărui. Miercuri se termină alaiul și mirii pleacă în luna de miere.

SCENETA STELARILOR

Culegător: Vasii Sebastian, clasa a X-a
Sursa de informare: doamna Maria Rodica Moştior, satul Româneşti, jud. Timiş
Liceul TehnologicTransporturi Auto, Timişoara
Profesor coordonator: Valentina Carmen Urechiatu

Irod: Stratioate!
Stratiot:
- Poruncă, prea înalte împărate
Irod:
Ce veşti? De rău ori de bine
Pot să aflu de la tine?
Stratiot:
- Prea puternice împărate
S-a lăţit faima-n cetate
Că pe-aici ar fi venit
Trei crai de la răsărit
Şi întreabă şi opresc
Pe oricine întâlnesc:
- Nu ştiţi unde s-a născut
Un crai Domn fără-nceput
Dar la astă întrebare
Nimeni nu este în stare
Să răspundă şi să dea
Lămurirea ce-o cerea.
Irod:
- Mergi de-i caută şi-i cheamă
Ca să dea aicea seamă
Ce regi sunt, de unde sunt
Ce caută şi pe cine
Spre a-şi lua voie de la mine
Aici în al meu pământ
Să-i aduci pe câteşitrei
Să vorbesc şi eu cu ei.
Irod:
- Cine-mi calcă-mpărăţia
Şi ar vrea să-mi ia domnia
S-a născut cineva, oare,
Cu mine să se măsoare?
Către crai:
- Crai din răsărit,
Vă zic bine aţi venit,
Şi pe cine căutaţi?
Gaşpar:
- Cinste prea mare avem
Pe împăratul să-l vedem
Irod:
- O, voi, năluci pământeşti
Cu chipuri crăieşti
Pe la noi ce căutaţi
Şi aţi putut să călcaţi
Cu a voastră îndrăznire
Puternica-mi stăpânire.
Gaşpar:
- Ţie, Doamne prea slăvite,
Multe zile fericite!
Privind a noastre veşminte
Ţi-ai putea aduce-aminte
C-avem oaste-mpărătească
Cu a ta să se-ntâlnească
Dar în loc de oaste mare
Am plecat ca fiecare
După-o sfântă arătare.
Irod:
- Prin Ierusalim umblaţi
Şi pe cine căutaţi?
Gaşpar:
- Suntem trei magi călători
Crai ca fraţii, iubitori
Văi, coline neumblate
Şi păduri nedesfundate
Pretutindenea călcăm
Şi de împărat întrebăm
Din Persida am plecat
După o stea ce s-a arătat
Pe cerul înseninat
Aicea cum am ajuns
Steaua în nori ni s-a ascuns

Şi ne-a fost a ne plimba
Prin oraş a întreba:
- Unde s-a născut, zicând
Un crai mare de curând
Dar nişte ostaşi de-ai tăi
Foarte răpitori şi răi
Cu puterea ne-au răpus
Şi înainte-ţi ne-au adus.
Irod:
- V-aş mulţumi ca la fraţi
Dac-aţi vrea să-mi arătaţi
Care de unde veniţi
Pe nume cum vă numiţi,
Şi-ncotro călătoriţi?
(lui Melchior)
Ce crai mare eşti tu?
Melchior:
- Melchior e al meu nume
Vin din răsărit de lume
Şi din proroci aflând
Că se va naşte de curând
Mare împărat pe pământ
După o stea ce s-a arătat
Din înaltul înseninat
Am plecat ca să-L găsesc
Să mă închin şi să-I slujesc.
Irod:
- Pasă, pas la împăratul,
Că i-oi închina eu capul
Cu un paloş cutezător
Şi la soare sclipitor,
Ce o să-l înfioreze
Şi capul să i-l reteze.
(lui Baltazar)
Irod:
- Dar tu ce crai mare eşti?
Baltazar:
- Eu sunt craiul Baltazar
De la Persida am pornit
Cu o stea ce s-a ivit.
Şi din proroci citind
Că s-o naşte pe pământ
Cel mai mare împărat
Mesia mult aşteptat,
Am plecat ca să-l găsesc
Să-I duc daruri, să-l slujesc;
Şi să mă închin şi eu
Ca unuia Dumnezeu.
- Pasă, pas la împăratul,
Că-i voi închina eu capul
Cu un paloş tremurător
Şi la soare sclipitor
Care să-l înfioreze
Şi capul să i-l reteze
(lui Gaşpar)
- Dar tu care te uiţi rău, rău
Privind la scaunul meu,
Îţi este rândul să vorbeşti
Spune ce crai mare eşti?
Gaşpar:
- O, Iroade împărate
Au vrei tu aceste toate
Şi să mă închin şi eu
Ca unuia Dumnezeu.
- Pasă, pas la împăratul,
Că-i voi închina eu capul
Cu un paloş tremurător
Şi la soare sclipitor
Care să-l înfioreze
Şi capul să i-l reteze
(lui Gaşpar)
- Dar tu care te uiţi rău, rău
Privind la scaunul meu,
Îţi este rândul să vorbeşti
Spune ce crai mare eşti?
Gaşpar:
- O, Iroade împărate
Au vrei tu aceste toate
Să le afli de la mine?
Irod:
- Negreşit şi de la tine!
Gaşpar:
- De mă vei lua cu asprime
Nimic nu afli de la mine
Blând dacă te vei purta
Atuncea vei afla.
Irod:
- Fie, atunci, pe voia ta!

Gaşpar:
- Sunt 40 de ani mai bine
De când ne numim ca tine
Crai şi filozofi să ştii,
Feciori de Domn să ne ţii
De domni şi de împăraţi
Cu coroane încoronaţi.
Irod:
- De domni şi de împăraţi?
Dar atunci ce căutaţi?
Tot umblând prin ţări străine,
Făr' de oaste pân' la mine?
Gaşpar:
- Ieremia ne-a trimis
Şi din scripturi am înţeles
Că s-o naşte pe pământ
Împăratul nou şi sfânt
De o stea ne călăuzim
Pe Hristos ca să-l găsim
Lumii ca să-l vestim.
Irod:
- Scripturi şi proroci
Dar, tu, de unde le ştii?
Gaşpar:
- Din ştiinţa lui Varlam
Strămoşul lui Avraam
Irod:
- Şi ce spune, că va fi?
Gaşpar:
- Ce va fi se va –mplini
Din Iacov se va ivi,
Şi ca stea va străluci,
Unul din Israeliteni
Să zdrobească pe viteni.
Irod:
- Dar cine va cuteza
Unul din Israeliteni
Capul a le sfărâma
Puternicilor viteni?
Gaşpar:
- Dânsul, domnul domnilor
Dânsul, craiul crailor
Împăratul împăraţilor!
Va veni şi va putea
Capul a le sfărâma.
Nu cumva eşti şi tu, oare,
Din viteni, un boier mare?
Irod:
- Da, aşa precum grăieşti
Dar, tu, ce crai mare eşti?
Gaşpar:
- Eu ţin frâiele crăiei
Din părţile arăpiei
Craiul Gaşpar mă numesc
Şi ca unul crai vorbesc
Dar, tu, nu ne învredniceşti
Să ne spui ce crai mare eşti?
Irod:
- Răi barbari din răsărit,
De aceea mi-aţi venit
Ca prin astfel de cuvinte
Să ispitiţi pe-un părinte?
Nu vedeţi, neruşinaţi,
Cât o să vă defăimaţi?
Al meu nume, când l-aude,
Pasărea în nori se ascunde.
Eu sunt Irod împărat!
Pe cal voi încăleca
Paloşu-n mâini voi lua
Pe Hristos l-oi minici
Iar pe voi v-oi pustii.
Mechior:
- Astronoame Baltazar,
Varsă din cer foc şi jar
Şi catran şi cu pucioasă
Pe acest tiran să-l arză
În Hristos şi el să crează
Să-l vedem că se botează.
Baltazar:
- Oamenii cu toţi se-nchină
La o stea ce dă lumină
Numai tu nu, idolatre,
Ticălosule împărate!
Nu te temi că te vor bate
Ale tale mari păcate
Şi fărădelegile toate?
Poruncind planetelor,
Mai ales cometelor

Domnia ţi-or pârjoli
Palatul ţi-or pustii.
Praf şi pulbere vor fi.
Irod:
- Răi barbari fără de minte
Mă ispitiţi prin cuvinte
Când v-aş putea fi părinte!
Voi aşa mă defăimaţi?
Deloc nu vă ruşinaţi?
La pedeapsă nu visaţi?
Că eu pot să dau porunci
Ca să fiţi supuşi la munci?
Gaşpar:
- Iroade, prea slăvite,
Nu ne pune la ispite,
Nu ne vorbi de porunci
C-o să ne supui la munci?
Când o fi pe vitejie
Şi noi avem o urgie (scot săbiile)
Irod: - Stratioate!
Stratiot:
- Poruncă, prea 'nălţate împărate!
Irod:
- Ia pe aceşti nemrnici magi
Şi în temniţă să-i bagi
Şi la muncă să mi-i ţii
Până or pieri de vii.
(Stratiot iese cu magii,
Irod se plimbă gânditor)
Irod:
- O, tu, sfetnic luminat,
Cu minte ageră-nzestrat,
Ce zici, tu, de aceste lucruri ciudate
Ce văzui că avem parte?
Cărţile tale sfinte
Ce grăiesc de mai - nainte?
Sfetnicul:
- În ele stă, mărite,
Că în Betleemul Iudeii,
În părţile Galileii
Din neamul lui David
O să se nască
O mlădiţă-mpărătească
Şi scaunul lui de domnie
O să rămâie în vecie.
Mesia se va numi
Neamurile îl vor cinsti.
Irod:
- Va să zică nu e glumă
Cu această poveste nebună,
Cu aceste feţe crăieşti
De care vrui să scap pe veci.
(lui Stratiot)
Irod: - Stratioate!
Stratiot:
- Poruncă, Prea înălţate împărate!
Irod:
- Pe aceşti trei crai lumeşti
Cu omenie să-i cinsteşti
Şi la mine să-i pofteşti.
(Stratiot plecă. Irod ca pentru sine)
Irod:
- De la crai, cu viclenie
Ştirea uşor o să-mi vie
- Unde-i pruncul împărat
Care atât m-a tulburat?
Sabia mea ascuţită,
Spre omor mi-e pregătită
Va şti mintea să-mi lucreze
Ca pe Hristos să-l reteze.
Stratiot:
- Aici sunt, prea înalte împărate
Cu craii să faci dreptate.
Irod:
- Fraţilor, să-mi daţi iertare
Căci am fost în tulburare
Că în cugete curate
Acum vă dau dreptate.
Gaşpar:
- Atunci, o, împărate,
La toţi să ne fie iertate!
Irod:
- Pornind, mergeţi de-l aflaţi
Şi venind mă înştiinţaţi;
Să merg să mă închin şi eu
Ca unuia Dumnezeu.
Melchior:
- Să te închini cu inima curată

Parcă n-aş putea să cred
Cum pleci genunchii tăi îndată
Totuşi aş voi să văd.
Asta nu poate să fie
Decât numai viclenie.
Baltazar:
- Umbli cu fiori ritoriceşti
Vrei trei crai să amăgeşti
Tu umbli cu linguşeli
Trei feţe de crai să-nşeli?
- Iudeea, pământ întins
Ce-ai sub cerul mult întins
De ai vreo steluţă anume
Să ne îndrepte pe căi bune,
Tu, pe aceea ne-o dă
De vrei tu, aceasta fă.

Irod:
- Eu din suflet cu înfocare
Aş face acest serviciu mare.
Dar, vă spun cu umilinţă
Şi în Hristos cu credinţă
Că despre aceste toate
N-am durere, nici o veste.
Mergeţi, cercetaţi bine
Vă şi-ntoarceţi iar la mine
Ca şi eu cu plecăciune
Să-i fac o închinăciune.
Gaşpar:
- Mergem, fraţilor, să aflăm
Pe cel ce îl căutăm
Şi ne-o fi cu bucurie
Deci şi Irod o să vie
Să se-nchine lui Hristos
Cel născut în staul jos.

OBICEIUL PLUGARUL - SAT CUCIULATA

Culegător: Velțan Victor, clasa a IX-a D
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Cuciulata este satul bunicilor mei, un sat cu obiceiuri, unul dintre acestea fiind Plugarul.

Este un obicei de primăvară, caracteristic Țării Făgăraşului, păstrat ca în vremurile de început. Rolul principal îl are flăcăul care a ieşit primul la arat în acel an. De fapt, plugarul e chiar un fecior, cel mai harnic din comunitate. Obiceiul are loc în a doua zi de Paște. În ajun, feciorii din ceata constituită la Crăciun merg în cîmp să culeagă fire de grâu, apoi ajung acasă la Plugar şi se pun pe împletit spicele verzi în fel şi fel de legături cu care vor împodobi gazda. A doua zi, Plugarul este ascuns cât mai bine în propria ogradă. Cât timp e căutat, sătenii se prind în joc şi chiuie. Cine-l găseşte, primeşte de la Plugar o sticlă de rachiu şi-un colac. Feciorul iese din ascunzătoare şi aruncă cu grâu peste mulţime, în semn de belşug. Apoi e decorat cu legături de grâu, urcat pe o grapă şi, sprijinindu-se doar într-o furcă, e purtat pe umeri de patru voinici. Nu trebuie să se dezechilibreze, dacă pică de pe grapă e semn rău, „cade grâul“. Odată urcat Plugarul pe grapă, alaiul de săteni şi muzicanţi porneşte spre râu, care trece prin mijlocul satului. Feciorul e aruncat în apă si acesta rupe colacul în cele patru zări, apoi începe chiar el să stropească oamenii, cu apă din pălărie. E momentul cel mai hazliu, dar şi încărcat de semnificaţii care simbolizează rodnicia şi fertilitatea. Plugarul

desface legăturile de grâu şi le dă drumul pe apă, ca să fie an bun, cu ploi. Ud leoarcă, este suit înapoi pe grapă şi adus în sat, la masa care-i aşteaptă, încărcată de bunătăţi.

Plugarul din Cuciulata 2017

LEGENDA CLOPOTULUI DIN ZĂRNEŞTI

Culegător: Vlad Vlăduț, clasa a IX-a C
Sursa: Coman Anca, 80 de ani, localitatea Zărnești
Colegiul Național de Informatică „Grigore Moisil” Brașov
Profesor coordonator: Raluca Iancău

Legenda spune că, în urmă cu 300 de ani, timp în care Transilvania se afla sub stăpânire maghiară, ungurii au venit în Zărneşti, pe teritoriul actualului cartier Tohanu Vechi, loc în care românii se împotriveau conducerii ungurilor. Aceştia, deranjaţi de opoziţia lor, au venit pentru a îi face să renunţe la proteste. Românii, văzându-se atacaţi, au încercat să îşi apere teritoriul, dar au fost învinşi, maghiarii fiind în superioritate numerică. După ce au câştigat lupta, ca semn de dominare atât teritorială, cât şi religioasă, soldaţtii maghiari au luat clopotul de la biserica din acea vreme și l-au aruncat în Bârsa, care, atunci, avea o lăţime şi o adâncime mult mai mari decât cele de acum. Clopotul a rămas îngropat pe fundul pârâului, fiind acoperit de pământ. Oamenii nu au mai încercat să recupereze clopotul deoarece nu ştiau în ce loc se află şi, pe parcursul anilor, au fost construite case în locul unde se presupune că a fost aruncat clopotul, locaţia acestuia nefiind ştiută cu exactitate, ci doar zona în care se află, respectiv pe teritoriul cartierului Tohanu Vechi.

Zona în care se consideră că se află clopotul:

PROIECT EDUCAȚIONAȚIONAL
REGIONAL ȘI INTERJUDEȚEAN
ÎNSCRIS ÎN CAER 2016 - 2017 - Ministerul Educației Naționale -
DOMENIUL CULTURAL ARTISTIC,
FOLCLOR, TRADIȚII, OBICEIURI - LA NR. 494

SIMPOZION CONCURS „A FOST ODATĂ...“